

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Doktora Tezi

**BAĞLAMADA BAŞLANGIÇ DÜZEYİ ZEYBEK TEZENE TAVRININ
ÖĞRETİMİNE YÖNELİK EGZERSİZ VE ETÜT TEMELLİ BİR ÖĞRETİM
MODELİ ÖNERİSİ**

Ali Kerem APAYDIN
ORCID: 0000-0001-9279-6250

Danışman
Doç. Dr. Soner ALGI
ORCID: 0000-0002-2354-2844

Konya – 2023

TEŞEKKÜR

Yüksek lisanstan doktora kadar tüm lisansüstü eğitim sürecimde sırtımı dayadığım, bilgi ve tecrübeleriyle bana güç veren ve bugün bu araştırmanın sonuçlandırılmasını borçlu olduğum tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Soner ALGI'ya emekleri için minnettarım.

Gerek yüksek lisans gerekse de doktora eğitimimde bana kapısını sonuna kadar açan, alana olan hâkimiyeti ile istinasız her soruma net cevaplar vererek zihnimi aydınlatan, ayrıca tez izleme komitemde ve tez jürimde yer alarak bu fedakârlığını sürdüren hocam Sayın Prof. Dr. Attila ÖZDEK'e en derin şükranlarımı sunarım.

Tez izleme komitemde ve tez jürimde yer alarak tezimin gelişim sürecinde değerli görüşleriyle katkı sunan hocam Sayın Prof. Dr. Atilla YILDIRIM'a, tez jürimde yer alan ve ayrıca uzman görüşü ile değerlendirmelerini esirgemeyen hocam Sayın Doç. Dr. Sevilay GÖK'e, tez jürimde yer alan hocam Sayın Prof. Dr. Oğuz KARAKAYA'ya, uzman görüşüyle tezime katkı sağlayan hocalarım Sayın Doç. Dr. Servet YAŞAR ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Levent ÖZER'e teşekkür ederim.

Lisansüstü eğitim sürecimde bana rahat bir çalışma ortamı sunan müdürüm Sayın Murat DENİZ'e, tezimin yazım aşamasında bana destek olan meslektaşım Sayın Osman ASLAN'a, doktora giriş sınavından tez savunmasına kadar her daim yanımda olan kıymetli dostum Sayın Sadettin BARAN'a şükranlarımı sunarım.

Tez dönemimin yoğunluğu altında çoğu kez ihmal edebildiğim ailem ve hayat arkadaşım Sayın Nazan ARİCAN'a bana gösterdikleri sabır ve hoşgörü için teşekkür ederim.

Hayata ve müziğe dair çok şey öğrendiğim ve üzerimde büyük emekleri olan daimî velinimetim Sayın Zeki ATAGÜR'e sonsuz minnetle... Ruhu şad olsun.

Ali Kerem APAYDIN

Ağustos 2023

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLolar LİSTESİ.....	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
EKLER LİSTESİ	xiii
TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU	xiv
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	xv
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xvi
ÖZET.....	xvii
ABSTRACT	xviii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	2
1.1.1. Alt problemler	3
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Varsayımlar	4
1.5. Sınırlılıklar.....	4
1.6. Tanımlar	5
2. ALAN YAZIN.....	6
2.1. Sanat Eğitimi	6
2.1.1. Müzik eğitimi	9
2.1.2. Çalgı eğitimi	15
2.2. Türk Halk Müziği.....	19
2.2.1. Türk halk müziğinin ezgisel yapısı	21
2.3. Zeybek.....	30
2.3.1. Zeybek tarihi.....	32
2.3.2. Zeybek oyunları.....	34
2.3.3. Zeybek müzikleri.....	38
2.4. Bağlama.....	41
2.4.1. Bağlamanın yapısal özellikleri	44
2.4.2. Bağlama ailesi	46
2.4.3. Bağlamada tel düzenleri	47
2.4.4. Bağlamada tezene tavırları	49
2.4.5. Bağlamada zeybek tezene tavrı	52
2.4.6. Bağlama eğitimi	54

2.5. İlgili Araştırmalar	58
3. YÖNTEM.....	61
3.1. Araştırmanın Modeli	61
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	62
3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri	62
3.4. Verilerin Toplanması.....	63
3.5. Verilerin Analizi.....	64
3.6. Öğretim Modelinin Temelini Oluşturan Egzersiz ve Etütlerin Hazırlanmasına İlişkin Bilgiler.....	65
3.7. Araştırmanın Deneysel Deseninde Uygulanan Programa İlişkin Bilgiler.....	66
4. BULGULAR	81
4.1. GSL Bağlama Derslerinde Zeybek Tezene Tavrı Öğretiminin Mevcut Durumunun Bağlama Dersini Yürüten Öğretmenler Tarafından Aktarımına İlişkin Bulgular.....	81
4.1.1. GSL’de bağlama dersini yürüten ve çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin künye ve demografik bilgileri	81
4.1.2. GSL bağlama derslerinde zeybek tezene tavrı öğretiminin mevcut durumuna ilişkin bulgular.....	85
4.2. Araştırmanın Deney Grubunda Yer Alan Öğrencilere İlişkin Bulgular.....	103
4.2.1. Deney grubunda yer alan öğrencilere ilişkin bilgiler	103
4.2.2. Öğretim modelinin uygulanması öncesinde deney grubundaki öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin belirlenmesine ilişkin bulgular	105
4.2.3. Öğretim modelinin uygulanması öncesinde deney grubundaki öğrencilerin zeybek tezene tavrı icra becerileri düzeyinin belirlenmesine ilişkin ön test bulguları.....	107
4.3. Zeybek Tezene Tavrı İcra Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Egzersiz ve Etüt Temelli Öğretim Modelinin Uygulanmasına İlişkin Bulgular	111
4.3.1. Birinci hafta birinci derse dair bulgular	111
4.3.2. Birinci hafta ikinci derse dair bulgular	112
4.3.3. İkinci hafta birinci derse dair bulgular	116
4.3.4. İkinci hafta ikinci derse dair bulgular.....	118
4.3.5. Üçüncü hafta birinci derse dair bulgular	121
4.3.6. Üçüncü hafta ikinci derse dair bulgular	123
4.3.7. Dördüncü hafta birinci derse dair bulgular.....	126
4.3.8. Dördüncü hafta ikinci derse dair bulgular	127
4.3.9. Beşinci hafta birinci derse dair bulgular.....	131
4.3.10. Beşinci hafta ikinci derse dair bulgular	132
4.3.11. Altıncı hafta birinci derse dair bulgular	135
4.3.12. Altıncı hafta ikinci derse dair bulgular.....	137
4.3.13. Yedinci hafta birinci derse dair bulgular	141
4.3.14. Yedinci hafta ikinci derse dair bulgular	143
4.4. Zeybek Tezene Tavrı İcra Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Egzersiz ve Etüt Temelli Öğretim Modelinin, Öğrencilerin Zeybek Tezene Tavrı İcra Becerileri Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgular	146

4.4.1. Zeybek tezene tavrı icra becerilerinin haftalık gelişimine ilişkin bulgular	146
4.4.2. Öğretim modelinin uygulanması sonrasında çalışma grubunun zeybek tezene tavrı icra becerileri düzeyinin belirlenmesine ilişkin son test bulguları.....	148
4.4.3. Öğretim modelinin uygulanması sonrasında çalışma grubunun zeybek tezene tavrı icra becerileri düzeyinin kalıcılığının belirlenmesine ilişkin kalıcılık testi bulguları.....	151
4.4.4. Ön test, son test ve kalıcılık testi verilerine ilişkin bulgular	154
4.4.5. Uzmanların, değerlendirme kriterlerine verdikleri puanlar arasındaki benzerlik ve farklılığa ilişkin bulgular	156
4.4.6. Ön test, son test ve kalıcılık testi arasındaki anlam düzeyine ilişkin bulgular .	157
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	169
5.1. Tartışma ve Sonuç	169
5.1.1. GSL bağlama derslerinde zeybek tezene tavrı öğretiminin mevcut durumuna ilişkin sonuçlar	169
5.1.2. Öğretim modelinin öğrencilerin zeybek tezene tavrı icra becerileri üzerindeki etkisine ilişkin sonuçlar	171
5.2. Öneriler.....	173
KAYNAKÇA	174
EKLER.....	186

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2. 1. Ölçülerine göre bağlama ailesi (Coşkun Güla'nın tasnifi).....	46
Tablo 2. 2. Ölçülerine göre bağlama ailesi (Cafer Açın'ın tasnifi).	47
Tablo 2. 3. Bağlamada tel düzenleri.	48
Tablo 3. 1. Egzersizlerin isimlendirilmesi ve açılımı	66
Tablo 3. 2. Birinci hafta ders 1. ders planı.....	67
Tablo 3. 3. Birinci hafta 2. ders planı.	68
Tablo 3. 4. İkinci hafta 1. ders planı.	69
Tablo 3. 5. İkinci hafta 2. ders planı.	70
Tablo 3. 6. Üçüncü hafta 1. ders planı.	71
Tablo 3. 7. Üçüncü hafta 2. ders planı.	72
Tablo 3. 8. Dördüncü hafta 1. ders planı.	73
Tablo 3. 9. Dördüncü hafta 2. ders planı.	74
Tablo 3. 10. Beşinci hafta 1. ders planı.	75
Tablo 3. 11. Beşinci hafta 2. ders planı.	76
Tablo 3. 12. Altıncı hafta 1. ders planı.	77
Tablo 3. 13. Altıncı hafta 2. ders planı.	78
Tablo 3. 14. Yedinci hafta 1. ders planı.....	79
Tablo 3. 15. Yedinci hafta 2. ders planı.....	80
Tablo 4. 1. Çalışma grubuna ilişkin künye ve demografik bilgiler.	81
Tablo 4. 2. Öğrencilerin öğrenirken ve geliştirirken zorlandıkları tezene tavırlarının sıralaması.....	88
Tablo 4. 3. Zeybek tezene tavrı çalışmalarında öğrencinin gerçekleştirmesi beklenen kazanımlara ilişkin öğretmen görüşlerinin temalandırılması.	90
Tablo 4. 4. Zeybek tezene tavrı çalışmalarında öğrencinin gerçekleştirmesi beklenen kazanımlara ne düzeyde ulaşıldığına ilişkin öğretmen görüşlerinin temalandırılması.	91
Tablo 4. 5. Zeybek tezene tavrı icra performansının değerlendirilmesinde öğretmenlerin dikkate aldığı kriterlerin temalandırılması.....	93
Tablo 4. 6. Çalışma grubundaki öğretmenlerin zeybek tezene tavrı çalışmalarında kullandıkları kaynaklar.....	99
Tablo 4. 7. KÖ1 hazır bulunuşluk düzeyi değerlendirme deşifre sorusu puanları. ...	105
Tablo 4. 8. KÖ2 hazır bulunuşluk düzeyi değerlendirme deşifre sorusu puanları. ...	106
Tablo 4. 9. KÖ3 hazır bulunuşluk düzeyi değerlendirme deşifre sorusu puanları. ...	106

Tablo 4. 10. KÖ4 hazır bulunuşluk düzeyi değerlendirme deşifre sorusu puanları. .	106
Tablo 4. 11. KÖ1 ön test deşifre sorusu puanları.	107
Tablo 4. 12. KÖ2 ön test deşifre sorusu puanları.	108
Tablo 4. 13. KÖ3 ön test deşifre sorusu puanları.	109
Tablo 4. 14. KÖ4 ön test deşifre sorusu puanları.	109
Tablo 4. 15. Birinci hafta ders sonu değerlendirme puanları.....	115
Tablo 4. 16. İkinci hafta ders sonu değerlendirme puanları.	120
Tablo 4. 17. Üçüncü hafta ders sonu değerlendirme puanları.	125
Tablo 4. 18. Dördüncü hafta ders sonu değerlendirme puanları.....	130
Tablo 4. 19. Beşinci hafta ders sonu değerlendirme puanları.....	135
Tablo 4. 20. Altıncı hafta ders sonu değerlendirme puanları.....	140
Tablo 4. 21. Yedinci hafta ders sonu değerlendirme puanları.	145
Tablo 4. 22. KÖ1 zeybek tezene tavrı icra becerilerinin haftalık gelişim eğrisi.	146
Tablo 4. 23. KÖ2 zeybek tezene tavrı icra becerilerinin haftalık gelişim eğrisi.	147
Tablo 4. 24. KÖ3 zeybek tezene tavrı icra becerilerinin haftalık gelişim eğrisi.	147
Tablo 4. 25. KÖ4 zeybek tezene tavrı icra becerilerinin haftalık gelişim eğrisi.	147
Tablo 4. 26. KÖ1 son test deşifre sorusu puanları.....	148
Tablo 4. 27. KÖ2 son test deşifre sorusu puanları.....	149
Tablo 4. 28. KÖ3 son test deşifre sorusu puanları.....	149
Tablo 4. 29. KÖ4 son test deşifre sorusu puanları.....	150
Tablo 4. 30. KÖ1 kalıcılık testi deşifre sorusu puanları.	151
Tablo 4. 31. KÖ2 kalıcılık testi deşifre sorusu puanları.	152
Tablo 4. 32. KÖ3 kalıcılık testi deşifre sorusu puanları.	152
Tablo 4. 33. KÖ4 kalıcılık testi deşifre sorusu puanları.	153
Tablo 4. 34. Katılımcı öğrencilerin ön test, son test ve kalıcılık testi verilerine ilişkin betimsel bulgular.	154
Tablo 4. 35. Değerlendirme formunda yer alan kriterlere verilen puanların uzmanlara göre değişimine ait bulgular.	156
Tablo 4. 36. Katılımcı öğrencilerin “tartım kümelerini doğru anlama ve seslendirme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının karşılaştırılması.	157
Tablo 4. 37. Katılımcı öğrencilerin “tartım kümelerini doğru anlama ve seslendirme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının ikili karşılaştırılması.	158

Tablo 4. 38. Katılımcı öğrencilerin “tartım kümelerinde yer alan notaları doğru anlama ve seslendirme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının karşılaştırılması.	158
Tablo 4. 39. Katılımcı öğrencilerin “tartım kümelerinde yer alan notaları doğru anlama ve seslendirme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının ikili karşılaştırılması.	159
Tablo 4. 40. Katılımcı öğrencilerin “doğru parmak numaralarını kullanma becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının karşılaştırılması.	160
Tablo 4. 41. Katılımcı öğrencilerin “doğru parmak numaralarını kullanma becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının ikili karşılaştırılması.	160
Tablo 4. 42. Katılımcı öğrencilerin “duraksamadan akıcı bir şekilde icra becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının karşılaştırılması.	161
Tablo 4. 43. Katılımcı öğrencilerin “duraksamadan akıcı bir şekilde icra becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının ikili karşılaştırılması.	161
Tablo 4. 44. Katılımcı öğrencilerin “klavyede temiz ses elde etme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının karşılaştırılması.	162
Tablo 4. 45. Katılımcı öğrencilerin “klavyede temiz ses elde etme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının ikili karşılaştırılması.	163
Tablo 4. 46. Katılımcı öğrencilerin “tezeneyle çırpma hareketini doğru yapma becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının karşılaştırılması.	163
Tablo 4. 47. Katılımcı öğrencilerin “tezeneyle çırpma hareketini doğru yapma becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının ikili karşılaştırılması.	164
Tablo 4. 48. Katılımcı öğrencilerin “zeybek tezene tavrı içeren tartım kümelerini ayırt etme ve seslendirme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının karşılaştırılması.	165
Tablo 4. 49. Katılımcı öğrencilerin “zeybek tezene tavrı içeren tartım kümelerini ayırt etme ve seslendirme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının ikili karşılaştırılması.	165
Tablo 4. 50. Katılımcı öğrencilerin “zeybek tezene tavrının karakteristiğine uygun icra becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının karşılaştırılması.	166
Tablo 4. 51. Katılımcı öğrencilerin “zeybek tezene tavrının karakteristiğine uygun icra becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının ikili karşılaştırılması.	166
Tablo 4. 52. Katılımcı öğrencilerin “verilen süre içerisinde eseri deşifre etme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının karşılaştırılması.	167

Tablo 4. 53. Katılımcı öğrencilerin “verilen süre içerisinde eseri deşifre etme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının ikili karşılaştırılması. 167

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2. 1. Zeybek tezene tavrı tartım şekilleri (Savaş Ekici tasnifi).	53
Şekil 2. 2. Zeybek tezene tavrı tartım şekilleri (Burak Kurubaş tasnifi).	53
Şekil 2. 3. Zeybek tezene tavrı tartım şekilleri (Tufan Gültaş tasnifi).	53
Şekil 2. 4. Zeybek tezene tavrı tartım şekilleri (Sinan Haşhaş tasnifi).	54
Şekil 3. 1. Tek gruplu ön test-son test deseni işlem basamağı (Karasar, 2016).	61
Şekil 3. 2. Tek gruplu ön test-son test-kalıcılık testi deseni işlem basamağı.	62
Şekil 4. 1. Çalışma grubunun yaş bilgileri.	82
Şekil 4. 2. Çalışma grubunun mesleki kıdem bilgisi.	82
Şekil 4. 3. Çalışma grubunun mezuniyet durumu.	83
Şekil 4. 4. Çalışma grubunun lisans eğitimini tamamladığı kurum tipi bilgisi.	83
Şekil 4. 5. Çalışma grubunun mezun olduğu lisans programındaki alan çalgısı.	84
Şekil 4. 6. Çalışma grubunun bağlama eğitimciliğinde geçirdiği toplam süre.	84
Şekil 4. 7. Öğrencilerin öğrenirken ve geliştirirken zorlandıkları tezene tavırlarına yönelik öğretmen görüşleri.	88
Şekil 4. 8. Çalışma grubunun performans değerlendirme formu kullanma durumu. ...	93
Şekil 4. 9. Zeybek tezene tavrı icra becerilerinin geliştirilmesi için yalnızca zeybek eserlerinden yararlanılması hakkında çalışma grubunun görüşleri.	95
Şekil 4. 10. Zeybek tezene tavrı icra becerilerinin geliştirilmesi için egzersiz ve etütlere yer verilmesine ilişkin öğretmen görüşleri.	97
Şekil 4. 11. Zeybek tezene tavrı icra becerilerinin geliştirilmesi için çalışma grubunun kendilerine ait egzersiz ve etüt kullanma durumları.	100
Şekil 4. 12. Tezene tavırlarına yönelik yazılmış olan kaynakların yeterliği konusunda çalışma grubunun görüşleri.	102
Şekil 4. 13. Katılımcı öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi değerlendirme deşifre sorusu genel puan ortalamaları.	107
Şekil 4. 14. Katılımcı öğrencilerin ön test deşifre sorusu puan ortalamaları.	110
Şekil 4. 15. 1 numaralı zeybek tezene tartım kümesi.	111
Şekil 4. 16. 1 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-4A-2 kodlu egzersiz.	112
Şekil 4. 17. 1 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-4A-3 kodlu egzersiz.	112
Şekil 4. 18. 1 numaralı zeybek tezene tartımı 1N-6A-5 kodlu egzersiz.	112
Şekil 4. 19. 1 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-6A-7 kodlu egzersiz.	113
Şekil 4. 20. 1 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-8A-9 kodlu egzersiz.	114

Şekil 4. 21. 1 numaralı zeybek tezene tartımı 3N-8A-10 kodlu egzersiz.....	114
Şekil 4. 22. 1 numaralı zeybek tezene tartımı 4N-8A-12 kodlu egzersiz.....	117
Şekil 4. 23. 1 numaralı zeybek tezene tartımı 4N-8A-15 kodlu egzersiz.....	117
Şekil 4. 24. 1 numaralı zeybek tezene tartımı 4N-8A-16 kodlu egzersiz.....	117
Şekil 4. 25. 2 numaralı zeybek tezene tartım kümesi.....	118
Şekil 4. 26. 2 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-4A-2 kodlu egzersiz.....	119
Şekil 4. 27. 2 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-4A-4 kodlu egzersiz.....	119
Şekil 4. 28. 2 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-6A-7 kodlu egzersiz.....	119
Şekil 4. 29. 2 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-8A-9 kodlu egzersiz.....	122
Şekil 4. 30. 2 numaralı zeybek tezene tartımı 3N-8A-11 kodlu egzersiz.....	122
Şekil 4. 31. 2 numaralı zeybek tezene tartımı 4N-8A-12 kodlu egzersiz.....	122
Şekil 4. 32. 2 numaralı zeybek tezene tartımı 5N-8A-15 kodlu egzersiz.....	124
Şekil 4. 33. 2 numaralı zeybek tezene tartımı 5N-8A-17 kodlu egzersiz.....	124
Şekil 4. 34. 2 numaralı zeybek tezene tartımı 5N-8A-18 kodlu egzersiz.....	124
Şekil 4. 35. 3 numaralı zeybek tezene tartım kümesi.....	126
Şekil 4. 36. 3 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-4A-2 kodlu egzersiz.....	127
Şekil 4. 37. 3 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-4A-4 kodlu egzersiz.....	127
Şekil 4. 38. 3 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-6A-7 kodlu egzersiz.....	127
Şekil 4. 39. 3 numaralı zeybek tezene tartımı 1N-8A-8 kodlu egzersiz.....	128
Şekil 4. 40. 3 numaralı zeybek tezene tartımı 3N-8A-10 kodlu egzersiz.....	129
Şekil 4. 41. 3 numaralı zeybek tezene tartımı 4N-8A-13 kodlu egzersiz.....	129
Şekil 4. 42. 3 numaralı zeybek tezene tartımı 5N-8A-14 kodlu egzersiz.....	132
Şekil 4. 43. 3 numaralı zeybek tezene tartımı 5N-8A-17 kodlu egzersiz.....	132
Şekil 4. 44. 3 numaralı zeybek tezene tartımı 5N-8A-18 kodlu egzersiz.....	132
Şekil 4. 45. 4 numaralı zeybek tezene tartım kümesi.....	133
Şekil 4. 46. 4 numaralı zeybek tezene tartımı 3N-8A-3 kodlu egzersiz.....	134
Şekil 4. 47. 4 numaralı zeybek tezene tartımı 4N-8A-4 kodlu egzersiz.....	134
Şekil 4. 48. 4 numaralı zeybek tezene tartımı 6N-8A-7 kodlu egzersiz.....	134
Şekil 4. 49. 4 numaralı zeybek tezene tartımı 6N-8A-9 kodlu egzersiz.....	136
Şekil 4. 50. 5 numaralı zeybek tezene tartım kümesi.....	137
Şekil 4. 51. 5 numaralı zeybek tezene tartımı 3N-8A-3 kodlu egzersiz.....	137
Şekil 4. 52. 5 numaralı zeybek tezene tartımı 5N-8A-5 kodlu egzersiz.....	137
Şekil 4. 53. 5 numaralı zeybek tezene tartımı 6N-8A-6 kodlu egzersiz.....	139
Şekil 4. 54. 5 numaralı zeybek tezene tartımı 6N-8A-8 kodlu egzersiz.....	139

Şekil 4. 55. 6 numaralı zeybek tezene tartım kümesi.....	139
Şekil 4. 56. 6 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-8A-2 kodlu egzersiz.....	140
Şekil 4. 57. 6 numaralı zeybek tezene tartımı 5N-8A-5 kodlu egzersiz.....	142
Şekil 4. 58. 6 numaralı zeybek tezene tartımı 7N-8A-7 kodlu egzersiz.....	142
Şekil 4. 59. 6 numaralı zeybek tezene tartımı 7N-8A-10 kodlu egzersiz.....	142
Şekil 4. 60. 2 numaralı zeybek tezene tartımı etüdü.	144
Şekil 4. 61. 4 numaralı zeybek tezene tartımı etüdü.	144
Şekil 4. 62. 6 numaralı zeybek tezene tartımı etüdü.	145
Şekil 4. 63. Katılımcı öğrencilerin birinci ve yedinci haftaki zeybek tezene tavrı icra becerilerine ilişkin puanlar.	148
Şekil 4. 64. Katılımcı öğrencilerin son test deşifre sorusu puan ortalamaları.....	151
Şekil 4. 65. Katılımcı öğrencilerin kalıcılık testi deşifre sorusu puan ortalamaları. ..	154
Şekil 4. 66. Katılımcı öğrencilerin ön test, son test ve kalıcılık testine ilişkin ortalama puanları.....	156

EKLER LİSTESİ

EK – 1: Bağlama Eğitimcileri ile Görüşme Formu	187
EK – 2: Katılımcı Öğrenci Tanıma ve Görüşme Formu	190
EK – 3: Hazır Bulunuşluk Düzeyi Değerlendirme Formu	191
EK – 4: Hazır Bulunuşluk Düzeyi Değerlendirme Deşifre Sorusu	192
EK – 5: Haftalık Ders Değerlendirme Formu	193
EK – 6: Ön Test/Son Test/Kalıcılık Testi Değerlendirme Formu	194
EK – 7: Ön Test Değerlendirme Deşifre Sorusu	195
EK – 8: Son Test Değerlendirme Deşifre Sorusu	196
EK – 9: Kalıcılık Testi Değerlendirme Deşifre Sorusu	197
EK – 10: Başlangıç Düzeyi Zeybek Tezene Tavrı Öğretimine Yönelik Egzersiz ve Etütler	198
EK – 11: Etik Kurul Kararları	236
EK – 12: Araştırma Uygulama İzni	237
EK – 13: Araştırma Uygulama İzni Makam Oluru	238
EK – 14: Veli Onam Formu	239
EK – 15: Katılımcı Onam Formu	240

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Bağlamada Başlangıç Düzeyi Zeybek Tezene Tavrının Öğretimine Yönelik Egzersiz ve Etüt Temelli Bir Öğretim Modeli Önerisi başlıklı tez çalışmamın toplam **258** sayfalık kısmına ilişkin, 4/08/2023 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%20** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

4/08/2023

Ali Kerem APAYDIN

Doç. Dr. Soner ALGI

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

4/08/2023

Ali Kerem APAYDIN

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

1N-1A-1: Tartım Kümesi Aynı Notadan Oluşan La-Re 4'lü Aralığında Yazılmış 1 Numaralı Egzersiz.

Kısaltmalar

GSL: Güzel Sanatlar Lisesi.

KÖ: Katılımcı Öğrenci.

KÖ1: Katılımcı Öğrenci 1.

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı.

Ö: Öğretmen.

Ö1: Öğretmen 1.

TRT: Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu.

YÖK: Yükseköğretim Kurumu.

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Doktora Tezi

BAĞLAMADA BAŞLANGIÇ DÜZEYİ ZEYBEK TEZENE TAVRININ ÖĞRETİMİNE YÖNELİK EGZERSİZ VE ETÜT TEMELLİ BİR ÖĞRETİM MODELİ ÖNERİSİ

Ali Kerem APAYDIN

Bu araştırma, bağlamada başlangıç düzeyine yönelik zeybek tezene tavrı öğretiminde egzersiz ve etüt temelinde geliştirilen bir öğretim modelini kapsamaktadır. Başlangıç düzeyi zeybek tezene tavrı öğretiminde etkili ve kalıcı bir öğrenme sağlamaya yönelik sunulacak bir öğretim modelinin nasıl olması gerektiği problem durumundan yola çıkan araştırma; zeybek tezene tavrı öğretimine yönelik bir eğitim ve öğretim materyali sunarak bu konuda etkili ve kalıcı bir öğrenme sağlamayı, ayrıca bağlamada farklı tezene tavırlarının öğretimine yönelik geliştirilecek öğretim modellerine ışık tutmayı amaçlamaktadır. Nitel ve nicel yaklaşımlara dayalı karma yöntem deseninin kullanıldığı araştırmada bu doğrultuda güzel sanatlar liselerinde bağlama derslerini yürüten 10 öğretmenle yapılandırılmış görüşme sağlanarak bu kurumlarda başlangıç düzeyi zeybek tezene tavrı öğretimine yönelik mevcut durum betimlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler ışığında öğretim modelinin temelini oluşturan egzersiz ve etüt üretimi aşamasına geçilmiştir. Araştırmada sunulan 83 egzersiz ve 6 etüt, “Güzel Sanatlar Lisesi Çalgı Eğitimi Bağlama 11” kitabında yer alan 6 temel zeybek tezene tavrı tartım kümesi referans alınarak üretilmiştir. Egzersizler, tezene tartım kümelerindeki notaların birden fazla perdeye uygulanması esasına göre hazırlanmıştır. Ancak kolaydan zora ilkesi dahilinde bu tartım kümeleri, aynı notadan oluşacak şekilde başlayarak kademeli bir biçimde artırılmıştır. Etütler ise belirlenen 6 tartım kümesinin her birini içerecek şekilde hazırlanmıştır.

Araştırmanın deney süreci; tek gruplu ön test-son test deseni ile kurgulanmış olup Mersin Nevit Kodallı Güzel Sanatlar Lisesinde 10 ve 11. sınıfta eğitim gören ve hazır bulunuşluk testiyle denklik durumları tespit edilen 4 öğrenci ile haftada 2 ders olmak üzere 7 hafta boyunca yürütülmüştür. Değerlendirmenin sağlıklı olabilmesi açısından dersler ve testler video ile kayıt altına alınmıştır. Her iki ders bitiminde haftalık ders değerlendirmesi testi yapılarak öğrencilerin zeybek tezene tavrı icra becerileri düzeylerindeki değişim süreç boyunca izlenmiştir. Deney sürecinin sonunda öğrencilerin ön test, son test ve son testten 2 ay sonra gerçekleştirilen kalıcılık testi değerlendirme sonuçları karşılaştırılarak arada anlamlı bir fark olup olmadığına bakılmıştır.

Araştırmada 4 çalışma grubu yer almaktadır. Birinci çalışma grubu, güzel sanatlar liseleri bağlama derslerinde zeybek tezene tavrı öğretiminin mevcut durumunu tespit etmek için görüşülen 10 öğretmenden oluşmaktadır. İkinci çalışma grubu; öğretmenlerle gerçekleştirilen görüşme formu ve hazırlanan egzersiz, etüt ve eserler için uzman görüşü alınan bağlamayla ilgili 2 öğretim elemanından oluşmaktadır. Üçüncü çalışma grubu; ön test/son test/kalıcılık testi, hazır bulunuşluk değerlendirme ve haftalık ders değerlendirme formlarına uzman görüşü sunan ve aynı zamanda bu formları dolduran bağlamayla ilgili 3 öğretim elemanından oluşmaktadır. Dördüncü çalışma grubu ise deneyin gerçekleştirildiği Mersin Nevit Kodallı Güzel Sanatlar Lisesinde eğitim gören 10 ve 11. sınıf 4 öğrenciden oluşmaktadır.

Araştırmanın sonunda ön test, son test ve kalıcılık testi değerlendirme verileri incelendiğinde bu testler arasında anlamlı bir fark olduğu gözlenmiştir. Bu noktadan hareketle araştırma kapsamında sunulan öğretim modelinin öğrencilerin zeybek tezene tavrı icra becerilerini artırma noktasında belirgin bir katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bağlama, Zeybek tezene tavrı, Öğretim modeli, Egzersiz, Etüt.

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Educational Sciences
Music Education Program
Doctoral Thesis

AN EXERCISE AND ETUDE BASED TEACHING MODEL PROPOSAL FOR TEACHING THE BEGINNER LEVEL ZEYBEK PLECTRUM STYLE IN BAGLAMA

Ali Kerem APAYDIN

This research includes a teaching model developed on the basis of exercise and etude in the teaching of zeybek plectrum style for the beginner level in baglama. Starting from the problem situation of how a teaching model to be presented in order to provide effective and permanent learning in the teaching of the beginner level zeybek plectrum style, the research aims to provide an effective and permanent learning on this subject by presenting an education and training material for the teaching of the zeybek plectrum style, and also to shed light on the teaching models to be developed for the teaching of different plectrum style in baglama. In this direction, semi-structured interviews were provided with 10 teachers who teach baglama lessons in fine arts high schools, and the current situation in the teaching of beginner level zeybek plectrum style was tried to be described in these institutions. In the light of the data obtained, the exercise and etude production phase, which forms the basis of the teaching model, has been passed. The 83 exercises and 6 etudes presented in the study were produced with reference to the 6 basic zeybek plectrum style note sets in the "Fine Arts High School Instrument Training Baglama 11" book. The exercises are prepared on the basis of applying the notes in the plectrum note sets to more than one fret. However, within the principle of easy to difficult, these sets of notes were gradually increased, starting with the same notes. The etudes, on the other hand, were prepared to include each of the 6 set of notes.

The experimental process of the research was designed with a single-group pre-test-post-test design, the study was carried out for 7 weeks, 2 lessons per week, with 4 students studying at Mersin Nevit Kodallı Fine Arts High School in the 10th and 11th grades and whose equivalence status was determined by the readiness test. Lessons and tests are recorded with video so that the assessment can be healthy. At the end of both courses, a weekly course evaluation test was made and the change in the students' zeybek plectrum style and performance skills levels was monitored throughout the process. At the end of the experiment process, the students' pre-test, post-test and retention test evaluation results, which were carried out 2 months after the post-test, were compared and it was checked whether there was a significant difference between them.

There are 4 study groups in the research. The first study group consists of 10 teachers who were interviewed to determine the current situation of teaching zeybek plectrum style in baglama lessons in fine arts high schools. The second study group consists of 2 instructors related to baglama whose expert opinion was taken for the interview form with the teachers and the exercises, etudes and works prepared. The third study group consists of 3 instructors related to baglama who provided expert opinion to the pretest/posttest/permanence test, readiness assessment and weekly course evaluation forms and also filled these forms. The fourth study group consists of 4 students from 10th and 11th grades studying at Mersin Nevit Kodallı Fine Arts High School, where the experiment was conducted.

At the end of the study, when the evaluation data of the pre-test, post-test and retention test were examined, it was observed that there was a significant difference between these tests. From this point of view, it has been concluded that the teaching model presented within the scope of the research makes a significant contribution to the development of the students' zeybek plectrum style performance skills.

Keywords: Baglama, Zeybek plectrum style, Teaching model, Exercise, Etude.

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Zamanın süzgecinden geçerek, toplumsal yaşanmışlıkların sonucu olarak ortaya çıkan ve doğduğu bölgenin beşerî unsurlarını, maddi ve manevi kültür ürünlerini ihtiva eden Türk halk müziği; icra biçimleri, konuları ve melodik yapısı bakımından oldukça zengin bir nitelik taşımaktadır. Ege’de başkaldıran bir efeyi, Silifke’de yayladan inen bir yörüğü veya kayada seken bir kekliği, Karadeniz’de denizden çıkan bir hamsiyi müzikle ifade etmek incelikli bir çalma ve söyleme tekniğini ortaya çıkardığı gibi komşu coğrafyalarla sağlanan müzikal etkileşim de zengin bir usul ve makam yapısının yerleşmesine olanak sağlamıştır. Türk halk müziğinin bu zengin yapısı, halk oyunlarının çeşitliliği ve bunların çalgıya yansması, çalgılar arası aktarımlar, bireysel becerilerin sergilenmesi ve süsleme ihtiyacı gibi unsurlar neticesinde yöreden yöreye değişen vokal ve çalgısal çalım teknikleri ortaya çıkmıştır. Vokal icralarda ağız ve hançere gibi ses kullanma özellikleriyle ortaya çıkan tavır; bağlama icrasında çırpma, takma ve tarama gibi daha çok tezene kullanım teknikleriyle kendisini göstermiş ve “bağlama tezene tavırları” olarak isimlendirilmiştir. Bu icra biçimleri, yörelere göre karakterize olduğu gibi ritimsel uygunluklar ve yöreler arası aktarımlar neticesinde farklı bölgelerde benzer tezene teknikleriyle de karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla “bazen bir tavır içinde diğer tavrın mızrabını da görmek mümkündür” (Emnalar, 1998, s. 584).

Benzerlik ve farklılıklarıyla bugün var olan bağlama tezene tavırlarından biri de “zeybek tezene tavrı”dır. Genellikle yurdumuzun batı kesimlerinin yöresel müziklerinin bağlama ile icrasında karşımıza çıkan bu tezene tavrı, kendine has icra biçimiyle oldukça karakteristik bir yapıya sahiptir. Mesleki müzik eğitime başlangıç basamaklarından biri olan güzel sanatlar liselerinden mesleki müzik eğitimi veren kurumlara ve bu eğitim kademelerine hazırlık olarak nitelendirilebilecek özengen müzik eğitimi veren kurumlara kadar birçok eğitim kademesinin bağlama derslerinde öğretimi yaygın bir şekilde gerçekleştirilen ve günümüz bağlama icracıları arasında önemli bir yere sahip olan zeybek tezene tavrının öğretime yönelik alternatif bir öğretim modeli geliştirmek bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

Bu kapsamda; çalışmanın problem durumu, amacı, önemi, varsayımları ve sınırlılıklarının yer aldığı giriş bölümünün ardından Türk halk müziği, zeybek kavramı ve bağlama çalgısının literatürüne ait bilgilere ve yöntem bölümüne yer verilmiştir. Araştırmanın

dördüncü bölümünde, Güzel Sanatlar Lisesi (GSL) bağlama derslerinde zeybek tezene tavrı öğretiminin mevcut durumunu tespit etmek amacıyla bu kurumlarda bağlama derslerini yürüten ve görüşmeyi kabul eden 10 öğretmenle gerçekleştirilen yapılandırılmış görüşme verileri sunulmuş ve bu veriler, betimsel analiz yöntemiyle çözümlenerek mevcut durum tespit edilmeye çalışılmıştır. Ardından egzersiz ve etüt temelli öğretim modelinin deney aşamasına geçilerek süreç, hafta hafta değerlendirilmiş ve süreç sonunda yapılan son test ve kalıcılık testiyle, hazırlanan öğretim modelinin etkinliğine ilişkin veriler sunulmuştur. Son basamakta araştırmadan elde edilen veriler neticesinde tartışma ve sonuçlar ortaya konulmuş ve buna bağlı olarak önerilere yer verilerek çalışma sonlandırılmıştır.

1.1. Problem Durumu

Bağlama eğitiminde önemli bir yer tutan tezene tavırları konusu, uzun yıllar mahallî sanatçılardan dinlemeye dayalı olarak ve usta-çırak ilişkisi içerisinde ustanın bilgisi ve becerisi nispetinde aktarılmış ve bağlama eğitiminde ileri bir icra tekniği olarak yerini almıştır. Ancak ileri bir icra tekniği olarak nitelenmesine rağmen geçmişten günümüze yeterli sayı ve nitelikte bir eğitim-öğretim materyali aktarılamamıştır. Günümüzde yazılmış kaynaklar ve konuya ilişkin lisansüstü tezleri incelendiğinde bilimsel temellere dayanan, gerek notasyonu gerekse de konuya özel hazırlanmış içeriğiyle alana katkı sağlayabilecek nitelikte çalışmaların mevcut olduğu ancak oldukça sınırlı sayıda kaldığı görülmüştür. Az sayıda olan bu materyalin dışında kalan birçok kaynak da repertuvar kitabı olmaktan öteye gidememiş ve bu kaynaklarda, icra edilecek eserlere hazırlığın yine o eserler üzerinden ve konuyu kapsamayan dolaylı çalışmalardan elde edilecek kazanımlar ile sağlanmaya çalışıldığı değerlendirilmiştir. Öte yandan bağlama eğitimi için hazırlanmış olan egzersiz, etüt ve eserlerin daha çok ajiliteyi geliştirmeye yönelik olduğu ve bu materyalin de tezene tavırlarının öğretime dolaylı bir katkı sunduğu değerlendirilmektedir. Oysa Batı çalgılarının öğretiminde adım adım ilerlemeyi temel alan ve nokta atışı niteliğinde işlenecek konuya özel olarak yazılmış notaları içeren egzersiz ve etütler oluşturulmuştur. “Piyoano çalışmalarında Chopen etütlerine başlamadan önce ön hazırlık olarak Cherni’nin etütlerini çalışırsınız. Benzer şekilde Batı çalgılarının eğitiminde kolaydan zora ilkesine bağlı olarak konuya özel oluşturulmuş birçok eğitim-öğretim materyali vardır” (D. D. Demirel, kişisel iletişim, 01 Şubat 2022). Bağlama icracılığında ileri bir teknik olarak nitelenen tezene tavırlarının eğitiminde de benzer şekilde konuya özel yazılmış egzersiz ve etütlerden yararlanılmasının icracının gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu tespitlere dayanarak yöresel tezene tavırlarının öğretimine ilişkin hazırlanacak alternatif eğitim-öğretim materyallerine gereksinim olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda zeybek tezene tavrı öğretiminde etkili ve kalıcı bir öğrenme sağlamaya ve deşifre becerisini geliştirmeye ilişkin bir öğretim modelinin nasıl olması gerektiği çalışmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

1.1.1. Alt problemler

Araştırmanın problem cümlesinin cevaplandırılması amacıyla aşağıdaki alt problem cümleleri oluşturulmuştur:

1. GSL bağlama derslerinde zeybek tezene tavrı öğretiminin mevcut durumu nasıldır?
2. Araştırmanın deney grubunda yer alan öğrencilere ilişkin bulgular nelerdir?
3. Zeybek tezene tavrı icra becerilerini geliştirmeye yönelik egzersiz ve etüt temelli öğretim modelinin uygulanmasına ilişkin bulgular nelerdir?
4. Zeybek tezene tavrı icra becerilerini geliştirmeye yönelik egzersiz ve etüt temelli öğretim modelinin, öğrencilerin zeybek tezene tavrı icra becerileri üzerindeki etkisine ilişkin bulgular nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Yöresel ezgilerden, evrensel ezgilerin seslendirilmesine kadar etkin bir şekilde kullanılan bağlama çalgısında birçok çalım tekniği vardır. Dolayısıyla eğitimi ciddiyetle ele alınıp bugün geçmişe göre daha sistemli, belirli plan ve programlara bağlı olarak özengen müzik eğitimi veren kurumlardan lisans ve lisansüstü kademelerde mesleki müzik eğitimi veren kurumlara kadar uzanan geniş bir çerçevede sürdürülmektedir. Bu araştırmada; bağlamanın yöresel tezene tavırlarından olan zeybek tezene tavrı öğretimine yönelik egzersiz ve etütlerden oluşan bir öğretim modeli sunularak etkili ve kalıcı bir öğrenme sağlama, deşifre becerilerini geliştirme ve oluşturulan alıştırmaların zeybek tezene tavrı öğretiminde başvurulabilecek alternatif bir eğitim-öğretim materyali olarak yer alması amaçlanmaktadır. Öte yandan diğer yöresel tezene tavırlarının öğretimlerine yönelik oluşturulacak yeni öğretim modellerine ışık tutmak amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma;

- Bağlamada zeybek tezene tavrının öğretiminde etkin ve kalıcı bir öğrenmeyi sağlaması,

- Hazırlanmış olan egzersiz ve etütlerle öğrencilerin nota okuma becerilerinin gelişimine katkı sunması,
- Zeybek tezene tavrı öğretimine yönelik hazırlanmış alternatif bir eğitim-öğretim materyali olması,
- Egzersiz ve etütlerde yer alan parmak pozisyonlarıyla bağlamanın yatay pozisyonda doğru kullanımına katkı sağlaması,
- İçerdiği egzersiz ve etütlerin üretim yöntemleriyle farklı tezene tavırlarının öğretimine yönelik yapılacak çalışmalara fikir sunması açısından önemlidir.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmada;

- Araştırmada kullanılan nitel ve nicel yaklaşımlara dayalı karma yöntemin, araştırmanın amacına ve problemin çözümüne uygun bir yöntem olduğu,
- Veri toplama araçlarından “görüşme” tekniğinin uygulandığı grupta yer alan öğretmenlerin görüşme sorularına verdikleri cevapların gerçeğe uygun olduğu,
- Deney grubunda yer alan katılımcıların, onları tanımaya yönelik yöneltilen sorulara verdiği cevapların gerçeğe uygun olduğu varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Bağlama tel düzenlerinden Bozuk düzeninde bir oktavlık aralığıyla,
- Bağlamanın tezeneli çalım tekniğiyle,
- “Güzel sanatlar lisesi çalgı eğitimi bağlama 11” kitabında yer alan 6 zeybek tezene tavrı tartım kümesiyle,
- Öğretim modelinin deney çalışmasının yapıldığı Nevit Kodallı GSL’de eğitim gören 4 öğrenciyle,
- Haftada 2 ders saati olmak üzere toplamda 7 hafta ve 14 ders saatiyle,
- GSL’de bağlama derslerini yürüten ve ulaşılp görüşmeyi kabul eden 10 bağlama öğretmeniyle,
- Araştırma kapsamında sunulan egzersiz, etüt ve eserler 2/4 - 9/8 usulle ve Buselik Makam dizisiyle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Tezene Tavrı: “Türk halk müziğinde, eserlerin bağlama ile icra sırasında, bazı yöre müziklerinin kendine has tekniklerle çalınması işlemi” (Demir, 2013, s. 68).

Egzersiz: “Çoğunlukla aynı perdede ya da yakın perdelerde yapılan parmak alıştırmaları veya çeşitli perdelerde sürekli tekrar edilen küçük motifler” (Türkoğlu, 2005, s. 42).

Etüt: "Müzik eğitiminde belirli zorlukları yenmek üzere hazırlanan çalışma parçası" (Say, 2012, s. 189).

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZIN

2.1. Sanat Eğitimi

Sanat; insan ruhuna ulaşarak duygusal etkiler bırakan, haz veren ve yaratıcılıklarını harekete geçiren yaratımsal faaliyetler bütünüdür. Bazen bir resimle bazen müzikle bazen de bir dansla veya edebiyatla bu coşkuyu yaratan sanat, bireyler arası düşünsel bir aktarım aracıdır. Bu, öylesine zamanın ötesinde bir aktarımdır ki “kendi çağındaki insanlar arasında olduğu kadar tarihî süreçte yaşamları karşılaşmayacak olan insanlar arasında da bir iletişimi gerçekleştirir ve geçmişten geleceğe doğru bir köprü kurar” (Şişman, 2006, s. 5). Bu yönüyle sanat, tarihin estetik tanığıdır.

Sanatın üretimi kapsamında bakıldığında olmazsa olmaz öge insandır. İnsanın olmadığı bir durumda sanat oluşmaz. Şişman (2006), bu konuda şunları söylemiştir:

Doğada kendiliğinden oluşan durumlar, olayların sonuçları ve diğer canlıların çabaları ile ortaya çıkanlar sanat eseri değildir ve olamazlar. Sanatın ana özelliklerinden birisi, insanın yaratıcı gücü ile birleşen iradeli bir eylem olmasıdır. Duyuş, düşünce, amaçlar, durum ya da olaylar, düş gücü ve beceri kullanılarak, deneyimlerden de yararlanılarak özgün bir biçime kavuşturulurlar. Bu yönüyle sanat etkinliktir ve insanlar tarafından, insanlar için oluşturulan, belirli bir nesneyi, özel bir biçimi üretmeyi amaçlayan bir çabadır. Yani çaba, sistemli ve disiplinli bir çalışmadır. (s. 9)

Bu bağlamda insan, sanatın hem üretene hem de sunulduğu kitesidir. Sanatçının çeşitli durumlardan etkilenmesi sonucu doğan sanat ürünü, aynı şekilde sunulan kitlesi üzerinde de etkiler bırakır. “Dünyayı algılayabilmek ve gerekli alışkanlıkları edinebilmenin bir yolu da sanattan geçmektedir” (Yılmaz, 2009, s. 13). Bu bağlamda hayata kılavuzluk etme gibi bir yönünün olduğu söylenebilir.

Bir yaratının sanat özelliği taşıması için sahip olması gereken bazı nitelikler vardır. Şişman (2006), bir sanat yapıtında bulunması gereken nitelikleri şu şekilde sıralamıştır:

1. Sanat yapıtı sezgilere, hayal gücüne dayanan insanın sistemli ve iradeli çalışmasının sonucudur.
2. Sanat yapıtında mutlaka insan duyuları ile algılanabilen bir biçim vardır.
3. Sanat yapıtı rastlantısal olarak oluşmamıştır.

4. Sanat yapıtları bir tektir.
5. Sanat yapıtları kalıcıdır.
6. Sanat yapıtı, var olan şeyler arasında gerçekleştirilen bir düzenleme değildir. (s. 14)

Dolayısıyla sanat; duyuşsal boyutta insan emeğinin ürünü olan, insan algılarının sınırlarında, belirli amaçlarla bilinçli bir şekilde üretilmiş, biricik, özgün, birey ve toplum üzerindeki etkisi kalıcı olan bir yaratıdır.

Bireye sahip olduğu yetileri kullanarak sanatsal faaliyet oluşturabilme becerileri kazandıran sanat eğitimi “güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitim.” (San, 2019, s. 19) şeklinde tanımlanmaktadır. “Sanat eğitimi yoluyla birey bakmayı değil, görmeyi öğrenir; olaylara çok yönlü bakarak düşünen, eleştiren, sorgulayan ve en önemlisi çözümler üreten, dolayısıyla kendisiyle barışık, mutlu ve sağlıklı bir kişiliğe erişir” (Türkkan, 2008, s. 3). Bu yönüyle sanat eğitiminin bireyin sahip olduğu yeteneklerini ortaya çıkarmaya katkı sağladığı söylenebilir. Öte yandan “sanat eğitiminin temel fonksiyonlarından biri insanlık tarihimizi bize bildirmek, bize kim olduğumuzu: neye ve nasıl inandığımızı anlamamıza yardımcı olmaktır” (Mercin, 2009, s. 3). Bu yönüyle de sanat eğitiminin kişinin kendisini keşfetmesinde de rol oynadığı söylenebilir. Daha bütüncül bir pencereden bakıldığında:

Sanat eğitimi, sanatın oluşumu, sanatsal yaratma, sanatın toplumdaki yeri, sanat türleri, sanat akımları ve anlayışları, sanatçının kişilik özellikleri vb. konuları işleyen, sanat (ve kültür) tarihi, estetik, sanat kuramları ve eleştirisi, sanat psikolojisi, sanat sosyolojisi, sanat coğrafya ve topografyası gibi sanat olayına, sanat ürünlerine ve sanat-toplum-kültür ilişkilerini irdeleyen kuramsal bilgi dallarının da katılmasıyla tamamlanıp bütünleşir. (San, 2010, s. 18-19)

Bu noktadan hareketle sanat eğitiminin yalnızca sanatçı adaylarına yönelik sanatçı yetiştirme amaçlı bir eğitim türü olduğu ve yetenekli bireyleri kapsadığı gibi bir yaklaşım isabetli değildir. Yılmaz’a (2007) göre bu şekilde bir yaklaşım, yeteneği olmadığı düşünülen bireyleri sanat eğitiminin katkılarından mahrum bırakacaktır.

Artut vd. (Akt., Türkkan, 2008) sanat eğitiminin genel amaçlarını şu şekilde sıralanmıştır:

1. Sanat aracılığı ile iletişim kurma olanağı verir.
2. Görsel okur-yazarlık kazandırarak kültürel bir bakış açısı edinilmesini sağlar.
3. Eleştirel ve analitik düşünme becerilerinin gelişimine katkıda bulunur.
4. Algılama ve ayırt etme yeteneklerini geliştirir.
5. Analiz ve sentez yaparak eleştirel düşünme becerilerini geliştirir.
6. Sanat eserlerine karşı ilgi ve duyarlılıkların geliştirilerek sanat eserlerinden haz alınmasını sağlar.
7. Sanatın çeşitli yöntem ve tekniklerin kullanımıyla kendini ifade etme yollarının keşfedilebilmesini sağlar.
8. Kendi kültürünü olduğu kadar öteki kültürleri öğrenme ve değerlendirme olanağı verir.
9. Sanat etkinliklerinin ve yaratıcılığın doğasının tanınmasını ve benimsenmesini sağlar.
10. Araştırmacı, inceleyici ve sorgulayıcı bir kimlik kazandırır.
11. Kazandığı özgün ve yaratıcı anlayışın yaşamının tüm alanlarına transfer edilerek sağlıklı ve özgün bir kişilik oluşturulmasına yardımcı olur.
12. Sanata ilişkin teknik bilgi ve beceri kazanmasını sağlar.
13. Kendini ifade edebilmede sanatsal dilin kullanılabilmesini sağlar.
14. Duygu, düşünce ve imgeleri bir ürüne dönüştürmede yaratıcı davranış kazandırır.
15. Sanatsal yaratmanın hazzını tattırarak bireye bir değer olduğunun bilincini ve güvenini yaşatır.
16. Kendini dışa vurarak var olma bilincinin duyumsanmasına yardımcı olur.
17. Dış evrendeki nesneler arasındaki ilişkilerin düzeniyle ilgili yasaların gizinin keşfedilerek yaşam hazzının duyumsanmasını sağlar.
18. Çok ve gerçek sanat yapıtı görmek, bu yapıtlardaki değerlerin özümsemesini ve bir değer birikimine sahip olmaya olanak verir. Bu birikim yeni yapıtlar olarak yaratıcı bireylerce geleceğe aktarılır.
19. Kültürel ve toplumsal gelişmede katılımcı birey olunmasına olanak verir. (s. 4)

Sonuç olarak sanat eğitiminin, bir sanat dalına ait beceriler kazandıran işlevinin yanında bireye düşünmeyi öğreten, bireyin düşünsel bir zihin dünyası oluşturmaya olanak tanıyan ve buna bağlı olarak nitelikli, olumlu, özgür ve özgün düşünceler üreterek insanlığa katkı sunabilecek ve onu biçimlendirebilecek erdemler kazandıran önemli bir yönü olduğu söylenebilir. Sanat eğitimin birçok alt dallarından birisi de müzik eğitimidir.

2.1.1. Müzik eğitimi

Müzik sözcüğü, “ilham perisi” anlamına gelen Eski Yunanca “Moúsa Moúσα” sözcüğüne “-ik” takısı getirilmesiyle türetilen Fransızca “musique” sözcüğünden alıntıdır (Nişanyan Sözlük, 2012). Güzel sanatlar içerisinde önemli bir yere sahip olan müziğin, “İnsana, sesler aracılığıyla kendini ifade etme olanağı veren sanat” (Baydu, 2016, s. 277), “Birtakım duygu ve düşünceleri belli kurallar çerçevesinde uyumlu seslerle anlatma sanatı” (TDK, 2022) şeklinde birçok tanımı yapılmıştır. Bu gibi tanımların yanında Uçan’a (2018) göre müzik, “Duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri, belirli bir amaç ve yöntemle, belirli bir güzellik anlayışına göre birleştirilmiş (örüntülenmiş) seslerle işleyip anlatan estetik bir bütündür” (s. 6).

Amerikalı etnomüzikolog Merriam (1964), müziği çeşitli anahtar kelimeler ve kısa cümleler ile şu şekilde tanımlamıştır:

- Müzik duygusal ifadedir.
- Estetik hazdır.
- Eğlencedir.
- İletişimdir.
- Sembolik temsildir.
- Fiziksel tepkidir.
- Toplumsal ve kültürel aidiyettir.
- Törensel coşkudur.
- Kültürel benlik ve devamlılıktır.
- Toplumsallaşmanın ve ulusallaşmanın çimentosudur. (s. 209)

Müziğin, insan toplumlarının tamamında ortak bir özellik olduğunu biliyoruz. Yeryüzünde birbirinden farklı birçok insan topluluğu var. Bunların birçoğu farklı dil ve mantık sistemleri kullanırken müzik tüm insan toplumlarında ortak bir özelliktir. Dünyanın ücra köşelerinde yaşayan bazı kabilelerde sayı ve renk gibi kavramlar bulunmazken bir ‘dil’ ve özel bir ‘müzik’ muhakkak karşımıza çıkıyor. Matematik ve sayma hakkında hiçbir kavramı olmayan toplumların bile müziği kullanması, müziğin evrenselliği hususunda başlı başına ilginç bir bulgudur. (Canan, 2015, s. 105)

Dil, din, coğrafya, kültür vs. fark etmeksizin tüm dünyayı saran bir olgu olan müzik, türünden bağımsız olarak bireyler üzerinde benzer duygular uyandıran evrensel bir nitelik taşımaktadır.

İnsanoğlu, bazen icra eden bazen üreten bazen de yalnızca dinleyen olarak müzikle iç içedir. Bu yakınlık neticesinde ortaya çıkan saydığımız etkinlikler müzik eğitimi zorunlu hale getirmiştir. Uçan (2018), müzik eğitimi “temelde, bir müziksel davranış kazandırma, bir müziksel davranış değiştirme veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma, bir müziksel davranış dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme süreci” (s. 11) olarak tanımlamıştır. Bireyler için gereksinim olan müzik eğitiminden yoksun olma durumuyla ilgili Yönetken (2011) şu sözleri ifade etmiştir:

Eski Yunan, Latin ve tarih boyunca tüm Avrupa hatta Amerika edebiyatını bilen, Antik Yunan felsefesini, Rönesans evrimini, Yeniçağ felsefesini okumuş, Hititlerde, Frigya ve Lidya’da, Eski Çin, Hint, Mısır’da uygarlık ve sanat konularını işlemiş, derin toplumbilim bilgisine sahip özetle çeşitli bilim ve sanat dallarında uzmanlaşmış nice insanlar, hem de tanınmış insanlar, uzmanlar, yöneticiler vardır ki bunlar henüz bir Beethoven senfonisi, bir Wagner lirik dramındaki ifade gücünü tanımak ve ona inanmaktan yoksun kalmışlar; o müziğin zevkini, kültür ve eğitimi alamamışlardır. Büyük uygarlık nimetlerinden habersiz kalmışlardır. (s. 19)

Günümüzde müzik eğitiminin, bireylerin kişilik gelişimine ve sosyalleşmesine katkıda bulunduğu gerçeği giderek daha çok kabul görmektedir. Müzik eğitimi insanın yakın çevresi ile müzik yoluyla ilişki kurabilmesini, toplumsallaşmasını, müziği bilinçli olarak üreten ve tüketen bir birey olmasını sağlar. Bu nedenle müzik eğitime titizlikle yaklaşmak ve müzik öğretim yöntemlerinden olabildiğince faydalanmak gerekir. (Somakçı, 2012, akt., Alçı, 2013, s. 16)

Özellikle erken yaşlarda başlayan müzik eğitiminin, bireyin ufkunu açarak ileriki yıllarında belirli bir algı ve bilinç düzeyine ulaşmasında etkili olabileceği söylenebilir. Bu noktada müzik eğitime başlama yaşı ile ilgili şu hususu belirtmekte fayda vardır: Sezgin (2002), müzik eğitime başlama yaşının her çocuk için aynı olamayacağını belirterek fiziksel yapının ve sağlığın önemi üzerinde durmuştur. Ancak burada bahsedilen müzik eğitimi daha çok çalgı eğitimi olarak düşünülmüş ve bu kapsamda bir fikir sunulmuştur. Müzik eğitimi kapsamında erken yaşlarda başlayacak bir işitme eğitiminin müzikal gelişime katkı

sağlayacağı ve ileriki yıllarda devam edilecek bir müzik eğitime altyapı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Bireyin bir müzik kültürüne sahip olmasının yanı sıra müzikal estetik algısı ve müziksel bir bakış açısı kazanmasını amaçlayan müzik eğitimi, Uçan (2018); amacı, işlevi ve kitlesi bakımından “genel, özengen ve mesleki müzik eğitimi” şeklinde üç başlık altında toplamıştır. Yaş ve düzey gözetmeksizin toplumun her bireyini kapsayan genel müzik eğitimi, örgün eğitim kurumlarında kademelere göre zorunlu ve seçmeli olarak millî eğitim sisteminde yer bulmaktadır. “Günümüz genel müzik eğitiminde, daha çok, müziği bilgili, bilinçli, görgülü, duyarlı ve yaratıcı bir anlayışla ve yaklaşımla, haz duyarak yapan, dinleyen, kullanan ya da tüketen kitleler yetiştirmeye dönük bir strateji uygulanır” (Uçan , 2018, s. 34). Genel müzik eğitiminin yanı sıra müziğe ilgi ve istek duyan bireylere yönelik olarak planlanan özengen (amatör) müzik eğitimi zorunlu olmayıp yaygın eğitim kurumlarında talebe göre sürdürülmektedir. Bu noktada özengen müzik eğitimi, “etkin bir müziksel katılımı doyum sağlamak ve bunu sürdürüp geliştirmek için gerekli müziksel davranışlar kazandırmayı amaçlar” (Tarman, 2016, s. 10). Müzik eğitiminin üst basamağı olarak nitelendirebileceğimiz mesleki müzik eğitimi ise belirli bir müziksel davranış kazanmış, ilgi ve isteğin yanında alana özel yeteneğe haiz olan ve müzik branşını meslek olarak seçen bireylerin yetenek ve becerilerini geliştirerek bir üst seviyeye taşımayı amaç edinir. Genellikle GSL, konservatuvarlar ve müzik eğitim fakülteleri gibi örgün eğitim kurumlarında konunun uzmanı kişiler tarafından gerçekleştirilir.

Cumhuriyet Döneminden Günümüze Müzik Eğitimi

Ülkemizde müzik eğitiminin temelleri Osmanlı Dönemi’nde atılmış olup Cumhuriyet Dönemi ile şekillenmeye başlamıştır. Osmanlı Dönemi’nde geleneksel müzik eğitimi genellikle askerî müzik eğitim kurumları ile saray dahilinde yürütülmekte olup bunun dışında geleneksel ve dinsel ağırlıklı müzik eğitimi veren Sıbyan Mektepleri, genel medreseler ve Enderun Mektepleri yer alıyordu. Sıbyan Mektepleri ve medreselerde dinî müzik eğitimi verilirken döneminin önemli bir eğitim kurumu olan Enderun Mektebinde “Meşkhane” denilen müzik odasında ünlü müzikologlar tarafından müzik eğitimi yapıldığı bilinmekteydi. Bu yönüyle Enderun Mektebinin müzik eğitiminin planlı ve programlı olarak yapıldığı Osmanlı’nın ilk sivil eğitim kurumu olduğu söylenebilir. Öte yandan “Tabılhane, Mehterhane ve Muzıka-i Hümayun” askerî müzik eğitimi veren diğer örgün eğitim kurumlarıydı. 1869 tarihli Genel Eğitim Tüzüğü ile yapılan düzenlemelerle genel müzik eğitimi; Kız ve Erkek

Rüştiyeleri, Kız ve Erkek Öğrenmen okulları ile bazı ilkokullarda verilmeye başlandı. Özengen müzik eğitimi bazı konaklarda, Musiki Cemiyetlerinde, müzik kurslarında sürdürülürken Muzıka-i Hümayun ve Dârülelhan ise mesleki müzik eğitimi veren kurumlardı (Uçan, 2018). Ziya Gökalp'in 1913'te "Halka Doğru" dergisinde yayımlanan "Halk Medeniyeti I, Başlangıç" isimli yazısı ve onu takiben "İkdam" gazetesinde Mehmet Fuad Köprülü'nün kaleme aldığı "Yeni Bilir İlim: Halkiyat-(Folk-lore)" başlıklı yazısı yurdumuzda folklor alanının ilk yazılı örnekleri olmuştur (Büyükyıldız, 2015). Bu gelişmelerle Osmanlı'da bir konservatuvar kurulması fikri gündeme gelmiştir (Deniz, 2019). Böylelikle 10 Ocak 1917'de konservatuvar niteliğinde ilk resmî müzik okulu olan Dârülelhan kurulmuş ve bu kurumun müfredatında hem Türk müziğine hem de Batı müziğine yer verilmiştir (Yener, 2002).

Kurtuluş Savaşı yıllarında Türk müziği eğitimi Ankara'daki TBMM Hükümetinin Maarif Vekaleti ve İstanbul'daki Osmanlı Hükümetinin Maarif Nezareti tarafından yürütülmüştür. Ancak bu iki Eğitim Bakanlığından Ankara'dakinin etkinliği tüm yurda yayılırken İstanbul'dakinin etkinliği yalnızca İstanbul ile sınırlı kalmıştır. Saltanatın kaldırılmasıyla da İstanbul'daki Maarif Nezareti kapanarak bu iki başlı durum ortadan kalkmıştır (Uçan, 2018).

"Cumhuriyet Dönemi'ne, yeni örgün müzik eğitiminde İmparatorluk Dönemi'nde sağlanan sınırlı fakat belirli bir birikimle girilmiştir. Cumhuriyet döneminde müzik eğitimi bu birikime dayalı olmakla birlikte, asıl Gökalp ve özellikle Atatürk'ün düşünce ve görüşlerine temellenmiş, onların görüş ve düşüncelerinden kaynaklanıp yönlenmiştir" (Uçan, 2018, s. 51). Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, dil bilgisinden matematiğe, astronomiden tarihe ve müziğe kadar birçok konuya ilgi duymuş ve bu konularda görüş sahibi olmuştur. Atatürk, "Hayatta musiki lazım değildir. Çünkü hayat musikidir. Musikiyle alakası olmayan mahlukat insan değildir. Eğer mevzubahis olan hayat, insan hayatı ise musiki behemeal vardır. Musikisiz hayat zaten mevcut olamaz" (Cunbur, 1973, akt., Altınay, 2004, s. 40) diyerek insanı müzikten bağımsız görmediğini ve müziği insan hayatının olmazsa olmaz bir ögesi olarak nitelendirdiğini dile getirmiştir. "Atatürk'e göre insan olmak demek, bir şekilde müzikle ilgili olmak demektir" (Akkaş, 2021, s. 47). Atatürk yine bir konuşmasında "Bizim hakiki musikimiz Anadolu halkında işitilebilir. Sınıf-ı münevverin halka telkin edeceği mefkureler halkın ruh ve vicdanından alınmış olmalıdır" (Altınay, 2004, 46)

sözleriyle halk müziğine olan teveccühünü dile getirmiştir. Atatürk'ün müzik alanında görmek istediklerini, Andak (2002) şu şekilde sıralamıştır:

1. Evrensel, çağdaş ve çok sesli müzik anlayışına yönelmek.
2. Türk ulusunun derin ve engin müzik kaynaklarını, özellikle Anadolu folklor hazinesini, uygar ve ileri müzik yaratımları ve biçimleri içinde geliştirmek.
3. Geleneksel ve Klasik Türk müziğinin değişmez değerlerini korurken, kötüleşen, eskidikçe ve piyasaya sürüldükçe yozlaşan örneklerini tutucu davranışlarla devam ettirmemek.
4. Müzikte evrensel, çağdaş ve uygar kuralları ve biçimleri uygularken ne Doğu ne de Batı özenticiliğine düşmeden, özgün ve yeni beste yaratımlarına yönelmek.
5. Ulusal anlamda Türk müziğine çok seslilik, armonizasyon, tüm müzik bilimi ve gerekli eğitimden geçmiş yorumculuk gücüyle ulaşmak.
6. Müzik dilinde ve sanatsal seviyede yeri olmayan anlamsız, uyduruk türler ve değersiz, yoz ve ucuz örneklerle paydos demek. Ah..., Of'lardan ve iniltilerden arınmak! (s. 369)

Atatürk'ün Türk müziği alanında yapmak istediklerinin sebebini Tan (1982) maddeler halinde şu şekilde açıklıyor:

- Ziya Gökalp'in "Türkçülüğün Esasları" eserindeki görüşlerinin etkisi: Gökalp; ülkemizde Avrupa musikisi, Bizans'tan alınan Osmanlı musikisi ve halk arasında doğmuş Türk musikisi olmak üzere ülkemizde üç tür musiki olduğunu söylemiş, bunlardan Osmanlı musikisini gayr-ı millî görerek millî musikimizin kendi kültür ürünüümüz olan halk musikisi ve yeni medeniyetimizin musikisi olarak nitelendirdiği Avrupa musikisinin sentezinden doğacağını ileri sürmüştür.
- Montesquieu'nün görüşünün etkisi: Atatürk, bir Alman gazeteciye Montesquieu'nün "Bir milletin musikicilikteki meyline ehemmiyet verilmezse o milleti ilerletmek mümkün olmaz" sözünü benimseyip bu sebeple de musikimize önem verdiğini söylemiş ve 1 Kasım 1934'te TBMM açış nutkunda "Bir milletin yeni değişikliğinde ölçü, musikide değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir" (Atatürk'ün söylev ve demeçleri, akt., Tan, 1982) diyerek bunu göstermiştir.
- Müzik bilginlerinin olmayışı, sanat seviyesinin düşüklüğü: Dârülelhan'ın eğitiminin yetersiz oluşuna bağlı olarak yetişmiş müzik bilginleri yoktu. Müzik

eğitimi daha çok usta-ırac usulüyle gerçekleştiriliyor bu da alanında uzman kişilerin yetişmesinde yeterli olmuyordu.

- Çağdaş uygarlık seviyesine yükselmenin topyekn gerçekleştirilmek istenmesi: Atatürk, Türk milletin in uygarlık seviyesine ulaşması noktasında devlet idaresi ve sosyal hayatın yapılandırılmasının yeterli olmayacağını biliyor bunun yanında kültür alanında da yapılacak yeniliklere ihtiyaç duyuyordu. (s. 4-5-53)

Bu beklentiler doğrultusunda Cumhuriyet ile birlikte müziğin evrensel teknik ve bilimle temellendirilmesi, hedeflenen politika olmuştur. Bu istikamette köklü bir değişim dönemine girilmiş, 1924 yılında müzik ğretmeni yetiştiren ilk kurum olan Musiki Muallim Mektebi kurulmuştur.

Bu okulun fiziki yapı-kullanım ve işleyiş olarak zamanla daha çok ve giderek yalnızca sanatçı yetiştiren bir kuruma dönüştürülmek istenmesi üzerine müzik ğretmeni yetiştirme işi 1938-1939 eğitim yılından itibaren Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü Müzik şubesinde sürdürülmüştür. Bu süreçte Musiki Muallim Mektebi bir yükseköğretim kurumu olan Gazi Terbiye Enstitüsüne aktarılıp bağlamış ve burada son üç sınıfını ‘Müzik İlk Muallim Mektebi’ olarak mezun etmiştir. (Uçan, 2018, s. 53-54)

Batı’nın tekniğini alıp ulusal müziğimizi bilimsel temeller üzerine inşa edebilmek için yurt dışına öğrenciler gönderilmiştir. “Cemal Reşit Rey, Ulvi Cemal Erkin, A. Adnan Saygun, Necil Kazım Akses, H. Ferit Alnar gibi tanınmış kompozitrlerimiz bu imkndan faydalanmıştır” (şimşek, 1980, akt., Tan, 1982, s. 53). Bu durum ülkemizde müzik eğitimin gelişmesi kapsamında atılmış önemli bir adımdır. “Bu gençler 1930’lardan sonra yurda dönerek ülkenin müzik eğitim kurumlarında yer almış ve dönemin müzik eğitim anlayışında büyük bir öneme sahip olmuşlardır. Özellikle Musiki Muallim Mektebi’nde göreve başlayarak, genç Cumhuriyet’in yeni müzik yapısına katkıda bulunmuşlardır” (şahin ve Duman, 2008, s. 262). Kurulan Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümünden sonra 1969 yılında İstanbul’da, 1973 yılında İzmir’de, 1977 yılında Nazilli’de ve 1981 yılında Bursa’da olmak üzere 4 yeni müzik bölümü açılarak toplam sayıları 5’e çıkmıştır. Daha sonraları Nazilli’deki bölümün kapanmasıyla sayı tekrardan 4’e inmiştir. Bu kurumlarda birbirine yakın olmakla beraber az çok farklılık barındıran eğitim programları uygulanmış olup yeni kurulan okullarla birlikte bölüm sayısı 1994 yılında 11’e, 1996 yılında da 14’e ulaşmıştır (Uçan, 2018).

Bugün yurdumuzda mesleki müzik eēitimi; konservatuvarlar, güzel sanatlar fakülteleri bünyesinde yer alan müzik bölümleri ve eēitim fakülteleri bünyesinde yer alan müzik ēretmenliēi ana bilim dalları olmak üzere ē kurumda sürdürülmektedir. Ayrıca bu kurumlara ērenci yetiētiren Millî Eēitim Bakanlıēına baēlı güzel sanatlar liselerini de mesleki müzik eēitimi veren kurumlara dahil edebiliriz (Yener ve Apaydınlı, 2016).

2.1.2. Çalgı eēitimi

Bireyin istek ve ilgisine göre bir çalgıyı alabilmesini saēlayacak teorik ve fiziksel yeterliklerin kazandırılmasında önemli olan çalgı eēitimi; ses eēitimi, iēitme ve müzik kuramları eēitimi gibi müzik eēitiminin alt baēlıklarındandır. Bir çalgının tanınması ve icra edilmesinin yanı sıra çalgının ait olduēu kültürün de ērenilerek iselleētirilmesiyle beraber evrensel deēerlere ulaēmada önemli bir rolü vardır. Bunun sonucu olarak çalgı eēitimi, “kültürel ēerlerle tanıştıracı ve onları geliētirip yayıcı” (Uslu, 1998, s. 27) bir etkiye sahiptir. Kısaca bir çalgının icra edilmesinden öte bir iēlevi vardır. Çalgı eēitimi eēitli kaynaklarda Şu Şekillerde tanımlanmıētır:

“algı eēitimi, bireye çalgı aracılıēıyla istenilen müziksel davranıēı kazandırma, bireyin var olan müziksel davranıēını çalgı aracılıēıyla geliētirme ve deēiētirme, mziēi çalgı aracılıēıyla anlama, açıklama ve yorumlama olarak tanımlanabilir” (Bulut, 2011, s. 91).

“algı eēitimi, insanın kendisini yakından tanıyabilmesi, var olan yeteneklerini anlayabilmesi, eēitim aracılıēıyla mevcut becerilerini geliētirip yeni beceriler elde edebilmesi ve bu sayede kendisini gerekleētirebilme Őansı veren bir uēraē olmasından dolayı müzik eēitiminin önemli bir koludur” (Uslu, 1996, s. 1).

zen (2004), algı eēitiminin amaçlarını Şu Şekilde sıralamıētır:

1. Çalgı sevgisini kazandırabilmek,
2. Özengen müzik eēitimine uzanmak,
3. Mesleki müzik eēitimine yönlendirmek,
4. Çalgı eēitiminin ērenciler üzerindeki etkilerini araētırmak,
5. Çalgıların alma tekniklerine iliēkin bilgi aktarmak,
6. Çalgı ēretimini kolaylaētıracı ve aēama kaydetmeyi saēlayıcı yöntemler geliētirmek,
7. Çalgı eēitiminde çalgı terimlerinin ērenilmesi ve çalgı çalmada gereken tekniklerin kavranması biliēsel alanı,

8. Çalgının sevilmesi, çalmaya ilişkin disiplinli çalışmaya yönelik bir tutum geliştirilmesi ve çalgı çalmaya yaşantıda yer verilmesi duyuşsal alanı,
9. Çalgı çalmada iki elin eş güdümünün sağlanması, çalgı çalmada karşılaşılan problemleri çözmeye yönelik davranışların kazanılması ise devinişsel alanı kapsamaktadır. (s. 59)

Çalgı eğitiminde başarıya ulaşmada bireyin isteği, ilgisi, yeteneği ve çalgıya olan fiziksel uyumu gibi değişkenlerin yanında eğitim sürecinin doğru planlanması ve programı yürütecek eğitmenin yeterliği gibi çok boyutlu uygun durum ve süreçlerin bir araya gelmesi gerekmektedir. Eğitmenin gerekli formasyona sahip olmasının yanı sıra çalgı çalmadaki maharetinin öğrenciyi teşvik edici bir rol oynaması noktasında önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Çalgı eğitiminde amaca yönelik zihinsel ve fiziksel becerilerin öğrenciye kazandırılması, iyi düzenlenmiş bir öğretim programıyla sistemli, aşama aşama ve planlı bir çalışmayı zorunlu kılmaktadır. Ancak çok iyi düzenlenmiş çalgı öğretim programlarının bile başarıya ulaşması, programı uygulayacak öğretmenin, çalgı çalmadaki yeterliğine, öğretme yeteneğine, öğretmenlik formasyonuna, öğrencilerine yaklaşımına bağlıdır. (Çilden, 2016, s. 2209)

Bu değişkenler, çalgı eğitim sürecini doğrudan etkilediği gibi bireyin çalgıya olan tutumunun şekillenmesinde de önemli rol oynamaktadır. Öte yandan öğrencilerin çalgılara yönelik tutum geliştirmesinde cinsiyet ve çalgı türü gibi değişkenlerin anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir (Özmenteş, S. ve Özmenteş, G., 2009).

Çalgı eğitiminin kuramsal boyutu kadar devinişsel bir boyutu da vardır. Bu devinişsel tarafta bireyin gözlem yeteneği ve fiziksel uyumu gibi unsurlar rol oynamaktadır. Belirli bir nazari bilginin yanında bireyin esnekliği, anatomik yapısı ve fiziksel sağlığı bir çalgıyı çalmada varılabilecek seviyeler açısından son derece önemlidir.

Çalgı ile uğraşan hemen her kişi hem öğrenim hayatı boyunca hem de mesleki hayatında fiziksel yapısının getirdiği avantaj ve dezavantajlarla karşı karşıya gelmiştir. Uğraştığı çalgının yapısal özelliklerinden ve buna bağlı olarak kendi fizyolojik özelliklerinden kaynaklanan sorunları daima paralellikler göstermiştir. Kimileri parmaklarının kısa oluşundan, kimileri uzun oluşundan, kimileri kol boyundan, kimileri ise boyun uzunluğundan memnun değildir. Bazı insanlar vardır ki

gördüğümüzde tam o çalgı için yaratıldıklarını düşünürüz, çalgısındaki birçok zor tekniği ya da birçok zor pasajı sanki çok basitmiş gibi yapıverirler. (Barış ve diğer., 2006, s. 529)

Bir açıdan sportif bir aktivite olma yönü de olan çalgı çalmanın, buna bağlı olarak beraberinde getirdiği birtakım problemler de vardır. “Spor yapmanın ve bir müzik aleti kullanmanın her ikisi de çok fazla fiziksel hareket ve kondisyon gerektirmesinden dolayı, her ikisinde de hemen hemen aynı kas ve tendon problemleri görülür” (Yağışan, 2002, s. 192). Çalgıya olan fiziksel uyumun, çalgı çalmaktan doğabilecek sağlık sorunlarının önlenmesi noktasında önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Bu bağlamda, “bireyin fiziksel özelliklerinin çalgıya uygun olması, bireyin çalgısını sevmesi, anlaması ve çalgısının özelliklerinin farkında olması da çalgı eğitiminde verimli olabilmenin temel niteliklerinden biridir” (Birgül ve Nacakçı, 2017, s. 414).

Bütün çalgılar için gerekli olan temel teknikler şunlardır: (Schleuter, 1997; akt., Özmenteş, 2005, s. 94)

1. Çalgıyı çalarken doğru bir duruşa sahip olunmalıdır.
2. Çalgı çalarken el, kol ve parmaklar doğru pozisyona sahip olmalıdır.
3. Çalgının tonu kaliteli ve kendine özgü olmalıdır.
4. Entonasyon temiz olmalıdır.

“Türkiye’de çalgı eğitimciliğinin gelişme yolunun, 1826’da Yeniçeri Ocağının kaldırılmasıyla açıldığını söylemek yanlış olmaz. Bu tarihten sonra uluslararası sanat müziği Türkiye’de tutunup belirli çevrelerde yaygınlaşmaya başlamıştır. Kurulan Muzika-i Hümayun, aynı zamanda çalgı öğretimi işlevini de yerine getirdi” (Uz, 2002, s. 147). Ülkemizde çalgı eğitiminde uzun bir dönem usta-çırak ve meşk yöntemi kullanılmış olup bu yöntemler gözlem ve hafızaya dayalı olarak uygulanmaktaydı. “Musikide meşk, bir üstat tarafından musiki parçasının tedricen çalınması ve okunması suretiyle talebeye öğretilmesi ve talebe tarafından öğrenilmesi demektir” (Öztuna, 2000, s. 250). Genellikle notadan yoksun bir şekilde uygulanan bu yöntemde iyi bir gözlem becerisi ve hafıza, başarıya ulaşmanın ön koşuludur. Öte yandan bu yöntem, notada yer almayan nüans ve yöresel dokunun kaybolmadan aktarımına bağlı olarak bugün birçok eserin doğru icrasında önemli rol oynamıştır. Dolayısıyla “öğrenilmesi istenen herhangi bir sazın bütün niteliklerini,

özelliklerini göz önüne alarak hazırlanmış bir metot ve hoca gözetiminde sistematik bir çalışma niteliğinde yapıldığı zaman çok daha başarılı olacaktır” (Aksüt, 1988, s. 415).

Günümüzde genel, özengen ve mesleki müzik eğitimi şeklinde sürdürülen çalgı eğitimi; “Mesleki müzik eğitimi veren her kurumun öğretim programında yer almakta olup eğitim süreci ise çalgı eğitimcileri tarafından temel kuram ve kavramlar doğrultusunda, mesleki hedefler de dikkate alınarak sürdürülmektedir” (Demirci ve diğer., 2017, s. 32). Ancak çalgı eğitimi konusunda birtakım eksikliklerin devam ettiği bilinmektedir.

İcra ve teknik yönünden eskiye nazaran büyük bir ilerleme kaydedilmiş olsa da geleneksel Türk müziği çalgılarının eğitimi ve öğretimi açısından çok fazla yazılı kaynak bulunmamaktadır. Çalgılarına çok büyük önem veren bir toplum olan Türklerin, çalgıları ve onların eğitimleri ile ilgili yazılı kaynakları sınırlıdır. 20. yüzyılın başlarına kadar Türklerde çalgı müziğinin çok fazla gelişip önemsenmediği söylenebilir. Bunun en önemli sebeplerinden biri de kuşkusuz geleneksel Türk müziğinin sözlü eserlere ve icraya dayalı bir müzik olması ve insan sesinin daha ön planda tutulmasıdır. (Göksu, 2014, s. 24)

Bu noktada çalgıya özel eser üretiminin çoğalmasıyla çalgısal müziğin ve buna bağlı olarak çalgı icra tekniklerinin gelişeceği öngörülmektedir.

Günümüzde uygulanan ve dünyaca kabul görmüş çeşitli çalgı öğretim yaklaşımları vardır. Orff, Suzuki, Kodaly ve Dalcroze bunların en bilinenleridir.

Orff öğretim yaklaşımı, Alman besteci Carl Orff tarafından geliştirilmiştir. Bu yöntem, çocuğun yaratıcılığının yanında toplu halde gerçekleştirilmesine bağlı olarak sosyal etkileşimi ve özgüveni artıran bir nitelik taşımaktadır. Orff çalgılarıyla gerçekleşen ve öğrencinin aktif katılımının sağlandığı ritimsel doğaçlamalara, müziksel oyunlara ve yaratıcı dramaya dayanan bir yaklaşımdır (Gürgeç, 2006).

Suzuki öğretim yaklaşımı, Japon keman sanatçısı ve pedagog Shinichi Suzuki’nin (1898-1998) geliştirdiği bir çalgı öğretim yaklaşımıdır. Başlangıçta keman için geliştirilmiş olan bu yaklaşım sonraları diğer çalgılar için de kullanılmıştır. Çocuklara küçük yaşlarda müziği sevdirek müziksel beceriler kazandırmayı hedefleyen bir yaklaşımdır (Sak Brody, 2020).

Kodaly yaklaşımı; Macar besteci Zoltan Kodaly, onun meslektaşları ve öğrencileri tarafından geliştirilen bir çalgı öğretim yaklaşımıdır. Lisan öğrenen bir kişinin aynı zamanda müziğin dilini de öğrenebileceğini savunarak müzik okuryazarlığının seçilmiş bir kitle yerine tüm insanlığın ortak bilgisinin bir parçası olması gerektiğini vurgular. Bu yaklaşımda, şarkı söylemek müzik eğitiminin temelini oluştururken çocuğun sesi de eğitimin ana gerecidir. Halk şarkılarının özel bir yeri olan bu yöntemde halk şarkılarını öğrenen çocuk kültürel bir kimlik kazanır (Yıldırım, 1995).

Dalcroze öğretim yaklaşımı;

İsviçreli besteci ve müzik eğitimcisi Emile Jaques Dalcroze (1865-1959) tarafından geliştirilmiştir. Müziksel işitme, okuma, yazma ve söyleme davranışlarını, duyulan müzikleri ve alınan belirli müziksel etkileri bedensel, ritmik hareketlerle ifade ederek öğrenme esasına dayanır. Bir diğer adı 'Eurhythmics'tir. Bu yöntem, hareket yoluyla müzikal kavramları öğretme esasına dayanır. Belirli müziksel öğeler (vuruş, cümle, ritim, ölçü, hız, gürlük, dinamikler vb.) beden hareketleri ve bedenin kendi dili tarafından anlatılır. (Bulut, 2020, s. 15)

2.2. Türk Halk Müziği

Halkın ortak hislerini ve sosyokültürel yapısını anlatan, halk içerisinde çıkmış ozan ve sanatçıların bireysel yaratı ürünü olan ancak süreç içerisinde aktarımlar sonucunda bu sanatçıların unutulabilmesine bağlı olarak anonim özelliği de gösterebilen, halkın kültürel hafızası olarak nitelendirilebilecek ulusal bir müzik türü olan halk müziğiyle ilgili birçok tanım yapılmıştır. Bu tanımlardan bazıları şunlardır:

“Halkın ortak duygu ve düşüncelerini yansıtan, halk içinde her zaman var olan halk sanatçıları tarafından yakılmış, yaratılmış-bestelenmiş, değişimler ve yoğrulmalarla dilden dile, telden tele, kulaktan kulağa yayılarak geçmişten günümüze ulaşmış geleneksel müziktir” (Büyükyıldız, 2015, s. 108).

“Yöresel müziklerin geniş repertuvarına verilen isim” (Duygulu, 2014, s. 222).

“Zaman içinde devamlı kendini yenileyen ve değiştiren, yörelere, kişilere ve kullanılan sazlara göre farklı tavır, üslup ve tekniklerle karşımıza çıkan, alabildiğine kompleks ve derin bir müzik” (Tokel, 2000, s. 14).

“Bir sanat endişesi olmadan, halkın duygu ve düşüncelerini, sevinç ve acılarını, yiğitlik, göç, sevgi, sıla özlemi ve daha güncel yaşamın toplumsal olaylarını, sade fakat içten gelen ezgilerle anlatabilen ve halkın ortak yaratma gücünün ürünü olan müzik” (Arseven, 2000, s. 15).

“Halkın estetik eğilimini yansıtan, bir yandan halkın yarattığı, öte yandan sevgi ile benimsediği, çoğunlukla dinlediği müzik” (Özbek, 2014, s. 87).

Halk müzikleri, başlangıcında kişisel bir üretim olup dilden dile aktarım sonucu zaman içerisinde yakıcılarının unutulmasıyla anonim kimliği kazanabilir. Bu eserler, kaynağından alındığı haliyle kalmayıp dilden dile dolaşarak zaman içerisinde birtakım değişikliklerle bireysel olma özelliklerini kaybeder (Atılğan, 2000). Anonim hale gelen bu eserler, bağlı oldukları yörenin tavır ve söyleyiş özellikleriyle yoğurularak yöresel bir kimlik kazanır. Ancak günümüz iletişim çağında gelişen teknolojinin hayatın her alanında yer alması sonucunda böyle bir anonimlik sürecinin işlemesi artık imkânsız hale gelmiştir. Günümüzde yakılan bir halk müziği eseri, yakıcısının adıyla anında geniş kitlelere ulaşabilmektedir. Bu durumda olan eserlerin anonim olmadığı gerekçesiyle sistem dışına itilmesi, halk müziği üretiminin durması anlamına gelecektir. “Çağın teknolojik konudaki gelişmesi, iletişimin dil ve tel aracılığıyla olmayışı, türkülerdeki anonim olma özelliğini ortadan kaldırmış, dolayısıyla anonim türkü üretimi de durmuştur” (Atılğan, 2000, s. 165). Bu noktada Büyükyıldız (2015), anonim olmayan halk ezgilerini de halk müziği kategorisine dahil ederek Türk halk müziğini, üreticisinin belli olup olmama durumuna göre aşağıdaki gibi sınıflandırmıştır:

1. Üreteni bilinmeyen halk müziği
 - Anonim halk müziği (aşık müziği dışı)
 - Anonim aşık müziği
2. Üreteni bilinen halk müziği
 - Geleneksel halk sanatçılarının ürettiği halk müziği
 - Üreteni bilinen aşık müziği. (s. 169)

Hoşsu (1997) da benzer şekilde Türk halk müziği yapıtlarını yaratıcısı belli olmayan (anonim) eserler ve yaratıcısı belli olan (aşık müziği) eserler şeklinde iki başlıkta toplamıştır.

Türk halk müziğinin yöresel ağız ve tavır unsurlarını barındırması ve zaman içerisinde aktarılacak değişimlere açık dinamik bir yapıda olması gibi özellikleri onu diğer müzik türlerinden ayıran en belirgin farklılıklardandır. Bir nevi insan gerçekliği sayılabilecek bu

özelliklere paralel olarak halk müziği; özlem, gurbet, sevgi, ayrılık, ölüm, düğün, kına, göç gibi beşerî durumları konu alır. Bu haliyle de yine yaradılıştaki insan gibi yalın ve gösterişten uzaktır. “Dolayısıyla halk müziği, doğrudan doğruya insanların gündelik yaşamları ile iç içedir” (Balkılıç, 2015, s. 94). Ancak bu durum Türk halk müziğinin melodik yapısının basitliği anlamına gelmemeli, aksine yöreden yöreye değişen tavır ve söyleyiş özellikleri Türk halk müziğinin usul ve makamsal yapısının zenginliğini oluşturan unsurlar olarak değerlendirilmelidir. Kısaca Türk halk müziği, “yalınlığı yüzünden ilkel gibi görünürse de asla basit değildir” (Özbek, 2014, s. 87). “İlk bakışta monoton/tekdüze gibi görünen halk türkülerinin; araştırdıkça, ezgi ve ritim yönünden renklilik ve çeşitlilik gösteren nefis bir sanat ürünleri olduğu görülür” (Sarısozen, akt., Kaptan, 2018, s. 3).

“Halk bilimi konusunda 1913’ten itibaren 1920’li yıllara kadar yayımlanan yazıların ardından, halk müziği alanında Anadolu’nun çeşitli bölgelerinden sözlü ve çalgısal ezgilerin tespit edilmesi, Türk Müziği’nin detaylı incelenmesi, yorumlanması bakımından artık bir zorunluluk olarak müzik ilgilerinin gündeminde yerini almıştı” (Altınay, 2000, s. 120). Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte halk müziğine verilen önem artmış ve Darülelhan öncülüğünde müzik öğretmenlerine ve müziği bilen kişilere halk müziklerini derleme görevi verilerek derlenen eserler okul repertuvarına kazandırılmıştır. Kısıtlı kalan bu çalışmaları Yusuf Ziya Değirmencioğlu, Rauf Yekta, Dürri Turan, Ekrem Besim, Muhittin Sadak, Ferruh Acunar ve Mahmut Ragıp Gazimihal gibi müzik adamlarının derleme çalışmaları izlemiştir (Akkaş, 2021). Böylelikle halk müziği eserlerinin tespit edilerek kayıt altına alınması ve bir repertuar oluşturma süreci başlamıştır.

2.2.1. Türk halk müziğinin ezgisel yapısı

Türk halk müziği eserleri; yöreden yöreye değişen bir ses aralığına sahip, genellikle karar sesiyle bitmesine karşın başlangıç seslerinin çeşitlilik gösterdiği, komşu seslerle örülü bir yapıda olan ezgilerden oluşur.

Halk ezgileri (türküler, oyun havaları, uzun havalar, tekerlemeler vb.) ezgisel yönden bir bütünlük içindedirler. Bunlar incelendiğinde görülür ki: Ses genişliği yönünden bir oktavı tamamlamayan, dizi ve tonu açıklıkla belli etmeyen, ikili, üçlü, dördü, beşli, altılı, yedili aralıklarda yarattıkları gibi; oktavı tamamlayan ve daha geniş aralıklara taşan, dizi ve tonu açıklıkla belli eden biçimde de yaratılabilirler. Halk müziğinde ses dizilişi yönünden en önemli özellik, ezginin genellikle inici bir diziden oluşmasıdır. Yani parça tiz bir sesle başlar, pes bir sese karar vererek biter. Ancak çıkıcı dizilerle

oluşan halk ezgileri de vardır. Ezgi içinde geniş atlamalara az rastlanır. (Kaynar, 1996, s. 83)

Halk müziğinin ezgisel yapısı içinde birtakım genellemelere ulaşmak mümkün olup bu genellemelerin dışında kalacak nitelikte eserlerin de var olduğu gerekçesiyle halk müziğini müzik biliminin kural ve tanımlarının dışında değerlendiremeyiz. “Her olayda olduğu gibi Türk halk müziğinin ezgisel yapısında da az ayrıcalıklar, benzemezlikler olacaktır elbet ama bunlar ana kuralları değiştirmezler” (Arseven, 2000, s. 17).

Türk müziği ses sistemindeki oktav denilen bir sekizli aralığı, Batı müziğindeki “tamper sistemden tamamen farklı, eşit olmayan bölümlendirir. Türk müziğinde ‘koma sesler’le yapılan bu bölümlendirme, doğadaki tüm varlıkların seslerini (ya da en yakınlarını) çıkarabilme özelliği nedeniyle doğal ve zengin müzik olma niteliği kazandırır” (Kaynar, 1996, s. 80). Ancak bu noktada Türk halk müziğini, Türk sanat müziğinden farklı bir noktada konumlandırmak gerekmektedir.

Yurt içinde oktav bölümüne ilişkin ilk sistemleştirme, Muzaffer Sarısözen tarafından kişisel olarak yapılmıştır. Bu sistem, bugün TRT ve diğer halk müziği kurumlarında da kullanılmaktadır. Sarısözen, diyez (#) ve bemol (b) işaretleri üzerine yazdığı rakamlarla, bu işaretleri aralarındaki kaçınıcı koma sese karşılık olarak kullandığını belirtmiştir. Üzerine rakam yazılmayan diyez ve bemol işaretleri, önüne yazıldıkları notayı 5 koma tizleştirir ve pesleştirir. Yurttan sesler adlı kitabının önsözünde 3. madde olarak ‘Folklorcularımızın da kitaptan faydalanmaları düşünülerek aralıklarda görülen farkların koma nispeti diyez ve bemollere rakam koymak suretiyle işaretlenmiştir. Okullarda bu çeşit rakamlı arızaların yok sayılarak natüreline gidilmesi ve sadece üçle gösterilmiş bemollerin tam bir bemol halinde icrası ehemmiyetle göz önüne alınması gereken noktalardandır.’ diyen Sarısözen Hoca’mızın bu koma oranlarını hangi yöntemle saptadığını bilmiyoruz. (Kaynar, 1996, s. 81)

Tura (2000), melodik yapıları ana karakter bakımından şu üç başlıkta toplamıştır:

1. Belli cinslere ve bunlar üzerindeki seyirden doğan ezgi kalıplarına dayanan, çeşitli özelliklere sahip, genellikle tek sesli musikiler: Modal musiki
2. Yan yana ve alt alta gelebilen seslerin belli görevler yüklenmesiyle oluşan, çok yönlü bir dokuya sahip musikiler: Çok sesli, tonal musiki.

3. Seslerin bağımsız olarak ele alınışıyla serbestçe ortaya çıkan çizgi ve doku anlayışı: Genelde çok sesli, modern musiki. (s. 302)

Tura (2000), Türk halk müziğini bu başlıklar içerisinde birinci kümede sınıflandırmıştır. Benzer şekilde Açar (2022) da Türk halk ezgilerinin makam eksenli bir anlayışla değerlendirilmesi gerektiğini ve bu makamların mevcut kullanılan Türk sanat müziğindeki makamlar olduğunu vurgulamıştır. Bu görüşe paralel olarak bugün birçok müzikolog, makamsal müzik kültürüyle hemhâl olmuş bu coğrafyanın halk müziğinin makam kavramından bağımsız değerlendirilemeyeceği noktasında birleşmişlerdir.

Belli düzümlerden yapılarak kalıp halinde saptanmış ölçülere verilen isim olan usul (Ungay, 1981), Türk halk müziğinin ezgisel açıdan sınıflandırılmasında önemli bir referans olmuş, eserler belirli bir usule sahip olup olmaması bakımından kırık hava, uzun hava ve ikisinin birleşimiyle oluşan karma tür olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır. Kırık havalar belli bir ölçüye (usul) sahip sözlü halk türküleri ve sözsüz oyun havalarından oluşurken uzun havalar ölçü (usul) bakımından serbest olup yalnızca sözlü eserlerden oluşmaktadır. Ancak Coşkun (2015), “usul” kavramının Türk sanat müziğine özgü olmasını ve Türk halk müziğinde önceden belirlenmiş düm ve tek sesleriyle gerçekleştirilen bir tartımın bulunmamasını gerekçe göstererek Türk halk müziğinde “usul” yerine “tartım” ifadesini kullanmayı doğru bulmuştur.

Demir (2013), Türk halk müziği eserlerini usule referansla şu şekilde sıralanmıştır:

- Usullü Türler
 - Halay
 - Zeybek
 - Deyiş – Semah
 - Konya Yöresi
 - Silifke Yöresi
- Usulsüz Türler
 - Barak havası
 - Bozlak havası
 - Gurbet havası
 - Yol havası
 - Gazel havası

Ela Gözlü havası

Arguvan havası

Çamşılı havası

- Karma Türler

Ayağı Usulsüz Devamında Usullü Türler

Müstezat Havası

Ayağı Usullü Devamında Usulsüz Türler

Hoyrat havası

Maya havası. (s. 72)

Uğurlu da (2009) yine Demir gibi ezgilerine göre Türk halk müziği eserlerini usul yönünden inceleyerek aşağıdaki gibi sınıflandırmıştır:

1. Usullü Türküler

Kırık Hava

Oturak

Zeybek

Horon

Karşılama

2. Usulsüz Türküler

Ağıt

Bozlak

Çukurova

Divan

Hoyrat

Kerem

Koşma

Maya

Türkmani. (s. 203-239)

Emnalar (1998), Türk halk müziği eserlerini usul üzerinden şu şekilde sınıflandırmıştır:

1. Genel Olarak Ritimli (Usullü) Olanlar

Türküler: Azeri Türküler, Karadeniz Türküleri, Konya Türküleri, Rumeli Türküleri, Teke Yöresi Türküleri (Teke Zortlatmaları), Yozgat Türküleri.

Barana Havaları

Güvende Takımı

Müzikli Öyküler

Zeybekler

2. Genel Olarak Serbest Ritimli (Usulsüz) Olanlar (Uzun Havalar)

Arguvan Havaları

Baraklar

Bozlaklar

Divanlar

Gurbet Havaları

Hoyratlar

Mayalar

Müstezatlar

Yol Havaları. (s. 240)

Öte yandan Kaynar (1996), usul kelimesi yerine zaman-ölçü tabirini kullanarak şu şekilde bir sınıflandırma yapmıştır:

Uzun Havalar (Ölçüsüz Havalar): Ezgilerine, söyleyiş biçimlerine, konularına ve yörelerine göre Bozlak, Maya, Hoyrat, Divan, Koşma, Kayabaşı, Garip, Barak, Kerem, Kesik, Kerem, Türkmeni, İbrahimi, Kalenderi, Derbeder, Elezber, Tecnis, Kürdi, Gurbet Havaları, Müstezat, Ağıt gibi adlarla anılırlar.

Kırık Havalar (Ölçülü Havalar): Ezgisel yapılarına, yörelerine, oynandığı oyun gibi kriterlere bağlı olarak Şıkıltım, Zeybek, Karşılama, Zortlatma, Sümmani ağzı gibi adlarla anılırlar. (s. 105-115)

Sarisözen (1962) Türk halk müziği usullerini şu üç ana başlık altında toplamıştır:

1. Ana Usuller:

İki vuruşlular (2/2, 2/4, 2/8, üçerli şekli $2+2+2=6/8$)

Üç vuruşlular (3/4, 3/8, üçerli şekli $3+3+3=9/8$)

Dört vuruşlular (4/4, üçerli şekli $4+4+4=12/8$)

2. Birleşik Usuller: Birleşik usuller ana usullerin bir araya gelmesiyle oluşurlar.

Beş vuruşlular (5/4, 5/8, 3+2 ve 2+3 dizilimli)

Altı vuruşlular (6/4, 6/8, 4+2 ve 3+3 dizilimli)

Yedi vuruşlular (7/4, 7/8, 3+2+2, 2+3+2, 2+2+3 dizilimli)

Sekiz vuruşlular (8/8, 2+3+3, 3+2+3, 3+3+2 dizilimli)

Dokuz vuruşlular (9/4, 9/8, 9/16, 3+2+2+2, 2+3+2+2, 2+2+3+2, 2+2+2+3 dizilimli)

3. Karma Usuller:

On vuruşlular (10/4, 10/8, 10/16): $a/(3+2) + b/(2+3)$ A tipi

$b/(2+3) + a/(3+2)$ B tipi

On bir vuruşlular (7+4) (A) ve (5+6) (B) şekilleri

On iki vuruşlular (2+3+2+3+2), (3+2+2+2+3) tipleri

On beş vuruşlular (15/4, 15/8): (7/8) İki birleşik usul

(7/8) Bir birleşik, iki ana usul

(8/7) İki birleşik usul

On altı vuruşlular (16/8, 9+7)

On sekiz vuruşlular (18/8, 12/8 + 6/8)

Yirmi vuruşlar (20/8; ((3+3) (6/8) + (2+2+3) (7/8) + (3+2+2) (7/8))

Yirmi bir vuruşlular (21/8); (12/8 + 9/8).

Ancak bu ayrıntılı sınıflandırma bazı müzikologlar tarafından sorunlu bulunmuş; özellikle bazı karma usullerin derleme esnasında kaynak kişilerin icra hataları, eseri notaya alan kişinin eseri doğru analiz edememesi gibi teknik sayılabilecek aksaklıklardan dolayı ortaya çıkmış olabileceği görüşünü savunmuşlardır.

Yönetken (1963), bu konuda şunları söylemiştir:

Halkın gelenek yoluyla aldığı kültürle kendiliğinden yarattığı ezgilerin metrik tahlilinden meydana çıkarılan ve bazen çok karışık bir bünye gösteren ölçülerin, yani usullerin ayrı metrik duyulara ve müziklere göre farklı şekilde yorumlanması çok mümkündür. Birinin (2 + 3 + 2 + 2 + 3) şeklinde olduğunu kabul ve iddia ettiği 12 zamanlı bir ölçünün başka biri tarafından (2 + 3 + 2 + 3 + 2) şeklinde yorumlaması imkânsız değildir. Metrik duygu ve anlayışlar bazı hal ve durumlarda birleşmeyebilir. Nitekim ben de şahsen rahmetli arkadaşımın bazı metrik ve tefsirlerine iştirak

etmeyebilirim. Belki ben yanıyorum, o isabetlidir, bunun böyle olmasını çok temenni ederim. (s. 3170)

Coşkun (2015), Türk halk müziği usullerini “Düzgün” ve “Aksak” şeklinde iki başlık altında şu şekilde toplamıştır:

1. Düzgün Tartımlar

İki Birimli Tartım: $2/4$

Üç Birimli Tartım: $3/4, 3/8$

Dört Birimli Tartım: $4/4$

Altı Birimli Tartım: $6/8 (3+3)$

Dokuz Birimli Tartım: $9/8, 9/4 (3+3+3)$

On İki Birimli Tartım: $12/8 (3+3+3+3)$

On Sekiz Birimli Tartım: $12/8+6/8 (3+3+3+3) + (3+3)$

Yirmi Bir Birimli Tartım: $12/8+9/8 (3+3+3+3) + (3+3+3)$

2. Aksak Tartımlar

Beş Birimli Tartım: $5/8, 5/4$

A- $(2+3)$

B- $(3+2)$

Yedi Birimli Tartım: $7/8, 7/4, 7/16$

A- $(2+2+3)$

B- $(2+3+2)$

C- $(3+2+2)$

Sekiz Birimli Tartım: $8/8, 8/4$

A- $(2+3+3)$

B- $(3+2+3)$

Dokuz Birimli Tartım: $9/8, 9/4, 9/16$

A- $(2+2+2+3)$

B- $(2+2+3+2)$

C- $(2+3+2+2)$

D- $(3+2+2+2)$

On Birimli Tartım: $10/8, 10/16$

A- $(2+2+3+3)$

B- $(2+3+2+3)$

C- $(2+3+3+2)$

D- $(3+2+3+2)$

E- $(3+3+2+2)$

On Bir Birimli Tartım: $11/8, 11/4$

A- $(2+2+3) + (2+2)$

B- $(3+2) + (3+3)$

C- $(3+3) + (3+2)$

D- $(2+2) + (3+2+2)$

On İki Birimli Tartım: $12/8, 12/4$

A- $(2+3) + (3+2+2)$

B- $(3+2) + (2+2+3)$

On Üç Birimli Tartım: $13/8, 13/4$

A- $(2+3+3+2+3)$

B- $(3+3+3+2+2)$

C- $(3+2+2+2+2+2)$

D- $(2+2+2+2+2+3)$

E- $(2+2+3+2+2+2)$

F- $(2+3+2+2+2+2)$

On Dört Birimli Tartım: $14/8$

$(3+2+3) + (3+3)$

On Beş Birimli Tartım: $15/8, 15/4$

A- $(2+3+3) + (2+2+3)$

B- $(3+2+3) + (2+3+2)$

C- $(3+2+2) + (3+2+3)$

D- $(3+2+2) + (2+2) + (2+2)$

On Altı Birimli Tartım: $16/8$

A- $(2+2+3+2) + (2+2+3)$

B- $(2+2+3) + (2+2+3+2)$

C- $(2+2+3+2) + (2+2+3)$

D- $(3+2+2) + (2+3+2+2)$

E- $(3+2+3+3) + (3+2)$

On Yedi Birimli Tartım: $17/8$

$(2+2+2+3) + (3+2+3)$

On Sekiz Birimli Tartım: $18/8$

$$(3+2+3) + (3+2+2+3)$$

On Dokuz Birimli Tartım: 19/8

A- $(2+2+2+2) + (3+2+3+3)$

B- $(3+2+2) + (3+2+2) + (2+3)$

C- $(2+2+2+2+2+3+2+2+2+2)$

Yirmi Birimli Tartım: 20/8

A- $(3+3) + (2+2+3) + (3+2+2)$

B- $(3+2+2+3+3) + (2+2+3)$

C- $(2+3+3+2+2+3+3+2)$

D- $(2+3+3) + (2+2+3) + (2+3)$

$$(2+3+2+3) + (3+2+2+3)$$

Yirmi Üç Birimli Tartım: 23/8

$$(2+2+2+2+2+2) + (3+2+2+2+2)$$

Yirmi Beş Birimli Tartım: 25/8

$$(2+2+3+2) + (2+2+3) + (2+2+2+3)$$

Yirmi Yedi Birimli Tartım: 27/8

$$(2+3+2+2+2+3) + (2+2+2+3+2+2)$$

Yirmi Sekiz Birimli Tartım: 28/8

$$(3+2+3) + (2+3+2+3) + (2+3+2+3)$$

Otuz Birimli Tartım: 30/8

$$(3+2+2+2) + (2+2+2+3+2) + (2+2+2+2+2)$$

Otuz Üç Birimli Tartım: 33/8

$$(3+2+3) + (2+3+2+3) + (2+3+2+3+2+3). (s. 16-20)$$

Halk müziği usul tespitlerinin yoğun bir karmaşa içinde olduğunu belirten Seyhan (1987), bu durumun nedenlerini şu şekilde sıralamıştır:

- Çalgı çalan ve söyleyen bazı kaynaklar kişiler yetenekleri olduğu halde usulleri bozuk icra etmişlerdir.
- Tam icra etseler bile artistik bir havaya kapılarak kendiliklerinden bir şeyler uydurmaktadırlar.
- Kaynak kişiler, bazen karşılık beklediği için gönülsüz çalmakta ve derme-çatma şeylerle işi baştan savmaktadırlar.

- Askerlik, işçilik vb. gibi yer değiştirmeler sırasında yöreye aktarılıp getirilen ezgiler dörük-dökük icra edilmektedir.
- Herhangi bir ezginin plaktan olup olmadığı kendilerine sorulduğunda; “plaktan” ya da “plaktan değil” gibi belirsiz cevaplar alınmaktadır vb. (s. 239)

Süreç içerisinde halkın ortak yarattığı olarak çoğu zaman bilinçli bireysel müdahalelere maruz kalmamış olan halk müziğini bu durumundan dolayı belirli kurallar çerçevesinde tasnif etmek her zaman mümkün olamayabilmektedir. Ancak istisnai sayılabilecek bu durum, “her eseri kendi içerisinde müzik biliminden muaf bir ürün” olarak görmek gibi bir anlayışa zemin hazırlamamalıdır. Yakılarak halkın süzgecinden geçmiş ve zaman içerisinde kaybolmadan günümüze ulaşmış olan ve bugün “müzik” olarak nitelendirdiğimiz halk müziği eserlerinin (bazı türleri hariç), usullerinin bireysel duyumlara göre değişmesi normal bir durum olarak görülemez.

Usul tespiti kişilerin şahsi yorumuna teslim edilemez. Bilimsel araştırmalar neticesinde ortaya çıkmış kriterlerle ancak tespit edilebilir. Bir ezginin usulü bir tanedir. X kişilere göre farklı duyum söz konusu olamaz. Kaynaktan derlenen ezgi, her ne kadar çok karışık olsa da ezginin usul yapısı kesin ve bir tanedir. Kişiye göre değişmez. Bu değişiklik ancak notaya alan kişinin gözden kaçmış dikkatsizliğinden ve acele karar vermesinden kaynaklanmaktadır. Tespitte meydana gelebilecek tereddütler, ancak deneyimli, kişilerce değerlendirilerek giderilebilecektir. (Koç, 2010, s. 4)

2.3. Zeybek

Zeybek kelimesinin “salpak, saybak” kelimelerinden (Gazimihal, 1961), zırh anlamına gelen “say” ve sıkı anlamına gelen “bek” sözcüklerinin birleşimi olan “saybek” kelimesinden türediği (Akdoğan, 1998), “sekban-seymen” kelimelerinin kökünden geldiği (Şapolyo, akt., Akdoğan, 2004) gibi birbirinden bağımsız birçok görüş mevcuttur. Avcı (2004), bazı görüşleri “zorlama” olarak nitelemiş ve kelime benzerliklerinden yola çıkarak ortaya konan görüşlerle alakalı, “Bu mantıktan gidecek olursak birbirine uyumlu tüm sözcükleri birbirinin dönüşümü, birbirinden türeme olarak kabul etmek gerekir.” (s. 51) şeklindeki eleştirisini dile getirmiştir. Öte yandan Avcı (2004), “Bugün için eldeki verilerle sorunu çözmek doğrultusunda bir görüş birliğine varmak da olası görünmemektedir” (s. 49) diyerek konuya ilişkin görüşünü ortaya koymuştur.

Belirli bir yörede yaşayan halkın adı olmakla birlikte Türk halk müziğinde o yöreye ait sözel ve çalgısal bir müzik türü ve o müzikle oynanan oyunların adı olan zeybek ile ilgili tanımlar daha çok halk kitlesi, müzik ve halk oyunu kapsamında toplanmıştır. Bu tanımlardan bazıları şöyledir:

“Batı Anadolu efelerine verilen ad” (Özbek, 2014, s. 206).

“Zeybekler, 18. yüzyıl sonlarından, 20. yüzyıl ilk çeyreğine kadar olan dönemde, Batı Anadolu’da yaşamış eşkıya gruplarıdır” (Öztürk, 2006, s. 27).

“Ege bölgesinin hemen her bölümünde halk tarafından oynanan bir oyun türüdür” (Türk, 2012, s. 4).

“Ağırlıklı olarak Ege ve Akdeniz’in batı kesimlerinde oynanan, daha çok dokuz süreli usul yapısıyla öne çıkan halk oyunu ve bu oyuna eşlik eden ezgi” (Duygulu, 2014, s. 486).

“Öncelikle bir kimlik, daha sonra bu kimliğin ezgisel ve ritimsel bir yansıması olan müzik türü, ardından da bu müzik türü eşliğinde gerçekleştirilen ve tümüyle zeybek kimliğine özgü bir Türk geleneksel dansının adıdır” (Akdoğan, 1999, s. 9).

Batı Anadolu’da yaşamış, tarihi Antik Çağ’a dayanan, günümüzde ise sadece kurumsal olarak yaşamakta olan, kendine özgü kuralları, adalet sistemi, yaşam biçimleri ve kendine has giyim kuşamları olan, küçük gruplar, çeteler halinde varlığını sürdüren, özgürlüklerine düşkün ve bu yüzden geçmişte yönetim karşıtı aktif silahlı eylem adamları olma özelliğini taşıyan, daha sonraları ise Millî Mücadele’de, Kurtuluş Savaşı’nda ordunun yanında destek kuvvet görevi üstlenen, düşmanı kendi taktikleriyle şaşırtan ve bozguna uğratan mert, cesur, yiğit gibi kavramları üstünde taşıyan, yaşadıkları yerlerde sözü kesinlikle dinlenen Batı Anadolu özel kişileri ve kuvvetleridir. (Erkan, 2015, s. 285)

Zeybek, tanımlardan da anlaşılacağı gibi daha çok Ege bölgesi, kısmen Akdeniz ve Marmara bölgelerinde yaşayan ve yiğitlikleriyle bilinen bir halkın adı ve bu halkın yine o yöreye ait zeybek müzikleri eşliğinde oynadıkları oyuna verilen isimdir. Dolayısıyla halk, müzik ve oyun kavramları birbiriyle iç içe olan ve birbirinden bağımsız düşünülemeyecek bir üçlüdür. Bu nedenle zeybek müziğinde ve oyununda zeybeklerin yiğit edalarını görmek mümkündür.

“Efe” ve “Zeybek” kelimeleri bazen birbiri yerine kullanılıyor olsa da bu bir hatadır. Zeybek, efenin yardımcısı ve güvendiği kişiye verilen bir addır. Efenin sağ tarafında oturan en deneyimli zeybek “baş zeybek” ya da “sağ kol” şeklinde anılırken sol tarafında oturan zeybek ise “ikinci zeybek” ya da “sol kol” olarak anılır (Karpuz ve Gaddar, 2013). Zeybeklerin kendi iç yapılanmalarına baktığımızda, “zeybeklerden oluşan isyancı topluluğun tamamına kendi deyimleriyle ‘çete’, bir bütün olarak çetenin içinde yer alan bireylere ‘zeybek’, çetenin başında bulunan öncülüğünü ve sorumluluğunu üstlenen zeybeğe ‘efe’, çetenin diğer üyelerine ‘kızan’, efenin yardımcısına ise ‘başkızan’ ya da ‘başzeybek’ denilmektedir” (Avcı, 2001, s. 13).

2.3.1. Zeybek tarihi

Tarihin akışı içerisinde işlev olarak isyancılıktan millî kahramanlığa ve geldiğimiz noktada bir kültür mirasına dönüşen zeybekliğin kökeni ve tarihi konusunda araştırmacılar arasında net bir görüş birliği sağlanamamış olup kesin yargılara ulaşmamızı sağlayacak yazılı belgeler bakımından yeterli bir literatüre sahip değiliz. Bu sebeptendir ki zeybekliğin kökeniyle alakalı fazla sayıda fikir ileri sürülmüştür.

Kimilerine göre zeybekler, Anadolu’nun eski halklarının kalıntısı... Kimilerine göre dokuz yüzlü yıllardan itibaren Asya ve Kafkaslar’dan akın akın Anadolu’ya gelen Oğuz Türkmenlerinin Gaziyan koludur. Adlarına “Gaziyan-ı Rum” da denir. Kimilerine göre Anadolu’da yüzlerce yıl önce kurulan güvenlik örgütü, kimilerine göre de Ege denizinin korsanları, Osmanlı’ya göre de “demleri heder, vücutları gayr-i münker”dir. (Avcı, 2001, s. 12)

Benzer şekilde Türk Lügatı’nda Aşık Paşa’ya göre Oğuz Türkleri; Gaziyanı Rum, Ahiyanı Rum, Abdalani Rum, Baciyanı Rum olmak üzere 4 kola ayrılır. Gaziyan denilen topluluk; efeler, zeybekler ve onların kızanlarıdır (Kadri, akt., Yavuz, 2010).

Avcı’ya (2013) göre zeybekliğin kökeni, araştırmacılar tarafından aşağıda sıralanan altı temel noktada konumlandırılmıştır:

1. Eski Anadolu uygarlıklarında ortaya çıkmış Dionysos benzeri kimi kurumların değişikliğe uğramış şeklinin Ege bölgesindeki yansıması.
2. Orta Asya kökenli Türkmen/Türk göçleriyle birlikte Anadolu’ya taşınmış bir yiğitlik teşkilatı.

3. 13. yüzyılda Anadolu'da varlığı bilinen 'gaziyan-ı rum'ların kalıntısı.
4. Ege bölgesinde eski denizci toplulukların kalıntıları ve kara yaşamına uyum sağlamış yansımaları.
5. 16. yüzyılda ortaya çıkmış Celali topluluklarının süreği.
6. 14. yüzyılda Anadolu'da çeşitli adlarla ortaya çıkan Kızılbaş toplulukları benzeri kapalı bir tarikat topluluğunun kalıntısı. (s. 19)

Noyan (1991), Akdeniz ve Ege'de zeybeklerin varlığını MÖ 3000 yılına dayandırarak zeybeklik tarihinin Ege bölgesinin uygarlık tarihiyle yaşıt olduğunu söylemiştir.

Kadri'nin (akt., Yavuz, 2010) Türk Lügati'nda zeybeklerin Selçuklu Dönemi'nde Teke ve Aydın yörelerinden Mısır'a gönderilen askerler olduğu yer almaktadır.

Osmanlı'da yer alan merkezi mülkiyet sistemi, "reaya" denilen üretici kesimlerin yöneticiler tarafından kullanılmasına sebep oluyor ve buna karşın köylü halk çiftçiliği bırakarak göçebe aşiretlere katılıyordu. Yönetim tarafından "Çiftbozan" olarak adlandırılan bu ezilmiş kitle, zamanla ağalara başkaldıran "Levendat" olarak adlandırılan isyancı topluluğun temelini attılar. Bu topluluk, zorunluluk karşısında köylerini terk etmiş olmalarına karşın yaşadıkları bölgenin dışına çıkmamış ve sisteme başkaldırarak mücadele eden isyancı bir yapıya sahipti. Bu yönüyle düşünüldüğü zaman Levendatların içerisinde zeybekliğin işaretlerini görmek mümkündür. Leventlik doğrudan zeybekliğin içerisinde sayılmasa da onu besleyen önemli damarlardan biridir (Avcı, 2013). Osmanlı belgelerinde zeybek sözcüğü yerine "Levendat giysili" tabiri kullanılmış ve bu durum 18. yüzyıla kadar devam etmiştir (Yavuz, 2010). "Bölgede leventlik, korsanlık, eşkıyalık, zeybeklik gibi zaman içinde çeşitli adlarla ifade edilen bu hareket bir devamlılık göstermiş ve Cumhuriyet Dönemi'ne kadar sürmüştür" (Mirzaoğlu, 2000, s. 101).

Öztürk (2006), zeybekliğin sosyal tarihini şu 3 başlık altında incelemiştir:

1. Osmanlı Dönemi (XVI. yüzyıl sonlarından, XX. Yüzyılın ilk çeyreğine kadar)
2. Millî Mücadele Yılları Dönemi (1919- 1922)
3. Cumhuriyet Dönemi (1923- günümüze). (s. 27)

Osmanlı Dönemi, 16. yüzyıl sonrası Celali İsyanları ile başlayan ve Osmanlı Devleti'nin sona erdiği yıllara kadar uzanan dönemi kapsar. Bu dönem toprak, vergi ve askerî sistemin dejenere olması, kaybedilen savaşlar, usulsüz toprak dağıtımı gibi etkenlere bağlı

olarak eşkıyalık faaliyetlerinin gelişmesi sürecini kapsar. Bu sürecin devamında 18. yüzyılda Batı Anadolu’da gelişen eşkıyalık olaylarında zeybekler de yer almıştır.

Millî mücadele yılları ise zeybeklerin isyancı eşkıyalıktan vatani koruyan yerel milis güçlerine evrilme sürecidir. Kuvayımillî olarak anılan millî direniş kuvvetleri içerisinde çeteler halinde yer alan zeybekler, bu sayede millî kahramanlığa geçiş sürecine adım atmışlardır.

Cumhuriyet Dönemi, zeybekliğin yalnızca kültürel kimliğini devam ettirdiği fiilen sona erdiği dönem olmuştur. Cumhuriyet’in ilk yıllarında çetelerin sona erdirilmesine bağlı olarak zeybeklik ortadan kalkmış, lider konumundaki efeler birer millî kahraman olarak tarih sayfalarında yerini almıştır. Yine bu süreç, zeybek kültürünün destansı yaşamlarını konu eden sanatsal ürünlerin verildiği, zeybek kültürüne ait oyun ve müziklerin derlendiği bir süreç olmuştur (Öztürk, 2006, s. 27-31). Bugün gelinen noktada tarihî misyonunu tamamlayan zeybeklik; yöresel giysileri, müzik ve oyunları ile bir kültür mirası niteliğine bürünmüştür.

2.3.2. Zeybek oyunları

Geçmişte birer dinî seremoni olarak doğan halk dansları; müzik ve ritim eşliğinde oynanan, insanların ortak inançlarını, sevinçlerini, coşkusunu, halk kahramanlıklarını ve insan yaşamındaki günlük konuları ele alan ve bunları sembolik beden hareketleriyle ifade eden bedensel bir dışavurum olarak tanımlanabilir (Akkaya, 2014). “Halk dansları, konuları itibarıyla günlük yaşamdan deneyimlenerek sosyal hayata özgü duygu ve düşünceleri temsil eden süreçleri temel alır. Genel olarak konular ritüeller, çeşitli temalar ve sembolik hareketlere dayanmaktadır” (Acet, 2019, s. 6). Ülkemizde oynanan halk oyunları, ait olduğu yörenin insanının karakterine, müziğine, yörede kullanılan çalgılara ait özellikler taşır ve bu çerçevede karakterize olmuştur. Oyunda kullanılan çalgılar, oyunun sözlü veya çalgısal oluşu, kullanılan figürler, temposu, anlattığı konu vb. oyunun karakterini oluşturan ana unsurlardır. Hamsinin denizden çıktıktan sonraki çırpınışları, kemeçe kıvraklığı ve Karadeniz insanının sıcakkanlı havası ile horonda dansa dönüşürken Ege’nin yiğit efelerinin ruhu; giysisi, aksesuarları, diz vuruşları ve naralarıyla zeybek oyunlarında sembolize edilir. Dolayısıyla “Halk kültürü içindeki dansları diğer danslardan ayıran önemli bir konu da dansta tavidir. Diğer bir deyişle dansın karakteridir” (Karademir, 2004, s. 470).

Batı Anadolu’da yaygın olarak icra edilen zeybek dansı halk oyunları arasında sevilen bir yere sahiptir. “Kökeni yüzyıllar öncesine dayandığı belli olan bu dans, kuşkusuz ki zeybek

kimliğinin bir yansıması olarak yine zeybekler tarafından oluşturulmuş ve gerek görkemi gerek estetiği ve gerek müziksel ve türsel özgünlüğü nedeniyle de günümüze değin yaşayabilmiş bir geleneksel dandır” (Akdoğan, 2004, s. 1155). “Zeybek dansı, bugün ait olduğu saha içerisinde, tarihî bir olgu olarak varlığı kabul edilen bir sosyal teşkilat ya da bir alt kültür grubuna ait hayat tarzının bugüne uzanan estetik değere sahip bir ifadesi; bir sanatsal dışavurum formudur” (Mirzaoğlu, 2015, s. 129). Başkaldırı, isyanlar, cesaret ve kahramanlıklarla yoğurularak günümüze uzanmış ve tüm bu yaşanmışlıkları her figüründe sembolize ederek dönemini yeniden gözler önüne sermiştir.

Zeybek dansının ana teması kahramanlıktır. Kahramanlık temasının hâkim olduğu, folklorun diğer bazı türlerinde (epik gibi) görüldüğü gibi bu tür dansda da bir düşmanın tehdidi sonucu gelişen bir savaş ortamının varlığı söz konusudur. Zeybek dansında kahramanlık temasının anlatımı dans düzeni, hareketler, giysiler, aksesuarlar ve müzik vasıtasıyla ortaya konulan tavır sayesinde mümkün olmaktadır. Bu unsurların bir araya gelmesiyle, zeybek dansında baştan başa savaşçı bir topluluğun düşmana karşı benimsemesi gereken tutum ve davranış modeli sunulur. Bu sebeple, zeybek dansının içerik açısından anlatımına bakıldığında, onun bir savaşçı dansı olduğu söylenebilir. (Mirzaoğlu, 2000, s. 279)

Zeybek oyunun yöre tavrının sergilendiği bir oyun türü olmasının yanı sıra bireysel tavırların da ortaya çıkarıldığı bir yapısı vardır. “Serbest oynamaya açık olan bu oyun, oyuncunun karakterine göre farklı şekillerde yorumlanmaktadır. Karakter ve tavırlarına göre bile farklı gruplara ayrılan zeybek oyunu hem kıvrak hem daha ağır oynanabilmektedir” (Çetin, 2022, s. 88). “Bu durumu zeybekler de ‘çalımına nasıl gelirse öyle oynarız’ biçiminde özetlemektedir. Bu nedenle tek zeybeklerde aynı oyunu oynayan oyuncular arasında yürüyüş, diz çöküş, geri dönüş, eğilme, yeri avuçlama, sıçrama ve yekınmelerde farklılıklar görülebilir” (Avcı, 2001, s. 202). Genellikle tek kişi oynanan zeybek oyunları, bu özelliği sayesinde oyuncuların bireysel yeteneklerini ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarmaları noktasında onlara fırsat sunar. Öte yandan belirli bir sıra ve düzen içerisinde toplu oynanan zeybek oyunları da vardır. Bu oyunlarda da oyuncular kurallara bağlı kalarak kişisel tavırlarını ortaya çıkarabilirler (Özbilgin, 2004).

Karademir (2004), zeybek oyunlarını aşağıdaki kriterlere göre sınıflandırmıştır.

1. Yörelere göre

2. Kültürel yapılanmaya göre
3. Oyuncuların cinsiyetine göre (Erkek, Kadın, Karma)
4. Kullanılan oyun araçlarına göre
5. Eşlik çalgılarına göre (Davul, zurna, Bağlama vb.)
6. Oyuncu sayısına göre
7. Metronomuna göre. (s. 270)

Yaygın bir şekilde 9/2'lik ve 9/4'lük ölçüye sahip olan Ağır Zeybek, daha çok İzmir, Aydın, Manisa, Muğla, Denizli, Balıkesir ve Çanakkale illerinde yaygın bir şekilde yer alırken 9/8'lik ölçü yapısına sahip olan Kıvrak Zeybek ise Ege Bölgesinde, Güney Marmara ve Teke bölgesinde oynanır. Kıvrak Zeybek, Ağır Zeybeklere nazaran daha hızlı olması ve çabuk algılanabilen bir ritim yapısına sahiptir (Erkan, 2015). “Zeybeklerin oynadığı oyunlar, efe oyunlarına göre daha hareketlidir. Kızanların oyunları ise uçarı, yeğnice ve devinimler hızlıdır” (Avcı, 2004, s. 490).

Zeybek dansında sergilenen hareketler çeşitli isimlerle anılır. Akdoğu (Gazimihal, akt., Akdoğu, 2004) bu isimleri Gazimihal'den şu şekilde aktarmıştır:

1. Gezinti/Gezinneme - Gezinleme (G)
2. Yürüyüş (Üç yapma) (Üçler) (Ü)
3. Kollu yürüyüş (KY)
4. Çarpma (Ç)
5. Ağır atlama (AA)
6. Dizüstü (D)
7. Atık (Çevik hareket) (Atlama) (A)
8. Diz çökme (Dizüstü) (Çökme) (DÇ)
9. Çapraz bağlantı (Çapraz ve bağlama) (ÇB)
10. Eşme (Sağ-sol eşme) (E/Es-sE)
11. İleri-geri çapraz (İGÇP)
12. Çökme-el vurma (ÇÖ-EV)
13. Gerileme (GL)
14. Sekme (S)
15. Dönme (DÖ)
16. Ayak savurma (AS)
17. Geriye gidiş (GG). (s. 1157)

Karademir (2004), kurum içi zeybek dansının özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

1. Danslar mutlaka zeybek giysileri ile icra edilir. Zeybek giysileri zaman, mekân ve kurumun hiyerarşik yapısına, emrinde olunan efelere göre değişiklik gösterir.
2. Danslar efelik, kızan alma, evlenme, düğün, muhabbet gibi zeybeklik geleneğinin gereği olan törenlerde ve bu törenlerin yapıldığı mekânlarda icra edilir.
3. Efeler tek başına, kızanlar ise birlikte, solo veya toplu dans niteliğinde icrada bulunurlar.
4. Dans süresi icracılara bağlı olarak coşku ve tatminle sınırlıdır.
5. Efeler kendilerine ait danslarını, zeybek danslarının genel tavrı içinde, kendi stilleriyle icra ederler.
6. Zeybek danslarında, parmak şıklatılır.
7. Oyun aracı olarak bıçak, yatağan, tüfek, tabanca vb. araçlar kullanılır.
8. Dansa başlamadan evvel, dansa konsantrasyonu sağlayan serbest gezinleme yapılır. Bu sırada ezgi ve ritim de tam olarak algılanır.
9. Dans esnasında coşkuyu artıran zeybek naraları atılır. Bu naraların müzikal bir seyri vardır.
10. Dans sırasında fiziksel üstünlüğü belirten hareketler serisini yapma yeteneği sergilenir.
11. Gelenek içerisinde kalınarak hareket serisinin icrasında taklitten kaçınılır. Bu anlamda yaratıcılık önemlidir.
12. Dans icrasında doğaçlama geleneği vardır ve solo danslarda doğaçlama yapılır.
13. Dans, eşlikli veya eşiksiz (yalnızca ritim ve şan) icra edilebilir.
14. Danslara, zeybeklerin kendi yanlarında taşıdıkları ve icra ettikleri, taşınması kolay çalgılardan olan cura, bağlama gibi çalgıların yanı sıra yöre ustaları tarafından icra edilen davul, zurna gibi çalgılar da eşlik eder.
15. Zeybekler davetli oldukları törenlere başlarında efeleri ile birlikte gelir ve topluca terk ederler. Bu gibi törenlerde birden çok grup var ise dans etme sırasını ve disiplinini belirleyen kişiler vardır. Bunlara gelenekte “Yasakçı” denir. Bu kişiler törendeki dans organizasyonunu sağlar.
16. Dansın icrası sırasında töre gereği bir diğer kişi veya kişiler dansa katılamaz.
17. Düğün törenlerinde -dansın icrası esnasında- dans edeni yüceltmek için müzik icra edenlere diğer kişiler tarafından para verilir. Buna “Para Basma” veya “Çevirme” denir.

18. Dansa kalkan zeybeklerin silahları oyun esnasında efenin gözetiminde bulunur.
19. Dans icra eden kızan veya kızanlar icra alanına gelince dans öncesi ve sonrası önce kendi liderlerini sonra da halkı selamlar. Efeler ise öncelikle diğer efeler olmak üzere halkı da selamlar. (s. 467)

2.3.3. Zeybek müzikleri

Birçok halk ezgisi gibi zeybek müzikleri de yöresinin ve ait olduğu dönemin kültür ürünlerini taşıyarak gelecek kuşaklara aktarır. Bu yönüyle yöresinin kültürel değerlerinin bilinmesinde ve gelecek nesillere aktarılmasına önemli bir rol oynar. Öte yandan yaşadığı döneme ait savaşlar, kahramanlıklar, isyanlar gibi toplumsal olaylar hakkında bilgi vererek bu yönüyle birer tarihî kaynak niteliğindedir.

Bugünün Aydınlılarının zeybeklere dair sahip oldukları malumat büyü ölçüde bu türkülerde anlatılanlardan ibarettir. Buna ilaveten zeybek türkülerinde adı geçen efelerin hayatı hakkında herhangi bir bilgi alınmak istendiğinde, başka hiçbir delil olmasa da türkülerin muhtevalarında anlatılan olayların tasvirinden hareketle kişi, ihtiyaç duyulan bilgiyi kolayca bulup çıkartmakta ve bunun delili olarak da türkünün metnini göstermektedir. (Arzuhan ve diğer., 1998; akt., Mirzaoğlu, 2015, s. 16)

Mirzaoğlu (2015), zeybek türkülerinin işlevini şu şekilde sınıflandırmıştır:

1. Kültürel birikimin kuşaktan kuşağa aktarılması.
2. Bölgeye özgü kültürün aktarılması yönüyle tarihi belge niteliği.
3. Kuşaklar arasında iletişimi sağlaması.
4. Mahallî kültürü birleştiren “mekân birleştirici” işlevi.
5. Dinleyicilerinin ve icracılarının yaşadıkları topluma ve memleketlerine karşı olan duygusal bağlarını güçlendirerek toplumda bir güvenlik duygusu oluşturmaları.
6. Tören ve etkinliklere hazırlayıcı bir unsur olarak bunların devamını sağlaması.
7. Eğlendirme işlevi.
8. Sosyal ilişkileri belirleyici ve pekiştirici olması.
9. Birlikte söyleme ve dinleme faaliyeti sayesinde toplumun uyum içerisinde olmasına katkı sağlaması.
10. Bilinçaltında yer alan bastırılmış duyguların açığa çıkarılmasını sağlaması.
11. Sanatsal yaratımlara olanak tanınması.

12. İnsanlar üzerinde bıraktığı farklı etkilerle bireylerde kurgusal bir zihin dünyası oluşturmaları. (s. 16-30)

Birçok sanat eseri için geçerli olabilecek bu işlevler zeybek müzikleri ve dansları için de geçerlidir.

“Günümüzde Anadolu kültürü içinde şekillenmiş yerel müzik türleri ile dans türleri arasında doğrudan bir bağ kurulabileceği görülmektedir. Başka bir ifadeyle belirli bir yöreye özgü dans türüyle müzik arasında birebir ilişki kurulabilmektedir” (Öztürk, 2006, s. 133). Yöresel danslarla iç içe geçmiş durumda olan müzik ögesi, dansları etkilediği gibi danslardan etkilenmiştir de. Bu durumu halk çalgıları ve onların icra biçimlerinde de görmek mümkündür. Yöre ezgileri ve dansları noktasından bakacak olursak icra edilen dans ve müzik figürlerinin yapısına, kıvraklığına, vurgusuna uygun olan halk sazları kullanılarak bu doğrultuda çeşitli çalım teknikleri geliştirilmiştir. Bu etkileşim sonucu yöresel kültür ürünlerini ve toplumsal yaşantıyı gerek yöresel dansların figürlerinde gerek müziklerin cümlelerinde gerekse de çalgıların icra biçimlerinde görmek mümkün olmuştur. Dolayısıyla zeybek danslarında sembolize edilen başkaldırı, kahramanlık, yiğitlik gibi kavramlara zeybek müziklerinde ve icra tekniklerinde de rastlarız.

Yöresel ezgilerin kendilerine has icra ve söyleyiş biçimleri olduğu gibi zeybek müziklerinin de olmazsa olmaz özellikleri vardır. Akdoğu (2004), bu özellikleri şu şekilde sıralamıştır:

1. Zeybek türünü oluşturan ilk bu türün tüm eserlerinin dokuz zamanlı düzümsel birleşimlerle meydana geldiğidir.
2. Her dokuz zamanlı ölçü içinde en az iki sürede vurgu bulunmasıdır. Ancak 1. ve 2. maddede yer alan özellikler tek başlarına zeybek türünün oluşmasını sağlamaz. Öte yandan Türk sanat müziği usullerinden olan Raks aksağı, evfer ve (3+3+3) şeklinde oluşturulmuş birleşimler zeybek ezgilerinde kullanılmaz.
3. Zeybek müzikleri Türk halk müziğinin tavırlı eserler kategorisindedir.
4. Zeybek müziklerinde önemli bir unsur da tempodur. Zeybek müzikleri allegretto-adagio arasında yer alan tempolarla icra edilir. (s. 429-432)

Zeybek usullerinde kullanılan metrik yapı ve tempo farklılıkları önemli bir yere sahip olup zeybeklerin sınıflandırılmasında etkin bir rol oynamaktadır (Haşhaş, 2020). Birçok araştırmacı zeybekleri tempolarına göre sınıflandırmıştır.

Öztürk (2006), tempo bakımından zeybekleri aşağıdaki gibi üç dereceli bir gruplamayla sınıflandırmıştır:

1. Ağır zeybekler (40 < < 80 MM.),
2. Ağırca zeybekler (80 < < 100 MM.),
3. Yürük (kıvrak/hareketli) zeybekler (>100 MM.). (s. 136)

Yine tempoya referansla sınıflandırma yapan Çine (1992), şu değerlendirmeyi yapmıştır:

1. Çok ağır zeybekler metronom değeri bir 4'lük 25-45
2. Ağır zeybekler metronom değeri bir 4'lük 50-80
3. Yarı ağır zeybekler metronom değeri bir 8'lik 85-108
4. Kıvrak zeybekler metronom değeri bir 8'lik 185-200
5. Çok kıvrak zeybekler metronom değeri bir 9/16'lık 45-50 (Bu maddeye Teke zortlatmalarını da eklemek gerektiği vurgulanmıştır). (s. 12-13)

Belirli bir usule sahip olması bakımından “kırık hava” olarak nitelendirilen zeybeklerin sözlü ve çalgısal örnekleri mevcuttur. Sözlü veya çalgısal olsun zeybek müzikleri danslarıyla özdeşleşmiştir. “Zeybek müziğinin ilk bakışta en çarpıcı özelliği, müziğin yaşadığı icra ortamları dikkate alındığında, dans unsuru ile kopmaz bir bağının bulunduğu unsurudur. Dolayısıyla zeybek ezgilerinin çoğunda ritmin ve ezgi akışının belirleyicisi dans faktörü olmaktadır” (Mirzaoglu, 2000, s. 178). Öztürk (2006), sözlü ve çalgısal örnekleriyle dansa bağlı olması yönüyle zeybek eserlerinin, kırık havalar içerisinde dansa bağlı bir tür olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Zeybek eserleri genellikle iki oktavlık bir ses sahası içerisinde seyrederek. Vokal dahil olduğunda bu aralık genellikle sekizli veya onlu aralıklara düşmektedir. Bağlama ailesi çalgılarla icra edildiğinde Bağlama ve Müstezad düzeninde bir buçuk oktav; Bozuk, Zeybek ve Misket düzenlerinde ise 2 oktava varan bir ses sahası içerisinde icra edilmektedir (Öztürk, 2006).

Zeybek eserlerinde kullanılan çalgılar oldukça çeşitli olup bu çalgılar eserlerin icra edileceği yerlerin fiziksel şartlarına göre seçilir. Zeybek oyunlarını erkekler açık ve kapalı yerlerde, kadınlar ise geleneğe göre kapalı yerlerde oynarlar. Açık alanda oynanacak olan zeybek oyunlarının icrasında davul ve zurna (yöresine bağlı olarak klarnet); kapalı alanlarda

ise bağlama, kabak kemane, sipsi, cura; kadınlarda da def, darbuka, leğen gibi sazlar eşlik eder. Bazı yörelerde de keman, ud ve cümbüş gibi sazlarıyla hanım sanatçılar da eşlik ederler (Çine, 1992).

2.4. Bağlama

Bağlama; geçmişten günümüze gerek eşlik sazı olarak gerekse de solist saz olarak Anadolu'nun hemen her yöresinde yer almış, tezeneyile ve parmakla çalınan olmak üzere temelde iki farklı icra biçimine sahip olan bir halk çalgısıdır. Yöreden yöreye değişen farklı çalınan teknikleriyle Anadolu kültürünü bünyesinde barındırmasının yanı sıra dünya müziklerinin de seslendirmesinde kullanılabilecek zengin bir icra sahasına sahiptir.

Curt Sachs ve Erich von Hornbostel tarafından geliştirilmiş olan 'Uluslararası Çalgı Sınıflandırma Sistemi'ne göre bağlama, 'uzun lutlar' (long-lutes) kategorisinde yer almaktadır. Lut familyası, en genel şekliyle gövde ve sap olarak iki ana kısımdan oluşan çalgıları içermektedir. Genel olarak 'mızrap' ve 'pena' gibi tellerden ses çıkarmaya yarayan bir araçla çalınan bu tip enstrümanlarda parmakla icraya da rastlanır. (Öztürk, 2005, s. 15)

"Bağlama" isimlendirmesinin nereye dayandığı konusuna araştırmacılar cevap bulmaya çalışarak birçok fikir ortaya koymuşlardır. Gazimihal'e (1975) göre 17. yüzyıl sonlarında kopuz adının terk edilmesiyle bağlama ismi gündeme gelmiştir. Yine Gazimihal (1975), kesin olmamakla birlikte 14. yüzyıl metinlerinde "bağlamak" fiilinin "kapatmak" anlamında kullanıldığını ve sazda kullanılan göğüs kapağıyla sazın teknesinin bağlanması durumundan hareketle "bağlama" isimlendirmesinin yapılmış olabileceği veya bağlama kelimesinin Anadolu'da tel takma işlemine verilen ad olması sebebiyle böyle bir isimlendirmenin yapılmış olabileceği şeklinde iki farklı görüş kaydetmiştir. Ancak Birdoğan (1988), Anadolu'da bağlamaya tel takma işine değil, perde takılmasına "bağlama" denildiğini belirterek ikinci görüşe karşı çıkmıştır. Öte yandan Birdoğan (1988); Anadolu ozanlık geleneğinde iki ozandan birisinin diğerine karşı üstünlüğünün "bağladı" şeklinde ifade edildiğine, bağlamanın kapak ve tekne birleştirilmesi işlemine "bağırlama" denildiğine, Farsça "perde" karşılığının "bağlam" olduğuna ve inlemek anlamına gelen "boğulamak" kelimesinin varlığına işaret ederek bağlama isimlendirilmesindeki farklı alternatifleri dile getirmiştir.

Y. Açın (2005) ve C. Açın (1994), yine net olmamakla birlikte bağlamanın sapına perde bağlanmasının bir sonucu olarak “bağlama” isimlendirmesinin ortaya çıkmış olabileceğini belirtmişler, kopuzun sapında perde olmayışını da öne sürdükleri düşüncayı destekleyen bir durum olarak orta koymuşlardır. Ancak Parlak (2000), perde bağlanması işleminin kronolojik olarak bağlama isimlendirmesinden sonra meydana geldiğini belirtmiş ve ayrıca da sapına perde bağlanan diğer çalgıların adının neden bağlama olmadığı sorusunu yönelterek bu düşüncenin isabetsizliğini vurgulamıştır.

Gelinen noktada araştırmacılar, “bağlama” adına yakın sözcüklerin halk arasındaki kullanım şekliyle bağlamanın yapım tekniklerindeki veya çalgısal dinamiklerindeki kullanılan terimsel ifadelerin benzerliklerinden yola çıkarak veya kelimelerin etimolojik kökenlerinin benzeşik olmasından kaynaklı olarak “bağlama” isimlendirmesinin yapılmış olabileceği noktasında görüşler bildirseler de ortak bir fikir birliğine varamamışlardır.

Bağlamanın tarihsel kökenleri hakkında da yaygın veya görece az bilinen farklı görüşler bulunmasının yanı sıra bu konu hakkında da kesinlik kazanmış tarihsel bir gerçekliğe ulaşılamamıştır. Bağlamanın, kopuz çalgısının evrilmesiyle ortaya çıktığı gibi yaygın bir görüşün yanı sıra kopuzun bağlamaya özel bir orijin olmayıp parmakla ve yayla çalınan çalgıların doğumunda ortak ata bir saz olduğu veya bağlamanın, farklı uygarlıkların sazlarının Anadolu’da yer alan sazlarla kaynaşmasından doğan bir sentez çalgı olduğu gibi görüşler de mevcuttur.

Açın (1994), su kabağına deri gerilmesi, sap ve kiriş teller ilave edilmesiyle oluşan çalgıların yay ile çalınanlarının “ıklığ”; mızrap ve parmak ile çalınanlarının “kopuz” olarak isimlendirildiğini belirterek bağlama ve ailesi sazlarını tanıyabilmemiz için kopuzu işaret etmiştir.

Gazimihal (1975), oklu kopuzun (ıklığ) oksuz kopuzdan türediğini söyleyerek her iki çalgının tarihsel derinliğini İlk Çağ’a kadar dayandırmıştır. Ancak Ögel (1991), “Türk Sazlarının Eski En Eski Köklerine ve İlk Tiplerine Doğru” başlıklı yazısında “Bu sazlar yay ile çalınca kopuz gibi değişik adlar alıyorlardı. Yay ile çalınan bu teller, parmak ile de çalınıyorlardı. Ancak tip ve şekil bakımından birbirlerinden fazla bir ayrılıkları yoktu” (s. 1) diyerek kullanılan çalgının tek tip bir çalgı olduğunu ve bu çalgının yay ve parmakla olmak üzere iki farklı biçimde icra edildiğini belirtmiştir.

Parlak (2000), ilk müzik duygularının insanlarda taklit sonucu meydana geldiğini vurgulayarak şunları söylemiştir: Doğa olaylarını ellerindeki ok ve yayları kullanarak taklit eden insan; avlanma yayına okun sürtünmesiyle meydana getirdiği yapıya “okluğ”, buna su kabağı ekleyerek yaptığı yeni tasarıma ise “ıklığ” demiştir. İkliğa yapılan çeşitli eklentiler neticesinde yaylı ve yaysız olan telli çalgıların atası doğmuştur. Zaman içerisinde su kabağının yerini oyulmuş ağaçlar almış ve kopuzun ilk şekli ortaya çıkmıştır. Kopuz, oyulmuş ağaç ve üzerine gerili deriyle uzun yıllar çalındıktan sonra derinin yerini ağaç ses tablası almış; at kılı ve kiriş tellerin yerini ise madenî teller almıştır.

Birdoğan (1988), bağlamanın kökeninin direkt olarak kopuza dayanmadığına yönelik 2 farklı görüş ortaya koymuştur. Birdoğan (1988), bağlamanın Karkamış kabartmalarında ayrıntılarıyla resmedilen ve Hititlere ait kutsal bir saz olduğunu dile getirmiştir. Ayrıca MÖ 2000’de Sümer ve Akatlarda kullanılan “Luth” isimli bir çalgıdan söz ederek bu sazın Elamlarda da üç telli anlamına gelen “sa-esh” adıyla yüzyıllar boyu yaşadığını anlatır. Bu çalgının gövde, sap, eşik vb. bölümler bakımından bugünkü bağlamanın aynısı olduğunu belirten Birdoğan (1988), “Acaba sa-esh mi sazı türetti?” sorusunu sorarak şu sonuca varır: “Bize öyle geliyor ki Asyalı göçmen Türk, Anadolu’ya gelirken kendi kopuzunu, çöğürünü sırtına alıp getirdi. Anadolu’da Elam ve Hitit sazını gördü. Meçhul sanatçı (çalgı yapımcı) iki sazı birleştirdi. Bugünkü saz ortaya çıktı” (Birdoğan, 1988, s. 77-78). Buna yakın bir görüşü Öztürk (2005), şu şekilde dile getirmiştir: “Bağlama benzeri çalgıların Anadolu’da bulunan en eski örnekleri ise MÖ 1680-1375 tarihlerinde Eski Hitit Dönemi’ne aittir. Ayrıca, Zincirli ve Karkamış’da (Gaziantep), Geç Hitit Dönemi’ne ait çeşitli kabartma taş levhalar üzerinde de bu tip çalgılara rastlanmıştır” (s. 16). Emnalar (1998), Anadolu’da var olan bu çalgıların akort yapılabilme özelliğinin olmadığını ve bu özelliğin kopuzla karşılaşmalarından sonra kazanıldığını belirtmiştir.

Kurubaş (2020); bağlamanın kökeninin kopuzla ilişkilendirilmesini Anadolu, Mezopotamya, Orta Asya ve Balkan bölgelerinde bağlama ve benzeri çalgıların saplı lut çalgı ailesinin birer üyesi olması ve birbirleriyle büyük ölçüde benzerlikler göstermesinin yanı sıra bu çalgıların yayılım gösterdiği coğrafyalarda kopuz ailesinin çalgıları olarak değerlendirilmesine dayandırmaktadır.

Bağlamanın ortaya çıkışıyla alakalı ortaya konulan görüşler dikkatle incelendiğinde kopuz çalgısının, bağlamanın oluşmasında direkt ya da dolaylı etkisi görülmektedir. Bu görüşler doğrultusunda, “Telli sazların, tezeneli veya yaylı olarak Orta Asya’dan farklı

coğrafyalara yayıldığı ve yerleştiği bölgelerde o bölgenin sazlarıyla etkileşime girerek bugün kullandığımız telli sazların orijinini oluşturduğu değerlendirilmektedir” (Apaydın ve Algi, 2020, s. 1673).

2.4.1. Bağlamanın yapısal özellikleri

Yüzyıllar öncesinde ok ve yay ile başladığı yolculuğuna bugünkü çağdaş görünümüyle devam eden bağlama, süreç içerisinde birçok yapısal değişikliğe uğramıştır. Bu değişimler büyük oranda doğal materyallerle sağlanmış olup çalgıda yer alan deri ve su kabağı yerine ahşabın, kırı-ipek-at kılı yerine ise madenî telin kullanılmasıyla sonuçlanarak bağlama bugünkü görünümüne kavuşmuştur.

Bağlamanın günümüz formuna evrilirken geçirdiği temel değişimlerinden birisi de tel materyali ve sayısının farklılaşması olmuştur. Parlak (2000), sazlarda madenî tele geçiş sürecini 3 dönemde incelemiştir. Parlak’ın (2000) en orijinal saz teli olarak nitelendirdiği at kılı, ilk dönem kullanılan tel malzemesidir. Başka malzemelerin, at kılının doğal tonlarını verememesi bu telin kullanımının devamlılığını sağlamıştır. İkinci dönemle beraber kırı denilen ve çoğunlukla koyun ve kuzunun bağırsağı kullanılarak yapılan teller gündeme gelmiştir. Bunun yanı sıra kırı, bağlamada naylon perdeye geçilmeden önce perde malzemesi olarak da kullanılmış bir materyaldir. Üçüncü dönem ise ipek ve madenî tellerin kullanıldığı bir dönem olup at kılının varlığı bu üç dönem boyunca devam etmiştir. Parlak’a (2000) göre yaylı ve yaysız ilk çalgılar uzun bir süre tek telle çalınmış, yayın ucuna su kabağı eklenmesi ve tek telin yanına ikinci bir tel gerilmesi çok sonraları olmuştur. Bugün gelinen noktada ise toplam 7 telden oluşan 3 sıralı tel kombinasyonu yaygın olan bağlama; 3 telden oluşan 3 sıralı, 2 telden oluşan 2 sıralı gibi farklı tel kombinasyonlarıyla da eser icralarında yerini almıştır.

Geleneksel halk müziğinin perde sisteminin aynası olan bağlama perdeleri, 1930’lu yıllara kadar bir sekizli içerisinde oktavla birlikte 13 perde şeklinde kullanılmış, bu tarihten sonra gittikçe artarak bugün kullanılan bir sekizli içerisinde oktav dahil 18 perde şeklinde güncellenmiştir (Akdoğan, 1999).

Günümüzde kullanılan bağlamalar tekne, ses tablası (kapak, göğüs) ve sap olmak üzere 3 ana elemandan oluşmaktadır. Özellikle tekne ve sapın yapımında kompozit gibi sentetik malzemeler denenmiş olsa da bu denemeler sınırlı kalarak ağaç, en çok tercih edilen malzeme olmuştur. Çoğunlukla dut, ardıç, kestane, karaağaç, ceviz, ıhlamur, gürgen gibi yerli

ağaçlardan oyularak oyma ya da ahşap dilimlerinin birleştirilmesiyle çember (yaprak, dilimli) olarak üretilen bağlamanın teknesinde bu gibi yerli ağaçlarımızın azalmasına bağlı olarak maun, padouk (paduk), venge, abanoz, pelesenk, rosewood, cocobolo, teak, sapelli, gibi yabancı orijinli ağaçlar da kullanılmaya başlanmıştır. Bağlama teknesinin oyma veya çember olması tercihi bağlama icracıları ve yapımcıları arasında bugün hâlâ tartışılan bir konu olmakla birlikte Açın'ın (1987), bu konudaki görüşleri şöyledir:

Oyma ve dilimli sazların birbirleriyle mukayesesi yapıldığında dilimli sazların her bakımdan daha üstün ve avantajlı olduğu meydana çıkar. Dilimli saz veya bir başka deyimle yaprak saz denildiğinde eskiden kalma bazı kimselerde bir soğukluk hissedilir. Bunun nedeni de vaktiyle Konya yöresinde yapılan dilimli sazlardan gelmektedir. O dönemde Konya'da yapılan dilimli sazlar çok ince yapılmış ve sazdan ziyade uda yakın ses vermesi, bazı icracılarımızı dilimli sazdan soğutmuştur. Günümüzde yapılan dilimli sazlarda böyle bir şey söz konusu değildir. (s. 3)

Bununla birlikte, “neden dilimli saz tercih edilmelidir?” sorusunu Açın (1987), şu maddelerde yanıtlamıştır:

1. Ekonomik Açıdan: Dilimli saz, oyma saza göre çok daha az bir malzemeye yapılır.
2. Zaman Açısından: Dilimli saz teknesi oyma bir saz teknesinden çok daha kısa bir sürede üretilebilir.
3. Ülkemiz Ormanlarının Korunması Açısından: Oyma tekne, büyük ağaçların yalnızca kalın gövde ve dallarından yapılırken dilimli tekne küçük bir daldan da üretilebilmektedir. Bu da ağaç israfının önüne geçer.
4. Sanat Açısından: Dilimli tekneler simetrik oluşu ve albenisiyle daha sanatsal ve ilgi çekicidir.
5. Folklorumuz Açısından: Dilimli tekneler ile yapılan bağlamalar estetik oluşlarıyla ilgi çekicidirler. Bu bağlamaya duyulan ilgiden folklorumuz da nasipleniyor. (s. 3-4)

Önal (2005), bağlama yapımında yaprak tekne kullanımının bilinçsiz ve gereksiz ağaç kesiminin önüne geçerek doğayı koruma noktasında bir gereklilik olduğunu savunmuştur. Önal (2005), ayrıca ses tablasında kullanılan ağaç cinsinin ve tekne formunun sese direkt etki eden ana unsur olduğunu belirterek oyma teknenin büsbütün gereksizliğini vurgulamıştır.

Bağlama sapının yapımında gürgen, ak gürgen, kelebek (akçaağaç), sapelli, sipo, maun gibi sert dokulu ve mukavemetli ağaçlar yoğun olarak kullanılmaktadır. Uzun bir zaman tek parçadan yekpare olarak üretilen saplar, bugün özellikle büyük ebatlı bağlamalarda lamine olarak imal edilerek mukavemet artırılmaya çalışılmaktadır.

Bağlamanın kapak veya göğüs de denilen ses tablasında ise öncelikli olarak ladin ve köknar gibi yumuşak dokulu ağaçlar tercih edilmektedir. Kanada sediri bir dönem bağlama yapımcıları arasında ses tablası olarak kullanılmış olsa da bu kullanım devamlılık arz etmemiş, ladin ve köknar öncelikli tercih edilen ağaçlar olmaya devam etmiştir.

Geçmişte daha çok marangozluktan anlayan yapımcı ustalar tarafından basit el aletleriyle üretilen bağlamanın yapımında bugün freze makinelerinden lazer kesim yapan cihazlara kadar birçok teknolojik ürün kullanılmaktadır. İş gücü ve zamandan tasarruf sağlayan bu aletler sayesinde bugün bağlama üretimi artmıştır.

2.4.2. Bağlama ailesi

Bağlama çalgısı ton ihtiyacı ve kullanım amacına göre tasarlanmış üyelerden oluşan oldukça geniş bir aileye sahiptir. Bugün ortak bir “bağlama” isimlendirmesi yaygın olsa da bu geniş ailenin mensubu çalgılar, ebatları dikkate alınarak farklı isimlerle tasnif edilmiştir. Ebatları değişen çalgılarda ton ve ses rengi de farklılık göstermiş, bunun sonucu olarak da kullanım alanları çeşitlilik arz etmiştir. Güla (Akt., Ekici, 2012) bağlama ailesini şu şekilde sınıflandırmıştır: (s. 47)

Tablo 2. 1. Ölçülerine göre bağlama ailesi (Coşkun Güla’nın tasnifi).

Çalgının Adı	Tekne Boyu	İki Eşik Arası Uzunluk
Cura	23-28 cm	49-60 cm
Bağlama curası	30-36 cm	64-77 cm
Tambura	39-43 cm	83-90 cm
Bağlama	44-47 cm	94-100 cm
Divan	49-52 cm	105-111 cm

Bu ölçülendirme müzikologlar ve bağlama yapımcıları arasında değişebilmektedir.

Açın (1994), bağlama ailesini şu şekilde sıralamıştır: (s. 94)

Tablo 2. 2. Ölçülerine göre bağlama ailesi (Cafer Açın'ın tasnifi).

Çalgının Adı	Form boyu	Sap boyu	Tel boyu	Form eni ve derinliği
Tanbura curası	22,5 cm	30 cm	48 cm	13,5 cm
Bağlama curası	26,5 cm	35 cm	56 cm	15,5 cm
Tanbura	38 cm	50 cm	80 cm	22,8 cm
Bağlama	42 cm	55 cm	88 cm	25 cm
Divan sazı	49 cm	65 cm	104 cm	29,5 cm
Meydan sazı	52,5 cm	70 cm	112 cm	31,5 cm

Birbirine yakın olan bu sınıflandırmalar daha çok konunun uzmanlarınca bilinip kullanılmakta, halk ağzında çok fazla karşılık bulmamaktadır. Ersoy (2007), “bağlama ailesi” ifadesini yapısal ve dizgesel yönden belirli bir standarda sahip olmayan bağlamanın isimlendirilmesi noktasında bütüncül ve kapsayıcı olarak nitelendirerek daha işlevsel görmektedir. Ancak Ersoy (2007), bu ifadenin halk ağzında başvurulmayan bir kullanım olduğunu da ayrıca belirtmiştir.

2.4.3. Bağlamada tel düzenleri

Bağlamaya özgü akort şekillerinin özel ismi olan bağlama tel düzenleri, müziksel anlatımı güçlendirmede ve yöresel dokuyu aktarmada tavırla birlikte önemli bir araçtır. Yörelere makamsal karakterleri ve duyumsal ihtiyaçlarıyla şekillenen düzen, “müziğin coğrafi dağılımından ve ezginin yapısından ortaya çıkmıştır. İlk zamanlar, çırakların ustalarını yansılamasından dolayı öğrendikleri bu düzenlerde bir rastlantının olmadığı, halkın yüzyıllara varan deneyiminin sonucu bu düzenlerin olduğu anlaşılmıştır” (Birdoğan, 1988, s. 82). Anadolu’nun derin ve zengin müzikal birikimini gerek halk melodilerinin ezgisel yapılarında gerek halk çalgılarının icra biçimlerinde gerekse de çalgılara özgü temellenmiş çalgı düzenlerinde görmek mümkündür.

Tel düzenleri; ezgiye dem sesi olarak eşlik edecek ikinci bir tel grubunun, karar sesiyle aynı tonda akortlanması esasına dayanır. Bununla birlikte düzen anlayışında “dörtlü ya da beşli tınlar, yerine göre birkaç kez veya o yörenin makam (mod) ve ayağına uygun tınlatılır” (Ünal, 2000, s. 463). Bağlamada yapılan düzen, ezginin tonal eksenini de belirleyen bir unsurdur. Bu yönüyle düzenler yörelere makamsal özellikleriyle doğrudan bağlantılıdır (Ekici, 2012). İcra edilecek eserin makamsal yapısı ve kullanılan bağlama düzeninin karar

sesi ekseninde yapılacak bir değerlendirmede makamsal yapıyla kullanılan tel düzeninin ilişkili olduğu açıktır. Ancak yapılan tel düzeni mi ezginin tonunu belirler yoksa ezginin tonuna göre bir tel düzeni mi kullanılır sorusu dikkate değerdir. Değerlendirmelere göre temel unsur eserdir. Bu noktadan hareketle de eserin tonunun ve makamsal yapısının kullanılacak bağlama tel düzeninin belirlenmesinde etkili olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Tel düzenleri, dizisel aralık sistemini de etkileyerek işitmede oldukça farklılık yaratan bir kavram olmuştur. Bu sebeple halk müziği eserlerini bağlamayla icra ederken eserin yapısına uygun tel düzeninin kullanılması oldukça önemlidir. Farklı tel düzenlerinde seslendirilecek bir halk müziği eserinin kulaklarda bırakacağı his de birbirinden farklı olacaktır. Kurt (1989), bu konuyu şu şekilde dile getirmiştir:

Gerek gelenekte gerekse günümüzdeki profesyonel icralarda düzen yapma ve düzen bilme önemlidir. İyi bir bağlama sanatçısının düzen bilme zorunluluğu vardır. Bu yöresinde de böyledir. Bir misketi Misket düzeninde, Şeker Oğlan'ı Bağlama düzeninde, Hüdayda'yı Hüdayda düzeninde, bir Çiçek Dağı'nı Bozuk düzende çalamayan kişiyi Ankaralıları bağlama sanatçısı olarak kabul etmezler. Bu örnekleri diğer yörelerimizde de görmek mümkündür. (s. 26)

Açın (1994), bağlama tel düzenlerini şu şekilde sınıflandırmıştır: (s. 96)

Tablo 2. 3. Bağlamada tel düzenleri.

Tel düzeninin adı	Alt tel	Orta tel	Üst tel	Karar sesi
Ümmi düzeni	La	La	Re	La
Hüseyini düzeni	La	La	Mi	La
Acemaşiran düzeni	La	La	Fa	Fa
Hüzzam düzeni	La	La	Fa #	Fa #
Kütahya düzeni	La	Re	Re	Re
Abdal düzeni	La	La	Sol	La
Bağlama düzeni	La	Re	Mi	Mi
Rast düzeni	La	Do	Sol	Do

Tablo 2.3. Devamı. Bağlamada tel düzenleri.

Eviç düzeni	La	Si	Sol	Si
Müstezad düzeni	La	Re	Fa	Fa
Misket düzeni	La	Re	Fa #	Fa #
Sabahi düzeni	La	Do	La	La
Bozuk düzeni	La	Re	Sol	Re
Yeksani düzeni	La	Re	La	La
Zirgüle düzeni	La	Fa	Sol	Sol
Kayseri düzeni	La	Mi	La	La
Çargah düzeni	La	Re	Sol	Sol
Segah düzeni	La	Re	Si	Si
Şur düzeni	La	Mi	Si	La

Açın (1994), Bozuk düzeninin karar sesini re notası olarak belirtirken Ekici (2012) aynı düzenin karar sesini la notası olarak belirtmiştir.

Ancak bu düzenler her yörede bilinemediği gibi yörelere göre farklı isimlerle bilinen düzenler de vardır. Örneğin Konya ve Kütahya’da “Kara düzen” olarak bilinen düzen, Kastamonu ve Çankırı’da “Bozuk düzen” adıyla bilinmektedir (Ekici, 2012). Öte yandan tablo açıklamasında verildiği gibi bazı düzenlerin karar sesleri noktasında araştırmacılar arasında farklı görüşler de mevcuttur.

2.4.4. Bağlamada tezene tavırları

Halk müziği eserlerinin gerek çalma gerek söylemede icra biçimlerine yöresel kimlik kazandıran tavır kavramı, “durum, vaziyet, hal” (Türkçe sözlük, 2011, s.2287) şeklinde tanımlanan sözlük anlamına yakın anlamlarda Türk halk müziği terminolojisinde önemli bir yere sahiptir. Araştırmacılar, Türk halk müziğinde tavır kavramını şu şekillerde tanımlamışlardır:

“Ortak duygu ve düşüncelerimizin bir ifade biçimi olan anonim karakterli, sözlü ya da sözsüz müziğimizin yöresel özelliklerine, çalınış ve söyleyiş şekline bağlı kalınarak icrasına Türk halk müziğinde tavır denir” (Aktı, 1995, s. 115).

“Türk halk müziği, geleneksel yapısı içerisinde yerel ve bölgesel özellikler taşımaktadır. Bu yöresel özelliklere halk müziğinde ve onun en etkili anlatım araçlarından biri olan bağlamada ‘tavır’ adı verilmektedir” (Ekici, 2012, s. 232).

Bu kapsamda ele alacak olursak tavır, Türk halk müziği eserlerinin ait olduğu yörenin kimliğini eserlere icra yoluyla yansıtan önemli bir unsur olarak değerlendirilebilir. Türk halk müziğinde tavır, kişisel bir icra biçiminden ziyade bir yöreye ait olan ve o yöreyle bütünleşmiş bir seslendirme biçimidir. Tavır, başlangıçta bir mahallî sanatçının çalıp-söyleme biçiminden doğmuş olsa da yöresinde kabul gördükten sonra artık o yörenin seslendirme biçimi haline gelerek yöresel bir kimlik kazanır. Müzikte tavır kavramı için yapılmış tanımlardan yola çıkan Demir (2013), bu kavramın enstrümanın yöreye ait çalış biçimi olarak kullanılmasını doğru bulmayarak kişisel icra farklılıkları için kullanılmasının daha doğru olacağını belirtmiştir. Bu noktada Demir’in dikkate aldığı iki tanım vardır: İlki, Özbek (2014) tarafından yapılan şu tanımdır:

Bir sanatçının, bir yörenin, bir topluluğun kendine özgü görüş, duyuş, anlayış ve anlatış özelliği, söyleyiş biçimi, biçem. Bir yörenin ezgilerinde bulunan özelliklerin tümü. Halk ezgilerinin yörelere, topluluklara ve kişilere göre değişen söyleyiş özelliği, mahallî üslup. Bir ezginin yöresinin, türünün ve biçiminin gerektirdiği gibi çalınmasını sağlayan seslendirme yöntemi. Bu yöntemi uygularken takınılan davranış, vaziyet, hallerin bütünü. (s. 175)

Diğeri ise Öztuna (2000) tarafından yapılmış olan “Türk musikisinde okuyuş üslup ve usulü. Büyük hanendelerin kendilerine mahsus tavırları vardır ki peyrevleri tarafından taklit edilir” (s. 474) şeklindeki tanımdır. Ancak Öztuna’nın yapmış olduğu tanımlamada daha çok klasik Türk müziği ekseninde bireysel bir seslendirmeye atıf olup bu müzik türünde yöresel unsurların olmadığını ve oluşan tavırların tamamen bireysel icra farklılıklarından kaynaklı olduğunu söylemek yanlış olmaz. Bununla birlikte Özbek’in tanımlamasında bireyselliğe yapılan atıflar dikkate alındığında bunların temelde tavrısal unsurlar olduğunu ancak zamanla bireysel olmaktan çıkıp, yöresel bir kimlik kazanarak yöre tavırları olarak nazariyatta yerini aldığını söyleyebiliriz. Eroğlu (2010, akt., Demir) da Demir (2013) ile paralel düşünerek tavır kelimesi yerine tarz kelimesi kullanımının daha uygun olacağını belirtmiştir. Bu noktada icra biçimlerinin yarattığı “tavır, tarz ve ekol” kavramlarını iyi irdelemek gerekmektedir. “Tarz” kelimesinin anlamına baktığımızda “Bir kimsenin kendine özgü anlatım biçimi” ve “Güzel sanatlarda kendine özgü teknik, renk ve biçimlendirme biçimi; üslup, stil, konsept” (TDK,

2022) şeklinde yine bireysel bir durum içeren anlamlarda tanımlandığını görürüz. Bu nedenle “tavır” yerine “tarz” şeklinde yapılan bir adlandırmanın isabetli olamayacağı değerlendirilmektedir. Terzi (2016); Türk halk müziğinde tavır kavramı algılarını sosyogenetik unsurlar olarak nitelendirdiği melodi, ritim, armoni, dil, çalış teknikleri, artikülasyon ve nüansların yöresel müzik karakterine sadık kalarak çalınması şeklinde dile getirmiş, bir başka algı olarak da radyo ekolünden gelen bağlama sanatçılarıyla yaptığı kişisel görüşmeler neticesinde Türk halk müziğinde tavır kavramının bağlamada yöresel mızrap hareketlerini sembolize eden bir eylem olduğunu belirtmiştir. Terzi (2016); aynı şekilde tarz kelimesinin, “Müzik camiasının genelinde ‘üslup, tavır, ekol, moda’ kavramlarını içine alan gelenekselleşmiş ve yaygınlaşmış toplumsal, yöresel ve dönemsel özelliklerin yaratmış olduğu genel bir sanat ruhu” (s. 150) şeklinde benimsendiğini ve bu kavramın gerek kişisel gerek toplumsal gerekse de ulusal müzik karakterleri için de kullanıldığını belirtmiştir. Bu bilgiler ışığında terminolojik ve anlamsal açıdan bakıldığında Türk halk müziğinde tavır kelimesiyle oluşan algının, kişisel bir beceri sunumundan ziyade yöresel ve bölgesel icra tarzlarının aslına sadık kalınarak seslendirilmesi şeklinde olduğu değerlendirilmektedir.

“Geleneksel bağlama icrasında tavır, düzenli tezene hareketlerine verilen ad” (Oral, 2010, s. 20) şeklinde tezene vuruşlarına referansla tanımlanmıştır. Ersoy (2007), bağlamada eser icralarında “tavır” unsurunu hayati önem taşıyan bir konu olarak görmekte ve bağlamada tavır kullanılmadan yapılacak bir seslendirmeyi meşru saymayarak bu noktada tavır kavramını bir icazet makamı olarak nitelemektedir. Bağlamada tavır her ne kadar tezene vuruşu ekseninde konumlandırılrsa da bir tavrın hakkıyla oluşabilmesi doğru tezene vuruşlarının yanı sıra vurgu, zamanlama, tonlama gibi çeşitli müziksel nüansların bir araya gelmesiyle mümkün olabilmektedir. Bu unsurlar ve tavır çeşitliliği göz önüne getirildiğinde bağlamada tavır eğitiminin uzun ve zorlu bir süreç olduğunu söylemek mümkündür. “Bugün bilip kullandığımız tezene tavrıları; ‘doğa seslerinin taklidi, başka çalgıların taklidi, ornament (süsleme) ihtiyacının karşılanması, bireysel becerilerin sergilenmesi isteği, basit çok seslilik ihtiyacının karşılanması, eşliğinde oynanan oyunların çalgıya yansması’ gibi unsurlara bağlı olarak ortaya çıkmıştır” (Apaydın, 2019, s. 11).

Bağlama tavrılarıyla yansıtılan yalnızca yörenin müzikal yapısı olmayıp tavır kullanımı aynı zamanda icracının yetkinliğinin de bir işareti sayılır. Demir’e (2013) göre yöresel müziklerin bağlamayla icrasında, icracının yöresel çalım tekniklerini çok iyi bilmesi gerekir.

Bağlamada belirgin bir tekniği olan tavrılar şunlardır: (Ekici, 2012, s. 233)

1. Halay Bölgesi
2. Zeybek Bölgesi
3. Teke Bölgesi
4. Konya Tavrı
5. Kayseri Tavrı
6. Yozgat-Sürmeli Tavrı
7. Ankara Tavrı
8. Silifke-Mut Yöresi
9. Azerbaycan Bölgesi
10. Barlar
11. Karadeniz Bölgesi
12. Karşılamalar.

Bağlamada var olan bu tezene tavrılarının birbiriyle etkileşimi sonucu tezene vuruşlarında benzerlikler meydana gelmiştir. Azerbaycan tezene tavrında Silifke tezene tavrı unsurlarını bulmak mümkünken zeybek tezene tavrına eklenen bir tezene vuruşu, Konya tezene tavrının oluşumunu sağlamaktadır. Ancak bu benzerlikler daha çok teoride olup eserlerin genel karakterleri, metronomları ve ritmik yapıları gibi değişkenler tezene tavrıları arasında daha net bir duyumsal ayrımın oluşmasını sağlamıştır.

2.4.5. Bağlamada zeybek tezene tavrı

Zeybek eserlerinin seslendirilmesinde yer alan davul ve zurna icrasına öykünme sonucunda oluşan zeybek tezene tavrı, adından da anlaşılacağı üzere tezene vuruşları ekseninde oluşmuştur. Bununla birlikte curanın elle çalımı da ritmik vuruşlar temelinde zeybek tavrında kullanılan bir çalım tekniği olup konumuz olan tezene tavrı kapsamında değerlendirilmeye alınmamıştır.

Bağlamada zeybek tezene tavrı, yukarıdan başlayan ve tüm tellere temas eden tezenenin kısa süreli vuruşlarının alt tellerde uygulanmasıyla oluşmaktadır. Zeybek tezene tavrında vuruşlar daima yukarıdan aşağıya doğru başlar ve aşağıdan yukarıya doğru biter. Çırpma da denilen bu tezene vuruşlarıyla, “Tellerin bir arada kullanılması sayesinde ritmik-ornamental ve polifonik icra, bu tür çalgılarda da karakteristik bir hâl almaktadır” (Öztürk, 2006, s. 198).

Köyoğlu (2002), zeybek eserlerinde yer alan tezene tavrılarının notaya yeterince yansıtılamamasının sonucunda ne tür bir seslendirme yapılması gerektiğinin bilinemediğini ve bundan kaynaklı olarak da eserlerin kişiden kişiye değişen tezene uygulamalarıyla icra edilebildiğini belirtmiştir. Zeybek tezene tavrının doğru bir şekilde notaya aktarılmasının, seslendirmelerde birlikteliğin sağlanması ve bu notaların eğitim ve öğretimde kullanılması noktasında önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Zeybek tezene tavrı tartım kümeleri birçok araştırmacı ve icracı tarafından benzer ve farklı biçimlerde gösterilmektedir.

Ekici (2012), zeybek tezene tavrı tartım kümelerini şu şekillerde göstermektedir:

Şekil 2. 1. Zeybek tezene tavrı tartım şekilleri (Savaş Ekici tasnifi).

Kurubaş (2020) zeybek tezene tavrı tartım kümelerini şu şekillerde göstermektedir:

Şekil 2. 2. Zeybek tezene tavrı tartım şekilleri (Burak Kurubaş tasnifi).

(Gültaş, 2012, akt., Yaşar, 2015) zeybek tezene tavrı tartım şu şekillerde göstermektedir:

Şekil 2. 3. Zeybek tezene tavrı tartım şekilleri (Tufan Gültaş tasnifi).

Haşhaş (2017), zeybek tezene tavrı tartım şu şekillerde göstermektedir:

Şekil 2. 4. Zeybek tezene tavrı tartım şekilleri (Sinan Haşhaş tasnifi).

Şekillerdeki tartım kümeleri incelendiğinde her kümenin 1/4'lük nota süresinde uygulandığı görülmektedir. Bu tezene tartım kümelerini, kümelerde yer alan notaların süre değerleri üzerinden zenginleştirmek mümkündür. Genel olarak bakıldığında da sunulan bazı tartım kümelerinin seslendirilme biçimlerinin birbirlerine oldukça yakın olduğu söylenebilir. Bu nedenle de bazı araştırmacılar zeybek tezene tavrı tartım kümesini 2 yapı ile sınırlamışlardır.

2.4.6. Bağlama eğitimi

Bağlama, yurdumuzun neredeyse tüm yörelerinin müzik icralarında kullanılan ve halk arasında oldukça sevilip ilgi gören bir halk çalgısıdır. Bu nedenle bağlama öğretimine her dönem yoğun talep olmuş ancak uzun yıllar resmî kurumlarca bu talepler karşılanamamıştır. Özengen olarak “İlk zamanlar başta Ankara olmak üzere dönemin ünlü saz atölyelerinde başlayan ve ustaların birikimlerini öğrencilere aktarmak için yapılan çalışmalar bir süre sonra sazevleri bünyesindeki kurslara, daha sonraki yıllarda ise ustaların kişisel müzik okullarına dönüşecektir” (Parlak, 2016, s. 230). Özdek’e (2005) göre bu kurslar bağlama öğretiminin sayıca ve paraca önemsenen bir değer olarak artmasını sağlayarak bağlama öğretiminin gelişmesi noktasında nitelik açısından tartışmalı bir duruma neden olmuştur. Bu kursların yanında Muzaffer Sarısözen’in Ankara Radyosu bünyesinde gerçekleştirdiği toplu bağlama uygulaması, bağlama öğretiminde önemli adımlardan birisi olarak gösterilmektedir (Şen, 2009).

Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte Mustafa Kemal Atatürk ve Ziya Gökalp’in fikirleri doğrultusunda şekillenen kültür politikaları sonucu açılan resmî kurumlar, çalgı eğitimine katkı sağlamış olsa da bağlama çalgısı bu katkıdan nasibini oldukça geç almıştır. Bağlama eğitiminde “yarım yüzyıl süren bu gecikmenin yaşanmasında kurucu ideolojinin Batılaşma anlayışı doğrultusunda şekillenen müzik politikaları etkili olmuştur” (Parlak, 2016, s. 230). Bağlamanın mesleki eğitim kapsamına alınması ilk olarak Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalında 1973 yılında gerçekleşmiştir (Özdek, 2016). Ardından 1975 yılında İstanbul’da kurulan Türk Müziği Devlet Konservatuarı ile bağlama öğretimi akademik bir çerçeveye oturmaya başlamıştır. Bu kurumlarda “usta-çırak ilişkisi

içerisinde yetişmiş ve geleneksel halk müziğine çok büyük emekleri geçmiş olan öğretim elemanları görev yaparken günümüzde bu hocaların yetiştirdiği ve çoğunlukla müzik okullarından mezun olan yeni bir nesil eğitim ve öğretim görevini devralmaya başlamıştır” (Ekici, 2012, s. 5).

Bağlama öğretimi uzun yıllar meşk yöntemi içerisinde metodolojiden uzak bir şekilde varlığını sürdürmüştür. Hat sanatından müziğe geçen meşk yöntemi (Atasoy, 2009), “öğreticiyi izleyen öğrencinin hocasından duyduğunu ve gördüğünü çalgısı ya da sesi ile tekrar etmeye çalışması yöntemiyle yapılan bir öğrenme şekli idi. Bununla birlikte usta-çırak ilişkisi içerisinde yine öğrencinin ustasını izleyerek öğrenmesi biçimi de yaygındı” (Altuğ, 1998, s. 19). Dolayısıyla bu yöntemde öğrenme, çırağın hafızasına ve gözlem yeteneğine göre repertuvar kazanmasına dayanmaktaydı.

Çalgı meşki her aşamada en az repertuvar ve hafıza sorunu olduğu kadar giderek artan teknik zorlukları aşabilme sorunudur aynı zamanda. Belki de bu yüzden hiç kimseden sürekli ve düzenli çalgı meşkleri almadan kendini yetiştirme ve teknik yetkinliğe ulaşma fırsatı bulmuş sazanelere sıkça rastlanır. (Behar, 2019, s. 52)

Aşıklık geleneği içerisinde de yeri olan bu öğretim yöntemi, bağlamada tavır ve üslupların gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli bir işleve sahipti. Aşık usta, öğrencisini yetiştirebilmek için ona bildiklerini öğretir; sohbetlere ve meclislere götürür yavaş yavaş ‘dile’ getirirdi. Öğrencisinin olgunlaştığına inandığında eline sazı verir ‘git artık nasibini ara’ derdi. Böylece çırak, usta olur ve yeni çıraklar yetiştirirdi (Şen, 1998). Bu sistemde çırak, ustasının bilgi ve becerisi nispetinde yetişerek ustasının ekolünü devam ettirirdi. Eğitim-öğretim materyali konusunda kısıtlı olan bu yöntemde Yener’e (2016) göre çırak, ustasının müzikal birikimlerinden yararlanır ve bu müzikal birikim yalnızca ustanın repertuvarında bulunan halk ezgilerinden müteşekkildir. Behar’a (2019) göre musiki meşk etmek “eser geçmek”tir. Ancak bağlama ekseninde değerlendirecek olursak ustadan çırağa bu repertuvar aktarımının yanı sıra çalgı icra biçimi, çalgıyı kullanma şekli, tezene kullanma durumu gibi teknik unsurlar da miras kalarak kişisel üslupların da aktarımı sağlanmış olur.

Türk halk müziği gibi çalgıya özgü tavrısal özellikler barındıran nüans yönünden zengin bir müzik türünün bağlamayla icrası, bu özelliklerin doğru yansıtılabilmesi bakımından incelik gerektirir. Bu inceliğin kavranarak zenginliğin doğru aktarılabilmesi için öncelikle doğru anlaşılması gerekmektedir. Dolayısıyla bağlama eğitiminde örnek alınan bir

öğreticinin varlığı yadsınamaz öneme sahiptir. Ersoy (2012), herhangi bir yazılı metoda bağlı kalmadan gerçekleştirilen meşk yöntemi için Türk müzik kültürü içerisinde gelişen olumsuz tutuma karşı şunları söylemiştir:

Kimi müzik yazarları, Türk müziğinde çalgı öğretiminin geri kaldığını, metotlaşmadığını, bunun sebebinin de meşk yönteminde var olan usta-çırak ilişkisinin olduğunu vurgulamışlardır. Bir yanılğı olarak, usta-çırak ilişkisi, gayri-sistemantik bir çalgı öğretim süreci olarak tanımlanmakta ve bu sürecin acil bir biçimde terk edilmesi gerektiği, ‘metot’ ve ‘usta-çırak’, çalgı öğretiminde birbirlerinin alternatifleri gibi algılanmakta ve metotlaşma sürecinin başlamasıyla da usta-çırak ilişkisinin biteceği düşünülmektedir. Metotlaşma, elbette bir sistematikleştirme ve standartlaştırma sağlamaktadır ve çalgı öğretiminde son derece gerekli ve faydalıdır. Ancak metot, çalgı öğretimi için tek başına yeterli olmayacaktır. Metot üzerinden öğretim verildiğinde -bir yanılısıma olarak- sürecin değişeceği, niteliğinin artacağı düşünülmektedir. Metotla birlikte belki çalgı öğretim süreci kurumsal bir mekâna taşınacak ve sistematize edilmiş bir öğretim yöntemine dayalı yürütülecektir, ancak çalgı öğretimi aslında edimsel olarak yine bir öğretene, bir de öğrenene dayalı bir biçimde devam edecektir. 1975 yılından itibaren üniversitelere bağlanarak kurumsallaşan Türk müziği konservatuvarlarında da çalgı öğretimi halen bu biçimde yürütülmektedir. Çalgı öğretimlerinin vazgeçilmez bir edimi olarak hemen her müzik kültüründe adı geçen öğreten ve öğrenen aktörlerinin görüldüğünü rahatlıkla söyleyebiliriz. Çünkü çalgı öğretimi, metot olsa da olmasa da bir öğretene ihtiyaç duyar. Bu yalnız Türk müziği ile sınırlı da değildir. Kısaca söylemek gerekirse hemen hemen bütün çalgı öğretimi yöntemleri doğasında meşk yöntemini içinde barındırır. (s. 97)

Meşk yöntemi günümüzde çalgı eğitiminin gerek özengen gerek genel gerekse de mesleki boyutunda devam etmektedir. Esasında ustanın kendi içerisinde sistematik bir yaklaşımla gerçekleştirdiği meşk yönteminin en büyük dezavantajı; öğretimin ustanın bilgisi, repertuarı ve donanımıyla kısıtlı kalmasıdır. Oysa bağlama gibi sınırları geniş bir çalgının tek bir bireyin repertuarına ve çalım biçimine indirgenmesi doğru bir yaklaşım değildir. Özdemir (2016), bağlama ile yapılması gerekenleri şu şekilde sıralamıştır:

1. Halk ezgilerinin icrası,
2. Halk ezgilerine öykünerek yazılmış olan ezgilerin icrası,

3. Geleneksel Türk Sanat Müziği (Türk Makam Müziği) ezgilerinin icrası,
4. Farklı müzik türlerinden uyarlamalar yapılarak yapılan icra,
5. Bağlama için özgün yaratıların oluşturulması. (s. 204-205)

Geçmişte bağlama eğitiminde tek yöntem olarak kullanılmış olan meşk yönteminin bu amaçları karşılamada eksik kaldığı söylenebilir. Ancak etkili metot çalışmalarıyla desteklenecek bir meşk yönteminde bu amaçlara ulaşılacağı değerlendirilmektedir. Dolayısıyla bu iki unsurun birbirinin tamamlayıcısı olarak kullanılmasında fayda olacağı düşünülmektedir.

Günümüzde mesleki çalgı eğitimi veren kurumların açılmasıyla birlikte planlı ve programlı bir bağlama öğretimi arayışı başlamıştır. “Eğitim ve öğretim ortamının düzenlenmesi, bilgiye ulaşmanın hızlanması, elde edilen deneyimler, yetişen insan gücü gibi birçok etkenin etkisi sonucunda bu çalgıların öğretim niteliklerinin gelişmesine zemin oluşturmuştur” (Özdemir, 2016, s. 204). Bu süreçte birtakım metot çalışmaları başlamış ancak bu çalışmaların bir kısmı metottan ziyade usta-çırak yönteminin yazılı bir sunumu olarak kalmıştır. “Metot adı altındaki bu çalışmalar incelendiğinde ciddi yaklaşımlar da olmakla birlikte büyük bir çoğunluğu türkü kitabı olmaktan öteye gidememiştir” (Ekici, 2012, s. 5). Özdek (2015); metodoloji alanındaki eksiklikleri, notalarda yazılış-çalınış farkı, transkripsiyonlamada yer alan eksiklik ve yanlışlıklar, çalgıya özel notaların kullanılmaması, düzen ve tavır bilgilerinin verilmemesi, tempo işaretlerinin yer almaması şeklinde sıralamış ve yazılmış olan metotları şu üç evrede incelemiştir:

1. Notanın kullanılmayıp çalınma ilişkin kavramların türetilmediği ve bağlama çalgısının öğretilmesi yerine ağırlıklı olarak folklor ve Türk halk müziği tanımlamalarının öne çıkması.
2. Notaların kullanılıp çalınma ilişkin kavramların türetilmesi.
3. 2000’li yıllarda başlayan ve olumlu yönde hızlı bir gelişim göstermesi. (s. 42)

Koç (2001), bağlama metotlarındaki eksiklikleri şu şekilde sıralamıştır:

1. Bütünlüğünün bulunmaması,
2. Metodun yani takip edilecek yolun belirlenmemesi,
3. Eser içerisinde kullanılan resim, tablo, çizim, nota vb. şekillerin ikinci plana atılması suretiyle öğrenmede kolaylığın sağlanamaması,
4. Konuları sürekli genel yapıları ile işlemek suretiyle belirli hususlar üzerinde

- ihtisası sağlayabilecek bölümlerin ya da eserlerin oluşturulamaması,
5. Ses ve görüntü içeren malzemelerin ana gövdeye yardımcı olarak verilememesi gibi hususlar bir kez daha ön plana çıkmaktadır. (s. 221)

Metodolojideki eksikliklerin yanında bağlama öğretimindeki problemleri Özdek (2016) şu şekilde sıralamıştır:

1. Metot ve yöntem eksikliği ve yetersizliğinden kaynaklanan problemler,
2. Bağlamanın fiziksel standartlarındaki eksikliklerden kaynaklanan problemler,
3. Yeterli ve donanımlı öğretici eksikliğinden kaynaklanan problemler,
4. Öğrencilerin hazır bulunuşluk durumundan kaynaklanan problemler,
5. Eğitim-öğretim ortamı ve donanımındaki eksiklik ve yetersizlikten kaynaklanan problemler,
6. İlgili ders, dönem ve sürelerinin yetersizliğinden kaynaklanan problemler,
7. Bu alandaki bilimsel nitelikli araştırmaların eksiklik ve yetersizliğinden kaynaklanan problemler. (s.179-180)

Bağlama öğretiminde henüz üzerinde birleşilmiş olan bir eğitimsel süreç kurgulanamamıştır. Ancak geldiğimiz noktada görsel materyallerle desteklenen, gerek notasyon gerekse de pedagojik olarak doğru bir sistematiğe tasarlanmış, pozisyon anlayışına göre ele alınmış, konulara bütüncül bakan metotların oluşturulmaya başlandığı görülmektedir. Bu tür çalışmaların, iş birliği içerisinde doğru teknik alt yapılarla kurgulanmasının ortak bir bağlama öğretim metodolojisi oluşturularak öğretim birliğine varılması noktasında etkili olacağı değerlendirilmektedir.

2.5. İlgili Araştırmalar

Börekçi (2016), "Bağlamada yöresel icra teknikleri eğitime yönelik etüt, egzersiz ve ön alıştırıcılar" isimli yüksek lisans tezinde 4 farklı yöreye ait halk müziği repertuarından seçilmiş 20 halk müziği eseri üzerinden zeybek, Azerbaycan, Silifke ve Konya tezene tavırlarının eğitime yönelik hazırlanan etüt, egzersiz ve ön alıştırıcılara yer vermiştir.

Yaşar (2015), "Bağlama Eğitiminde Zeybek Tezene Tekniğinin Temel Öğretimine İlişkin Bir Çalışma" isimli makalesinde zeybek icralarına yönelik mevcut uygulama durumları ve bu uygulamalardaki nota çözümleme ve çalım tekniği eksikliklerini tespit ederek bu eksikleri gidermeye yönelik önerilere ve 10 halk ezgisi üzerinden yeni uygulamalara yer vermiştir.

Kınık'ın (2010), “Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümlerinde Bağlama Dersi Başlangıç Düzeyine Yönelik Öğretim Programı Önerisi” isimli doktora tezi, Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümünde 1. sınıfta eğitim gören ve bağlama dersini seçen öğrencilerle gerçekleşen 14 haftalık eğitim sürecini kapsamaktadır. Bu tezde araştırmaya katılan uzman ve danışman grubunun görüşleri doğrultusunda mevcut durumun tespiti yapılmış ve araştırmanın sonucunda elde edilen veriler ışığında başlangıç düzeyi bağlama öğretimine yönelik 14 haftalık deney aşaması olan bir öğretim modeline yer verilmiştir.

Algı'nın (2013), “Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Geleneksel Türk Sanat Müziği Destekli Bağlama Öğretiminin Öğrencilerin Bağlama Çalma Becerisi ve Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi” isimli 15 haftalık deney sürecini içeren doktora tezinde, lisans düzeyi bağlama eğitiminde geleneksel Türk sanat müziği repertuarından yararlanılmasının öğrencilerin bağlama çalma becerisi ve bağlama dersine olan tutumları üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

Kurubaş'ın (2015), “Mesleki Müzik Eğitimi Veren Kurumlarda Yöresel Bağlama Tavrılarının Öğretimine Yönelik Değerlendirmeler” isimli yüksek lisans tezinde yöresel tezene tavrılarının bağlama eğitimindeki yeri ve önemi araştırılmıştır. Bu kapsamda uzman grubuna anket uygulanarak mevcut durumun tespiti sağlanmış ve elde edilen veriler doğrultusunda sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

İnanıcı'nın (2017), “Bağlama Eğitiminde Yöresel Tavrıların Öğretimine Yönelik Bir Model Önerisi” isimli doktora tezinde bağlamada Silifke tezene tavrının öğretimine yönelik hazırlanan ve 10 hafta süreyle uygulama çalışması yapılan alıştırmaların, müzik öğretmenliği lisans programı bağlama öğrencilerinin Silifke tezene tavrını ve Silifke yöresine ait ezgilerini icra etme düzeyleri üzerine etkisi incelenmiştir.

Yiğiter'in (2017), “Bağlama Öğretiminde Bozlak İcrasına Yönelik Bir Alıştırma Modeli ve Uygulamadaki Görünümü (Orta Anadolu Bölgesi Örneği)” isimli doktora tezinde yöre sanatçılarının bozlak icralarından yola çıkılarak geleneksel bozlak icrasına yönelik bir öğretim modeli sunulmuştur. Modelin uygulama çalışması Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören üç bağlama öğrencisi ile gerçekleştirilerek modelin etkinliği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Gereken (2020), “Bağlamada/Sazda Misket Düzeni için Egzersiz ve Etütlere Dayalı Öğretim Modeli Önerisi ve Öğrenci Başarısına Etkisi” isimli doktora tezinde mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda bağlama derslerinde misket düzeni öğretimine yönelik mevcut durumun saptanması amacıyla otuz öğretim elemanı ile görüşmeler yapmıştır. Sonrasında TRT Türk halk müziği repertuvarında yer alan misket türküler incelenip kategorize edilerek bağlama üzerinde icra pozisyonları kapsamında analiz edilmiştir. Elde edilen veriler ışığında üretilen etüt ve egzersizler temelinde bağlamada misket düzenini daha etkin bir şekilde kullanmayı amaçlayan bir öğretim modeli sunulmuştur. Gerçekleştirilen pilot uygulamanın ardından 4 öğrenciyle 6 hafta boyunca gerçekleşen deneme çalışmasıyla, sunulan öğretim modelinin etkinliği tespit edilmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araç ve teknikleri, verilerin toplanması, veri analizi bilgileri ile öğretim modelinin temelini oluşturan egzersiz ve etütlerin hazırlanmasına ilişkin bilgiler ve araştırmanın deneysel deseninde uygulanan programa ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma; gözlem, görüşme ve belge inceleme gibi veri toplama yöntemlerinin yer alması yönüyle nitel, aynı zamanda ortaya konulan öğretim modelinin etkinliğinin sınanması için deneysel bir süreç içeriyor olması yönüyle de nicel bir araştırma olarak nitelendirilmektedir. Bu bakımdan çalışmada karma araştırma yönteminden faydalanılmıştır. “Karma yöntem deseninde nitel ve nicel yaklaşımlara dayalı yöntem ve tekniklerin bütüncül düşünülerek birlikte kullanılması öngörülmektedir” (Alkan ve diğer., 2019, s. 562).

Çalışmanın nitel kısmı kapsamında kişisel görüşme ve literatür taraması yapılmış, çalışma grubundan veri toplanması amacıyla yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış ve elde edilen verilerin analizine yönelik olarak da betimsel analiz yönteminden yararlanılmıştır. Çalışmanın nicel boyutunu oluşturan deneysel kısmında ise deney grubundaki öğrencilere zeybek tezene tavrı icra becerilerini kazandırmaya yönelik hazırlanmış egzersiz ve etütlerden oluşan öğretim modeli, 14 ders olarak planlanan 7 hafta süresince uygulanmıştır.

Çalışmada tek gruplu ön test-son test deseni kullanılmıştır. Bu desende “denek grubuna önce bir test (ön test) uygulanarak durum tespiti yapılır, ardından deneme yapılarak deneme sonunda bir test daha (son test) uygulanır. Her iki teste ait ölçümler karşılaştırılarak aradaki fark değişim olarak kaydedilir” (Cebeci, 2010, s. 13). Öte yandan öğrenmenin kalıcılığını tespit etmek için son testin uygulama tarihinden 2 ay sonrasında kalıcılık testi uygulanmıştır.

G1	O_{1.1}	X	O_{1.2}
-----------	------------------------	----------	------------------------

Şekil 3. 1. Tek gruplu ön test-son test deseni işlem basamağı (Karasar, 2016).

Karasar’ın (2016) tek gruplu ön test-son test işlem basamağından yola çıkarak tek gruplu ön test-son test ve kalıcılık testi işlem basamağı şu şekilde formüle edilmiştir:

$$\overline{G1 \quad O1.1 \quad X \quad O1.2 \rightarrow O1.3}$$

Şekil 3. 2. Tek gruplu ön test-son test-kalıcılık testi deseni işlem basamağı.

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Zeybek tezene tavrının GSL bağlama derslerinde mevcut öğretilme durumuyla ilgili bilgi toplamak amacıyla bu kurumlarda bağlama dersini yürüten ve görüşmeyi kabul eden 10 öğretmenle yapılandırılmış görüşme sağlanmıştır. Bu formda yer alan görüşme sorularına yönelik geçerlik ve güvenilirlik işlemleri, eğitim fakültesi müzik eğitimi ana bilim dalında görev yapan biri profesör, diğeri doçent ünvanına sahip 2 öğretim üyesinden görüş alınarak sağlanmıştır.

Çalışmanın deney aşamasında kullanılacak egzersiz ve etütler ile değerlendirme aşamasında kullanılan eserlerle alakalı eğitim fakültesi müzik eğitimi ana bilim dalında görev yapan biri profesör, diğeri doçent ünvanına sahip 2 öğretim üyesinden görüş alınmıştır. Araştırmanın deney çalışması, Mersin Nevit Kodallı GSL’de eğitim gören ve amaçlı örnekleme yöntemlerinden “benzeşik örnekleme” ile seçilen 4 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. “Benzeşik örnekleme maksimum çeşitlilik örneklemesinin tam tersi bir örnekleme yöntemidir. Buradaki amaç; küçük, benzeşik bir örneklem oluşturma yoluyla belirgin bir alt grubu tanımlamaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 120).

Araştırmanın; hazır bulunuş, haftalık ders değerlendirme, ön test, son test ve kalıcılık testi videolarını değerlendirmek üzere hazırlanan formların geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak için devlet konservatuvarında bağlama derslerini yürüten doçent ünvanına sahip 2 öğretim üyesi ve doktor ünvanına sahip 1 öğretim üyesi olmak üzere 3 öğretim üyesinden görüş alınmış ve gerekli düzeltmelerin ardından mevcut videolardaki öğrenci performansları, bu formlar aracılığıyla yine aynı 3 öğretim üyesi tarafından değerlendirilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Araştırmada kişisel görüşme ve belgesel tarama tekniğiyle konuya ilişkin literatür incelenmiştir.

Belgesel tarama, var olan kayıt ve belgelerden veri toplama tekniğidir. Tarananlar; geçmişteki olguların anında iz bıraktığı fotoğraf, film, plak, ses ve video kayıt cihazları, CD’ler, çeşitli araç-gereçler; bina ve heykel gibi kalıntılar; olgular hakkında sonradan yazılmış ve çizilmiş her türlü mektup, rapor, kitap, ansiklopedi; resmi ve

özel yazılar ve istatistikler; tutanak, anı, yaşam öyküsü vb. kayıtlardır. (Karasar, 2016, s. 229)

GSL bağlama derslerinde zeybek tezene tavrının öğretimi hakkında mevcut durumu tespit etmek için yapılandırılmış görüşme formu ile çalışma grubundan veri toplanmıştır. Araştırmanın deney grubunda yer alan öğrencileri tanımak için yapılandırılmış “katılımcı öğrenci tanıma ve görüşme formu” kullanılmıştır. Yapılandırılmış görüşme “daha çok ne tür soruların ne şekilde sorulup hangi verilerin toplanacağını önceden en ayrıntılı biçimde planlandığı ve aynen uygulanmaya çalışıldığı bir tekniktir” (Karasar, 2016, s. 212).

Deney grubunda yer alan öğrencilerin mevcut bağlama çalma düzeylerini ölçmek için “hazır bulunuşluk düzeyi değerlendirme formu” kullanılmıştır.

Öğretim modelinin uygulanması aşamasında deney grubunda yer alan öğrencilerin zeybek tezene tavrı icra becerileri düzeylerindeki haftalık değişimi takip etmek için “haftalık ders değerlendirme formu” kullanılmış; ayrıca modelin, öğrencilerin zeybek tezene tavrı icra becerileri üzerindeki etkisini tespit etmek için “ön test/son test/kalıcılık testi değerlendirme formları” kullanılarak ön test, son test ve kalıcılık testlerine ilişkin verilere ulaşılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın problem durumu ve yöntemi kapsamında YÖK ulusal tez merkezi sitesinden lisansüstü tezlerine; academia.edu, dergipark.org ve süreli yayınların internet sitesinden makalelere ulaşarak bu kaynaklar incelenmiş ve gerekli kişisel görüşmelere yer verilmiştir. Bağlamada tezene tavrı, bağlama eğitimi, müzik eğitimi, Türk halk müziği gibi konulara ilişkin kitap ve metotlar taranmıştır.

GSL bağlama derslerinde zeybek tezene tavrı öğretiminin mevcut durumu hakkında veri toplamak için 2 uzmandan görüş alınarak hazırlanan 9 açık ve kapalı uçlu sorudan oluşan görüşme formu, bu kurumlarda bağlama derslerini yürüten 10 öğretmene uygulanmıştır. Görüşmeler çoğunlukla online görüşme ve telefon yoluyla sağlanmış olup az sayıda öğretmenden yazılı olarak veri alınmıştır.

Araştırmanın deney çalışmasının uygulanacağı 4 öğrenciyi tanımak için bu öğrencilerle yüz yüze görüşülerek açık ve kapalı uçlu 8 sorudan oluşan görüşme formu kullanılarak veri toplanmıştır.

Deney grubunda yer alan öğrencilerin bağlama çalma düzeylerine yönelik hazır bulunuşluk durumları, uzman görüşü alınarak hazırlanan “hazır bulunuşluk düzeyi değerlendirme formu” aracılığıyla 3 uzman tarafından değerlendirilmiştir.

Önerilen öğretim modelinin, deney süreci boyunca öğrencilerin zeybek tezene tavrı icra becerileri üzerindeki etkisine yönelik veriler, 3 uzman tarafından doldurulan “haftalık ders değerlendirme formu” kullanılarak elde edilmiştir. Değerlendirmeler, her haftanın ikinci dersi sonunda o haftaki derslerde çalışılmış egzersizlerden rastgele seçilen bir tanesinin icrası referans alınarak yapılmış ve her öğrenci için değerlendirme formunda yer alan her bir kriter 3 uzmanın verdiği puanların ortalamaları sunulmuştur.

Uygulanan ön test, son test ve son testten 2 ay sonra gerçekleştirilen kalıcılık testine ilişkin veriler 3 uzman tarafından doldurulan “ön test/son test/kalıcılık testi değerlendirme formları” kullanılarak elde edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

GSL bağlama derslerinde zeybek tezene tavrı öğretilme durumunu tespit etmek için bu kurumlarda bağlama dersini yürüten öğretmenlerden yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanan verilerin analizi için “betimsel analiz” yöntemi kullanılmıştır.

Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 239)

Bu bağlamda hazırlanan görüşme formundan elde edilen veriler temalandırılıp kategorilere ayrılarak tablo ve grafiklerle frekans ve yüzdelik değerleri hesaplanarak sunulmuştur.

Çalışmada yer alan nicel veriler öncelikle katılımcıların performans videolarından performans değerlendirme formları aracılığıyla toplanmıştır. Deney süreci boyunca haftalık ders değerlendirmesine bağlı elde edilen verilerin aritmetik ortalaması grafik halinde sunularak raporlaştırılmıştır.

Ön test, son test ve kalıcılık testinden elde edilen veriler arasındaki benzerlik ve farklılıklara ilişkin veriler SPSS 25.0 programı ile analiz edilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçümlere ait katılımcıların düzeylerinin belirlenmesinde ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Araştırmaya dahil olan katılımcı sayısı merkezi limit teoreminden hareketle yeterli olmadığından ($n < 30$) istatistiksel açıdan nonparametrik yöntemlere başvurulmuştur (Ghasemi ve Zahediasl, 2020). Katılımcıların ölçek açısından izlem süreleri arasındaki farklılıkların incelenmesinde “Friedman testi” ve ölçümlerin ön test-son test ve kalıcılık testi puanları arasındaki farkın detaylandırılması için de “Wilcoxon testi” uygulanarak elde edilen sonuçlar raporlaştırılmıştır. Öte yandan son testte yer alan kriterlere ve genel olarak verdikleri puanlar arasındaki farklılıkların incelenmesi için “Kruskal Wallis H testi” yapılmış ve sonuçlar raporlaştırılmıştır.

3.6. Öğretim Modelinin Temelini Oluşturan Egzersiz ve Etütlerin Hazırlanmasına İlişkin Bilgiler

Zeybek tezene tavrı icra becerilerinin geliştirilmesine yönelik sunulan 83 egzersiz ve 6 etüt, 11. sınıf kademesi için yazılmış olan “Güzel Sanatlar Lisesi Çalgı Eğitimi Bağlama” kitabında yer alan 6 temel zeybek tezene tavrı tartım kümesi esas alınarak hazırlanmıştır. Gerekli literatür taraması ve GSL’de bağlama derslerini yürüten öğretmenlerle yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen verilere dayanarak hazırlanan egzersiz ve etütler için bağlamayla ilgili 2 öğretim elemanından görüş alınmıştır. Bu bağlamda egzersizler, tezene tartım kümelerinde yer alan notaların birden fazla perdeye uygulanması esasına göre hazırlanmıştır. Ancak bu egzersizler, kolaydan zora ilkesi temelinde öncelikle tek notayla başlayıp nota sayıları aşamalı bir şekilde artırılmak suretiyle düzenlenmiştir. Etütler ise süreç içerisinde zeybek tezene tavrında yer alan çırpma tezene becerilerini görece kazanmış katılımcıların bu kazanımlarını pekiştirmek ve çırpma tezenesini ihtiva eden notalarla birlikte çırpma tezenesi tartım kümelerinde yer alan notalara göre daha uzun süreli notaları da aynı eser içerisinde çalabilme becerilerini geliştirebilmeleri amacıyla hazırlanmıştır. Egzersizlerin isimlendirmesi; egzersizde yer alan tartım kümelerinin kaç farklı notadan oluştuğu, egzersizin ses aralığı ve egzersiz sıra numarasını belirtecek şekilde 3 bölümlü bir şifreleme ile yapılmıştır.

Tablo 3. 1. Egzersizlerin isimlendirilmesi ve açılımı

1. şifre	2. şifre	3. şifre
Egzersizde yer alan her bir tartım kümesinin kaç farklı notadan oluştuğu	Egzersizin ses aralığı	Egzersizin numarası
1N: Egzersizde yer alan her bir tartım kümesi aynı notadan oluşuyor	4A: 4'lü aralık (La-re)	Egzersizin sıra numarasını belirtir
2N: Egzersizde yer alan her bir tartım kümesi 2 farklı notadan oluşuyor	6A: 6'lı aralık (La-fa)	
3N: Egzersizde yer alan her bir tartım kümesi 3 farklı notadan oluşuyor	8A: 8'li aralık (La-la)	
4N: Egzersizde yer alan her bir tartım kümesi 4 farklı notadan oluşuyor		
5N: Egzersizde yer alan her bir tartım kümesi 5 farklı notadan oluşuyor		
6N: Egzersizde yer alan her bir tartım kümesi 6 farklı notadan oluşuyor		
7N: Egzersizde yer alan her bir tartım kümesi 7 farklı notadan oluşuyor		

3.7. Araştırmanın DeneySEL Deseninde Uygulanan Programa İlişkin Bilgiler

Bu bölümde 7 hafta boyunca uygulanan 14 dersin süresi, konusu, içeriği, kazanımları, derste kullanılan materyaller, öğrenme ve öğretme süreci ile ölçme ve değerlendirme hakkında bilgiler tablolastırılarak sunulmuştur.

Tablo 3. 2. Birinci hafta ders 1. ders planı.

Hafta Ders Süre	Konu	İçerik	Kazanım	Materyal	Öğrenme ve Öğretme Süreci	Ölçme ve Değerlendirme
1 1 60 dk.	1 numaralı zeybek tezene tartımı.	La-re ve la-fa aralığında yazılmış ve tartım kümeleri aynı ve 2 farklı notadan oluşan egzersizler.	La-re ve la-fa aralığında yazılmış 5 egzersizi doğru icra eder.	Baglama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), 1 numaralı zeybek tezene tartımına ait 1N-4A-1 ile 1N-6A-5 arasında yer alan egzersizler.	Baglamada tezene tavırları konusunda öğrenciler bilgilendirilir. Ders içeriği ve yapılacak çalışmayla ilgili kazanımlar hakkında öğrencilere bilgi verilir. Egzersizlerde yer alan 1 numaralı zeybek tezene tartımıyla ve egzersizlerin kodlanmasıyla ilgili, öğrenciler bilgilendirilir. Egzersizlerde yer alan notaların süre değerleri ve bağlama parmak pozisyonlarıyla ilgili, öğrencilere bilgi verilir. Egzersizler, öğretici tarafından yavaş bir tempoda icra edilerek öğrencilerin sırayla icra etmesi sağlanır. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.	Derste çalışılmış olan tüm egzersizlerin icrası dikkate alınır. (Süreç değerlendirme)

Tablo 3. 3. Birinci hafta 2. ders planı.

Hafta Ders Süre	Konu	İçerik	Kazanım	Materyal	Öğrenme ve Öğretme Süreci	Ölçme ve Değerlendirme
1 2 60 dk.	1 numaralı zeybek tezene tartımı.	La-fa ve la-la aralığında yazılmış ve tartım kümeleri aynı, 2 farklı ve nota dilizimine göre 3 farklı notadan oluşan egzersizler.	La-fa ve la-la aralığında yazılmış 6 egzersizi doğru icra eder.	Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 1 numaralı zeybek tezene tartımına ait 2N-6A-6 ile 3N-8A-11 arasında yer alan egzersizler.	İlgili egzersizler, öğrencilere ders öncesinden verilerek öğrencilerin derse hazır gelmeleri sağlanır. Ders içeriği ve yapılacak çalışmayla ilgili kazanımlar hakkında öğrencilere bilgi verilir. Egzersizlerin desifresi ve bağlamada parmak pozisyonlarıyla ilgili, öğrencilere bilgi verilir. Egzersizler, öğretici tarafından yavaş bir tempoda icra edilerek öğrencilerin sırayla icra etmesi sağlanır. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.	Derste çalışılmış olan tüm egzersizlerin icrası dikkate alınır (süreç) ve bununla birlikte ders sonunda, çalışılmış egzersizlerden rastgele bir egzersiz öğrenciye icra ettirilir.

Tablo 3. 4. İkinci hafta 1. ders planı.

Hafta Ders Süre	Konu	İçerik	Kazanım	Materyal	Öğrenme ve Öğretme Süreci	Ölçme ve Değerlendirme
2 1 60 dk.	1 numaralı zeybek tezene tartımı.	La-la aralığında yazılmış ve tartım kümeleri, nota dizilişine göre 4 farklı notadan oluşan egzersizler.	La-la aralığında yazılmış 6 egzersizi doğru icra eder.	Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 1 numaralı zeybek tezene tartımına ait 4N-8A-12 ile 4N-8A-17 arasında yer alan egzersizler.	İlgili egzersizler, öğrencilere ders öncesinden verilerek öğrencilerin derse hazır gelmeleri sağlanır. Ders içeriği ve yapılacak çalışmayla ilgili kazanımlar hakkında öğrencilere bilgi verilir. Egzersizlerin değişimi ile ilgili, öğrencilere bilgi verilir. Egzersizler, öğretici tarafından yavaş bir tempoda icra edilerek öğrencilerin sırayla icra etmesi sağlanır. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.	Derste çalışılmış olan tüm egzersizlerin icrası dikkate alınır. (Süreç değerlendirmesi)

Tablo 3. 5. İkinci hafta 2. ders planı.

Hafta Ders Süre	Konu	İçerik	Kazanım	Materyal	Öğrenme ve Öğretme Süreci	Ölçme ve Değerlendirme
2 2 60 dk.	2 numaralı zeybek tezene tartımı.	La-re ve la-fa aralığında yazılmış ve tartım kümeleri aynı ve 2 farklı notadan oluşan egzersizler.	La-re ve la-fa aralığında yazılmış 7 egzersizi doğru icra eder.	Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 2 numaralı zeybek tezene tartımına ait 1N-4A-1 ile 2N-6A-7 arasında yer alan egzersizler.	Ders içeriği ve yapılacak çalışmayla ilgili kazanımlar hakkında öğrencilere bilgi verilir. Egzersizlerde yer alan 2 numaralı zeybek tezene tartımıyla ilgili, öğrenciler bilgilendirilir. Egzersizlerde yer alan notaların süre değerleri ile ilgili, öğrencilere bilgi verilir. Egzersizler, öğretici tarafından yavaş bir tempoda icra edilerek öğrencilerin sırayla icra etmesi sağlanır. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.	Derste çalışılmış olan tüm egzersizlerin icrası dikkate alınır (süreç) ve bununla birlikte ders sonunda çalışılmış egzersizlerden rastgele bir egzersiz öğrenciye icra ettirilir.

Tablo 3. 6. Üçüncü hafta 1. ders planı.

Hafta Ders Süre	Konu	İçerik	Kazanım	Materyal	Öğrenme ve Öğretme Süreci	Ölçme ve Değerlendirme
3 1 60 dk.	2 numaralı zeybek tezene tartımı.	La-la aralığında yazılmış ve tartım kümeleri aynı, 2 farklı, nota dizilimlerine göre 3 ve 4 farklı notadan oluşan egzersizler.	La-la aralığında yazılmış 6 egzersizi doğru icra eder.	Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 2 numaralı zeybek tezene tartımına ait 1N-8A-8 ile 4N-8A-13 arasında yer alan egzersizler.	İlgili egzersizler, öğrencilere ders öncesinden verilerek öğrencilerin derse hazır gelmeleri sağlanır. Ders içeriği ve yapılacak çalışmayla ilgili kazanımlar hakkında öğrencilere bilgi verilir. Deşifre için verilen sürenin ardından öğrencilerden egzersizlerin icrası istenir. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.	Derste çalışılmış olan tüm egzersizlerin icrası dikkate alınır. (Süreç değerlendirme)

Tablo 3. 7. Üçüncü hafta 2. ders planı.

Hafta Ders Süre	Konu	İçerik	Kazanım	Materyal	Öğrenme ve Öğretme Süreci	Ölçme ve Değerlendirme
3 2 60 dk.	2 numaralı zeybek tezene tartımı.	La-la aralığında yazılmış ve tartım kümeleri, nota dizilimlerine göre 5 farklı notadan oluşan egzersizler.	La-la aralığında yazılmış 6 egzersizi doğru icra eder.	Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 2 numaralı zeybek tezene tartımına ait 5N-8A-14 ile 5N-8A-19 arasında yer alan egzersizler.	İlgili egzersizler, öğrencilere ders öncesinden verilerek öğrencilerin derse hazır gelmeleri sağlanır. Ders içeriği ve yapılacak çalışmayla ilgili kazanımlar hakkında öğrencilere bilgi verilir. Deşifre için verilen sürenin ardından öğrencilerden egzersizlerin icrası istenir. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.	Derste çalışılmış olan tüm egzersizlerin icrası dikkate alınır (süreç) ve bununla birlikte ders sonunda çalışılmış egzersizlerden rastgele bir egzersiz öğrenciye icra ettirilir.

Tablo 3. 8. Dördüncü hafta 1. ders planı.

Hafta Ders Süre	Konu	İçerik	Kazanım	Materyal	Öğrenme ve Öğretme Süreci	Ölçme ve Değerlendirme
4 1 60 dk.	3 numaralı zeybek tezene tartımı.	La-re ve la-fa aralığında yazılmış ve tartım kümeleri aynı ve 2 farklı notadan oluşan egzersizler.	La-re ve la-fa aralığında yazılmış 7 egzersizi doğru icra eder.	Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 3 numaralı zeybek tezene tartımına ait 1N-4A-1 ile 2N-6A-7 arasında yer alan egzersizler.	Ders içeriği ve yapılacak çalışmayla ilgili kazanımlar hakkında öğrencilere bilgi verilir. Egzersizlerde yer alan 3 numaralı zeybek tezene tartımıyla ilgili, öğrenciler bilgilendirilir. Egzersizlerde yer alan notaların süre değerleri ilgili, öğrencilere bilgi verilir. Egzersizler, öğretici tarafından yavaş bir tempoda icra edilerek öğrencilerin sırayla icra etmesi sağlanır. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.	Derste çalışılmış olan tüm egzersizlerin icrası dikkate alınır. (Süreç değendirmesi)

Tablo 3. 9. Dördüncü hafta 2. ders planı.

Hafta Ders Süre	Konu	İçerik	Kazanım	Materyal	Öğrenme ve Öğretme Süreci	Ölçme ve Değerlendirme
4 2 60 dk.	3 numaralı zeybek tezene tartımı.	La-la aralığında yazılmış ve tartım kümeleri aynı, 2 farklı ve nota dizilimlerine göre 3 ve 4 farklı notadan oluşan egzersizler.	La-la aralığında yazılmış 6 egzersizi doğru icra eder.	Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 3 numaralı zeybek tezene tartımına ait 1N-8A-8 ile 4N-8A-13 arasında yer alan egzersizler.	İlgili egzersizler, öğrencilere ders öncesinden verilerek öğrencilerin derse hazır gelmeleri sağlanır. Ders içeriği ve yapılacak çalışmayla ilgili kazanımlar hakkında öğrencilere bilgi verilir. Deşifre için verilen sürenin ardından öğrencilerden egzersizlerin icrası istenir. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.	Derste çalışılmış olan tüm egzersizlerin icrası dikkate alınır (süreç) ve bununla birlikte ders sonunda çalışılmış egzersizlerden rastgele bir egzersiz öğrenciye icra ettirilir..

Tablo 3. 10. Beşinci hafta 1. ders planı.

Hafta Ders Süre	Konu	İçerik	Kazanım	Materyal	Öğrenme ve Öğretme Süreci	Ölçme ve Değerlendirme
5 1 60 dk.	3 numaralı zeybek tezene tartımı.	La-la aralığında yazılmış ve tartım kümeleri, nota dizilimlerine göre 5 farklı notadan oluşan egzersizler.	La-la aralığında yazılmış 6 egzersizi doğru icra eder.	Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 3 numaralı zeybek tezene tartımına ait 5N-8A-14 ile 5N-8A-19 arasında yer alan egzersizler.	İlgili egzersizler, öğrencilere ders öncesinden verilerek öğrencilerin derse hazır gelmeleri sağlanır. Ders içeriği ve yapılacak çalışmayla ilgili kazanımlar hakkında öğrencilere bilgi verilir. Deşifre için verilen sürenin ardından öğrencilerden egzersizlerin icrası istenir. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.	Derste çalışılmış olan tüm egzersizlerin icrası dikkate alınır. (Süreç değerlendirmesi)

Tablo 3. 11. Beşinci hafta 2. ders planı.

Hafta Ders Süre	Konu	İçerik	Kazanım	Materyal	Öğrenme ve Öğretme Süreci	Ölçme ve Değerlendirme
5 2 60 dk.	4 numaralı zeybek tezene tartımı.	La-la aralığında yazılmış ve tartım kümeleri aynı, 2 farklı, nota dizilimlerine göre 3, 4, 5 ve 6 farklı notadan oluşan egzersizler.	La-la aralığında yazılmış 7 egzersizi doğru icra eder.	Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 4 numaralı zeybek tezene tartımına ait 1N-8A-1 ile 6N-8A-7 arasında yer alan egzersizler.	Ders içeriği ve yapılacak çalışmayla ilgili kazanımlar hakkında öğrencilere bilgi verilir. Egzersizlerde yer alan 4 numaralı zeybek tezene tartımıyla ilgili, öğrenciler bilgilendirilir. Egzersizlerde yer alan notaların süre değerleri ile ilgili, öğrencilere bilgi verilir. Egzersizler, öğretici tarafından yavaş bir tempoda icra edilerek öğrencilerin sırayla icra etmesi sağlanır. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.	Derste çalışılmış olan tüm egzersizlerin icrası dikkate alınır (süreç) ve bununla birlikte ders sonunda çalışılmış egzersizlerden rastgele bir egzersiz öğrenciye icra ettirilir.

Tablo 3. 12. Altıncı hafta 1. ders planı.

Hafta Ders Süre	Konu	İçerik	Kazanım	Materyal	Öğrenme ve Öğretme Süreci	Ölçme ve Değerlendirme
6 1 60 dk.	4. ve 5 numaralı zeybek tezene tartımı.	La-la aralığında yazılmış ve tartım kümeleri aynı, 2 farklı, nota dizilimlerine göre 3, 4, 5 ve 6 farklı notadan oluşan egzersizler.	La-la aralığında yazılmış 7 egzersizi doğru icra eder.	Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 4 numaralı zeybek tezene tartımına ait 6N-8A-8 ile 6N-8A-9 kodlu egzersizler ve 5 numaralı zeybek tezene tartımına ait 1N-8A-1 ile 5N-8A-5 arasında yer alan egzersizler.	4 numaralı zeybek tezene tartımıyla yazılmış olan egzersizler, öğrencilere ders öncesinden verilerek öğrencilerin derse hazır gelmeleri sağlanır. Ders içeriği ve yapılacak çalışmayla ilgili kazanımlar hakkında öğrencilere bilgi verilir. 4 numaralı zeybek tezene tartımıyla yazılmış olan egzersizler, öğreticinin örnek icrası olmaksızın öğrencilere icra ettirilir. Egzersizlerde yer alan 5 numaralı zeybek tezene tartımıyla ilgili, öğrenciler bilgilendirilir. 5 numaralı zeybek tezene tartımıyla hazırlanmış olan egzersizlerde yer alan notaların süre değerleri ile ilgili, öğrencilere bilgi verilir.	Derste çalışılmış olan tüm egzersizlerin icrası dikkate alınır. (Süreç değerlendirmesi)

Tablo 3. 13. Altıncı hafta 2. ders planı.

Hafta Ders Süre	Konu	İçerik	Kazanım	Materyal	Öğrenme ve Öğretme Süreci	Ölçme ve Değerlendirme
6 2 60 dk.	5. ve 6 numaralı zeybek tezene tartımı.	La-la aralığında yazılmış ve tartım kümeleri aynı, 2 farklı, nota dizilimlerine göre 3 ve 6 farklı notadan oluşan egzersizler.	La-la aralığında yazılmış 7 egzersizi doğru icra eder.	Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 5 numaralı zeybek tezene tartımına ait 6N-8A-6 ve 6N-8A-9 arasında yer alan egzersizler ve 6 numaralı zeybek tezene tartımına ait 1N-8A-1 ile 3N-8A-3 arasında yer alan egzersizler.	5 numaralı zeybek tezene tartımıyla yazılmış olan egzersizler, öğrencilere ders öncesinden verilerek öğrencilerin derse hazır gelmeleri sağlanır. Ders içeriği ve yapılacak çalışmayla ilgili kazanımlar hakkında öğrencilere bilgi verilir. 5 numaralı zeybek tezene tartımıyla yazılmış olan egzersizler, öğreticinin örnek olmaksızın öğrencilere icra ettirilir. Egzersizlerde yer alan 6 numaralı zeybek tezene tartımıyla ilgili, öğrenciler bilgilendirilir. 6 numaralı zeybek tezene tartımıyla hazırlanmış olan egzersizlerde yer alan notaların süre değerleri ile ilgili, öğrencilere bilgi verilir. 6 numaralı zeybek tezene tartımıyla hazırlanmış olan egzersizler yavaş bir tempoda icra edilerek öğrencilerin sırayla icra etmesi sağlanır. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.	Derste çalışılmış olan tüm egzersizlerin icrası dikkate alınır (süreç) ve bununla birlikte ders sonunda çalışılmış egzersizlerden rastgele bir egzersiz öğrenciye icra ettirilir.

Tablo 3. 14. Yedinci hafta 1. ders planı.

Hafta Ders Süre	Konu	İçerik	Kazanım	Materyal	Öğrenme ve Öğretme Süreci	Ölçme ve Değerlendirme
7 1 60 dk.	6 numaralı zeybek tezene tartımı.	La-la aralığında yazılmış ve tartım kümeleri, nota dizilimlerine göre 4, 5, 6 ve 7 farklı notadan oluşan egzersizler.	La-la aralığında yazılmış 7 egzersizi doğru icra eder.	Baglama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 6 numaralı zeybek tezene tartımına ait 4N-8A-4 ve 7N-8A-10 arasında yer alan egzersizler.	İlgili egzersizler öğrencilere ders öncesinden verilerek öğrencilerin derse hazır gelmeleri sağlanır. Ders içeriği ve yapılacak çalışmayla ilgili kazanımlar hakkında öğrencilere bilgi verilir. Deşifre için verilen sürenin ardından öğrencilerden egzersizlerin icrası istenir. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.	Derste çalışılmış olan tüm egzersizlerin icrası dikkate alınır (süreç) ve bununla birlikte ders sonunda çalışılmış egzersizlerden rastgele bir egzersiz öğrenciye icra ettirilir.

Tablo 3. 15. Yedinci hafta 2. ders planı.

Hafta Ders Süre	Konu	İçerik	Kazanım	Materyal	Öğrenme ve Öğretme Süreci	Ölçme ve Değerlendirme
7 2 60 dk.	1, 2, 3, 4, 5 ve 6 numaralı zeybek tezene tartımlarıyla yazılmış etütler.	1, 2, 3, 4, 5 ve 6 numaralı zeybek tezene tartımlarıyla ve la-la aralığında yazılmış etütler	1, 2, 3, 4, 5 ve 6 numaralı zeybek tezene tartımlarıyla ve la-la aralığında yazılmış 6 etüdü doğru icra eder.	Baglama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta; 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 numaralı zeybek tezene tartımlarıyla yazılmış etütler.	İlgili etütler, öğrencilere ders öncesinden verilerek öğrencilerin derse hazır gelmeleri sağlanır. Ders içeriği ve yapılacak çalışmayla ilgili kazanımlar hakkında öğrencilere bilgi verilir. Etütlerdeki usul, nota süreleri ve deşifresi ile ilgili bilgiler verilir. Deşifre için verilen sürenin ardından öğrencilerden etütlerin icrası istenir. Yazılmış etütler öğrencilere icra ettirilir. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.	Derste çalışılmış olan tüm egzersiz ve etütlerin icrası dikkate alınır (süreç) ve bununla birlikte ders sonunda çalışılmış etütlerden rastgele bir tanesi öğrenciye icra ettirilir.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

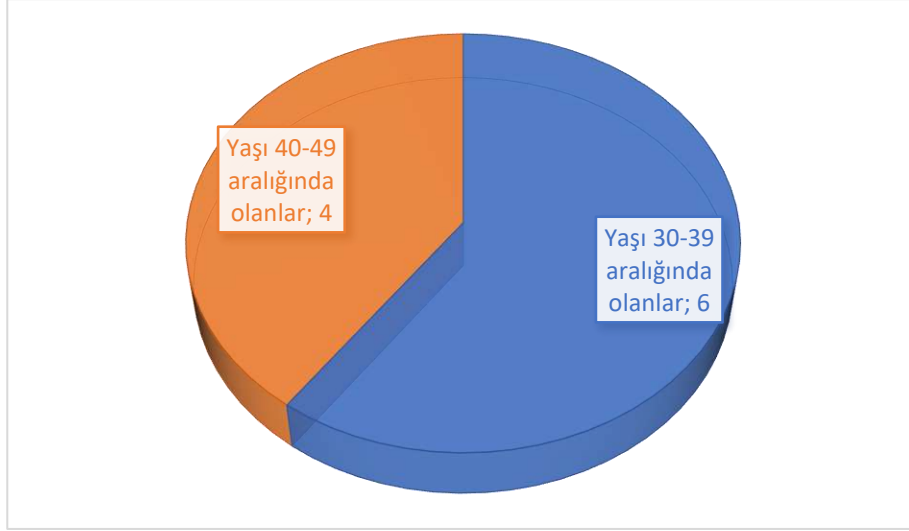
4.1. GSL Bağlama Derslerinde Zeybek Tezene Tavrı Öğretiminin Mevcut Durumunun Bağlama Dersini Yürüten Öğretmenler Tarafından Aktarımına İlişkin Bulgular

4.1.1. GSL’de bağlama dersini yürüten ve çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin künye ve demografik bilgileri

Araştırmanın çalışma grubunda 10 farklı GSL’den 10 öğretmen yer almış ve bu öğretmenlere ait künye ve demografik bilgiler tablolastırılarak sunulmuştur:

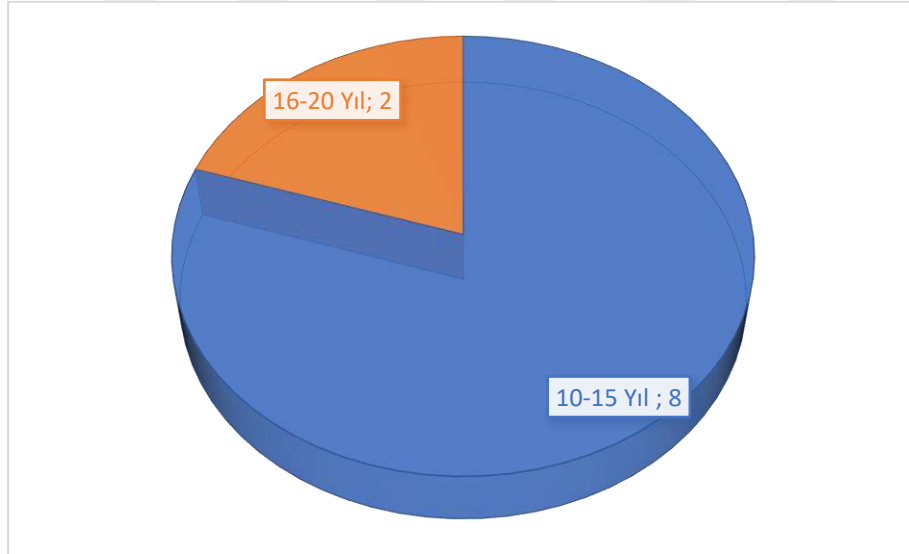
Tablo 4. 1. Çalışma grubuna ilişkin künye ve demografik bilgiler.

Kurum Adı	Yaş	Mesleki Kıdem Yılı	Eğitim Durumu	Lisans Eğitimi Tamamladığı Kurum Tipi	Alan Çalgısı	Bağlama Eğitimi Verdiği Toplam Süre (Yıl)
Çanakkale Akçansa GSL	39	12	Yüksek Lisans	Konservatuvar	Bağlama	19
Çankırı GSL	32	10	Lisans	Eğitim Fakültesi	Bağlama	12
Eskişehir Atatürk GSL	38	15	Yüksek Lisans	Eğitim Fakültesi	Bağlama	20
Hatay Bedii Sabuncu GSL	39	15	Yüksek Lisans Yapıyor	Eğitim Fakültesi	Viyola ve Bağlama	22
İstanbul Ataşehir Aydın Doğan GSL	39	11	Yüksek Lisans	Eğitim Fakültesi	Bağlama	14
Manisa GSL	42	16	Yüksek Lisans Yapıyor	Güzel Sanatlar Fakültesi	Bağlama	20
Mersin Nevit Kodallı GSL	45	20	Lisans	Eğitim Fakültesi	Bağlama	1
Tokat GSL	39	15	Yüksek Lisans	Eğitim Fakültesi	Keman	12
Trabzon Akçaabat GSL	41	15	Lisans	Eğitim Fakültesi	Bağlama	30
Bursa Nilüfer Zeki Müren GSL	43	10	Lisans	Konservatuvar	Bağlama ve Tar	22

Şekil 4. 1. Çalışma grubunun yaş bilgileri.

Çalışma grubunda yer alan 10 öğretmenin yaş aralığı 32 ile 45 arasındadır. 30-39 yaş aralığında 6 (%60), 40-49 yaş aralığında 4 (%40) öğretmen olup öğretmenlerin yaş ortalaması 39,7'dir. GSL'ye öğretmen ataması, mevcut mevzuata göre MEB'e bağlı okullarda en az 3 yıl hizmet yapmış olmak koşuluyla mümkün olmaktadır. Dolayısıyla mevzuat, yeni mezun öğretmenlerin ilk atama olarak bu kurumlarda görev yapmasını olanaksız kılmaktadır.

Şekil 4. 2. Çalışma grubunun mesleki kıdem bilgisi.

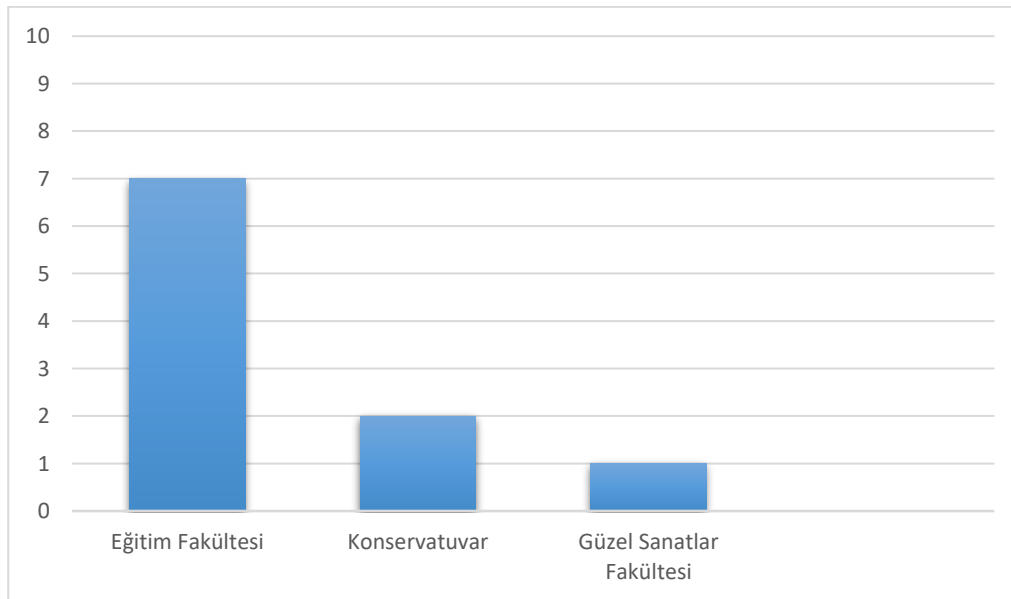
Çalışma grubunun mesleki kıdem yıllarına ilişkin veriler incelendiğinde, grubun (n:10) %80'inin (n:8) alandaki hizmet süresinin 16 yıldan az olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin mesleki kıdem ortalaması 13,9 yıldır. Mesleki kıdem bir noktada öğretmenlik tecrübesi olarak değerlendirilmektedir. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin emeklilik için gerekli çalışma süresinin yarısından fazlasını tamamladığı görülmektedir. Bu durumda, çalışma

grubunda yer alan öğretmenlerin yeterli bir mesleki tecrübeye sahip olduğunu söylemenin mümkün olabileceği düşünülmektedir.

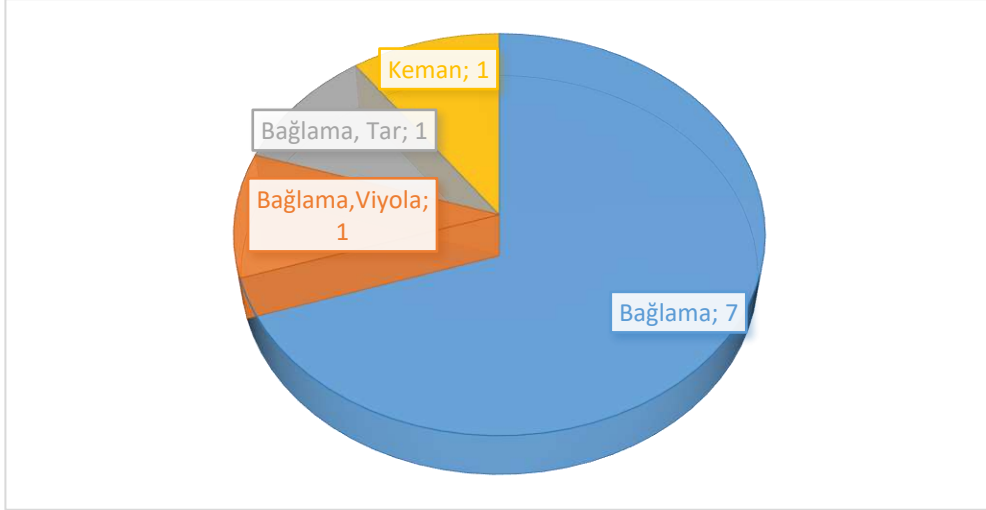
Şekil 4. 3. Çalışma grubunun mezuniyet durumu.

Çalışma grubunda lisans programı mezunu öğretmen sayısı 4 (%40), yüksek lisans mezunu öğretmen sayısı 4 (%40), yüksek lisansa devam eden öğretmen sayısı ise 2 (%20)'dir.. Yüksek lisans eğitimi devam eden öğretmenlerle birlikte, bu eğitim kademesinden mezun olan öğretmenlerin toplamının oranı %60'tır. Bu sonuç, öğretmenlerin %60'ının akademik gelişimlerini artırmak ve sürdürmek için ekstra bir çaba içinde olduğunu gösterir.

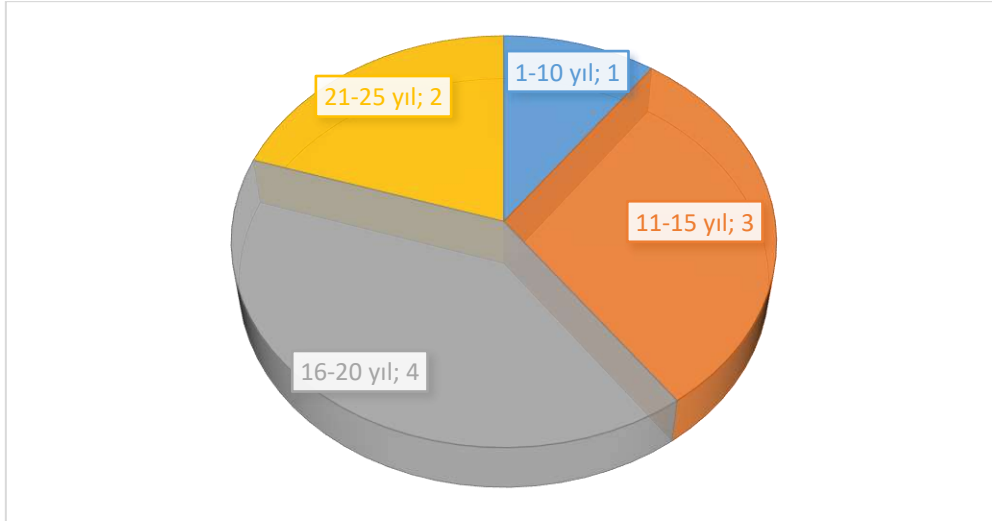
Şekil 4. 4. Çalışma grubunun lisans eğitimini tamamladığı kurum tipi bilgisi.

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerden 7'si (%70) eğitim fakültesi, 2'si (%20) konservatuvar, 1'i de (%10) güzel sanatlar fakültesinde lisans eğitimini tamamlamıştır.

Şekil 4. 5. Çalışma grubunun mezun olduğu lisans programındaki alan çalgısı.

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin lisans eğitimleri sürecinde alan çalgılarına ilişkin verilerin yer aldığı tabloda 1 öğretmen hariç tüm öğretmenlerin (%90) lisans düzeyinde bağlama eğitimi aldıkları görülmektedir. 1 öğretmen keman, 1 öğretmen bağlama ve viyola, 1 öğretmen de bağlama ve tar eğitimi almıştır. Çalışma grubunun %90'lık kısmının lisans düzeyinde bağlama eğitimi almış olması; bu grubun, çalışmanın konusu olan zeybek tezene tavrı öğretimi ve bu konuya ilişkin yararlanılacak kaynaklar, egzersiz ve etütler noktasında görece bilgili olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Bu durumun görüşme yoluyla veri toplama işlemine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Şekil 4. 6. Çalışma grubunun bağlama eğitimciliğinde geçirdiği toplam süre.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde 9 (%90) öğretmenin 10 yıldan fazla bir süreden beri bağlama eğitimi verdiği görülmektedir. 2 (%20) öğretmen 21-25 yıl, 4 (%40) öğretmen 16-20 yıl, 3 (%30) öğretmen 11-15 yıl, 1 (%10) öğretmen ise 1-10 yıl arasında bağlama eğitimi vermiştir. Çalışma grubunun bağlama eğitimciliğinde geçirdikleri süreye bakıldığında

bağlama eğitimciliğinin GSL’de öğretmenlik sürecinden daha önceye dayandığı görülmektedir. Dolayısıyla çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin, GSL’de göreve başladıklarında belli bir bağlama eğitimciliği tecrübesine sahip olduğu değerlendirilmektedir.

4.1.2. GSL bağlama derslerinde zeybek tezene tavrı öğretiminin mevcut durumuna ilişkin bulgular

Zeybek tezene tavrı öğretiminin sınıf düzeylerine ve dönemlerine göre dağılımı ve çalışma grubundaki öğretmenlerin bu dağılım hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular

Bu konudaki bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

Ö1: “MEB tarafından gönderilen ders kitaplarında 10.sınıfta genel anlamda usul, tezene vuruşu ve etüt çalışmaları, 11. sınıfta Teke yöresi ve zeybek tavrı, 12.sınıfta ise Azerbaycan ve Silifke tavrı yer almaktadır. Bu dağılım, bireysel çalgı seçtirmedeğimiz okulumuzda uygulanması zaman açısından zor bir program olarak ortaya çıkıyor. Biz öğrencilerin seviyelerine uygun olacak şekilde gerek MEB ders kitaplarından gerek diğer kaynaklardan yararlanıp gelişime uygun konular ile devam etmek zorunda kalıyoruz.”

Ö2: “9. sınıfta tartımların mızrap yönleri ve vuruşlarını öğretiyorum. 10. sınıfta Teke yöresi ile başlayarak zeybek öğretimi ile devam ediyorum öğrencinin sağ bilekten çırpma tekniği oturduktan sonra Azerbaycan tavrına geçiş yapıyorum 11.sınıfta çok seslilikle birlikte düzenler konusuna ağırlık veriyorum ancak yine tavırlar da genel tekrar yapıyorum 12. sınıfta Silifke, Trakya, Konya ve Yozgat tavırlarının öğretimini uyguluyorum.”

Ö3: “Öğrenci hazır bulunuşluk düzeyine göre değişiyor. Önceden kazanılan temel bağlama ve tezene vuruş becerileri yeterliyse 10 sınıf düzeyinde tavırlara geçiyorum, hazır değilse 11. sınıfta...”

Ö4: “Tavırların sınıf düzeyine göre dağıtılması kolaydan zora, bilinenden bilinmeyen ilkesine genel anlamda uygun düşmektedir. Ancak yaşanan pandemi süreci nedeniyle eğitim-öğretime ara verilmesi teorinin pratiğe tam olarak yansıtılamamasına sebep olmuştur. Bu sebeple müfredata tam olarak bağlı bir eğitim-öğretim gerçekleştirilememekte ve bireysel hazır bulunuşluklara göre tezene tavrı derslerine başlayabiliyorum.”

Ö5: “Ağırlıklı olarak, 9. sınıfta Teke tavrı, 10. sınıfta zeybek tavrı, 11. ve 12. sınıfta ise Kayseri, Silifke, Konya vb. tavırları geçiyorum. (...) Öğrencinin seviyesi ya da tavrın zorluk derecesi de eğitimin sürecinde belirleyici oluyor. Örneğin icrası kolay bir zeybek eseri

10 sınıf düzeyinde öğretilirirken daha zor bir zeybek eseri 12 sınıfta gösterilebiliyor. Bu durumun özellikle zeybek tavrında yaşandığını belirtmek gerekmektedir.”

Ö6: “Bireysel farklılıklardan dolayı sınıf bazında bir plan yerine bireysel ders planı hazırlıyorum. Öğrencinin yeteneğine ve hazır bulunuşluğuna göre tezene tavrı öğretimini gerçekleştiriyorum. Bu farklılıklardan dolayı 10. sınıf öğrencilerine tezene tavrı öğretirken 12. sınıf öğrencilerine basit tartım kalıpları öğrettiğim olabiliyor.”

Ö7: “Bireysel farklılıklardan dolayı ve öğrenci sayısının fazlalığından dolayı homojen bir dağılım söz konusu değil. Pandemi sürecinden önce 9. sınıf olan bir öğrenci süreç sonunda 11. sınıf oldu. Dolayısıyla bona ve solfej becerilerinde eksiklikler var, buna bağlı olarak şu an için yalnızca bağlamada deşifre yeteneğini geliştirme amaçlı ezgi çalışmaları yapıyorum.”

Ö8: “Zeybek tavrına genellikle 11. sınıfta geçilmekte olup öğrenci başarı durumuna ve hazır bulunuşluğuna göre daha erken veya geç de olabiliyor.”

Ö10: “Tezene tavrı öğretimine 11. ve 12. sınıflarda geçmekteyim, eğitim ve öğretimde pek fazla problem yaşamıyorum.”

Çalışma grubuyla gerçekleştirilen görüşmeler incelendiğinde öğretmenlerin tezene tavrı eğitimine geçme noktasında ortak bir sınıf düzeyinde birleşemedikleri tespit edilmiştir. Bu durumun oluşmasında; öğrencilerin hazır bulunuş seviyelerinin değişken olması, okul programlarının ve dinamiklerinin farklılık göstermesi, pandemi sürecinden kaynaklı olarak eğitim ve öğretim faaliyetlerinin aksaması gibi kategorize edilen unsurların etkili olduğu değerlendirilmektedir. Ancak genel olarak zeybek ve Teke tezene tavırlarından sonra diğer tezene tavırlarının eğitimine geçildiği görülmektedir. 6 öğretmen, genel olarak belirli sınıflarda tezene tavrı öğretimine başlıyor olsalar da bu zamanlamayı öğrencinin yetenek ve hazır bulunuşluğu durumuna göre yenilemektedirler. Bunun yanı sıra bazı öğretmenlerin yaşanan pandemiye bağlı olarak aksayan eğitim ve öğretimin telafisi için yalnızca temel bağlama icra becerileri kazandırmaya yönelik faaliyetler yaptığı görülmektedir.

Öğrencilerin, öğrenirken ve geliştirirken zorlandıkları tezene tavrı/tavırları ve bunların sebepleri üzerine öğretmen görüşlerine ilişkin bulgular

Öğrencilerin zorlandıkları tezene tavırlarının sebeplerine ilişkin çalışma grubundaki bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

Ö1: “(..) Bağlama ders saatlerinin yetersizliği; etüt, egzersiz, parmak ve tezene çalışmalarına yeterince değinmememiz, özellikle bağlamayı ana çalgısı olarak düşünmeyen öğrencilerimizin çabuk sıkılmaları gibi sebepleri sıralayabilirim. Bu durumla ilgili acil olarak güzel sanatlar liselerinde çalgı ders saatlerinin artırılması gerektiğini düşünüyorum.”

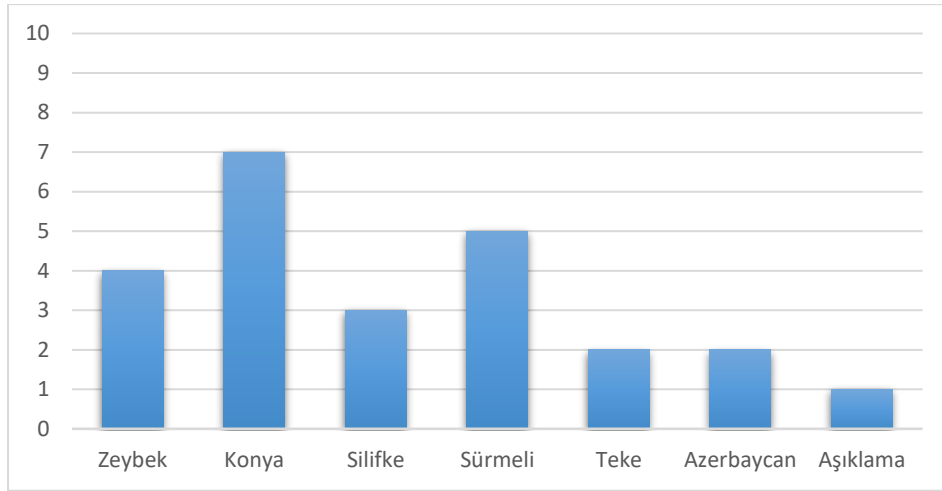
Ö2: “Çırpma yönü farklı olduğu için zeybek tezene tavrından sonra Azeri tavrına geçmenin zor olduğunu gözlemliyorum. Bu yüzden bir tavrı iyice öğrenilmeden diğerine geçmeyi doğru bulmuyorum. (..) Yozgat tezene tavrında senkron yakalamakta zorlanıyorlar.”

Ö4: “(..)Zeybek tezene tavrındaki keskin ve köşeli tekniğin yerleşmesi biraz zaman alıyor, buna bağlı olarak da Konya tezene tavrında problemler çıkabiliyor. Konya tezene tavrını 2 farklı tavrı gibi (Zeybek ve Takma tezene) değerlendirdiğimizde komplike yapısı nedeniyle zorlayıcı oluyor. Bu nedenle Zeybek tavrı tam anlamıyla yerleşmeden Konya tavrı öğrenilemiyor. Öte yandan takma tezenelerin yapısı zor olmamakla birlikte sürekliliği zorlayıcılık barındırıyor. Sürmeli tezene tavrı ise triller sebebiyle zorlayıcı olmakta ve bu durum bol pratik yapmayı gerekli kılıyor.”

Ö5: “Teke tezene tavrında değişmeyen sağ bilek hareketiyle melodi çalma çabasının öğrencileri zorladığı gözlenmiştir. Konya tezene tavrında üst tele takma, Silifke tezene tavrında ise alt teldeki tezene hareketleri öğrencileri zorlayıcı niteliktedir. Tezene tavrılarında doğru ses üretimi zaman almaktadır. Zeybek tezene tavrı noktalı tartımlarındaki beklemede de kısmi sorunlar yaşandığı görülmektedir. Genel sorunun tezene tavrılarının öğretimine ve geliştirilmesine yönelik hazırlayıcı çalışmaların yeteri kadar olmamasından kaynaklandığını düşünmekteyim.”

Ö6: “Öğrenciler genellikle Yozgat tezene tavrı trillerinde ve Konya tezene tavrı çekmelerinde zorlanıyorlar. Tril, uzun süre çalışma gerektiren bir tekniktir ve öğrencilerin tril çalışmalarına gerektiği kadar zaman ayırmamasından dolayı bu durumun meydana geldiğini düşünüyorum. Konya tezene tavrında zorlanılmasını ise Konya tezene tavrının temeli sayılabilecek zeybek tezene tavrı icra becerisinin gereğince kazanılmamasına bağlıyorum.”

Ö7: “Konya tezene tavrında zorlanılıyor genellikle, bunun da zeybek tezene tavrının tam yerleşmemiş olmasından ve yörenin müzikal yapısına hâkim olamamaktan kaynaklı olduğunu düşünüyorum.”

Şekil 4. 7. Öğrencilerin öğrenirken ve geliştirirken zorlandıkları tezene tavırlarına yönelik öğretmen görüşleri.

Tablo 4. 2. Öğrencilerin öğrenirken ve geliştirirken zorlandıkları tezene tavırlarının sıralaması.

Sıralama	Tavır	Öğretmen Kodları	Frekans (f)
1. sırada zorlandıkları tavır	Konya	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8	7
2. sırada zorlandıkları tavır	Sürmeli	Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö8	5
3. sırada zorlandıkları tavır	Zeybek	Ö1, Ö4, Ö5, Ö9	4
4. sırada zorlandıkları tavır	Silifke	Ö1, Ö5, Ö8	3
5. sırada zorlandıkları tavır	Teke	Ö5, Ö9	2
5. sırada zorlandıkları tavır	Azerbaycan	Ö2, Ö3	2
6. sırada zorlandıkları tavır	Aşıklama	Ö3	1

Yukarıdaki tablo incelendiğinde öğrencilerin zorlandıkları tezene tavrı sıralamasında ilk sırayı Konya tezene tavrının aldığı görülmektedir. Konya tezene tavrı icrasının, zeybek tezene tavrı icra unsurlarını da içermesi ve metronom olarak görece hızlı olması yönüyle öğrencilere zorlayıcı gelmiş olabileceği düşünülmektedir. Öte yandan çalışma grubundaki bazı öğretmenler (Ö4, Ö6, Ö7) zeybek tezene tavrının, Konya tezene tavrına hazırlayıcı bir nitelikte olduğu yönünde ortak bir görüş dile getirmişlerdir. Bu noktadan hareketle zeybek tezene tavrının iyi öğrenilmesinin, Konya tezene tavrına geçişte kolaylaştırıcı bir unsur olacağı değerlendirilmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin zorlandığı 2. tavrı olan sürmeli

tavrının çoğunlukla kısa süreli notalar ve trillerden oluşması bu zorlanmanın nedeni olarak düşünülmektedir.

Çalışma grubundaki öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen veriler neticesinde yöresel tezene tavırlarının eğitiminde karşılaşılan sorunların; GSL’de çalgı dersi saatinin yetersiz oluşu, konuya ilişkin egzersiz ve etüt temelli eğitim-öğretim materyalinin eksikliği, tezene tavırları arasındaki doğrusal ilişkinin yeterince kurulamaması, tezene tavırlarının yapısından kaynaklı teknik zorluklar şeklinde kategorize edilen sebeplerden kaynaklandığı sonucuna varılmıştır.

Zeybek tezene tavrı çalışmalarında öğrencinin gerçekleştirmesi beklenen kazanımlar ve bu kazanımlara ulaşılma düzeyine ilişkin bulgular

Zeybek tezene tavrı eğitiminde öğretmenlerin öğrencilerden beklediği kazanımlar ve öğrencilerin bu kazanımlara ulaşabilme durumu üzerine öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

Ö1: “Zeybek tezene tavrıyla ilgili beklentimiz öncelikle zeybek kültürünün bilişsel olarak içselleştirilip yöre karakterinin gerek tezene gerekse de bağlamadaki diğer teknik unsurlarla harmanlanmasıdır. Ancak bu beklentilere; alt yapısı sağlam olan yani bağlamada temel kazanımlara sahip, müziksel okuma ve yazmada sorunu olmayan öğrencilerimizde ulaşılabilir. (...)”

Ö2: “Zeybek tezene tavrında sağ ve sol elin dengeli icrasını önemli görüyorum. Öte yandan perde baskılarının yeterli düzeyde ve temiz ses sağlayıcı nitelikte olmasına paralel aynı netliğin tezene atan bilekte de olmasını bekliyorum. Öğrencilerde zeybek tezene tavrı çırpımlarında genellikle metronomsal anlamda bir acelecilikten kaynaklı tam anlamıyla tavrın karakteristik özelliğine ulaşabilmek biraz zaman alıyor. Hazır bulunuşluğu uygun olan öğrenciler zeybek tezene tavrı icrasında istenilen düzeye genellikle bir sene içerisinde tam manasıyla geliyorlar.”

Ö3: “(...) zeybek eserlerinin notalarındaki tavrısal unsurları öğrencinin kendisinin bularak icra etmesini beklerim. Bu beklentiye ulaşmak kısmi olarak mümkün olmaktadır.”

Ö4: “Yörenin icra anlamında karakterize olmuş özelliklerini yansıtabilmesini beklerim. Yöresel tavır icralarında yöreye uzaklık sebebiyle yörenin müzikal karakterini yansıtabilmek her zaman mümkün olmayıp icralar biraz çığ kalabiliyor. Bu sorunun yöreye yakın olarak veya bunun mümkün olmadığı durumlarda ise yöre ezgilerini fazlaca

dinleyerek çözülebileceğini düşünüyorum. Bu hedefleri gerçekleştirmek daha ziyade öğrencilerin bireysel çabalarıyla mümkün olmaktadır.”

Ö5: “Öğrencinin hazır bulunuşluk seviyesine göre öncelikle zeybek tavrındaki temel tezene hareketini, sonrasında daha incelikli tezene tavrı özelliklerini icra edebilmesini beklerim. Temel kalıpların icrası görece kısa zamanda mümkün olabilmekteyken daha ileri düzey kalıpların icrasına ulaşmanın ve yorumlama becerisi kazanmanın uzun zaman aldığını ve kısmen gerçekleşebildiğini söyleyebilirim.”

Ö6: “Zeybek tezene tavrında çırpma çok önemlidir. Daha sonrasında bu çırpmaları doğru tezene yönleriyle bir usul içerisinde icra etmek gelir. Öğrencilerimden beklediğim budur. Planlı bir şekilde gereken zaman ayrıldığında bu amaçlara ulaşılabilir.”

Ö7: “Yörenin ezgisel özelliklerini icrasına yansıtmasını beklerim. Ancak pandemiden kaynaklı aksayan eğitim ve öğretim faaliyetlerinden dolayı bu beklentiye ulaşmakta şu an güçlük yaşanmaktadır.”

Ö8: “4 temel zeybek tezene tavrı kalıbının icrasını beklerim. Bu düzeyde kazanımlara ulaşmada sorun yaşanmamaktadır.”

Ö9: “Öncelikle tezene tavrındaki tartımları yavaş ve temiz bir şekilde icra etmesini ve bunun yanı sıra eser içerisinde bu kalıpları fark ederek asgari düzeyde icra edebilmesini beklerim. Kazanımlara ulaşmak genel olmaktan çok hazır bulunuşluğa bağlı olarak bireysel düzeyde mümkün olabilmektedir.”

Ö10: “Zeybek icrasında öncelikle ortak bir çalım birliği sağlandıktan sonra çalacağı eserleri yorumlayarak ve kalıplardan kurtularak özgürce icra edebilmesini önemli görüyorum. Bu kazanımların sağlanabilmesi uzun vadede mümkün olabilmektedir. Ancak bizim kısa vadede beklentimiz olan ortak bir çalım birliği hedeflerine kısmen ulaşabildiğimizi söyleyebiliriz.”

Tablo 4. 3. Zeybek tezene tavrı çalışmalarında öğrencinin gerçekleştirmesi beklenen kazanımlara ilişkin öğretmen görüşlerinin temalandırılması.

Kazanımlar	Öğretmen Kodları	Frekans (f)
Temel Zeybek Tezene Tavrı İcra Becerisi	Ö2, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10	6
Yöresel Müzikal Karakteristiği İcra Yansıtmaya Becerisi	Ö1, Ö4, Ö7	3

Tablo 4. 3. Devamı. Zeybek tezene tavrı çalışmalarında öğrencinin gerçekleştirmesi beklenen kazanımlara ilişkin öğretmen görüşlerinin temalandırılması.

Eser İçerisindeki Tavırsal Unsurları Algılayıp Seslendirme Becerisi	Ö3, Ö9	2
Yorumlama Becerisi	Ö5, Ö10	2

Tablo 4. 4. Zeybek tezene tavrı çalışmalarında öğrencinin gerçekleştirmesi beklenen kazanımlara ne düzeyde ulaşıldığına ilişkin öğretmen görüşlerinin temalandırılması.

Kazanımlara Ulaşılma Durumu	Öğretmen Kodları	Frekans (f)
Ulaşılabiliyor	Ö6, Ö8	2
Kısmen Ulaşılabiliyor	Ö3, Ö5, Ö10	3
Bireysel Olarak Değişiyor	Ö1, Ö2, Ö9, Ö4	4
Güçlük Yaşanıyor	Ö7	1

Gerçekleşen görüşmelerden toplanan veriler ışığında öğretmenlerin hedeflediği kazanımları; temel düzeyde icra becerileri (Ö2, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10), yörenin karakteristik özelliklerini yansıtacak icra becerileri (Ö1, Ö4, Ö7), yorumlama becerileri (Ö5, Ö10) ve deşifre becerileri (Ö3, Ö9) kategorilerinde sıralamak mümkündür. Özellikle “yörenin karakteristik özelliklerini yansıtacak icra becerileri” ve “yorumlama becerileri” gibi kazanımların beklentisi dikkat çekici olup bu beklentiler, genel olarak tezene tavrı icrasının salt nota çalma becerisinden fazlası olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Genel olarak hedeflenen temel düzeyde icra becerilerinin kazanımı, hazır bulunuşluk ön koşuluyla sağlanabilmekteyken ileri icra becerilerinin ise uzun zaman çalışma, tavrıla karakterize olan yöreye yakınlık veya bol dinleme yapma gibi bireysel değişkenlere bağlı olarak geliştiği sonucuna varılmıştır. Öte yandan Ö7 kodlu katılımcı, pandemi sürecinin eğitim ve öğretim üzerinde yarattığı aksaklıktan kaynaklı olarak kazanımlara ulaşmada problem yaşadığını belirtmiştir.

Öğretmenlerin, zeybek tezene tavrı icra becerilerine yönelik kazanımları değerlendirirken performans değerlendirme formu kullanımına ve formda yer alan kriterlere ilişkin bulgular

Bu konuda öğretmenlerden toplanan veriler şu şekilde olmuştur:

Ö1: “Kullanıyorum. Dikkate aldığım kriterleri maddeler halinde sıralayacak olursam icra sırasında sağ ve sol el koordinasyonu, örnek eserleri tavra uygun bir şekilde icra edebilmesi, notasyondaki tavırsal unsurların farkında olması, İcra ettiği tavırsal kalıpların notasını yazabilmesi şeklinde sıralayabilirim.”

Ö2: “Öncelikle ilk kriterim doğru nota okumadır. Zeybek tavrında çırpma tezenelerde yer alan notaları öğrencilerin okuması çok önemli olup öğrenci, eseri ne kadar doğru takip eder ise o kadar doğru tartım icrası gelir. Bunun yanında baskılı çalmak çok önemli, özellikle zeybek tezene tavrında belli yerlerin daha vurgulu olması gerekir. Sağ ve sol el koordinasyonu, metronoma uygun çalma, sağ elde çırpma hareketinin netliği ve entonasyon gibi unsurlar formumda kullandığım diğer kriterlerimdir.”

Ö3: “Performans değerlendirme formu kullanıyorum. Formda yer alan kriterlerim: Metronoma uygun olarak duraksamadan akıcı bir icra, nüanslara dikkat etme, sağ ve sol el koordinasyon bütünlüğü, doğru ve temiz ses üretme.”

Ö4: “Tavır anlatırken öncelikle bazı örnekler uygun olabiliyor. Örneğin arı sokması anında el çekme refleksi gibi çırpma-el çekme, zeybek tezene tavrındaki çırpma hızını anlatabilmek için kapanan otobüs kapısından son anda içeri atlama çevikliği gibi... Yazılı bir performans değerlendirme formum yok. Duyumsal olarak vurguya ve temiz ses çıkarmaya önem veriyorum.”

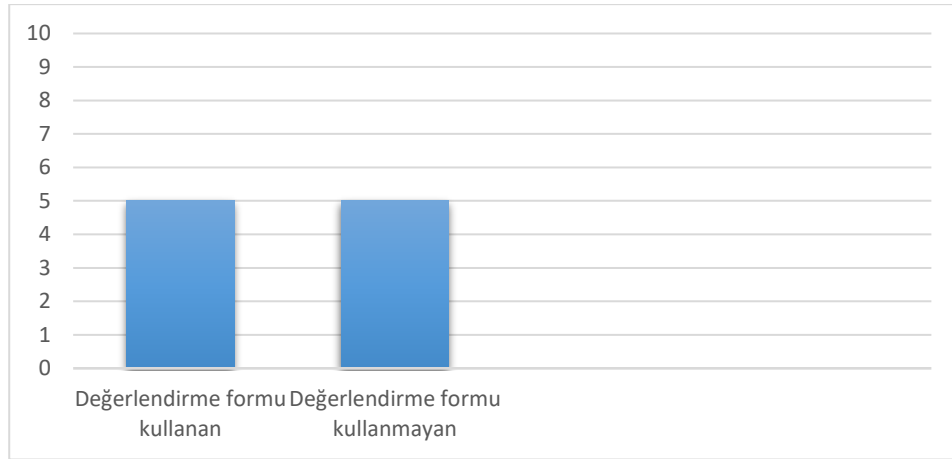
Ö5: “Bir değerlendirme formu kullanmıyorum ancak öğrencinin tavrındaki tezene becerisini; ortaya koyduğu ses kalitesi, ritimsel becerisi, baskısındaki kuvveti, metronom sürekliliği gibi unsurları gözlemleyerek değerlendiriyorum.”

Ö6: “Performans değerlendirmesinde her tezene tavrı için ayrı bir form kullanmıyorum. Değerlendirmelerimde doğru duruş ve doğru parmak pozisyonu, metronoma uygunluk, sağ ve sol elin koordineli olması, doğru ve tavra uygun tezene vuruşu gibi her tavrı için ortak sayılabilecek kriterlerin yer aldığı bir form kullanıyorum.”

Ö7: “Kriterlere dayalı bir değerlendirme formu kullanmıyorum. Kulağımdaki ezgiyi referans alarak ezgiye uygunluk, temiz ses çıkarma, doğru bir metronomla icra öğelerini referans alarak değerlendirme yapıyorum.”

Ö8: “Evet kullanıyorum. Doğru tezene vuruşu, yeterli parmak baskısı, gördüğü notayı doğru icra edebilme, doğru metronomla akıcı bir icra değerlendirmemde kullandığım kriterlerdir.”

Ö10: “Performans değerlendirme formu kullanmıyorum. Dikkat ettiğim nokta notada yer alan tüm unsurları atlamadan bir zeybek oyununa eşlik edermiş gibi yorumlama yeteneğidir. Kullandığım tek kriter bu.”

Şekil 4. 8. Çalışma grubunun performans değerlendirme formu kullanma durumu.

Yapılan görüşmeler sonucunda performans değerlendirme formu kullanan öğretmenlerin (Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö8) oranının %50 olduğu tespit edilmiştir. Ancak yazılı bir form kullanmayan öğretmenlerin de performans değerlendirirken yazılı değerlendirme formu kullanan öğretmenler gibi referans aldığı kriterlerinin olduğu görülmektedir. Bu kriterler ve referans alan öğretmenler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4. 5. Zeybek tezene tavrı icra performansının değerlendirilmesinde öğretmenlerin dikkate aldığı kriterlerin temalandırılması.

Performans Değerlendirme Kriterleri	Öğretmen Kodları	Frekans (f)
Metronoma Uygun İcra Becerisi	Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8	6
Temiz Ses Çıkarma Becerisi	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8	6
Sağ ve Sol El Koordinasyon Becerisi	Ö1, Ö2, Ö3, Ö6	4
Tavra Uygun İcra Becerisi	Ö1, Ö4, Ö6, Ö10	4
Nota Okuma ve Seslendirme Becerisi	Ö1, Ö2, Ö8	3
Doğru Pozisyon Kullanma Becerisi	Ö6	1
Nota Yazabilme Becerisi	Ö1	1

Yukarıdaki tablo incelendiği zaman eserlerin doğru bir metronomla icra edilmesi becerisi öğretmenlerin %60'ı (Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8) tarafından, temiz ses çıkarma becerisi öğretmenlerin %60'ı (Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8) tarafından dikkate alınan öncelikli kategoriler olarak karşımıza çıkmaktadır. Sağ ve sol el koordinasyon becerisi öğretmenlerin %40'ı (Ö1, Ö2, Ö3, Ö6), tavra uygun icra becerisi öğretmenlerin %40'ı (Ö1, Ö4, Ö6, Ö10), nota okuma ve seslendirme becerisi öğretmenlerin %30'u (Ö1, Ö2, Ö8) tarafından önemsenen diğer kategoriler olup doğru pozisyon kullanma becerisi (Ö6) ve nota yazabilme becerisi (Ö1) birer

öğretmen tarafından dikkate alınan kategorilerdir. 1 öğretmen de (Ö9), form kullanmadığını belirterek herhangi bir değerlendirme kriterinden de bahsetmemiştir.

Öğretmenlerin %50'si zeybek tezene tavrı icra beceri düzeylerini değerlendirirken yazılı bir değerlendirme formu kullandıklarını belirtmiş olsalar da sahada var olan ve tecrübeye dayalı gözlemler değerlendirdiğinde bu oranın daha düşük seviyelerde olduğu düşünülmektedir. Ancak araştırma kapsamında bu konu üzerinde herhangi bir denetim yapılamayacağı için öğretmen cevapları doğru görüş olarak kabul edilmiştir.

Zeybek tezene tavrı icra becerilerinin gelişimi için sadece zeybek eserlerinden yararlanılması konusunda öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular

Zeybek tezene tavrı icra becerilerinin geliştirilmesi için yalnızca zeybek eserlerinden yararlanılması konusunda öğretmen görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

Ö1: “Zeybek tezene tavrı içerisinde olan bazı teknikler diğer tavlarda da kullanılan teknikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla zeybek tezene tavrının direkt olarak eser üzerinden öğretilmesinden ziyade farklı tezene tavrılarıyla ilişkilendirilip anlatılmasının daha yararlı olacağını düşünüyorum. Bunun yanı sıra zeybek tezene tavrı motiflerinin kullanıldığı etüt ve egzersizlerin, zeybek türündeki eserlerin icrasından önce olumlu bir ön hazırlık aşaması olacağına inanıyorum.”

Ö2: “Zeybek tavrının öğretimine direkt olarak eser ile başlamayı doğru bulmuyorum. Tüm tezene tavrılarına yönelik olarak geliştirilmiş alıştırmaların tezene tavrılarına öğretiminde gerekli olduğunu düşünüyorum. Hemen her çalgıda olduğu gibi bağlamada da egzersiz ve etüt çalışmalarını önemli görüyorum. Konuya özel geliştirilmiş alıştırmalar amaca ulaşmayı kolaylaştıracaktır. Öte yandan tezene tavrını tam anlamıyla yansıtan bir notasyonun da önemi yadsınamaz. Dolayısıyla yazılacak alıştırmalarda bu konuya dikkat edilmesi gereklidir.”

Ö3: “Sadece eserlerden yararlanılması yeterli olmayacaktır. Ben, zeybek tezene tavrını yansıtacak nitelikte egzersizleri kullanıyorum. Bu durumun eser icralarını olumlu yönde etkilediğini düşünüyorum.”

Ö4: “Zeybek tezene tavrı, genel olarak bir çarpma tezenesi üzerine kurulu varyantlardan oluşuyor. Burada amaç temel çarpma tezenesini öğretmek olmalı ve bu amacı yalnızca eser üzerinden gerçekleştirmeye çalışmanın yeterli gelmeyeceğini düşünüyorum.

Egzersiz ve etütler hedefe ulaşmada kolaylık getirecektir. Hatta bazı durumlarda zorluk yönünden eserin de önüne geçerek eserin daha kolay icrasına olanak sağlamaktadır.”

Ö5: “Doğru icraya destek sağlayacak ve faydalı olduğu test edilmiş egzersizlerden faydalanılmalıdır. Öğrencinin zeybek tezene tavrını algılaması için eser çalışmaları öncesinde etüt ve egzersizlerle sürecin desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu çalışmalar sayesinde eser çalışması öncesi sağ ve sol el koordinasyonunun geliştirilerek eserlerin daha kolay öğretileceğini düşünmekteyim. Bunun yanı sıra zeybek eserlerinin, tezene tavrı olmadan da icra edildiği örnekler dinletilerek ya da öğretilerek öğrencilerin iç ritim hissiyatı geliştirilmelidir.”

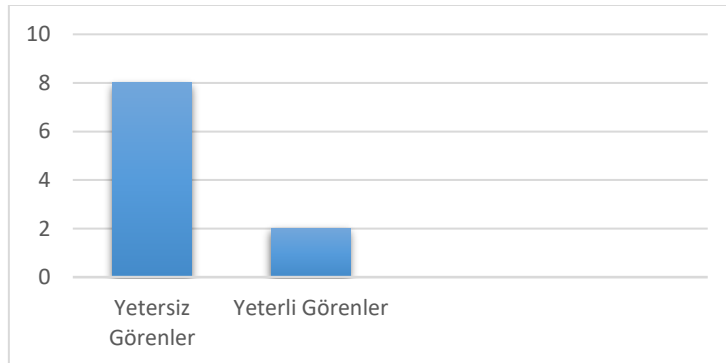
Ö6: “Yalnızca zeybek eserlerinin yeterli olacağını düşünmüyorum. Öncesinde mutlaka alıştırmalara yer verilerek bir ön hazırlık çalışması yapılmalıdır. Bu süreçte öğrencilerin eksiklikleri saptanarak bunları gidermek için belirli bir düzen ve disiplin içerisinde alıştırmalara yer verilmelidir. Bu aşamadan sonra esere geçilmelidir.”

Ö7: “Yeterli olduğunu düşünmüyorum. Hazırlayıcı egzersizlere mutlaka yer verilmelidir. Herhangi bir tezene tavrını geliştirmek için amaca uygun kolaydan zora ilkesine dayanarak geliştirilen egzersiz ve etütlerin faydalı olacağını düşünüyorum.”

Ö8: “Yeterlidir ancak öncesinde eserin diletilmesi gerektiğini düşünüyorum.”

Ö9: “Tabii ki temel olarak doğrudur.”

Ö10: “Faydalı olduğunu düşünüyorum fakat konuya özel geliştirilen egzersizlerin de eğitim sürecinde yer almasının destekleyici olacağını düşünüyorum. Ayrıca eserler notasyon olarak çok açıklayıcı olmadığından tavrı unsurlarını içeren notalardan oluşan egzersizleri çalıştırmak nota okuma becerisine de katkı sağlayabilir.”

Şekil 4. 9. Zeybek tezene tavrı icra becerilerinin geliştirilmesi için yalnızca zeybek eserlerinden yararlanılması hakkında çalışma grubunun görüşleri.

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin %80'i (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö10) zeybek tezene tavrı icra becerilerinin geliştirilmesi için yalnızca zeybek eserlerinin çalışılmasının yeterli gelmeyeceği görüşünü paylaşmışlardır. Bu öğretmenler, ön hazırlık olarak konuya ilişkin oluşturulmuş alıştırmaların gerekli olduğunu vurgulamışlardır. Bu verinin araştırmanın problem durumunu ve amacını destekleyici bir nitelikte olduğu değerlendirilmektedir. Öte yandan Ö1 kodlu öğretmenin, öğrenme sürecinin farklı tezene tavırlarının ilişkilendirilerek ilerletilmesi gerektiğine ilişkin görüşü ile Ö10 kodlu öğretmenin, tavrı unsurları içeren notalarla oluşturulan alıştırmalarla öğrencilerin nota okuma becerilerinin de gelişebileceğine ilişkin görüşü dikkat çekicidir. Bu noktadan hareketle, yapılan bu çalışmanın farklı tezene tavırlarının öğretime yönelik yapılacak çalışmalara ışık tutacağı değerlendirilmektedir.

Ö9 kodlu öğretmen, zeybek tezene tavrı icra becerilerinin geliştirilmesi noktasında zeybek eserlerinin çalışılmasının tek başına yeterli geleceğini ifade ederken Ö8 kodlu öğretmen, zeybek eserlerinin öğretim sürecinde yeterli geleceğini ancak öncesinde bu eserlerin dinletilmesi gerekliliği üzerinde durmuştur.

Zeybek tezene tavrı icra becerilerini geliştirmeye yönelik konuya özel egzersiz ve etütlere yer verilmesine ilişkin öğretmen görüşleri

Zeybek tezene tavrı icra becerilerinin geliştirilmesi için egzersiz ve etütlerden yararlanılmasına ilişkin öğretmen görüşleri şu şekildedir:

Ö1: “Zeybek tezene tavrı çalışmalarında egzersiz ve etüt kullanımını önemli görüyorum. Bu noktada çalışılacak zeybeğin makam dizisine uygun egzersiz ve etütlerin yarar sağlayacağını düşünüyorum. Örneğin Karcıgar makamı dizisinin ve motiflerinin kullanıldığı etüt ve egzersizlerin, zorlayıcı bir karcıgar makamı dizisindeki bir zeybek eserinin icrası için öğrencide olumlu bir hazırlık aşaması yaratacağına inanıyorum.”

Ö2: “Her çalgıda olduğu gibi bağlamada da egzersizler ve etütlerin çok önemli olduğunu düşünüyorum. (...) tezene tavırları konusunda kademeli olarak bu yola gidilirse öğrenciler açısından öğrenme daha kolay olacaktır.”

Ö3: “Egzersiz ve etütlere yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu durumda zeybek eserleri icralarında tezene vuruşlarının daha dengeli olduğunu gözlemledim.”

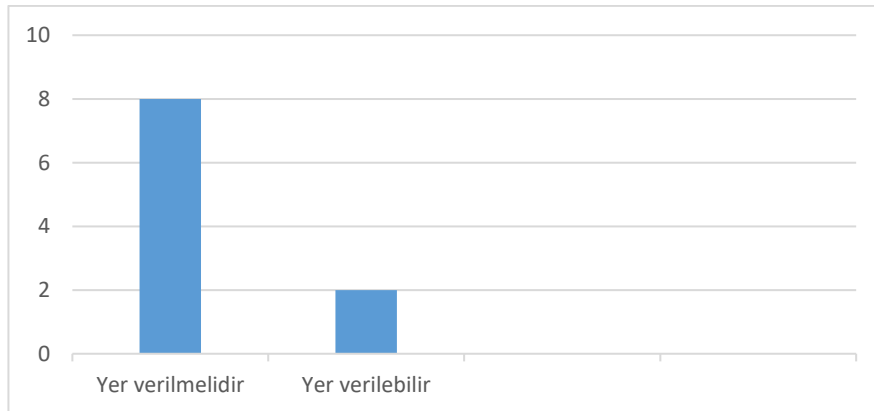
Ö4: “Mutlaka yer verilmelidir. Egzersiz ve etütler nihai hedefe ulaşmada kolaylık sağlayacaktır. Hatta bazı durumlarda zorluk yönünden eserin de önüne geçerek eserin daha kolay icra edilmesine olanak sağladığını düşünüyorum.”

Ö5: “Öğrencinin zeybek tezene tavrını doğru algılayabilmesi için eser çalışmaları öncesinde etüt ve egzersizlerle sürecin desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu çalışmalar sayesinde esere geçmeden önce tezene vuran bileğin ve nota okuma becerisinin geliştirilerek eserlerin daha kolay öğrenileceğini düşünmekteyim.”

Ö6: “Eğitim sürecinde egzersiz ve etütlere yer verilmesi mutlaka faydalı olacaktır, bunun çalgıya olan hâkimiyeti artıracaklarını düşünüyorum. Eserlere geçmeden önce öğrencilerin eksikliklerini saptayarak bunları gidermek için belirli bir düzen içinde alıştırmalara yer verilebilir.”

Ö7: “Egzersiz ve etütlerden yararlanılması gerektiğini düşünüyorum. Herhangi bir tezeneyi geliştirmek için amaca uygun kolaydan zora ilkesine dayanarak geliştirilen egzersiz ve etütlerin faydalı olacağını düşünüyorum.”

Ö10: “Yer verilebilir. Zeybek eserleri notasyon olarak çok açıklayıcı olmadığından tezene tavrı özelliklerini içeren notalarla yazılmış egzersiz ve etütlerin nota okuma becerilerini de geliştireceğini düşünüyorum.”

Şekil 4. 10. Zeybek tezene tavrı icra becerilerinin geliştirilmesi için egzersiz ve etütlere yer verilmesine ilişkin öğretmen görüşleri.

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin %80'i (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö10) zeybek tezene tavrı icra becerilerinin geliştirilmesi için konuya özel oluşturulmuş egzersiz ve etütlerden yararlanılması gerektiği konusunda görüş bildirmişlerdir. Ö8 ve Ö9 kodlu öğretmenler de egzersiz ve etütlerden yararlanılabileceğini dile getirmişlerdir. Dolayısıyla egzersiz ve etüt çalışmalarının, zeybek tezene tavrı icra becerilerinin geliştirilmesi noktasında

faydalı olduğu değerlendirilmektedir. Çalışma grubunda yer alan öğretmenler bu faydayı; “renmeyi kolaylaştırma”, “tezene vuruşlarının dengeli olması”, “hedefe ulaşmayı kolaylaştırma”, “tavrın kolay algılanabilmesi”, “nota okuma becerilerini geliştirme”, “algı hâkimiyetini artırma” kategorilerinde dile getirmişlerdir. Egzersiz ve etütlerin, çalgı eğitim sürecinde motor becerilerini geliştirici bir unsur olmasının yanı sıra özellikle tezene tavırları eğitiminde kullanıldığında nota okuma becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Çalışma grubundaki öğretmenlerin zeybek tezene tavrı çalışmalarında kaynak kullanımına ilişkin bulgular

Zeybek tezene tavrı icra becerilerinin geliştirilmesi için çalışma grubundaki öğretmenlerin kaynak kullanımına ilişkin görüşleri şu şekildedir:

Ö1: “Güzeli sanatlar liseleri ders kitapları, tavrıla ilgili örnek çalışmalar ve eserler temelinde iyi hazırlanmış bir kaynaktır. Ben de bu kaynağı kullanıyorum.”

Ö2: “Kaynak olarak Savaş Ekici’nin ‘Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri’ kitabını kullanıyorum. Bu kitapta tavrı unsurlarının notada yer almasını olumlu görüyorum. Bu kitapla tezene tavrı eğitimi sürecini başlatıp sonrasında TRT repertuvarında yer alan zeybek eserlerine geçiyorum. MEB retmen kılavuz kitaplarını yeterli görmediğimi belirtmek isterim.”

Ö3: “TRT THM nota arşivi ile Cemalettin Kalender ve Levent Keskin’in ‘Uzun ve Kısa Sap Bağlama Eğitimi’ kitabından faydalaniyorum.”

Ö4: “Ahmet Saçan’ın ‘Kara Düzendeki Bağlama Eğitimi’ kitabını kullandım. Sonraları Savaş Ekici’nin ‘Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri’ kitabını ve MEB retmen kılavuz kitaplarını kullandım ve hâlâ da kullanmaya devam ediyorum.”

Ö5: “Ali Kazım Akdağ’ın ‘Bağlamada Düzenler ve Tezene Tavırları’ kitabı, TRT THM nota arşivi, kısmi olarak Arif Sağ ve Erdal Erzincan’ın ‘Bağlama Metodu’ kitabı ile MEB Güzeli Sanatlar Lisesi kılavuz kitaplarını kullanıyorum. Bunların yanında mahallî sanatçıların icraları dinletiyorum.”

Ö6: “(...) Sabri Yener “Bağlama Metodu”, Sinan Haşhaş ‘Uzun Sap Bağlama Metodu-Bozuk düzeni’, Ali Kazım Akdağ ‘Bağlamada Düzenler ve Tezene Tavırları’ ve Gazi Erdener Kaya’nın ‘Bağlama Metodu’ kitaplarından faydalaniyorum. Ancak yazılı kaynaklar

kadar işitsel kaynakları da kullanıyorum. Mahallî sanatçıların icralarının dinletilmesinin çok önemli olduğunu düşünüyorum.”

Ö7: “MEB öğretmen kılavuz kitapları ve TRT THM nota arşivini kullanıyorum.”

Ö8: “MEB öğretmen kılavuz kitapları ile Cemalettin Kalender- Levent Keskin’in ‘Uzun ve Kısa Sap Bağlama Eğitimi’ ve Ali Kazım Akdağ’ın ‘Bağlamada Düzenler ve Tezene Tavırları’ kitaplarını kullanıyorum.”

Ö9: “MEB öğretmen kılavuz kitaplarını kullanıyorum.”

Ö10: “MEB öğretmen kılavuz kitapları ile mahallî sanatçıların icralarından faydalaniyorum.”

Tablo 4. 6. Çalışma grubundaki öğretmenlerin zeybek tezene tavrı çalışmalarında kullandıkları kaynaklar.

Kullanılan Kaynak	Öğretmen Kodları	Frekans
Güzel Sanatlar Lisesi Çalgı Eğitimi Bağlama	Ö1, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10	7
TRT Türk Halk Müziği Nota Arşivi	Ö2, Ö3, Ö5, Ö7	4
Bağlamada Düzenler ve Tezene Tavırları-Ali Kazım Akdağ	Ö5, Ö6, Ö8	3
Mahallî Sanatçı İcraları	Ö5, Ö6, Ö10	3
Uzun ve Kısa Sap Bağlama Eğitimi-Cemalettin Kalender ve Levent Keskin	Ö3, Ö8	2
Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri-Savaş Ekici	Ö2, Ö4	2
Kara Düzendeki Bağlama Eğitimi-Ahmet Saçan	Ö4	1
Bağlama Metodu-Arif Sağ ve Erdal Erzincan	Ö5	1
Bağlama Metodu-Sabri Yener	Ö6	1
Uzun Sap Bağlama Metodu-Bozuk Düzeni-Sinan Haşhaş	Ö6	1
Bağlama Metodu-Gazi Erdener Kaya	Ö6	1

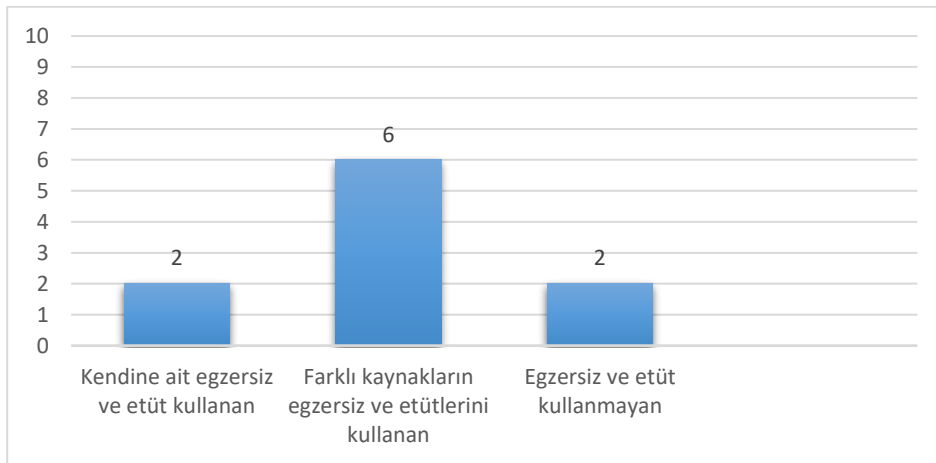
Yukarıdaki tablo incelendiğinde çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin tamamının (%100) birden fazla kaynak kullandığı ve %70’inin (Ö1, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10) “Güzel Sanatlar Lisesi Çalgı Eğitimi Bağlama” kitabını kullanma noktasında birleştiği görülmektedir.

Ancak çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin %70'inin “Güzel Sanatlar Lisesi Çalgı Eğitimi Bağlama” kitabını ve %40'ının da (Ö2, Ö3, Ö5, Ö7) TRT Türk halk müziği nota arşivini kullanıyor oluşu dışında bu öğretmenlerin kaynak kullanımı konusunda ortak bir görüşe sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Öte yandan Ö5, Ö6 ve Ö10 kodlu öğretmenlerin kullandığı kaynaklar arasında yazılı olmayan ve dinlemeye dayalı mahallî sanatçıların icralarının yer aldığı görülmektedir. Bu durumun %30 gibi bir seviyede kalması dikkat çekici bir husustur. Özellikle son yıllarda hazırlanan bağlama metotlarının genellikle DVD gibi görsel ve işitsel kaynaklarla desteklenmesi, çalgı eğitiminde görme ve işitme unsurlarının önemine vurgu yapan bir durum olarak değerlendirilmektedir. Bu noktadan hareketle çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin dinlemeye dayalı kaynak kullanımının %30 oranında olması, önemli olarak değerlendirilen bir eğitim-öğretim materyalinden yeterince istifade edilemediği şeklinde yorumlanmıştır.

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin, öğrencilerin zeybek tezene tavrı icra becerilerini geliştirmeye yönelik eğitim sürecinde kendi ürettikleri egzersiz ve etüt kullanımlarına ilişkin bulgular

Ö2: “Kendi geliştirdiğim egzersiz ve etütler var. Öncelikli olarak temel zeybek tezene tavrıyla bütünlük sağlayıcı egzersizler yaptırıyorum. Bu temel tartım kümesinin sonrasında daha zengin tartımlara geçerek zeybek tezene tavrı çeşitlemelerini kavratmaya çalışıyorum.”

Ö6: “Bana ait alıştırma var ancak bunları sistemli bir şekilde yazılı hale getirmediğim. Ürettiğim alıştırma daha çok öğrencilerin zorlanmalarına ve eksikliklerine bağlı olarak belirlediğim ve anlık olarak ürettiğim alıştırma oluyor.”

Şekil 4. 11. Zeybek tezene tavrı icra becerilerinin geliştirilmesi için çalışma grubunun kendilerine ait egzersiz ve etüt kullanma durumları.

Yapılan görüşme neticesinde zeybek tezene tavrı icra becerilerini geliştirmeye yönelik olarak çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin %20'sinin (Ö2, Ö6) kendilerine ait egzersiz ve etütleri kullandığı tespit edilmiştir. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin %60'ı (Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8) kendilerine ait olmayan kaynakların egzersiz ve etütlerinden yararlanırken %20'lik kısmının (Ö9, Ö10) ise egzersiz ve etüt kullanmadığı tespit edilmiştir. Bu noktadan hareketle çalışma grubunun %80'inin zeybek tezene tavrı eğitim sürecinde egzersiz ve etütlere yer vermesi dikkat çekici olup araştırmanın konusu olan egzersiz ve etüt temelli öğretim modelinin önemini destekleyici bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Tezene tavrı öğretimine yönelik hazırlanan eğitim-öğretim materyallerinin yeterliği konusunda öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular

Tezene tavrı öğretimine yönelik hazırlanan eğitim-öğretim materyallerinin yeterliğine yönelik öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şunlardır:

Ö1: “Yeterli bulmuyorum. Çünkü tavrın gerektirdiği temel alıştırmaları yapmadan eser üzerinde anlatmak oldukça zor. Her tezene tavrı için ilgili tezene tavrına yönelik egzersiz ve etüt çalışmalarını içeren ayrı bir metot kitap kullanılmalıdır. Bu durum, her tezene tavrının daha incelikli olarak ele alınabilmesine olanak tanıyacaktır. (...)”

Ö2: “MEB kılavuz kitaplarının yetersiz olduğunu söyleyebilirim. Bağlama metodu olarak yazılmış bireysel çalışmalar sayıca yeterli gibi görünse de nitelik konusunda eksik denilebilir. Ancak tezene tavırları öğretimine yönelik yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olduğunu söyleyebilirim. Metot başlığı altında yazılan kaynaklarda tezene tavrı konusunun yüzeysel olarak ele alındığını düşünüyorum. Oysa tezene tavırları başlı başına bir konudur ve özel olarak ele alınmalıdır.”

Ö4: “Sayıca yeterli olduğunu düşünmüyorum, mutlaka yenileri eklenmelidir. Ancak daha önemlisi mevcut kaynakların niteliğinin geliştirilmesidir. Bu kaynaklar daha çok eser dağarcığını genişletmeye yönelik olup bu duruma balık vermek olarak bakarsak balık tutmayı öğretecek yeni kaynaklara ihtiyaç olduğu kanaatindeyim.”

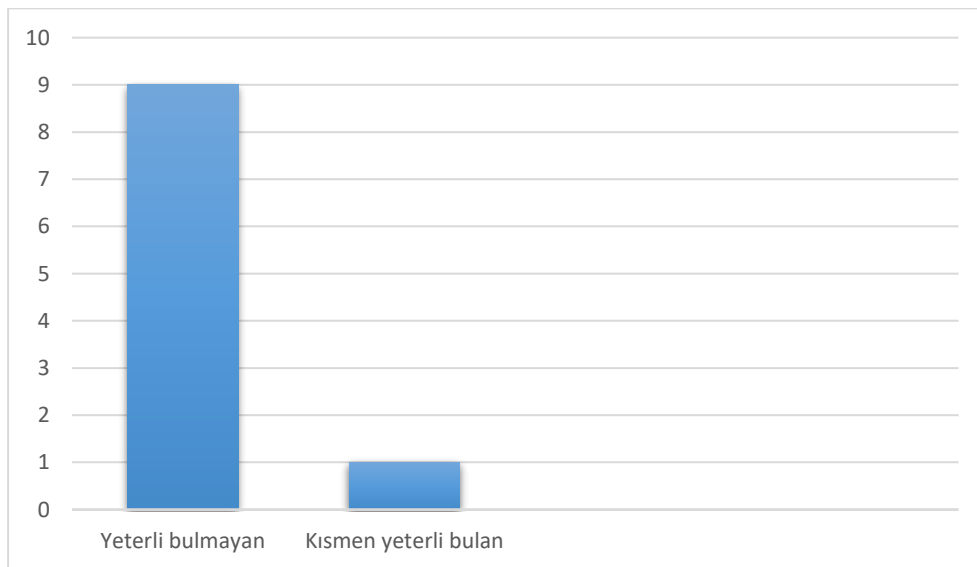
Ö5: “Öncelikle bağlama metodolojisi konusunda sorun olduğunu ve bu sorunun lisans düzeyinde müzik eğitimi veren kurumların metodoloji konusuna yeterince eğilmemesinden kaynaklandığını düşünüyorum. Bu kurumlara öğrenci yetiştiren güzel sanatlar liseleri programlarındaki hedefler dikkate alınarak hazırlanacak olan metot çalışmalarında, lisans düzeyinde eğitim veren müzik kurumlarının etkin bir şekilde görev alması gerekmektedir. (...)”

Konuya tezene tavırları özelinde bakacak olursak bu konuyu derinlemesine irdeleyen kaynak sayısının yetersiz olduğunu söyleyebilirim. Farklı yaklaşımlarla tezene tavırlarını ele alacak, bu konuya özel eğitim-öğretim materyallerinden oluşacak kaynaklara gereksinim olduğunu düşünüyorum.”

Ö6: “Hem sayı olarak hem de içerik olarak yazılmış olan metotları yetersiz buluyorum. Parmak numaralarının yazılmaması, konuya özel ön hazırlıkların gerektiği gibi yer almaması ve gerekli yetkinlik sağlanmadan eser icralarına geçilmesi gibi nedenlerin bu metotları daha çok eser repertuvarı haline getirdiğini düşünüyorum. Mümkünse her tezene tavrı için görsel ve işitsel olarak desteklenmiş ayrı ayrı metotlar yazılmasının daha doğru olacağı kanaatindeyim. (...) Bir metotta tüm tavırlar yer aldığına yeterince ayrıntıya inilemeyip tavırların işlenişinin eksik bırakıldığını düşünüyorum. Bu noktada Zeki Atagür’ün kitaplarını başarılı buluyorum. Yalnızca kondisyon üzerine yazılmış ve bu konuda oldukça kapsamlı...”

Ö8: “İçerik olarak daha etkili metotlar olabilir. Daha çok öğrencinin anlama düzeyini temel alan, hazır bulunuş düzeyini artıracak nitelikte metotların eğitime katkı sunma noktasında etkili olacağını düşünüyorum.”

Ö10: “Kısmen yeterli buluyorum. Öğrenciler, tezene tavırlarını icra etmekte pek zorlanmıyorlar ama konuya özel oluşturulmuş kaynaklara da ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.”

Şekil 4. 12. Tezene tavırlarına yönelik yazılmış olan kaynakların yeterliği konusunda çalışma grubunun görüşleri.

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin %90'ı (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9) tezene tavırlarına yönelik kaynakların gerek nicelik gerekse de nitelik olarak yetersiz olduğunu düşünmektedir. Ö10 kodlu öğretmen, kaynakları kısmen yeterli bulurken konuya özel yeni kaynaklara da ihtiyaç olduğunu belirtmiştir. Öğretmenler, kaynak yetersizliğini nicel olarak sayının az olması ve içerikte yer alan eksiklikler şeklinde iki kategoride dile getirmiştir. “Kaynak kitaplarda tezene tavırlarının öğretime yönelik geliştirilmiş alıştırma ve alıştırmaların bulunmaması, bu kitaplarda konunun yüzeysel olarak ele alınması ve öğretimin direkt olarak eser üzerinden gerçekleştirilmesi sonucunda bu kaynakların repertuvar kitabı niteliği kazanması” bu kitaplardaki içerik eksikliği kapsamında çalışma grubundaki öğretmenler tarafından vurgulanan durumlar olarak dikkat çekmektedir. Öte yandan Ö1 ve Ö6 kodlu öğretmenler, her tezene tavrı için ayrı bir kaynak olması gerektiğini savunarak bunun nedeni olarak böyle bir yaklaşımda konunun daha ayrıntılı olarak ele alınabileceği şeklinde görüş bildirmişlerdir. Elde edilen veriler ışığında tezene tavırları konusunun gerek notasyonu gerekse de konuya özel hazırlanacak alıştırmalarla ayrıntılı ve bütüncül bir şekilde ele alınması ve önemle üzerinde durulması gereken bir konu olduğu değerlendirilmektedir.

4.2. Araştırmanın Deney Grubunda Yer Alan Öğrencilere İlişkin Bulgular

4.2.1. Deney grubunda yer alan öğrencilere ilişkin bilgiler

Deney grubunda yer alan öğrencileri tanımaya yönelik bilgiler, öğrencilere uygulanan "katılımcı tanıma formu" kullanılarak toplanmıştır. Açık ve kapalı uçlu soruların yer aldığı bu formlardan elde edilen veriler şu şekilde olmuştur:

1 Numaralı Katılımcı Öğrenci (KÖ1)

Mersin Nevit Kodallı GSL 11. sınıfta eğitim gören ve seçmeli çalgısı bağlama olup haftada 2 saat bağlama dersi gören 1 numaralı katılımcı öğrenci (KÖ1), 2 yıldır bağlama çalmaktadır. Bağlamaya başlamasını “*Babam THM seven bir insandır. Onun bu sevgisi beni de etkilemiş olacak ki bağlamaya merak duydum ve çevremizde bağlama çalan birileri olmayınca ben çalmaya karar verdim.*” sözleriyle anlatmıştır. Yöresel tezene tavırlarından adlarını bildiklerini söylemesi istendiğinde “*Zeybek, Konya, Azerbaycan, Sürmeli, Silifke*” tezene tavırlarını saymıştır. Bu tezene tavırlarından yalnızca Azerbaycan tezene tavrının icrasını çok az bildiğini ancak bu tezene tavrıyla herhangi bir eser çalmadığını belirtmiştir. Bildiği ve sıklıkla kullandığı bağlama tel düzenleri sorulduğunda ise yalnızca Bozuk düzeninin ve Bağlama düzeninin adlarını bildiğini ve çoğunlukla Bozuk düzenini kullandığını belirtmiştir.

2 Numaralı Katılımcı Öğrenci (KÖ2)

Mersin Nevit Kodallı GSL 10. sınıfta eğitim gören ve seçmeli çalgısı bağlama olup haftada 2 saat bağlama dersi gören 2 numaralı katılımcı öğrenci (KÖ2), 2 yıldır bağlama çalmaktadır. Bağlamaya başlama sürecini “*Babam bağlama çalıyordu, ben de ondan gördüm ve bu şekilde başladım.*” sözleriyle anlatmıştır. Yöresel tezene tavırlarından bildikleri sorulduğunda “*Silifke, Konya, Azerbaycan, Zeybek*” şeklinde cevap vermiş ancak herhangi bir tezene tavrı icrasını bilmediğini belirtmiştir. Bildiği ve sıklıkla kullandığı bağlama tel düzenlerini söylemesi istendiğinde ise yalnızca Bağlama düzenini ve Bozuk düzenini bildiğini ancak çoğunlukla Bağlama düzenini kullandığını belirtmiştir.

3 Numaralı Katılımcı Öğrenci (KÖ3)

Mersin Nevit Kodallı GSL 11. sınıfta eğitim gören ve seçmeli çalgısı yan flüt olup haftada 1 saat bağlama dersi gören 3 numaralı katılımcı öğrenci (KÖ3), 8 yıldır bağlama çalmaktadır. Seçmeli çalgısının neden bağlama olmadığı sorusuna “*Okulu kazandığım zaman bağlama hocası yoktu dolayısıyla istememe rağmen bağlamayı seçemedim. Sonradan öğrendiğim kadarıyla yine de istesem bağlamayı seçebilirdim. Ancak geç kalmıştım.*” şeklinde yanıt vermiştir. Bağlamaya nasıl başladığı sorusuna “*Babam, bağlama çalıyordu ve ben de ona özenerek kursa gittim. Sonrasında bir derneğin sanatsal faaliyetlerine katılarak kendimi geliştirmeye çalıştım.*” şeklinde yanıt vermiştir. Yöresel tezene tavırlarından adlarını bildiklerini söylemesi istendiğinde “*Zeybek ve Konya*” tezene tavırlarının adlarını saymış ancak herhangi bir tezene tavrı icrasını bilmediğini belirtmiştir. Bildiği ve sıklıkla kullandığı bağlama tel düzenlerini söylemesi istendiğinde Bozuk düzeninin ve Bağlama düzeninin adlarını söylemiş ve bağlama icralarında çoğunlukla Bozuk düzenini benimsediğini ifade etmiştir.

4 Numaralı Katılımcı Öğrenci (KÖ4)

Mersin Nevit Kodallı GSL 10. sınıfta eğitim gören ve seçmeli çalgısı çello olup haftada 1 saat bağlama dersi gören 4 numaralı katılımcı öğrenci (KÖ4), 9 yıldır bağlama çalmaktadır. Seçmeli çalgısının neden bağlama olmadığı sorusuna “*Bir dönem bağlama çalmaya çok hevesliydim ancak bu hevesim zamanla azaldı ve çelloya ilgi duydum.*” şeklinde cevaplamıştır. Bağlamaya nasıl başladığı sorusuna “*Aile bireylerimizin bağlamayı çok sevmesinin yanında babam bağlama çalar. Ben de bağlama çalmaya o şekilde yönlendim.*” şeklinde cevap vermiştir. Yöresel tezene tavırlarından adlarını bildiklerini söylemesi istendiğinde “*Zeybek ve Konya*” tezene tavırlarını saymış ancak herhangi bir tezene tavrı

icrasını bilmediğini belirtmiştir. Bildiği ve sıklıkla kullandığı bağlama tel düzenlerinin Bozuk düzeni ve Bağlama düzeni olduğunu ancak bağlama icralarında çoğunlukla Bozuk düzenini benimsediğini ifade etmiştir.

Yapılan görüşmelerden, öğrencilerin 2 ile 9 yıl arasında bir zamandır bağlama çaldığı ve yalnızca Bozuk düzenini ve Bağlama düzenini bildikleri verisine ulaşılmıştır. Öte yandan tamamının zeybek tezene tavrının adını bildikleri ancak bu tezene tavrıyla ilgili icra anlamında özel bir çalışma yapmadıkları tespit edilmiştir.

Katılımcıların bağlamaya ilgi duymasında ailenin tutum ve ilgisinin önemli bir rol oynadığı ve babanın bu noktada çocuk üzerinde belirleyici bir unsur olduğu değerlendirilmektedir.

4.2.2. Öğretim modelinin uygulanması öncesinde deney grubundaki öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin belirlenmesine ilişkin bulgular

Katılımcı öğrencilerin performanslarının yer aldığı videoların “hazır bulunuşluk düzeyi değerlendirme formu” aracılığıyla uzman grubu tarafından değerlendirilmesi sonucunda elde edilen “Hazır bulunuşluk düzeyi değerlendirme deşifre sorusu” puanlarına ilişkin veriler aşağıda sunulan tablolarda gösterilmiştir:

Tablo 4. 7. KÖ1 hazır bulunuşluk düzeyi değerlendirme deşifre sorusu puanları.

KÖ1 (Hazır Bulunuşluk Düzeyi Değerlendirme Deşifre Sorusu)	Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)		
Bağlamayı Doğru Tutuş Becerisi	80	85	85
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Doğru Tezene Vuruşlarıyla Seslendirme Becerisi	75	70	75
Bağlama Üzerindeki Perde Yerlerini Bilme Becerisi	85	80	85
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	75	70	75
Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi	55	50	60
Ortalama Puan	74	71	76
Öğrencinin Aldığı Puanların Ortalaması	73,6		

Tablo 4. 8. KÖ2 hazır bulunuşluk düzeyi değerlendirme deşifre sorusu puanları.

KÖ2 (Hazır Bulunuşluk Düzeyi Değerlendirme Deşifre Sorusu)	Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)		
Bağlamayı Doğru Tutuş Becerisi	85	80	85
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Doğru Tezene Vuruşlarıyla Seslendirme Becerisi	70	75	75
Bağlama Üzerindeki Perde Yerlerini Bilme Becerisi	85	85	90
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	70	65	70
Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi	50	55	55
Ortalama Puan	72	72	75
Öğrencinin Aldığı Puanların Ortalaması		73	

Tablo 4. 9. KÖ3 hazır bulunuşluk düzeyi değerlendirme deşifre sorusu puanları.

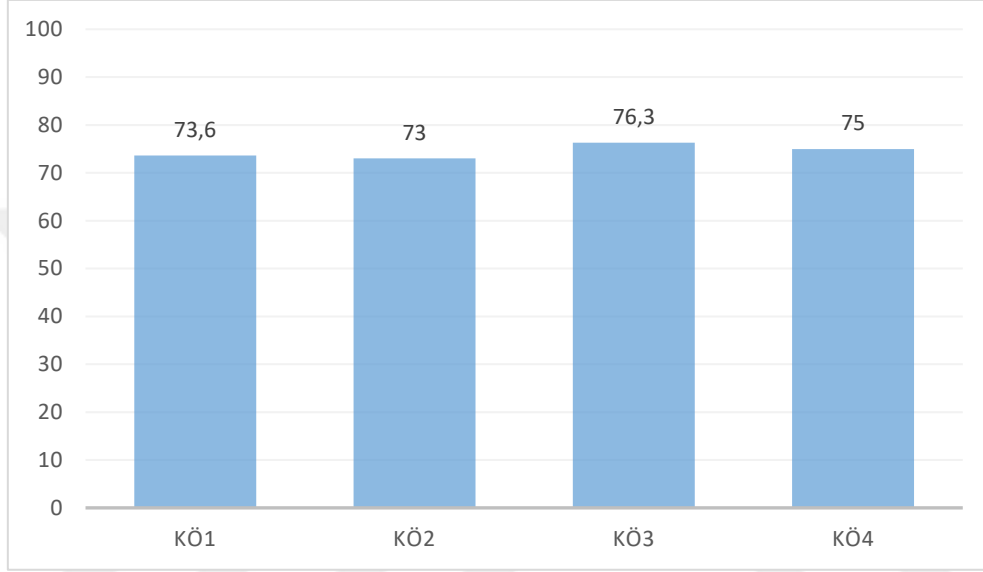
KÖ3 (Hazır Bulunuşluk Düzeyi Değerlendirme Deşifre Sorusu)	Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)		
Bağlamayı Doğru Tutuş Becerisi	90	95	95
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Doğru Tezene Vuruşlarıyla Seslendirme Becerisi	70	70	75
Bağlama Üzerindeki Perde Yerlerini Bilme Becerisi	85	85	90
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	75	80	80
Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi	50	55	50
Ortalama Puan	74	77	78
Öğrencinin Aldığı Puanların Ortalaması		76,3	

Tablo 4. 10. KÖ4 hazır bulunuşluk düzeyi değerlendirme deşifre sorusu puanları.

KÖ4 (Hazır Bulunuşluk Düzeyi Değerlendirme Deşifre Sorusu)	Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)		
Bağlamayı Doğru Tutuş Becerisi	80	75	75
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Doğru Tezene Vuruşlarıyla Seslendirme Becerisi	80	75	75

Tablo 4. 10. Devamı. KÖ4 hazır bulunuşluk düzeyi değerlendirme deşifre sorusu puanları

Bağlama Üzerindeki Perde Yerlerini Bilme Becerisi	85	90	90
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	75	75	80
Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi	55	55	60
Ortalama Puan	75	74	76
Öğrencinin Aldığı Puanların Ortalaması	75		

Şekil 4. 13. Katılımcı öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi değerlendirme deşifre sorusu genel puan ortalamaları

Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyine ilişkin aldıkları puan ortalamalarının 70 ile 80 aralığında olduğu, formda yer alan kriter başlıklarına ilişkin öğrencilerin puanlarının ise 55 ile 95 aralığında olduğu görülmektedir. Puan ortalamalarından yola çıkarak yapılacak bir değerlendirmeye öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin denk olduğu söylenebilir.

4.2.3. Öğretim modelinin uygulanması öncesinde deney grubundaki öğrencilerin zeybek tezene tavrı icra becerileri düzeyinin belirlenmesine ilişkin ön test bulguları

Tablo 4. 11. KÖ1 ön test deşifre sorusu puanları.

KÖ1 (Ön Test Değerlendirme Deşifre Sorusu)	Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)		
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	40	45	45
Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	75	70	80

Tablo 4. 11. Devamı. KÖ1 ön test deşifre sorusu puanları.

Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi	3	2	10
Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi	65	60	70
Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi	30	20	40
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	65	60	70
Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi	45	40	50
Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi	3	3	5
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Becerisi	3	3	5
Ortalama Puan	36,4	33,6	41,6
Öğrencinin Aldığı Puanların Ortalaması		37,2	

Tablo 4. 12. KÖ2 ön test deşifre sorusu puanları.

KÖ2 (Ön Test Değerlendirme Deşifre Sorusu)	Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)		
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	45	50	50
Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	75	75	80
Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi	3	2	10
Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi	70	65	75
Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi	35	30	45
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	65	60	70
Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi	50	45	55
Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi	2	2	3
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Becerisi	4	3	3
Ortalama Puan	38,7	36,8	43,4
Öğrencinin Aldığı Puanların Ortalaması		39,6	

Tablo 4. 13. KÖ3 ön test deşifre sorusu puanları.

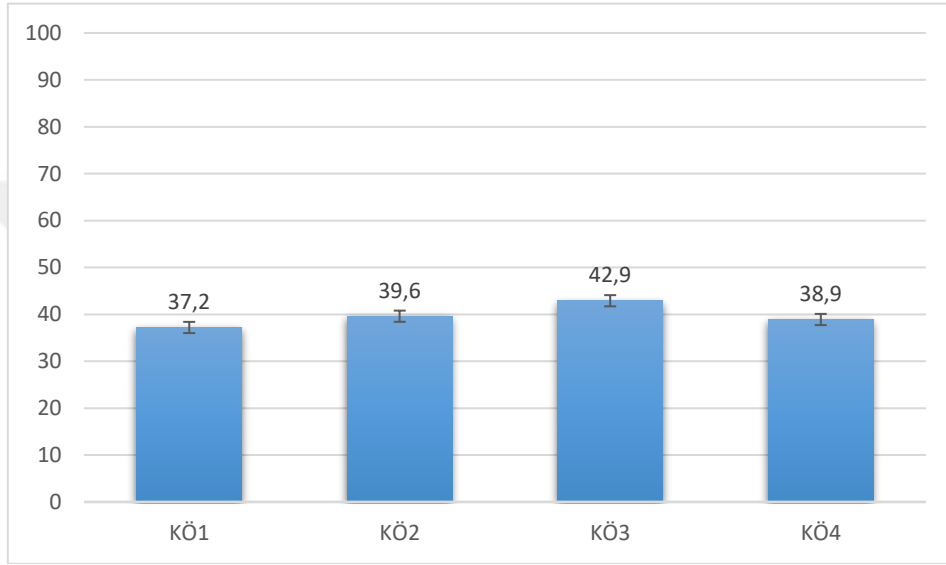
KÖ3 (Ön Test Değerlendirme Deşifre Sorusu)	Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)		
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	45	45	50
Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	80	80	85
Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi	10	2	15
Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi	75	70	80
Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi	40	35	45
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	75	70	80
Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi	50	50	55
Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi	2	2	5
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Becerisi	5	5	5
Ortalama Puan	42,4	39,8	46,6
Öğrencinin Aldığı Puanların Ortalaması		42,9	

Tablo 4. 14. KÖ4 ön test deşifre sorusu puanları.

KÖ4 (Ön Test Değerlendirme Deşifre Sorusu)	Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)		
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	40	40	45
Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	75	75	80
Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi	3	2	10
Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi	75	75	80
Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi	30	30	40
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	65	65	70

Tablo 4. 14. Devamı. KÖ4 ön test deşifre sorusu puanları.

Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi	45	40	50
Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi	3	3	2
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Becerisi	3	3	2
Ortalama Puan	37,6	37	42,1
Öğrencinin Aldığı Puanların Ortalaması	38,9		

Şekil 4. 14. Katılımcı öğrencilerin ön test deşifre sorusu puan ortalamaları.

Öğrencilerin ön test deşifre sorusu puan ortalamalarının 35 ile 45 aralığında olduğu görülmektedir. Hazır bulunuşluk düzeyi değerlendirme sonuçlarına benzer şekilde katılımcıların ön test puan ortalamalarının da denk olduğunu söylemek mümkündür.

Formda yer alan kriter başlıklarına ilişkin öğrenci puanlarının 2 ile 85 aralığında olduğu görülmektedir. Alınan düşük puanların, daha çok zeybek tezene tavrı icra ve deşifre becerilerini ölçen kriterlere ilişkin olduğu, görece yüksek puanların ise temel bağlama icra becerileri olarak nitelendirilebilecek kazanımlara ait olduğu görülmektedir. Bu durum; öğrencilerle yapılan görüşme neticesinde öğrencilerin, çalışmanın başlangıç aşamasında zeybek tezene tavrı icra ve deşifre becerilerine sahip olmadıkları durumunu destekleyen bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.3. Zeybek Tezene Tavrı İcra Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Egzersiz ve Etüt Temelli Öğretim Modelinin Uygulanmasına İlişkin Bulgular

4.3.1. Birinci hafta birinci derse dair bulgular

Süre: 60 dakika.

Konu: 1 numaralı zeybek tezene tartımı.

İçerik: La-re ve la-fa aralığında yazılmış ve tartım kümeleri aynı ve 2 farklı notadan oluşan egzersizler.

Kazanım: La-re ve la-fa aralığında yazılmış 5 egzersizi doğru icra eder.

Materyaller: Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), 1 numaralı zeybek tezene tartımına ait 1N-4A-1 ile 1N-6A-5 arasında yer alan egzersizler.

Öğretim Yöntemleri: Anlatma, gösterip yaptırma.

Öğrenme ve Öğretme Süreci:

İlk ders olması sebebiyle bağlamada tezene tavrı, ders içeriği ve kazanımlar konusunda öğrenciler bilgilendirilir. Öğrencilerin, bağlamalarını Bozuk düzeni akordu yapılmış bir şekilde derse katılımları sağlanır. Öğrencilere, öncelikle çalışılacak egzersizlerin adlandırılmasında yer alan kodlamalarla ilgili gerekli açıklama yapıldıktan sonra egzersizlerde yer alan 1 numaralı zeybek tezene tartımının deşifresiyle ve parmak pozisyonlarıyla ilgili bilgi verilir. Egzersizler, öğretici tarafından icra edildikten sonra eseri deşifre edebilmeleri için öğrencilere süre verilir. Sonrasında öğrencilerden yavaş bir tempoyla egzersizlerin icrası istenir. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir. Egzersizler istenilen doğrulukta yapılmaya kadar süreç devam eder.

Etkinlik 1: 1 numaralı zeybek tezene tartımı tanıtılır. 1 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (1N-4A-1 ve 2N-4A-2) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 15. 1 numaralı zeybek tezene tartım kümesi.

Şekil 4. 16. 1 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-4A-2 kodlu egzersiz.

Etkinlik 2: 1 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (2N-4A-3 ve 2N-4A-4) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 17. 1 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-4A-3 kodlu egzersiz.

Etkinlik 3: 1 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizi (1N-6A-5) icra edilir.

Şekil 4. 18. 1 numaralı zeybek tezene tartımı 1N-6A-5 kodlu egzersiz.

Etkinlik 4: Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.

4.3.2. Birinci hafta ikinci derse dair bulgular

Süre: 60 dakika.

Konu: 1 numaralı zeybek tezene tartımı.

İçerik: La-fa ve la-la aralığında yazılmış ve tartım kümeleri aynı, 2 farklı ve nota dizilimlerine göre 3 farklı notadan oluşan egzersizler.

Kazanım: La-fa ve la-la aralığında yazılmış 6 egzersizi doğru icra eder.

Materyaller: Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 1 numaralı zeybek tezene tartımına ait 2N-6A-6 ile 3N-8A-11 arasında yer alan egzersizler.

Öğretim Yöntemleri: Anlatma, gösterip yaptırma.

Öğrenme ve Öğretme Süreci:

Derste kullanılacak egzersizler ders öncesinde öğrencilere dağıtılarak öğrencilerin derse hazır gelmeleri ve bağlamalarını Bozuk düzeni akordu yapılmış bir şekilde derse katılımları sağlanır. Öğrencilere ders içeriği ve kazanımları hakkında bilgiler verildikten sonra çalışılacak egzersizlerin deşifresi ve parmak pozisyonlarıyla ilgili gerekli açıklamalar yapılır. Egzersizler, öğretici tarafından icra edildikten sonra eseri deşifre edebilmeleri için öğrencilere süre verilir. Sonrasında öğrencilerden yavaş bir tempoyla egzersizlerin icrası istenir. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir. Egzersizler istenilen doğrulukta yapılmaya kadar süreç devam eder. Ders bitiminde öğrencilerden derste geçilen egzersizlerden rastgele bir tanesini çalmaları istenir.

Etkinlik 1: 1 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (2N-6A-6 ve 2N-6A-7) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 19. 1 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-6A-7 kodlu egzersiz.

Etkinlik 2: 1 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (1N-8A-8 ve 2N-8A-9) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 20. 1 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-8A-9 kodlu egzersiz.

Etkinlik 3: 1 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (3N-8A-10 ve 3N-8A-11) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 21. 1 numaralı zeybek tezene tartımı 3N-8A-10 kodlu egzersiz.

Etkinlik 4: Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.

Etkinlik 5: Ders bitiminde öğrencilerden derste geçilen egzersizlerden rastgele bir tanesini çalmaları istenir.

Tablo 4. 15. Birinci hafta ders sonu değerlendirme puanları.

Haftalık Ders Değerlendirme Formu 1. Hafta	Öğrenci 1	Öğrenci 2	Öğrenci 3	Öğrenci 4
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)			
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	8,3	10	8,3	6
Parmak Numaralarını Doğru Kullanma Becerisi	73,3	65	65	73,3
Sağ ve Sol El Senkronizasyon Becerisi (Tezenenin Tele Teması Esnasında Klavyedeki Elin Doğru Perdede Konumlanması)	56,6	63,3	56,6	65
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	56,6	61,6	63,3	63,3
Pozisyon Geçişlerini Doğru Yapma Becerisi (Pozisyon değişimlerinde klavyedeki eli yeni pozisyonda net ve kararlı bir şekilde konumlandırma)	63,3	63,3	68,3	71,6
Egzersizleri, Nota Takibi Yaparken Akıcı Bir Şekilde İcra Etme Becerisi	60	66,6	60	66,6
Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi	5,6	5,6	5,6	5
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Etme Becerisi	5,6	5,6	5,6	5,6
Öğrencilerin Aldığı Puanların Ortalaması	41,1	42,6	41,5	44,5

Birinci Hafta Dersleri Hakkında Düşünceler

İlk dersler olması sebebiyle tezene tavırları hakkında gerekli teorik bilgiler aktarıldı. Öğrenciler, 1 numaralı zeybek tezene tartımındaki yer alan nota sürelerine aşına olmadığı için bu nota süreleri ikiye katlanarak daha aşına ve görece uzun süreli notalarla bilinenden bilinmeyene ilkesi doğrultusunda izah edilmeye çalışılmıştır. Bu izahatla notalar daha anlaşılır olmakla beraber uzun süreli notalar bağlama icralarına da yansımış ve çırpma tezenesinin gerektiği kıvraklıkla icra edilemediği gözlenmiştir. Öğrencilerin yeterince nota okuma alışkanlığı kazanamamış olmasına bağlı olarak, egzersizleri deşifre ederek icra etmek yerine öğreticinin icralarından ezberledikleri şekilde icra etmeye çalıştıkları gözlenmiştir. Bu nedenle öğrencilere bağlama ve tezene tutuş şekilleriyle alakalı verilen dönütlerin yanı sıra icralar sırasında notayı takip etmeleri konusunda da gerekli uyarılarda bulunulmuştur. İlk hafta öğrenciler, çalışılan tezene tartımının içerisindeki tavır duyumunu yansıtamamış olup öğretici tarafından sunulan icra örnekleriyle bu durum aşılmaya çalışılmıştır. Öte yandan öğrencilerin, 2 farklı ve nota dizilimlerine göre 3 farklı notadan oluşan tartım kümelerini

icraları sırasında sağ ve sol el koordinasyonu konusunda senkron sorunu yaşadıkları gözlenmiştir.

4.3.3. İkinci hafta birinci derse dair bulgular

Süre: 60 dakika.

Konu: 1 numaralı zeybek tezene tartımı.

İçerik: La-la aralığında yazılmış ve tartım kümeleri, nota dizilimlerine göre 4 farklı notadan oluşan egzersizler

Kazanım: La-la aralığında yazılmış 6 egzersizi doğru icra eder.

Materyaller: Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 1 numaralı zeybek tezene tartımına ait 4N-8A-12 ile 4N-8A-17 arasında yer alan egzersizler

Öğretim Yöntemleri: Anlatma, gösterip yaptırma.

Öğrenme ve Öğretme Süreci:

Derste kullanılacak egzersizler ders öncesinde öğrencilere dağıtılarak öğrencilerin derse hazır gelmeleri ve bağlamalarını Bozuk düzeni akordu yapılmış bir şekilde derse katılımları sağlanır. Öğrencilere ders içeriği ve kazanımları hakkında bilgiler verildikten sonra çalışılacak egzersizlerde yer alan notaların süre değerlerine ilişkin gerekli açıklamalar yapılır. Egzersizler, öğretici tarafından icra edildikten sonra eseri deşifre edebilmeleri için öğrencilere süre verilir. Sonrasında öğrencilerden yavaş bir tempoyla egzersizlerin icrası istenir. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir. Egzersizler istenilen doğrulukta yapılmıncaya kadar süreç devam eder.

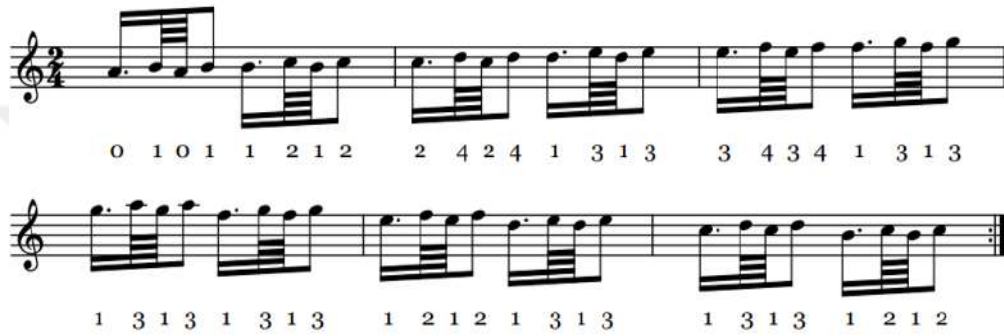
Etkinlik 1: 1 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (4N-8A-12 ve 4N-8A-13) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 22. 1 numaralı zeybek tezene tartımı 4N-8A-12 kodlu egzersiz.

Etkinlik 2: 1 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (4N-8A-14 ve 4N-8A-15) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 23. 1 numaralı zeybek tezene tartımı 4N-8A-15 kodlu egzersiz.

Etkinlik 3: 1 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (4N-8A-16 ve 4N-8A-17) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 24. 1 numaralı zeybek tezene tartımı 4N-8A-16 kodlu egzersiz.

Etkinlik 4: Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.

4.3.4. İkinci hafta ikinci derse dair bulgular

Süre: 60 dakika.

Konu: 2 numaralı zeybek tezene tartımı.

İçerik: La-re ve la-fa aralığında yazılmış ve tartım kümeleri aynı ve 2 farklı notadan oluşan egzersizler.

Kazanım: La-re ve la-fa aralığında yazılmış 7 egzersizi doğru icra eder.

Materyaller: Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 2 numaralı zeybek tezene tartımına ait 1N-4A-1 ile 2N-6A-7 arasında yer alan egzersizler.

Öğretim Yöntemleri: Anlatma, gösterip yaptırma.

Öğrenme ve Öğretme Süreci:

Öğrencilerin, bağlamalarını Bozuk düzeni akordu yapılmış bir şekilde derse katılımları sağlanır. Ders içeriği ve kazanımları hakkında bilgiler verildikten sonra egzersizlerde yer alan 2 numaralı zeybek tezene tartımının deşifresiyle ve parmak pozisyonlarıyla ilgili bilgi verilir. Egzersizler, öğretici tarafından icra edildikten sonra eseri deşifre edebilmeleri için öğrencilere süre verilir. Sonrasında öğrencilerden yavaş bir tempoyla egzersizlerin icrası istenir. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir. Egzersizler istenilen doğrulukta yapıncaya kadar süreç devam eder. Ders bitiminde öğrencilerden derste geçilen egzersizlerden rastgele bir tanesini çalmaları istenir.

Etkinlik 1: 2 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (1N-4A-1 ve 2N-4A-2) sırayla icra edilir.

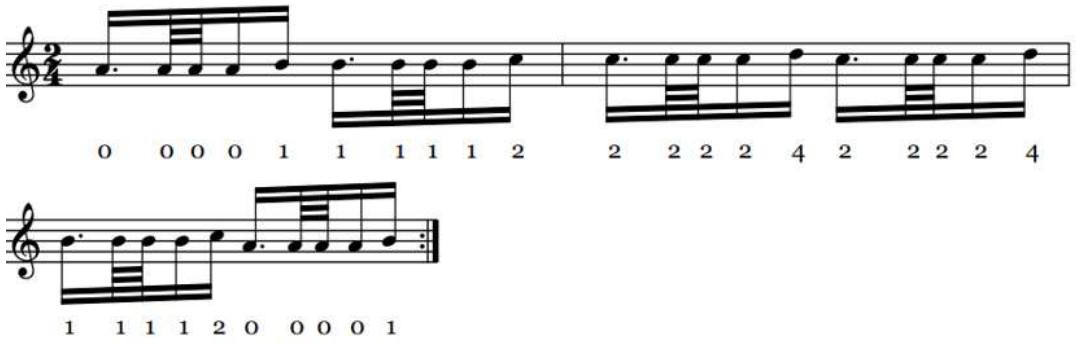

Şekil 4. 25. 2 numaralı zeybek tezene tartım kümesi.

Şekil 4. 26. 2 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-4A-2 kodlu egzersiz.

Etkinlik 2: 2 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (2N-4A-3 ve 2N-4A-4) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 27. 2 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-4A-4 kodlu egzersiz.

Etkinlik 3: 2 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (1N-6A-5, 2N-6A-6 ve 2N-6A-7) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 28. 2 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-6A-7 kodlu egzersiz.

Etkinlik 4: Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.

Etkinlik 5: Ders bitiminde öğrencilerden derste geçilen egzersizlerden rastgele bir tanesini çalmaları istenir.

Tablo 4. 16. İkinci hafta ders sonu değerlendirme puanları.

Haftalık Ders Değerlendirme Formu 2. Hafta	Öğrenci 1	Öğrenci 2	Öğrenci 3	Öğrenci 4
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)			
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	60	50	68,3	30
Parmak Numaralarını Doğru Kullanma Becerisi	65	60	81,6	85
Sağ ve Sol El Senkronizasyon Becerisi (Tezenenin Tele Teması Esnasında Klavyedeki Elin Doğru Perdede Konumlanması)	60	70	76,6	70
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	53,3	56,6	68,3	68,3
Pozisyon Geçişlerini Doğru Yapma Becerisi (Pozisyon değişimlerinde klavyedeki eli yeni pozisyonda net ve kararlı bir şekilde konumlandırma)	55	56,6	83,3	80
Egzersizleri, Nota Takibi Yaparken Akıcı Bir Şekilde İcra Etme Becerisi	33,3	30	81,6	53,3
Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi	38,3	30	43,3	15
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Etme Becerisi	30	16,6	30	10
Öğrencilerin Aldığı Puanların Ortalaması	49,3	46,2	66,6	51,4

İkinci Hafta Dersleri Hakkında Düşünceler

Boş telin pedal ses olarak kullanıldığı ve sonrasında 2, 3 ve 4. parmaklarla pozisyon atlamalarının yer aldığı egzersizlerde, elin yeni pozisyonda doğru konumlandırılması noktasında öğrencilerin zorlandığı gözlenmiştir. Bu nedenle perde atlamalı egzersizler üzerinde özellikle durulmuştur. Öğrencilerin, egzersizleri nota takibi yapmadan ezberden icra ettikleri gözlemlendiği için bu konuda öğrenciler uyarılmıştır. Bu haftanın birinci dersinde ilk kez tartım kümesindeki nota sayısı kadar farklı dizilen nota içeren egzersiz türlerine geçilmiştir. Katılımcıların, pozisyon geçişlerinde icra anlamında zorlanmasına neden olan bu egzersizlere oldukça yavaş bir tempoda başlanmıştır. Öte yandan bu egzersizlerde yer alan tartımlardaki

notaların birbirinden farklı olması, öğrencilerin icra esnasında nota takibi yapmalarını zorunlu kılmıştır. Bu sayede öğrencinin, icra ettiği egzersizi notadan takip ederek hangi notanın ne şekilde icra ediliyor olduğunu görsel olarak da hafızasına aldığı değerlendirilmektedir. Haftanın ikinci dersinde 2 numaralı zeybek tezene tartımıyla yazılmış egzersizlere geçilmiştir. Bu tartım yapısında yer alan 1 numaralı zeybek tezene tartım kümesinin sonundaki 8'lik notanın iki 16'lık notaya bölünmesi sonucu oluşan yeni tartım kümesinin icrasının, nota sürelerinin matematiksel oranının sağlanamamasına bağlı olarak öğrencileri zorladığı gözlenmiştir.

4.3.5. Üçüncü hafta birinci derse dair bulgular

Süre: 60 dakika.

Konu: 2 numaralı zeybek tezene tartımı.

İçerik: La-la aralığında yazılmış ve tartım kümeleri aynı, 2 farklı, nota dizilimlerine göre 3 ve 4 farklı notadan oluşan egzersizler.

Kazanım: La-la aralığında yazılmış 6 egzersizi doğru icra eder.

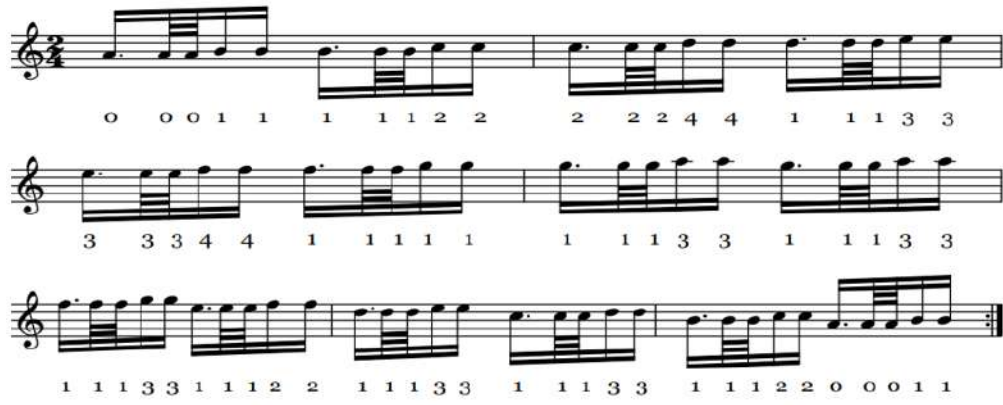
Materyaller: Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 2 numaralı zeybek tezene tartımına ait 1N-8A-8 ile 4N-8A-13 arasında yer alan egzersizler.

Öğretim Yöntemleri: Anlatma, gösterip yaptırma.

Öğrenme ve Öğretme Süreci:

Derste kullanılacak egzersizler ders öncesinde öğrencilere dağıtılarak öğrencilerin derse hazır gelmeleri ve bağlamalarını Bozuk düzeni akordu yapılmış bir şekilde derse katılımları sağlanır. Ders içeriği ve kazanımları hakkında bilgiler verildikten sonra derse başlanır. Egzersizlerin öğrenciler tarafından deşifre edilmeleri için verilen sürenin ardından öğreticinin örnek icrası olmaksızın öğrencilerden egzersizlerin icrası istenir. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir. Egzersizler istenilen doğrulukta yapılmıncaya kadar süreç devam eder.

Etkinlik 1: 2 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (1N-8A-8 ve 2N-8A-9) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 29. 2 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-8A-9 kodlu egzersiz.

Etkinlik 2: 2 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (3N-8A-10 ve 3N-8A-11) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 30. 2 numaralı zeybek tezene tartımı 3N-8A-11 kodlu egzersiz.

Etkinlik 3: 2 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (4N-8A-12 ve 4N-8A-13) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 31. 2 numaralı zeybek tezene tartımı 4N-8A-12 kodlu egzersiz.

Etkinlik 4: Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.

4.3.6. Üçüncü hafta ikinci derse dair bulgular

Süre: 60 dakika.

Konu: 2 numaralı zeybek tezene tartımı.

İçerik: La-la aralığında yazılmış ve tartım kümeleri, nota dizilimlerine göre 5 farklı notadan oluşan egzersizler.

Kazanım: La-la aralığında yazılmış 6 egzersizi doğru icra eder.

Materyaller: Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 2 numaralı zeybek tezene tartımına ait 5N-8A-14 ile 5N-8A-19 arasında yer alan egzersizler.

Öğretim Yöntemleri: Anlatma, gösterip yaptırma.

Öğrenme ve Öğretme Süreci:

Derste kullanılacak egzersizler ders öncesinde öğrencilere dağıtılarak öğrencilerin derse hazır gelmeleri ve bağlamalarını Bozuk düzeni akordu yapılmış bir şekilde derse katılımları sağlanır. Ders içeriği ve kazanımları hakkında bilgiler verildikten sonra derse başlanır. Egzersizlerin öğrenciler tarafından deşifre edilmeleri için verilen sürenin ardından öğrencilerden egzersizlerin icrası istenir. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir. Egzersizler istenilen doğrulukta yapılmaya kadar süreç devam eder. Ders bitiminde öğrencilerden derste geçilen egzersizlerden rastgele bir tanesini çalmaları istenir.

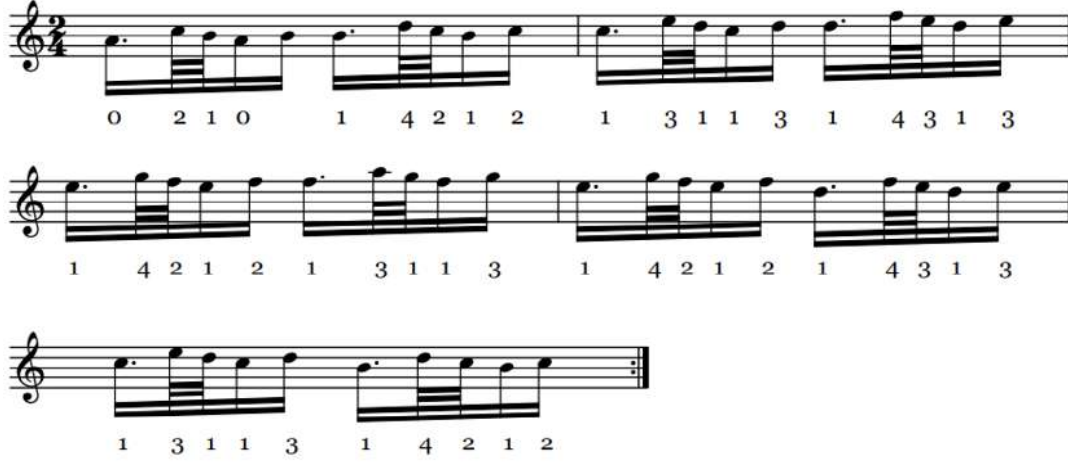
Etkinlik 1: 2 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (5N-8A-14 ve 5N-8A-15) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 32. 2 numaralı zeybek tezene tartımı 5N-8A-15 kodlu egzersiz.

Etkinlik 2: 2 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (5N-8A-16 ve 5N-8A-17) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 33. 2 numaralı zeybek tezene tartımı 5N-8A-17 kodlu egzersiz.

Etkinlik 3: 2 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (5N-8A-18 ve 5N-8A-19) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 34. 2 numaralı zeybek tezene tartımı 5N-8A-18 kodlu egzersiz.

Etkinlik 4: Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.

Etkinlik 5: Öğrencilerden ders boyunca icra edilen egzersizlerden rastgele bir tanesini çalmaları istenir.

Tablo 4. 17. Üçüncü hafta ders sonu değerlendirme puanları.

Haftalık Ders Değerlendirme Formu 3. Hafta	Öğrenci 1	Öğrenci 2	Öğrenci 3	Öğrenci 4
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)			
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	61,6	68,3	81,6	71,6
Parmak Numaralarını Doğru Kullanma Becerisi	71,6	83,3	80	81,6
Sağ ve Sol El Senkronizasyon Becerisi (Tezenenin Tele Teması Esnasında Klavyedeki Elin Doğru Perdede Konumlanması)	53,3	70	78,3	71,6
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	51,6	66,6	68,3	68,3
Pozisyon Geçişlerini Doğru Yapma Becerisi (Pozisyon değişimlerinde klavyedeki eli yeni pozisyonda net ve kararlı bir şekilde konumlandırma)	60	75	78,3	73,3
Egzersizleri, Nota Takibi Yaparken Akıcı Bir Şekilde İcra Etme Becerisi	51,6	71,6	76,6	76,6
Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi	43,3	53,3	61,6	58,3
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Etme Becerisi	21,6	21,6	21,6	20
Öğrencilerin Aldığı Puanların Ortalaması	51,8	63,7	68,2	65,1

Üçüncü Hafta Dersleri Hakkında Düşünceler

Bu haftaki derslere 2 numaralı zeybek tezene tartımıyla hazırlanmış egzersizlerle devam edilmiştir. Tartım kümelerinde yer alan nota sürelerinin önceki derslere göre daha doğru bir şekilde anlaşılıp seslendirildiği gözlenmiştir. İlk kez bu hafta öğretici örnekleme olmadan öğrencilerin deşifre ederek egzersizleri icra etmeleri istenmiştir. Bu sayede öğrencilerin nota takibi yapması zorunlu kılınmıştır. Haftanın ikinci dersinde tartım kümesinde dizilim itibarıyla 5 farklı nota içeren egzersizlere yer verilmiştir. Bu noktada öğrencilerin temiz ses üretmekte sıkıntı çektikleri gözlenmiştir. Öte yandan çırpma tezene, zeybek tezene tavrı karakteristiğini yansıtacak şekilde icra edilememiş olsa da önceki derslerden daha iyi bir seviyeye taşınmıştır.

4.3.7. Dördüncü hafta birinci derse dair bulgular

Süre: 60 dakika.

Konu: 3 numaralı zeybek tezene tartımı.

İçerik: La-re ve la-fa aralığında yazılmış ve tartım kümeleri aynı ve 2 farklı notadan oluşan egzersizler.

Kazanım: La-re ve la-fa aralığında yazılmış 7 egzersizi doğru icra eder.

Materyaller: Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 3 numaralı zeybek tezene tartımına ait 1N-4A-1 ile 2N-6A-7 arasında yer alan egzersizler.

Öğretim Yöntemleri: Anlatma, gösterip yaptırma.

Öğrenme ve Öğretme Süreci:

Öğrencilerin, bağlamalarını Bozuk düzeni akordu yapılmış bir şekilde derse katılımları sağlanır. Ders içeriği ve kazanımları hakkında bilgiler verildikten sonra egzersizlerde yer alan 3 numaralı zeybek tezene tartımının deşifresiyle ve parmak pozisyonlarıyla ilgili bilgi verilir. Egzersizler, öğretici tarafından icra edildikten sonra eseri deşifre edebilmeleri için öğrencilere süre verilir. Sonrasında öğrencilerden yavaş bir tempoyla egzersizlerin icrası istenir. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir. Egzersizler istenilen doğrulukta yapılmaya kadar süreç devam eder.

Etkinlik 1: 3 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (1N-4A-1 ve 2N-4A-2) sırayla icra edilir.

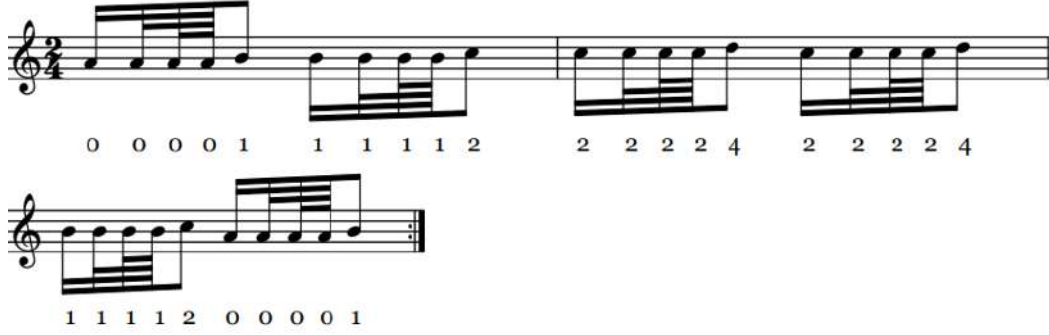
Şekil 4. 35. 3 numaralı zeybek tezene tartım kümesi.

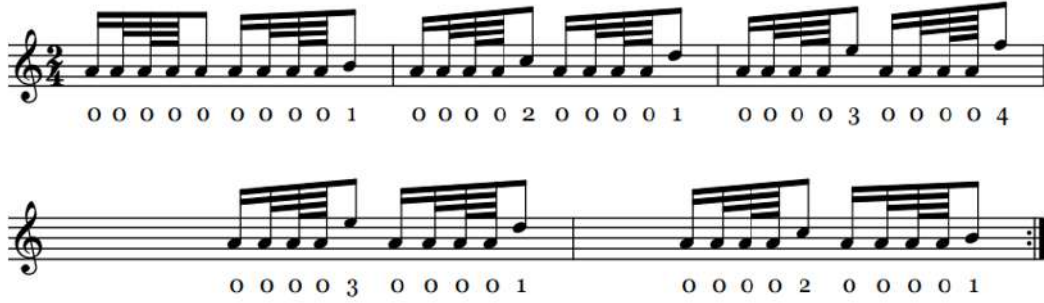
Şekil 4. 36. 3 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-4A-2 kodlu egzersiz.

Etkinlik 2: 3 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (2N-4A-3 ve 2N-4A-4) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 37. 3 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-4A-4 kodlu egzersiz.

Etkinlik 3: 3 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (1N-6A-5, 2N-6A-6 ve 2N-6A-7) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 38. 3 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-6A-7 kodlu egzersiz.

Etkinlik 4: Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.

4.3.8. Dördüncü hafta ikinci derse dair bulgular

Süre: 60 dakika.

Konu: 3 numaralı zeybek tezene tartımı.

İçerik: La-la aralığında yazılmış ve tartım kümeleri aynı, 2 farklı, nota dizilimlerine göre 3 ve 4 farklı notadan oluşan egzersizler.

Kazanım: La-la aralığında yazılmış 6 egzersizi doğru icra eder.

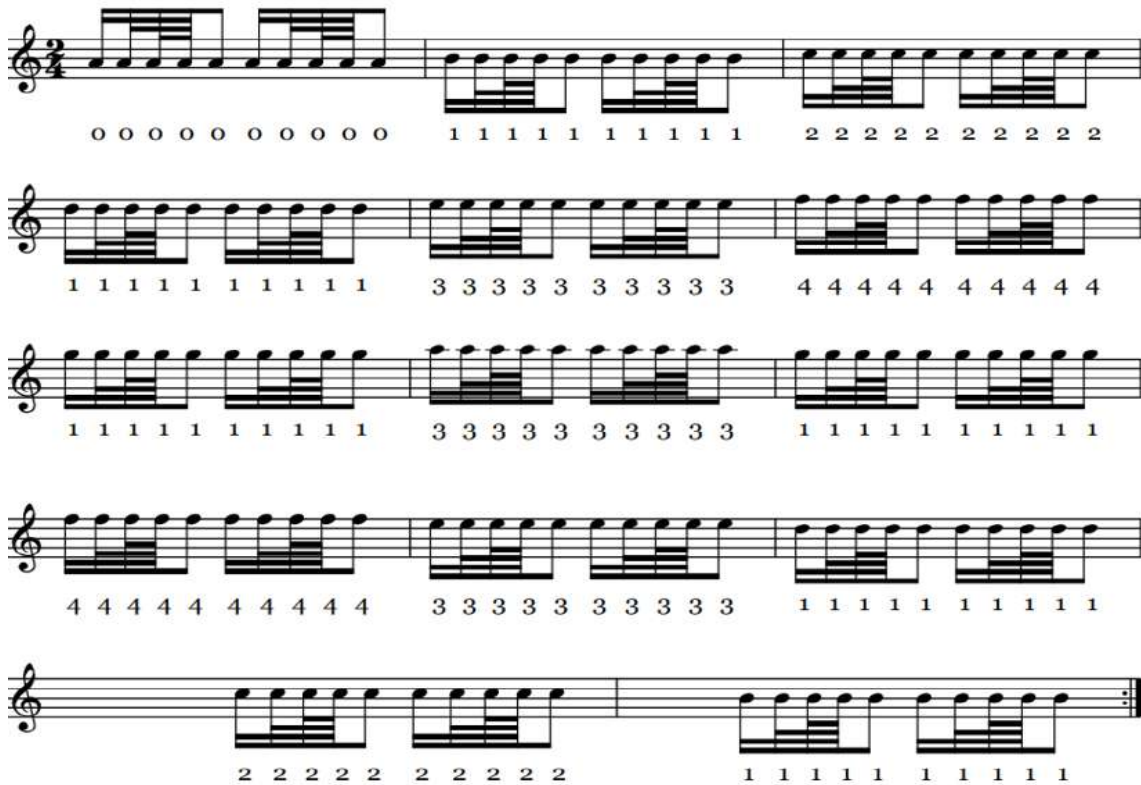
Materyaller: Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 3 numaralı zeybek tezene tartımına ait 1N-8A-8 ile 4N-8A-13 arasında yer alan egzersizler.

Öğretim Yöntemleri: Anlatma, gösterip yaptırma.

Öğrenme ve Öğretme Süreci:

Derste kullanılacak egzersizler ders öncesinde öğrencilere dağıtılarak öğrencilerin derse hazır gelmeleri ve bağlamalarını Bozuk düzeni akordu yapılmış bir şekilde derse katılımları sağlanır. Ders içeriği ve kazanımları hakkında bilgiler verildikten sonra derse başlanır. Egzersizlerin öğrenciler tarafından deşifre edilmeleri için verilen sürenin ardından öğrencilerden egzersizlerin icrası istenir. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir. Egzersizler istenilen doğrulukta yapıncaya kadar süreç devam eder. Ders bitiminde öğrencilerden derste geçilen egzersizlerden rastgele bir tanesini çalmaları istenir.

Etkinlik 1: 3 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (1N-8A-8 ve 2N-8A-9) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 39. 3 numaralı zeybek tezene tartımı 1N-8A-8 kodlu egzersiz.

sırayla icra edilir.

Şekil 4. 40. 3 numaralı zeybek tezene tartımı 3N-8A-10 kodlu egzersiz.

sırayla icra edilir.

Şekil 4. 41. 3 numaralı zeybek tezene tartımı 4N-8A-13 kodlu egzersiz.

gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.

çalmaları istenir.

Tablo 4. 18. Dördüncü hafta ders sonu değerlendirme puanları.

Haftalık Ders Değerlendirme Formu 4. Hafta	Öğrenci 1	Öğrenci 2	Öğrenci 3	Öğrenci 4
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)			
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	73,3	75	76,6	71,6
Parmak Numaralarını Doğru Kullanma Becerisi	85	83,3	85	85
Sağ ve Sol El Senkronizasyon Becerisi (Tezenenin Tele Teması Esnasında Klavyedeki Elin Doğru Perdede Konumlanması)	73,3	85	85	85
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	63,3	70	81,6	80
Pozisyon Geçişlerini Doğru Yapma Becerisi (Pozisyon değişimlerinde klavyedeki eli yeni pozisyonunda net ve kararlı bir şekilde konumlandırma)	75	85	83,3	85
Egzersizleri, Nota Takibi Yaparken Akıcı Bir Şekilde İcra Etme Becerisi	50	80	66,6	85
Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi	61,6	51,6	51,6	45
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Etme Becerisi	53,3	45	38,3	36,6
Öğrencilerin Aldığı Puanların Ortalaması	66,8	71,8	71	71,6

Dördüncü Hafta Dersleri Hakkında Düşünceler

Dördüncü haftada 3 numaralı zeybek tezene tartımıyla üretilmiş olan egzersizlere geçilmiştir. Yeni bir tartım şekliyle üretilen egzersizlere geçildiği için haftanın ilk dersinde egzersizler, öğreticinin örnek icrasından sonra öğrencilere icra ettirilmiştir. İkinci derste böyle bir örnekleme yapılmamış; egzersizler, öğretici tarafından örneklenmeden öğrencilere icra ettirilmiştir. Bu noktada herhangi bir deşifre sorunu yaşanmadan kazanımlara ulaşılmıştır. Öte yandan pedal ses anlayışıyla üretilmiş egzersizlerde, önceki derslerde karşılaşılan pozisyon geçişlerinde parmak konumlandırma sıkıntılarının minimize edildiği gözlenmiştir. Öğrenciler, egzersizlerde yer alan tartımları gereğince icra ederek zeybek tezene tavrı duyumuna görece yakın bir icra özelliği sergilemişlerdir. Ancak 3 numaralı zeybek tezene tartımına ait 2N-6A-7 numaralı egzersizinin tartım kümelerinin sonunda yer alan notalara geçişlerde senkron problemleri yaşanmış olup gerekli uyarılar ve düzeltmelerle çözüm sağlanmış ve haftanın kazanımlarına ulaşılmıştır.

4.3.9. Beşinci hafta birinci derse dair bulgular

Süre: 60 dakika.

Konu: 3 numaralı zeybek tezene tartımı.

İçerik: La-la aralığında yazılmış ve tartım kümeleri, nota dizilimlerine göre 5 farklı notadan oluşan egzersizler.

Kazanım: La-la aralığında yazılmış 6 egzersizi doğru icra eder.

Materyaller: Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 3 numaralı zeybek tezene tartımına ait 5N-8A-14 ile 5N-8A-19 arasında yer alan egzersizler.

Öğretim Yöntemleri: Anlatma, gösterip yaptırma.

Öğrenme ve Öğretme Süreci:

Derste kullanılacak egzersizler ders öncesinde öğrencilere dağıtılarak öğrencilerin derse hazır gelmeleri ve bağlamalarını Bozuk düzeni akordu yapılmış bir şekilde derse katılımları sağlanır. Ders içeriği ve kazanımları hakkında bilgiler verildikten sonra derse başlanır. Egzersizlerin öğrenciler tarafından deşifre edilmeleri için verilen sürenin ardından öğrencilerden egzersizlerin icrası istenir. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir. Egzersizler istenilen doğrulukta yapılmaya kadar süreç devam eder.

Etkinlik 1: 3 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (5N-8A-14 ve 5N-8A-15) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 42. 3 numaralı zeybek tezene tartımı 5N-8A-14 kodlu egzersiz.

Etkinlik 2: 3 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (5N-8A-16 ve 5N-8A-17) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 43. 3 numaralı zeybek tezene tartımı 5N-8A-17 kodlu egzersiz.

Etkinlik 3: 3 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (5N-8A-18 ve 5N-8A-19) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 44. 3 numaralı zeybek tezene tartımı 5N-8A-18 kodlu egzersiz.

Etkinlik 4: Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.

4.3.10. Beşinci hafta ikinci derse dair bulgular

Süre: 60 dakika.

Konu: 4 numaralı zeybek tezene tartımı.

İçerik: La-la aralığında yazılmış ve tartım kümeleri aynı, 2 farklı, nota dizilimlerine göre 3, 4, 5 ve 6 farklı notadan oluşan egzersizler.

Kazanım: La-la aralığında yazılmış 7 egzersizi doğru icra eder.

Materyaller: Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 4 numaralı zeybek tezene tartımına ait 1N-8A-1 ile 6N-8A-7 arasında yer alan egzersizler.

Öğretim Yöntemleri: Anlatma, gösterip yaptırma.

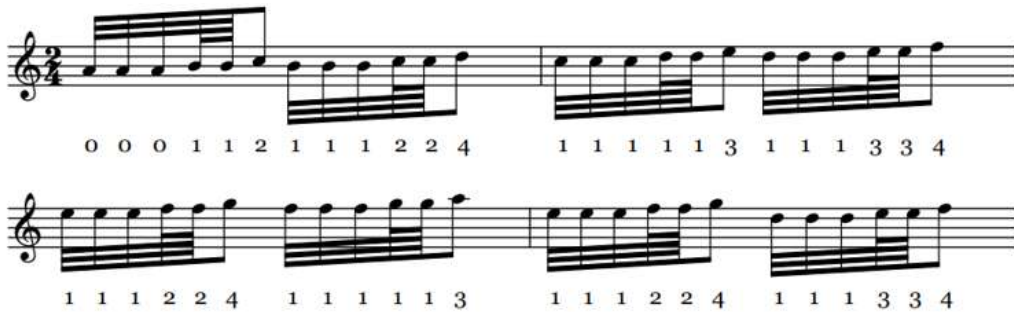
Öğrenme ve Öğretme Süreci:

Öğrencilerin, bağlamalarını Bozuk düzeni akordu yapılmış bir şekilde derse katılımları sağlanır. Ders içeriği ve kazanımları hakkında bilgiler verildikten sonra egzersizlerde yer alan 4 numaralı zeybek tezene tartımının deşifresiyle ve parmak pozisyonlarıyla ilgili bilgi verilir. Egzersizler, öğretici tarafından icra edildikten sonra eseri deşifre edebilmeleri için öğrencilere süre verilir. Sonrasında öğrencilerden yavaş bir tempoyla egzersizlerin icrası istenir. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir. Egzersizler istenilen doğrulukta yapılmaya kadar süreç devam eder. Ders bitiminde öğrencilerden derste geçilen egzersizlerden rastgele bir tanesini çalmaları istenir.

Etkinlik 1: 4 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (1N-8A-1, 2N-8A-2 ve 3N-8A-3) sırayla icra edilir.

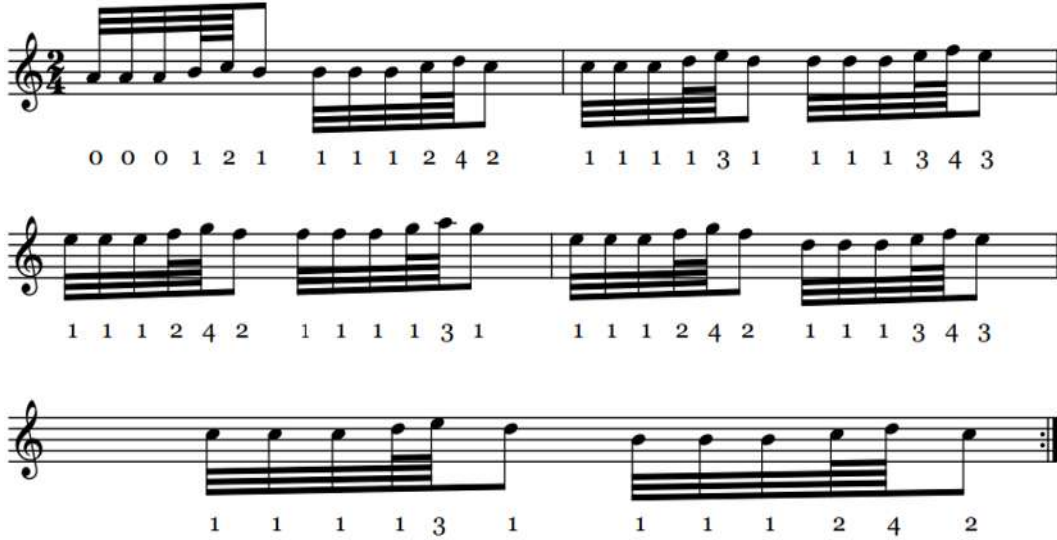
Şekil 4. 45. 4 numaralı zeybek tezene tartım kümesi.

Şekil 4. 46. 4 numaralı zeybek tezene tartımı 3N-8A-3 kodlu egzersiz.

Etkinlik 2: 4 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (4N-8A-4 ve 5N-8A-5) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 47. 4 numaralı zeybek tezene tartımı 4N-8A-4 kodlu egzersiz.

Etkinlik 3: 4 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (6N-8A-6 ve 6N-8A-7) sırayla icra edilir.

Şekil 4. 48. 4 numaralı zeybek tezene tartımı 6N-8A-7 kodlu egzersiz.

Etkinlik 4: Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.

Etkinlik 5: Öğrencilerden ders boyunca icra edilen egzersizlerden rastgele bir tanesini çalmaları istenir.

Tablo 4. 19. Beşinci hafta ders sonu değerlendirme puanları.

Haftalık Ders Değerlendirme Formu 5.				
Hafta	Öğrenci 1	Öğrenci 2	Öğrenci 3	Öğrenci 4
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)			
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	78,3	73,3	85	76,6
Parmak Numaralarını Doğru Kullanma Becerisi	85	78,3	85	83,3
Sağ ve Sol El Senkronizasyon Becerisi (Tezenenin Tele Teması Esnasında Klavyedeki Elin Doğru Perdede Konumlanması)	80	80	83,3	81,6
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	80	73,3	83,3	85
Pozisyon Geçişlerini Doğru Yapma Becerisi (Pozisyon değişimlerinde klavyedeki eli yeni pozisyonda net ve kararlı bir şekilde konumlandırma)	80	81,6	83,3	76,6
Egzersizleri, Nota Takibi Yaparken Akıcı Bir Şekilde İcra Etme Becerisi	83,3	85	85	63,3
Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi	78,3	68,3	81,6	63,3
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Etme Becerisi	71,6	61,6	76,6	68,3
Öğrencilerin Aldığı Puanların Ortalaması	79,5	75,1	82,8	74,7

Beşinci Hafta Dersleri Hakkında Düşünceler

Beşinci haftanın ilk dersine la-la 8’li aralığından oluşan ve 3 numaralı zeybek tezene tartımıyla yazılmış egzersizlerle devam edildi. Öğrencilerin, icralar sırasında nota takibi yaparak doğru baskılarla temiz ses üretebilmeleri ve tartım kalıplarındaki nota sürelerini doğru icra ederek zeybek tezene tavrı duyumunu önceki derslere göre daha iyi sağlayabilmeleri dikkat çekici olmuştur. Haftanın ilk dersinde öğretici tarafından icra örneklemesi olmadan öğrencilerin notaları algılayarak egzersizleri deşifre ve icra etmesinin belirgin ölçüde arttığı gözlenmiştir. Haftanın ikinci dersinde 4 numaralı zeybek tezene tartımıyla hazırlanmış egzersizlere geçilmiştir. Öğrencilerin icra akıcılığında önemli ölçüde gelişme sağlanmıştır.

4.3.11. Altıncı hafta birinci derse dair bulgular

Süre: 60 dakika.

Konu: 4. ve 5. tezene kalıpları.

İçerik: La-la aralığında yazılmış ve tartım kümeleri aynı, 2 farklı, nota dizilimlerine göre 3, 4, 5 ve 6 farklı notadan oluşan egzersizler.

Kazanım: La-la aralığında yazılmış 7 egzersizi doğru icra eder.

Materyaller: Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 4 numaralı zeybek tezene tartımına ait 6N-8A-8 ile 6N-8A-9 kodlu egzersizler ve 5 numaralı zeybek tezene tartımına ait 1N-8A-1 ile 5N-8A-5 arasında yer alan egzersizler.

Öğretim Yöntemleri: Anlatma, gösterip yaptırma.

Öğrenme ve Öğretme Süreci:

Derste kullanılacak olan 4 numaralı zeybek tezene tartımıyla yazılmış egzersizler ders öncesinde öğrencilere dağıtılarak öğrencilerin derse hazır gelmeleri ve bağlamalarını Bozuk düzeni akordu yapılmış bir şekilde derse katılımları sağlanır. Ders içeriği, kazanımları ve 5 numaralı zeybek tezene tartımının deşifresi üzerine yapılan bilgilendirmenin ardından derse başlanır. Öğrencilerden deşifre için verilen sürenin ardından 4 numaralı zeybek tezene tartımıyla hazırlanmış olan egzersizlerin icrası istenir. Ardından 5 numaralı zeybek tezene tartımıyla yazılmış olan egzersizler öğretici tarafından icra edildikten sonra bu egzersizlerin deşifresi için öğrencilere süre verilir. Sonrasında öğrencilerden yavaş bir tempoyla egzersizlerin icrası istenir. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir. Egzersizler istenilen doğrulukta yapılmaya kadar süreç devam eder.

Etkinlik 1: 4 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (6N-8A-8 ve 6N-8A-9) sırasıyla icra edilir.

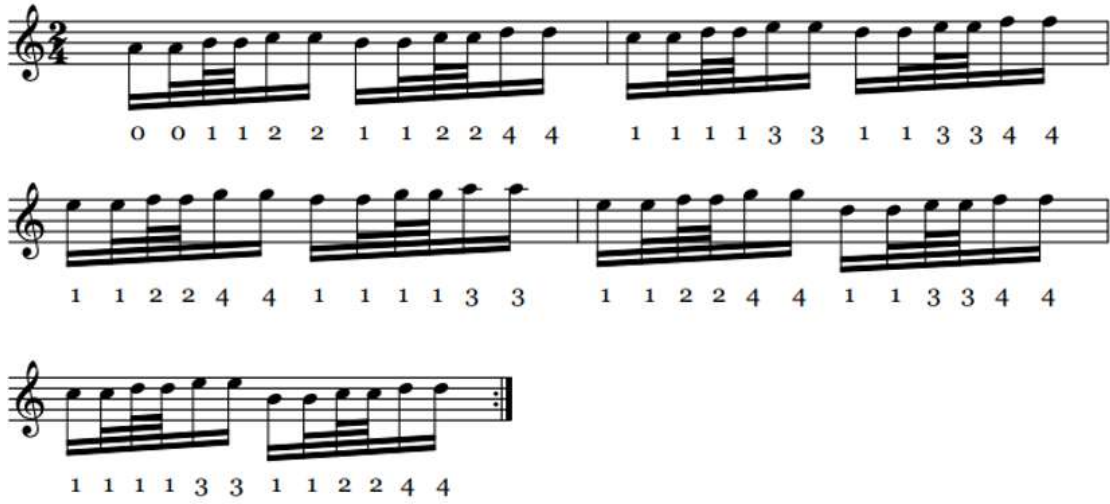

Şekil 4. 49. 4 numaralı zeybek tezene tartımı 6N-8A-9 kodlu egzersiz.

Etkinlik 2: 5 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (1N-8A-1, 2N-8A-2 ve 3N-8A-3) sırasıyla icra edilir.

Şekil 4. 50. 5 numaralı zeybek tezene tartım kümesi.

Şekil 4. 51. 5 numaralı zeybek tezene tartımı 3N-8A-3 kodlu egzersiz.

Etkinlik 3: 5 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (4N-8A-4 ve 5N-8A-5) sırasıyla icra edilir.

Şekil 4. 52. 5 numaralı zeybek tezene tartımı 5N-8A-5 kodlu egzersiz.

Etkinlik 4: Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.

4.3.12. Altıncı hafta ikinci derse dair bulgular

Süre: 60 dakika.

Konu: 5. ve 6. tezene kalıpları.

İçerik: La-la aralığında yazılmış ve tartım kümeleri aynı, 2 farklı, nota dilimlerine göre 3 ve 6 farklı notadan oluşan egzersizler.

Kazanım: La-la aralığında yazılmış 7 egzersizi doğru icra eder.

Materyaller: Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 5 numaralı zeybek tezene tartımına ait 6N-8A-6 ve 6N-8A-9 arasında yer alan egzersizler ile 6 numaralı zeybek tezene tartımına ait 1N-8A-1 ile 3N-8A-3 arasında yer alan egzersizler.

Öğretim Yöntemleri: Anlatma, gösterip yaptırma.

Öğrenme ve Öğretme Süreci:

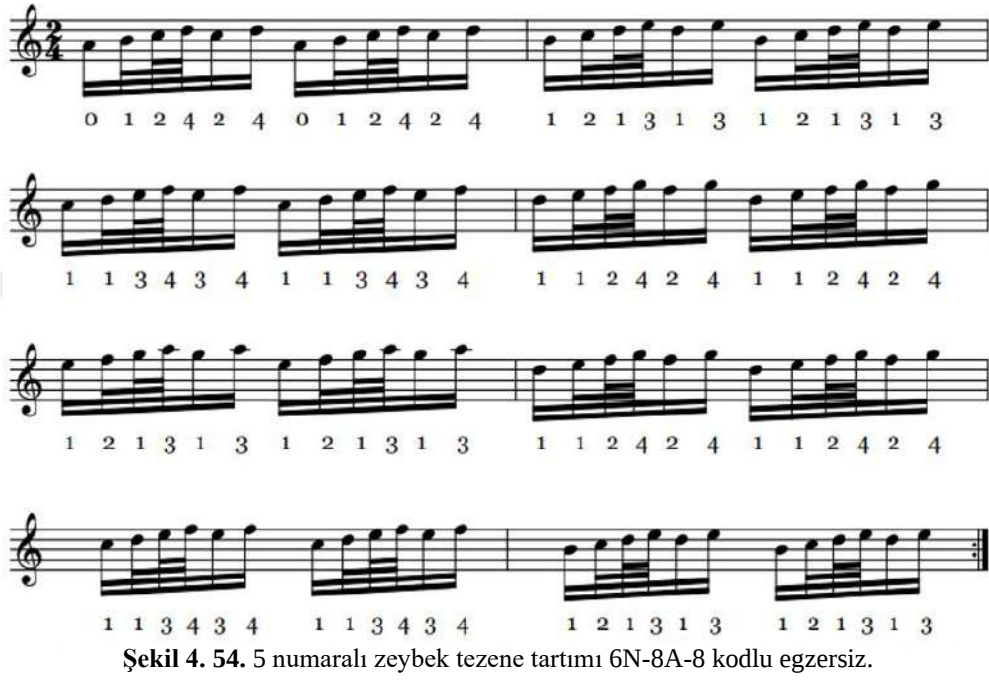
Derste kullanılacak olan 5 numaralı zeybek tezene tartımıyla yazılmış olan egzersizler ders öncesinde öğrencilere dağıtılarak öğrencilerin derse hazır gelmeleri ve bağlamalarını Bozuk düzeni akordu yapılmış bir şekilde derse katılımları sağlanır. Ders içeriği, kazanımları ve 6 numaralı zeybek tezene tartımının deşifresi üzerine yapılan bilgilendirmenin ardından derse başlanır. Öğrencilerden deşifre için verilen sürenin ardından 5 numaralı zeybek tezene tartımıyla hazırlanmış olan egzersizlerin icrası istenir. Ardından 6 numaralı zeybek tezene tartımıyla yazılmış olan egzersizler öğretici tarafından icra edildikten sonra bu egzersizlerin deşifresi için öğrencilere süre verilir. Sonrasında öğrencilerden yavaş bir tempoyla egzersizlerin icrası istenir Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir. Egzersizler istenilen doğrulukta yapıncaya kadar süreç devam eder. Ders bitiminde öğrencilerden derste geçilen egzersizlerden rastgele bir tanesini çalmaları istenir.

Etkinlik 1: 5 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (6N-8A-6 ve 6N-8A-7) sırasıyla icra edilir.

Etkinlik 2: 5 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (6N-8A-8 ve 6N-8A-9) sırasıyla icra edilir.

Etkinlik 3: 6 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (1N-8A-1, 2N-8A-2 ve 3N-8A-3) sırasıyla icra edilir.

Şekil 4. 56. 6 numaralı zeybek tezene tartımı 2N-8A-2 kodlu egzersiz.

Etkinlik 4: Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.

Etkinlik 5: Öğrencilerden ders boyunca icra edilen egzersizlerden rastgele bir tanesini çalmaları istenir.

Tablo 4. 20. Altıncı hafta ders sonu değerlendirme puanları.

Haftalık Ders Değerlendirme Formu 6.				
Hafta	Öğrenci 1	Öğrenci 2	Öğrenci 3	Öğrenci 4
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)			
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	86,6	88,3	86,6	86,6
Parmak Numaralarını Doğru Kullanma Becerisi	83,3	90	90	88,3
Sağ ve Sol El Senkronizasyon Becerisi (Tezenenin Tele Teması Esnasında Klavyedeki Elin Doğru Perdede Konumlanması)	85	86,6	85	86,6
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	83,3	88,3	91,6	88,3
Pozisyon Geçişlerini Doğru Yapma Becerisi (Pozisyon değişimlerinde klavyedeki eli yeni pozisyonda net ve kararlı bir şekilde konumlandırma)	83,3	91,6	90	86,6
Egzersizleri, Nota Takibi Yaparken Akıcı Bir Şekilde İcra Etme Becerisi	73,3	86,6	86,6	73,3
Tezeneyle Çarpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi	83,3	90	83,3	78,3
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Etme Becerisi	78,3	86,6	83,3	75
Öğrencilerin Aldığı Puanların Ortalaması	82	88,5	87	82,8

Altıncı Hafta Dersleri Hakkında Düşünceler

Altıncı haftanın ilk dersinde 5 numaralı zeybek tezene tartımıyla hazırlanmış egzersizlere geçilmiştir. Deşifre alışkanlığının önceki derslere göre daha ileri seviyelere gelmiş olmasından dolayı öğrencilerin yeni egzersizlere geçişlerde zorlanmadıkları gözlenmiştir. Öte yandan öğrencilerin, egzersizlerde yer alan parmak pozisyonlarına daha

hızlı bir şekilde uyum sağladıkları ve notayı takip ederken parmaklarını bağlama üzerinde daha doğru bir şekilde konumlandırarak pozisyon geçişlerinde ilerleme gösterdikleri gözlenmiştir. Haftanın ikinci dersinde 6 numaralı zeybek tezene tartımıyla hazırlanmış egzersizlere geçilmiştir. Öğrencilerin egzersizlerde yer alan tartım kalıplarını tanıma ve bağlamaya aktarma konusunda görece daha iyi seviyelere ulaştığı gözlenmiş ve egzersiz icralarında zeybek tezene tavrının karakteristik özelliğini daha iyi yansıttıkları değerlendirilmiştir.

4.3.13. Yedinci hafta birinci derse dair bulgular

Süre: 60 dakika.

Konu: 6 numaralı zeybek tezene tartımı.

İçerik: La-la aralığında hazırlanmış ve tartım kümeleri, nota dizilimlerine göre 4, 5, 6 ve 7 farklı notadan oluşan egzersizler.

Kazanım: La-la aralığında yazılmış 7 egzersizi doğru icra eder.

Materyaller: Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 6 numaralı zeybek tezene tartımına ait 4N-8A-4 ve 7N-8A-10 arasında yer alan egzersizler.

Öğretim Yöntemleri: Anlatma, gösterip yaptırma.

Öğrenme ve Öğretme Süreci:

Derste kullanılacak egzersizler ders öncesinde öğrencilere dağıtılarak öğrencilerin derse hazır gelmeleri ve bağlamalarını Bozuk düzeni akordu yapılmış bir şekilde derse katılımları sağlanır. Ders içeriği ve kazanımları hakkında bilgiler verildikten sonra derse başlanır. Egzersizlerin öğrenciler tarafından deşifre edilmeleri için verilen sürenin ardından öğrencilerden egzersizlerin icrası istenir. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir. Egzersizler istenilen doğrulukta yapılmaya kadar süreç devam eder.

Etkinlik 1: 6 numaralı zeybek tezene tartımı egzersizleri (4N-8A-4, 5N-8A-5 ve 6N-8A-6) sırasıyla icra edilir.

Etkinlik 4: Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için egzersizler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.

Etkinlik 5: Öğrencilerden ders boyunca icra edilen egzersizlerden rastgele bir tanesini çalmaları istenir.

4.3.14. Yedinci hafta ikinci derse dair bulgular

Süre: 60 dakika.

Konu: 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 numaralı zeybek tezene tartımlarıyla hazırlanmış etütler.

İçerik: 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 numaralı zeybek tezene tartımlarıyla ve la-la aralığında hazırlanmış etütler.

Kazanım: 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 numaralı zeybek tezene tartımlarıyla ve la-la aralığında hazırlanmış etütleri doğru icra eder.

Materyaller: Bağlama (Bozuk düzeni akordu yapılmış), akıllı tahta, 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 numaralı zeybek tezene tartımlarıyla ve la-la aralığında hazırlanmış etütler

Öğretim Yöntemleri: Anlatma ve Gösterip yaptırma.

Öğrenme ve Öğretme Süreci:

Öğrencilere 9/8'lik usul hakkında gerekli hatırlatmalar yapıldıktan sonra önceden paylaşılmamış olan etütler, öğrencilere deşifre ettirilir. Öğretici, etütleri icra etmeksizin öğrencilerden yavaş bir tempoyla etütleri icra etmelerini ister. Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için etütler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir. Egzersizler istenilen doğrulukta yapıncaya kadar süreç devam eder. Ders bitiminde öğrencilerden derste geçilen etütlerden rastgele bir tanesini çalmaları istenir.

Etkinlik 1: 1 ve 2 numaralı zeybek tezene tartımı ile hazırlanmış olan etütler sırasıyla icra edilir.

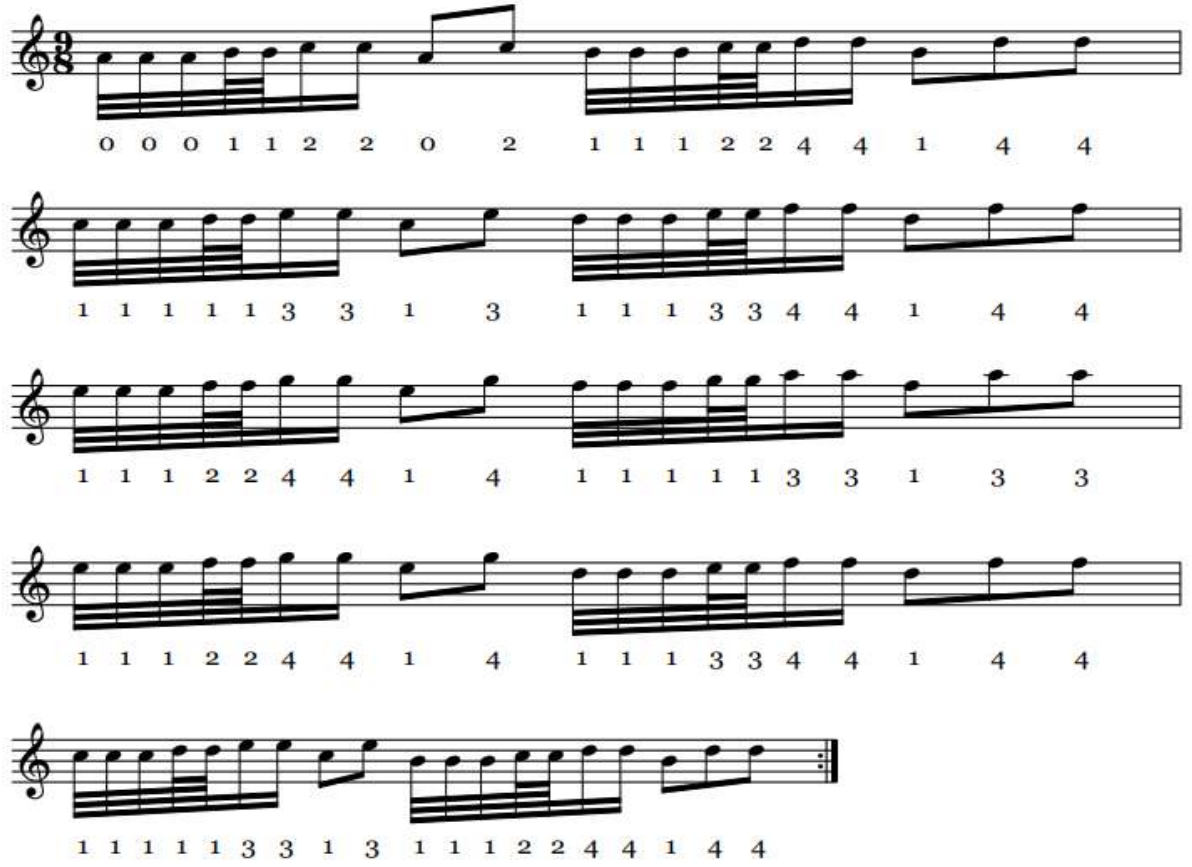
Şekil 4. 60. 2 numaralı zeybek tezene tartımı etüdü.

Etkinlik 2: 3 ve 4 numaralı zeybek tezene tartımı ile hazırlanmış olan etütler sırasıyla icra edilir.

Şekil 4. 61. 4 numaralı zeybek tezene tartımı etüdü.

Etkinlik 3: 5 ve 6 numaralı zeybek tezene tartımı ile hazırlanmış olan etütler sırasıyla icra edilir.

Şekil 4. 62. 6 numaralı zeybek tezene tartımı etüdü.

Etkinlik 4: Öğrenci icralarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için etütler gerekirse öğrenci ile birlikte icra edilir.

Etkinlik 5: Öğrencilerden ders boyunca icra edilen etütlerden rastgele bir tanesini çalmaları istenir.

Tablo 4. 21. Yedinci hafta ders sonu değerlendirme puanları.

Haftalık Ders Değerlendirme Formu 7. Hafta	Öğrenci 1	Öğrenci 2	Öğrenci 3	Öğrenci 4
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)			
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	95	93,3	95	91,6
Parmak Numaralarını Doğru Kullanma Becerisi	91,6	95	93,3	90
Sağ ve Sol El Senkronizasyon Becerisi (Tezenenin Tele Teması Esnasında Klavyedeki Elin Doğru Perdede Konumlanması)	86,6	91,6	91,6	90

Tablo 4.21. Devamı. Yedinci hafta ders sonu değerlendirme puanları.

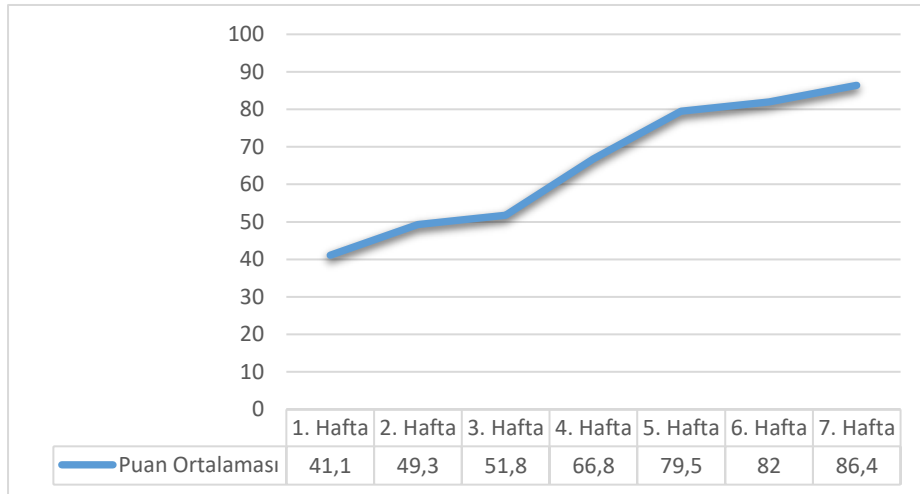
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	90	93,3	93,3	85
Pozisyon Geçişlerini Doğru Yapma Becerisi (Pozisyon değişimlerinde klavyedeki eli yeni pozisyonda net ve kararlı bir şekilde konumlandırma)	76,6	80	88,3	86,6
Egzersizleri, Nota Takibi Yaparken Akıcı Bir Şekilde İcra Etme Becerisi	68,3	86,6	91,6	80
Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi	91,6	95	91,6	85
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Etme Becerisi	91,6	91,6	88,3	86,6
Öğrencilerin Aldığı Puanların Ortalaması	86,4	90,8	91,6	86,8

Yedinci Hafta Dersleri Hakkında Düşünceler

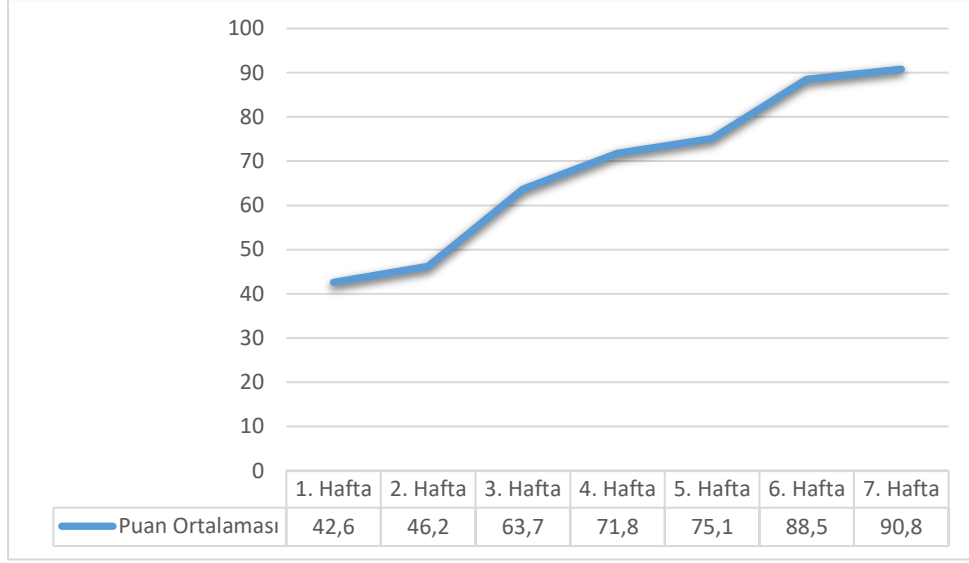
Yedinci haftanın ilk dersinde 6 numaralı zeybek tezene tartımıyla hazırlanmış egzersizlere yer verilmiştir. İcra edilen son 4 egzersizin tartım kümeleri, nota dizilimlerine göre 7 farklı notadan oluştuğu için bu egzersiz türlerinde temiz ses üretmenin zor olduğu değerlendirilmektedir. Öğrencilerin bu anlamdaki gelişimi dikkat çekici olmuştur. Haftanın son dersinde ise 9/8'lik usulde yazılmış olan etütlere yer verilmiştir. Öğrencilerin 9/8'lik usul hakkında yeterli bilgiye sahip olması ve daha önceki derslerde öğrenilmiş olan 6 temel zeybek tezene tavrını kavramış olmaları nedeniyle etütlerin icralarında bir zorluk yaşanmamıştır.

4.4. Zeybek Tezene Tavrı İcra Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Egzersiz ve Etüt Temelli Öğretim Modelinin, Öğrencilerin Zeybek Tezene Tavrı İcra Becerileri Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgular

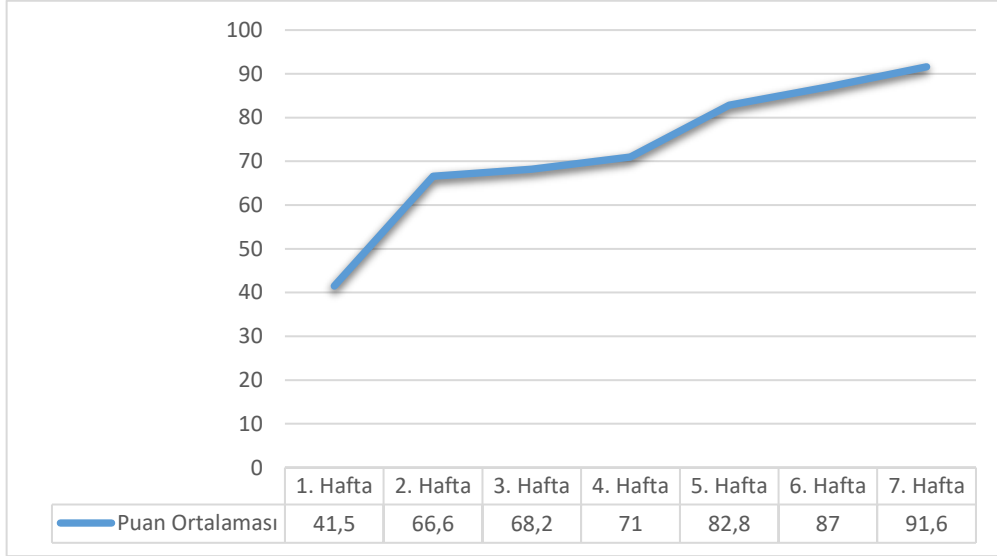
4.4.1. Zeybek tezene tavrı icra becerilerinin haftalık gelişimine ilişkin bulgular

Tablo 4. 22. KÖ1 zeybek tezene tavrı icra becerilerinin haftalık gelişim eğrisi.

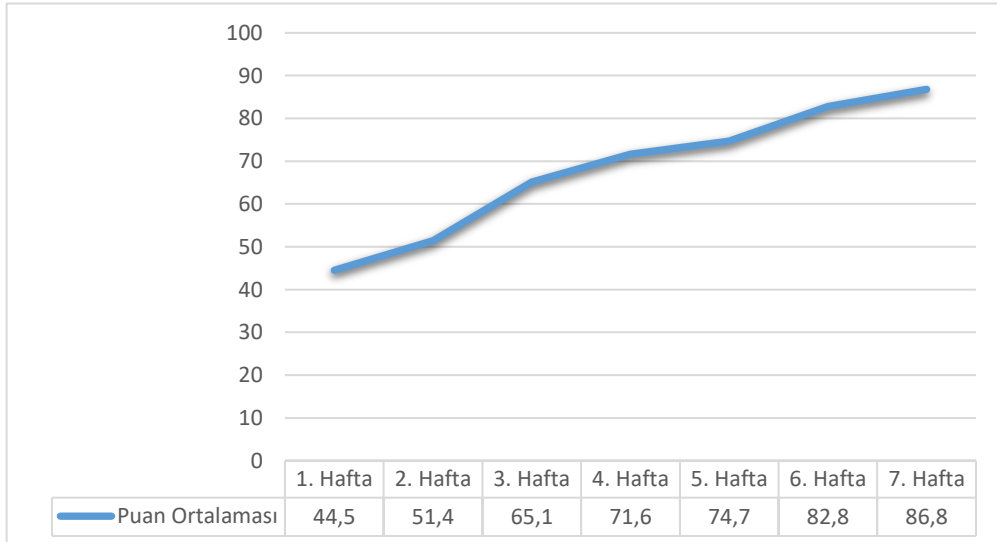
Tablo 4. 23. KÖ2 zeybek tezene tavrı icra becerilerinin haftalık gelişim eğrisi.

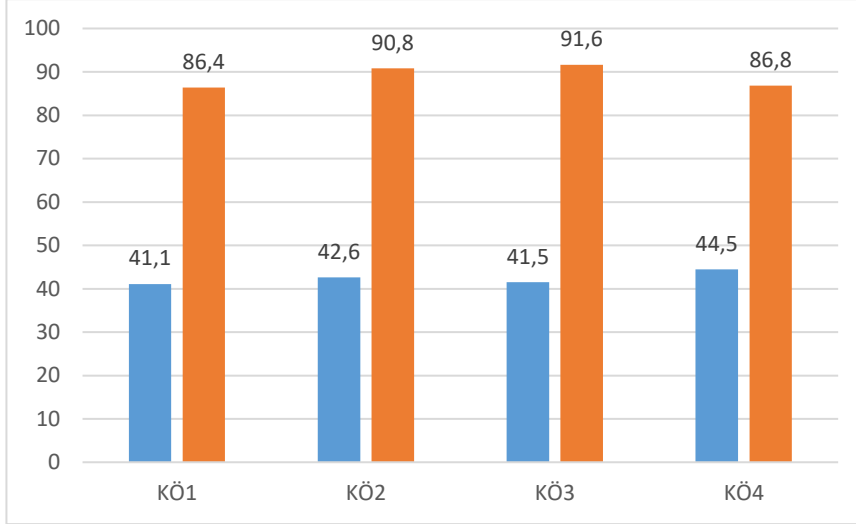

Tablo 4. 24. KÖ3 zeybek tezene tavrı icra becerilerinin haftalık gelişim eğrisi.

Tablo 4. 25. KÖ4 zeybek tezene tavrı icra becerilerinin haftalık gelişim eğrisi.

Şekil 4. 63. Katılımcı öğrencilerin birinci ve yedinci haftaki zeybek tezene tavrı icra becerilerine ilişkin puanlar.

4.4.2. Öğretim modelinin uygulanması sonrasında çalışma grubunun zeybek tezene tavrı icra becerileri düzeyinin belirlenmesine ilişkin son test bulguları

Tablo 4. 26. KÖ1 son test deşifre sorusu puanları.

KÖ1 (Son Test Değerlendirme Deşifre Sorusu)	Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)		
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	95	85	95
Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	95	90	95
Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi	95	95	95
Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi	85	85	90
Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi	90	85	90
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	90	85	90
Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi	95	95	95
Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi	90	90	90
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Becerisi	85	80	90
Ortalama Puan	91,1	87,7	92,2
Öğrencinin Aldığı Puanların Ortalaması	90,3		

Tablo 4. 27. KÖ2 son test deşifre sorusu puanları.

KÖ2 (Son Test Değerlendirme Deşifre Sorusu)	Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)		
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	90	90	90
Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	95	95	95
Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi	95	95	95
Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi	90	95	90
Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi	90	85	90
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	90	90	90
Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi	90	90	90
Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi	85	85	90
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Becerisi	85	85	90
Ortalama Puan	89,6	90	91,1
Öğrencinin Aldığı Puanların Ortalaması		90,2	

Tablo 4. 28. KÖ3 son test deşifre sorusu puanları.

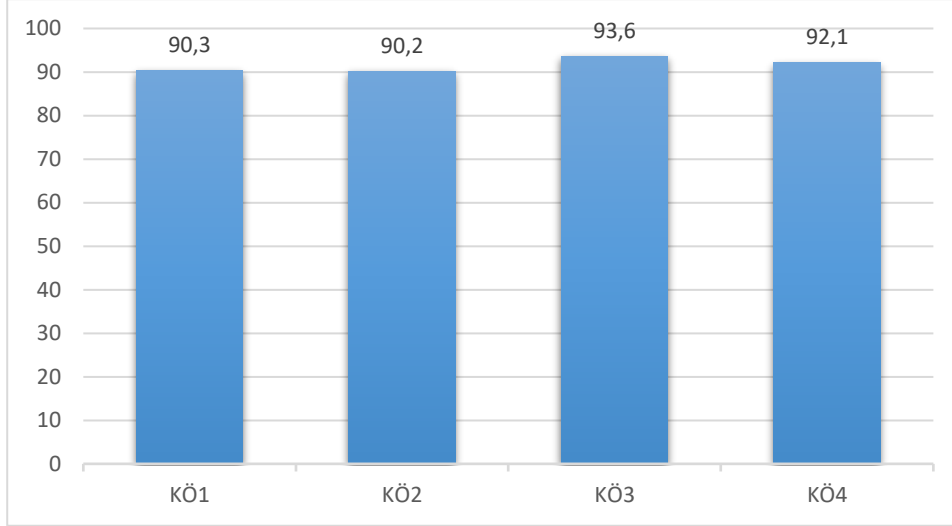
KÖ3 (Son Test Değerlendirme Deşifre Sorusu)	Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)		
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	95	95	95
Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	95	95	95
Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi	95	95	95
Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi	95	85	95
Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi	95	90	95

Tablo 4. 28. Devamı. KÖ3 son test deşifre sorusu puanları.

Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	95	95	95
Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi	95	95	95
Tezeneyile Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi	95	90	95
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Becerisi	90	90	90
Ortalama Puan	94,4	92,2	94,4
Öğrencinin Aldığı Puanların Ortalaması		93,6	

Tablo 4. 29. KÖ4 son test deşifre sorusu puanları.

KÖ4 (Son Test Değerlendirme Deşifre Sorusu)	Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)		
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	95	95	95
Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	95	95	95
Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi	95	95	95
Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi	95	95	95
Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi	95	95	95
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	85	85	90
Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi	95	95	95
Tezeneyile Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi	85	85	90
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Becerisi	85	85	90
Ortalama Puan	91,6	91,6	93,3
Öğrencinin Aldığı Puanların Ortalaması		92,1	

Şekil 4. 64. Katılımcı öğrencilerin son test deşifre sorusu puan ortalamaları.

4.4.3. Öğretim modelinin uygulanması sonrasında çalışma grubunun zeybek tezene tavrı icra becerileri düzeyinin kalıcılığının belirlenmesine ilişkin kalıcılık testi bulguları

Tablo 4. 30. KÖ1 kalıcılık testi deşifre sorusu puanları.

KÖ1 (Kalıcılık Testi Değerlendirme Deşifre Sorusu)	Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)		
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	90	90	90
Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	95	95	95
Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi	95	95	95
Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi	95	95	95
Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi	75	70	80
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	90	85	90
Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi	85	85	90
Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi	85	85	90
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Becerisi	85	80	90
Ortalama Puan	88,3	86,6	90,5
Öğrencinin Aldığı Puanların Ortalaması	88,4		

Tablo 4. 31. KÖ2 kalıcılık testi deşifre sorusu puanları.

KÖ2 (Kalıcılık Testi Değerlendirme Deşifre Sorusu)	Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)		
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	85	85	90
Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	95	95	95
Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi	90	95	90
Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi	95	95	95
Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi	80	80	85
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	90	90	90
Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi	95	90	95
Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi	85	85	90
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Becerisi	90	85	90
Ortalama Puan	89,4	88,8	91,1
Öğrencinin Aldığı Puanların Ortalaması	89,7		

Tablo 4. 32. KÖ3 kalıcılık testi deşifre sorusu puanları.

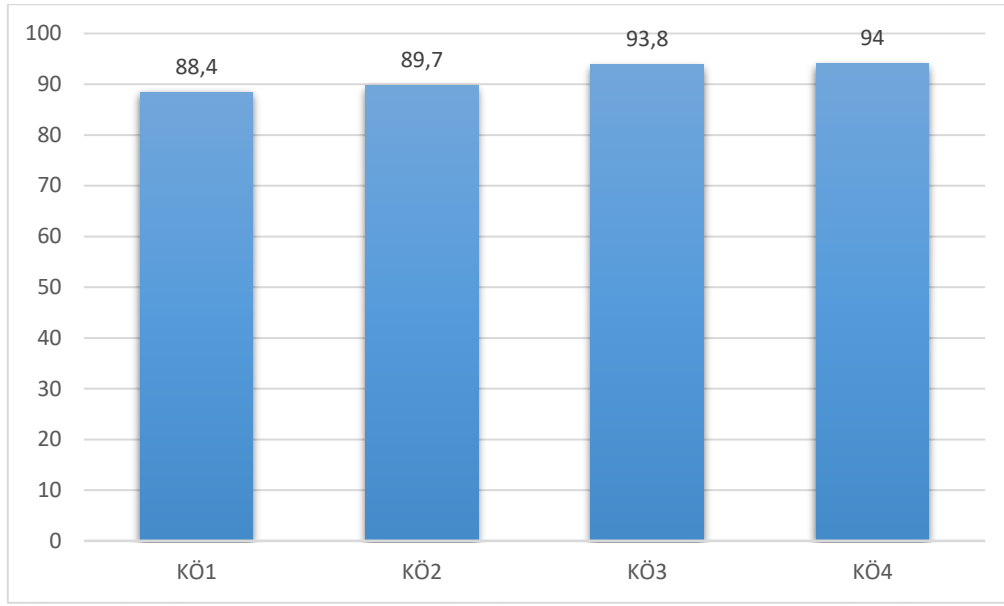
KÖ3 (Kalıcılık Testi Değerlendirme Deşifre Sorusu)	Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)		
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	95	95	95
Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	95	95	95
Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi	95	95	95
Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi	95	95	95
Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi	95	95	95
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	95	95	95

Tablo 4.32. Devamı. KÖ3 kalıcılık testi deşifre sorusu puanları.

Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi	95	95	95
Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi	90	90	90
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Becerisi	90	90	90
Ortalama Puan	93,8	93,8	93,8
Öğrencinin Aldığı Puanların Ortalaması	93,8		

Tablo 4. 33. KÖ4 kalıcılık testi deşifre sorusu puanları.

KÖ4 (Kalıcılık Testi Değerlendirme Deşifre Sorusu)	Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)		
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	95	95	95
Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	95	95	95
Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi	95	95	95
Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi	95	95	95
Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi	95	95	95
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	95	95	95
Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi	95	95	95
Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi	90	90	95
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Becerisi	90	90	90
Ortalama Puan	93,8	93,8	94,4
Öğrencinin Aldığı Puanların Ortalaması	94		

Şekil 4. 65. Katılımcı öğrencilerin kalıcılık testi deşifre sorusu puan ortalamaları.

4.4.4. Ön test, son test ve kalıcılık testi verilerine ilişkin bulgular

Araştırmanın bu kısmında; ön test, son test ve kalıcılık testi verilerine ilişkin analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4. 34. Katılımcı öğrencilerin ön test, son test ve kalıcılık testi verilerine ilişkin betimsel bulgular.

Ölçümler	Ön Test		Son Test		Kalıcılık Testi	
	Ort.	s.s	Ort.	s.s	Ort.	s.s
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	45,00	3,69	92,92	3,34	91,67	3,89
Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	77,50	3,99	94,58	1,44	95,00	0,00
Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi	71,67	6,15	91,25	4,33	95,00	0,00
Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi	35,00	7,39	91,25	3,77	86,67	9,37
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	67,92	5,82	90,00	3,69	92,08	3,34
Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi	2,92	1,08	89,17	3,59	88,75	3,11
Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi	6,00	4,63	95,00	0,00	94,17	1,95
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Becerisi	3,67	1,07	87,08	3,34	88,33	3,26
Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi	47,92	4,98	93,75	2,26	92,50	3,99

Araştırmada deney grubundaki öğrencilerin eğitimden önceki zeybek tezene tavrı icra becerileri düzeyini ve eğitimden sonraki zeybek tezene tavrı icra becerileri düzeyini ölçmek için ön test ve son test yapılmış ayrıca eğitimin kalıcılığını belirlemek için de son test uygulamasından 2 ay sonra kalıcılık testi yapılmıştır.

Araştırmanın sonucuna göre “Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi” düzeyine ilişkin deneme öncesi öğrencilerin ortalama puanı $45,00 \pm 3,69$ iken

deneme sonrası ortalama puan $92,92 \pm 3,34$ 'e çıkmış ve son test uygulamasından 2 ay sonra tekrardan ölçüldüğünde ortalama puanın $91,67 \pm 3,89$ olduğu belirlenmiştir.

“Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi” düzeyine ilişkin deneme öncesi öğrencilerin ortalama puanı $77,50 \pm 3,99$ iken deneme sonrasında ortalama puan $94,58 \pm 1,44$ 'e çıkmış ve son test uygulamasından 2 ay sonra tekrardan ölçüldüğünde ortalama puanın $95,00 \pm 0,00$ olduğu belirlenmiştir.

“Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi” düzeyine ilişkin deneme öncesi öğrencilerin ortalama puanı $71,67 \pm 6,15$ iken deneme sonrasında ortalama puan $91,25 \pm 4,33$ 'e çıkmış ve son test uygulamasından 2 ay sonra tekrardan ölçüldüğünde ortalama puanın $95,00 \pm 0,00$ olduğu belirlenmiştir.

“Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi” düzeyine ilişkin deneme öncesi öğrencilerin ortalama puanı $35,00 \pm 7,39$ iken deneme sonrasında ortalama puan $91,25 \pm 3,77$ 'ye çıkmış ve son test uygulamasından 2 ay sonra tekrardan ölçüldüğünde ortalama puanın $86,67 \pm 9,37$ olduğu belirlenmiştir.

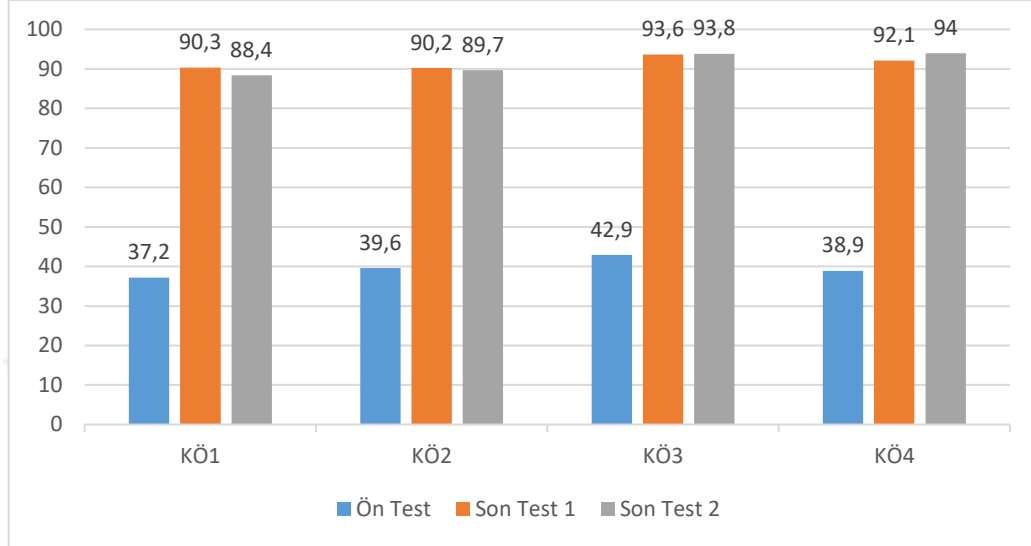
“Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi” düzeyine ilişkin deneme öncesi öğrencilerin ortalama puanı $67,92 \pm 5,82$ iken deneme sonrasında ortalama puan $90,00 \pm 3,69$ 'a çıkmış ve son test uygulamasından 2 ay sonra tekrardan ölçüldüğünde ortalama puanın $92,08 \pm 3,34$ olduğu belirlenmiştir.

“Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi” düzeyine ilişkin deneme öncesi öğrencilerin ortalama puanı $2,92 \pm 1,08$ iken deneme sonrasında ortalama puan $89,17 \pm 3,59$ 'a çıkmış ve son test uygulamasından 2 ay sonra tekrardan ölçüldüğünde ortalama puanın $88,75 \pm 3,11$ olduğu belirlenmiştir.

“Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi” düzeyine ilişkin deneme öncesi öğrencilerin ortalama puanı $6,00 \pm 4,63$ iken deneme sonrasında ortalama puan $95,00 \pm 0,00$ 'a çıkmış ve son test uygulamasından 2 ay sonra tekrardan ölçüldüğünde ortalama puanın $94,17 \pm 1,95$ olduğu belirlenmiştir.

“Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Becerisi” düzeyine ilişkin deneme öncesi öğrencilerin ortalama puanı $3,67 \pm 1,07$ iken deneme sonrasında ortalama puan $87,08 \pm 3,34$ 'e çıkmış ve son test uygulamasından 2 ay sonra tekrardan ölçüldüğünde ortalama puanın $88,33 \pm 3,26$ olduğu belirlenmiştir.

“Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi” düzeyine ilişkin deneme öncesi öğrencilerin ortalama puanı $47,92 \pm 4,98$ iken deneme sonrasında ortalama puan $93,75 \pm 2,26$ ’ya çıkmış ve son test uygulamasından 2 ay sonra tekrardan ölçüldüğünde ortalama puanın $92,50 \pm 3,99$ olduğu belirlenmiştir.

Şekil 4. 66. Katılımcı öğrencilerin ön test, son test ve kalıcılık testine ilişkin ortalama puanları.

4.4.5. Uzmanların, değerlendirme kriterlerine verdikleri puanlar arasındaki benzerlik ve farklılığa ilişkin bulgular

Uzmanların tüm kriterlere verdikleri puanların ve bu puan ortalamalarının uzmanlar arasındaki farklılıklarının incelenmesi için Kruskal Wallis H testi yapılmış olup sonuçlar Tablo 4.35.’te sunulmuştur.

Tablo 4. 35. Değerlendirme formunda yer alan kriterlere verilen puanların uzmanlara göre değişimine ait bulgular.

Değişkenler	Uzmanlar	n	Sıra Ort.	H	p
Kriter 1	Uzman 1	4	7,13	1,042	0,594
	Uzman 2	4	5,25		
	Uzman 3	4	7,13		
Kriter 2	Uzman 1	4	7,00	2,000	0,368
	Uzman 2	4	5,50		
	Uzman 3	4	7,00		
Kriter 3	Uzman 1	4	6,50	0,407	0,816
	Uzman 2	4	5,75		
	Uzman 3	4	7,25		
Kriter 4	Uzman 1	4	7,50	2,155	0,340
	Uzman 2	4	4,50		
	Uzman 3	4	7,50		
Kriter 5	Uzman 1	4	6,50	0,917	0,632
	Uzman 2	4	5,38		
	Uzman 3	4	7,63		
Kriter 6	Uzman 1	4	6,00	2,383	0,304
	Uzman 2	4	5,00		

Tablo 4. 35. Devamı. Değerlendirme formunda yer alan kriterlere verilen puanların uzmanlara göre değişimine ait bulgular.

	Uzman 3	4	8,50		
Kriter 7	Uzman 1	4	6,50	0,000	1,000
	Uzman 2	4	6,50		
	Uzman 3	4	6,50		
	Uzman 3	4	6,50		
Kriter 8	Uzman 1	4	5,38	5,250	0,072
	Uzman 2	4	4,63		
	Uzman 3	4	9,50		
	Uzman 3	4	9,50		
Kriter 9	Uzman 1	4	6,50	0,000	1,000
	Uzman 2	4	6,50		
	Uzman 3	4	6,50		
	Uzman 3	4	6,50		
Son Test	Uzman 1	4	6,25	2,535	0,282
	Uzman 2	4	4,63		
	Uzman 3	4	8,63		
	Uzman 3	4	8,63		

Kruskal Wallis H Testi Yapılmıştır.

Tablo 4.35 incelendiğinde uzmanların tüm kriterler ve genel ölçümleri için verdikleri puanların uzmanlar arasında farklılaşmadığı belirlenmiş olup ($p>0,05$) dolayısıyla uzmanların puanlama bakımından benzerlik gösterdikleri tespit edilmiştir.

4.4.6. Ön test, son test ve kalıcılık testi arasındaki anlam düzeyine ilişkin bulgular

Bu bölümde deney grubunda yer alan öğrencilerin ön test/son test/kalıcılık testi değerlendirme formunda yer alan 9 kriterle ait beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin anlam bakımından incelenmesine ilişkin bulgular sunulmuştur.

Tartım kümelerini doğru anlama ve seslendirme becerisi düzeyleri arasındaki ilişki

Tablo 4. 36. Katılımcı öğrencilerin “tartım kümelerini doğru anlama ve seslendirme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının karşılaştırılması.

Ölçüm	Test	Sıra Ort.	Ort.	S.s	X2	p
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	Ön Test	1,00	45,00	3,69		
	Son Test	2,63	92,92	3,34	21,512	0,001*
	Kalıcılık Testi	2,38	91,67	3,89		

* $p<0,05$; Friedman Testi Yapılmıştır.

Öğrencilerin deneme öncesi “Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi” açısından izlem süreleri arasındaki farklılıkların incelenmesinde Friedman testi yapılmış olup girişim öncesi öğrencilerin “Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi” düzeyleri $45,00\pm 3,69$ iken son test düzeylerinin ortalaması $92,92\pm 3,34$ ’e yükselmiş ve kalıcılık testinde $91,67\pm 3,89$ olarak belirlenmiş olup ölçümler arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür ($X^2:21,512$; $p=0,001<0,05$). Üç ölçüm arasındaki farkın detaylandırılması için yapılan Wilcoxon testi sonucu Tablo 4.37’de verilmiştir.

Tablo 4. 37. Katılımcı öğrencilerin “tartım kümelerini doğru anlama ve seslendirme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının ikili karşılaştırılması.

Ölçüm	Değişim	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Son test – Ön test	Negatif	0 ^a	0,00	0,00	-3,082b	0,002*
	Pozitif	12 ^b	6,50	78,00		
	Eşit	0 ^c				
Kalıcılık testi – Ön test	Negatif	0 ^d	0,00	0,00	-3,078b	0,002*
	Pozitif	12 ^e	6,50	78,00		
	Eşit	0 ^f				
Kalıcılık testi – Son test	Negatif	4 ^g	3,00	12,00	-1,342c	0,180
	Pozitif	1 ^h	3,00	3,00		
	Eşit	7 ⁱ				

*p<0,05; Wilcoxon Testi Yapılmıştır.

A. Son Test < Ön Test; B. Son Test > Ön Test; C. Son Test= Ön Test

D. Kalıcılık Test < Ön Test; E. Kalıcılık > Ön Test; F. Kalıcılık Test= Ön Test

G. Kalıcılık Test< Son Test; H. Kalıcılık Test > Son Test; İ. Kalıcılık Test = Son Test

Yapılan Wilcoxon testine göre son test puanları ile ön test puanları arasındaki farkın ve kalıcılık testi puanları ile ön test puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu ($p<0,05$) belirlenirken kalıcılık testi puanları ile son test puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığı ($p>0,05$) belirlenmiştir. Öğrencilerin son test değerlendirmesi ile tespit edilen “Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi” düzeylerinin ön teste göre arttığı (Mean Rank:6,50), kalıcılık testi değerlendirilmesi ile tespit edilen “Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi” düzeylerinin ön teste göre arttığı (Mean Rank:6,50) belirlenmiştir. Bu veriler ışığında öğrencilerin son test değerlendirmesi ile tespit edilen “Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi” düzeylerinin, ön test değerlendirmesiyle tespit edilen düzeylerine göre yüksek olduğu ve daha sonra yapılan kalıcılık testi değerlendirmesi ile bu farklılığın devam etmesinden kaynaklı olarak kalıcılığını koruduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tartım kümelerinde yer alan notaları doğru anlama ve seslendirme becerisi düzeyleri arasındaki ilişki

Tablo 4. 38. Katılımcı öğrencilerin “tartım kümelerinde yer alan notaları doğru anlama ve seslendirme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının karşılaştırılması.

Ölçüm	Test	Sıra Ort.	Ort.	S.s	X ²	p
Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi	Ön Test	1,00	77,50	3,99		
	Son Test	2,46	94,58	1,44	23,405	0,001*
	Kalıcılık Testi	2,54	95,00	0,00		

*p<0.05; Firedman Testi Yapılmıştır.

Öğrencilerin deneme öncesi “Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi” açısından izlem süreleri arasındaki farklılıkların incelenmesinde

Friedman testi yapılmış olup girişim öncesi öğrencilerin “Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi” düzeyleri $77,50 \pm 3,99$ iken son test düzeylerinin ortalaması $94,58 \pm 1,44$ ’e yükselmiş ve kalıcılık testinde $95,00 \pm 0,00$ olarak belirlenmiş olup ölçümler arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür ($X^2:23,405$; $p=0,001<0,05$). Üç ölçüm arasındaki farkın detaylandırılması için yapılan Wilcoxon testi sonucu Tablo 4.39’da verilmiştir.

Tablo 4. 39. Katılımcı öğrencilerin “tartım kümelerinde yer alan notaları doğru anlama ve seslendirme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının ikili karşılaştırılması.

Ölçüm	Değişim	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Son test – Ön test	Negatif	0 ^a	0,00	0,00		
	Pozitif	12 ^b	6,50	78,00	-3,126b	0,002*
	Eşit	0 ^c				
Kalıcılık testi – Ön test	Negatif	0 ^d	0,00	0,00		
	Pozitif	12 ^e	6,50	78,00	-3,108b	0,002*
	Eşit	0 ^f				
Kalıcılık testi – Son test	Negatif	0 ^g	0,00	0,00		
	Pozitif	1 ^h	1,00	1,00	-1,000b	0,317
	Eşit	11 ⁱ				

* $p<0,05$; Wilcoxon Testi Yapılmıştır.

A. Son Test < Ön Test; B. Son Test > Ön Test; C. Son Test= Ön Test

D. Kalıcılık Test < Ön Test; E. Kalıcılık > Ön Test; F. Kalıcılık Test= Ön Test

G. Kalıcılık Test < Son Test; H. Kalıcılık Test > Son Test; İ. Kalıcılık Test = Son Test

Yapılan Wilcoxon testine göre son test puanları ile ön test puanları arasındaki farkın ve kalıcılık testi puanları ile ön test puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu ($p<0,05$) belirlenirken kalıcılık testi puanları ile son test puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığı ($p>0,05$) belirlenmiştir. Öğrencilerin son test değerlendirmesi ile tespit edilen “Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi” düzeylerinin ön teste göre arttığı (Mean Rank:6,50), kalıcılık testi değerlendirilmesi ile tespit edilen “Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi” düzeylerinin ön teste göre arttığı (Mean Rank:6,50) belirlenmiştir. Bu veriler ışığında öğrencilerin son test değerlendirmesi ile tespit edilen “Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi” düzeylerinin, ön test değerlendirmesiyle tespit edilen düzeylerine göre yüksek olduğu ve daha sonra yapılan kalıcılık testi değerlendirmesi ile bu farklılığın devam etmesinden kaynaklı olarak kalıcılığını koruduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Doğru parmak numaralarını kullanma becerisi düzeyleri arasındaki ilişki

Tablo 4. 40. Katılımcı öğrencilerin “doğru parmak numaralarını kullanma becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının karşılaştırılması.

Ölçüm	Test	Sıra Ort.	Ort.	S.s	X ²	p
Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi	Ön Test	1,00	71,67	6,15		
	Son Test	2,25	91,25	4,33	22,286	0,001*
	Kalıcılık Testi	2,75	95,00	0,00		

*p<0,05; Friedman Testi Yapılmıştır.

Öğrencilerin deneme öncesi “Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi” açısından izlem süreleri arasındaki farklılıkların incelenmesinde Friedman testi yapılmış olup girişim öncesi öğrencilerin “Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi” düzeyleri 71,67±6,15 iken son test düzeylerinin ortalaması 91,25±4,33’e yükselmiş ve kalıcılık testinde 95,00±0,00 olarak belirlenmiş olup ölçümler arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür (X²:22,286; p=0,001<0,05). Üç ölçüm arasındaki farkın detaylandırılması için yapılan Wilcoxon testi sonucu Tablo 4.41’de verilmiştir.

Tablo 4. 41. Katılımcı öğrencilerin “doğru parmak numaralarını kullanma becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının ikili karşılaştırılması.

Ölçüm	Değişim	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Son test – Ön test	Negatif	0 ^a	0,00	0,00		
	Pozitif	12 ^b	6,50	78,00	-3,114b	0,002*
	Eşit	0 ^c				
Kalıcılık testi – Ön test	Negatif	0 ^d	0,00	0,00		
	Pozitif	12 ^e	6,50	78,00	-3,078b	0,002*
	Eşit	0 ^f				
Kalıcılık testi – Son test	Negatif	0 ^g	0,00	0,00		
	Pozitif	6 ^h	3,50	21,00	-2,251b	0,024*
	Eşit	6 ⁱ				

*p<0,05; Wilcoxon Testi Yapılmıştır.

A. Son Test < Ön Test; B. Son Test > Ön Test; C. Son Test= Ön Test

D. Kalıcılık Test < Ön Test; E. Kalıcılık > Ön Test; F. Kalıcılık Test= Ön Test

G. Kalıcılık Test< Son Test; H. Kalıcılık Test > Son Test; İ. Kalıcılık Test = Son Test

Yapılan Wilcoxon testine göre son test puanları ile ön test puanları arasındaki farkın, kalıcılık testi puanları ile ön test puanları arasındaki farkın ve kalıcılık testi puanları ile son test puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu (p<0,05) belirlenmiştir. Öğrencilerin son test değerlendirmesi ile tespit edilen “Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi” düzeylerinin ön teste göre arttığı (Mean Rank:6,50), kalıcılık testi değerlendirmesi ile tespit edilen “Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi” düzeylerinin ön teste göre arttığı (Mean Rank:6,50) ve kalıcılık testi değerlendirmesi ile tespit edilen “Doğru Parmak

Numaralarını Kullanma Becerisi” düzeylerinin son teste göre arttığı (Mean Rank:3,50) belirlenmiştir. Bu veriler ışığında öğrencilerin son test değerlendirmesi ile tespit edilen “Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi” düzeylerinin, ön test değerlendirmesiyle tespit edilen düzeylerine göre yüksek olduğu ve daha sonra yapılan kalıcılık testi değerlendirmesi ile bu farklılığın devam etmesinden kaynaklı olarak kalıcılığını koruduğu ve kalıcılık testi değerlendirmesine göre “Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi” düzeylerinde bir artış olduğu belirlenmiştir. Kalıcılık testi değerlendirmesinde ortaya çıkan bu düzey artışına bağlı olarak öğrencilerle yapılan görüşme neticesinde öğrencilerin 7 haftalık aktif ders süreci sonraki dönemde çalıştıkları eser ve alıştırmalarda doğru parmak numaralarını kullanmaya dikkat ettikleri yönünde dönütlere ulaşılmıştır. Ortaya çıkan anlamlı farkın bu durumdan kaynaklı olabileceği değerlendirilmektedir.

Duraksamadan akıcı bir şekilde icra becerisi düzeyleri arasındaki ilişki

Tablo 4. 42. Katılımcı öğrencilerin “duraksamadan akıcı bir şekilde icra becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının karşılaştırılması.

Ölçüm	Test	Sıra Ort.	Ort.	S.s	X ²	p
Duraksamadan	Ön Test	1,00	35,00	7,39		
Akıcı Bir Şekilde	Son Test	2,71	91,25	3,77	21,256	0,001*
İcra Becerisi	Kalıcılık Testi	2,29	86,67	9,37		

*p<0,05; Friedman Testi Yapılmıştır.

Öğrencilerin deneme öncesi “Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi” açısından izlem süreleri arasındaki farklılıkların incelenmesinde Friedman testi yapılmış olup girişim öncesi öğrencilerin “Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi” düzeyleri 35,00±7,39 iken son test düzeylerinin ortalaması 91,25±3,77’ye yükselmiş ve kalıcılık testinde 86,67±9,37 olarak belirlenmiş olup ölçümler arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür (X²:21,256; p=0,001<0,05). Üç ölçüm arasındaki farkın detaylandırılması için yapılan Wilcoxon testi sonucu Tablo 4.43’te verilmiştir.

Tablo 4. 43. Katılımcı öğrencilerin “duraksamadan akıcı bir şekilde icra becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının ikili karşılaştırılması.

Ölçüm	Değişim	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Son test – Ön test	Negatif	0 ^a	0,00	0,00		
	Pozitif	12 ^b	6,50	78,00	-3,089b	0,002*
	Eşit	0 ^c				
Kalıcılık test – Ön test	Negatif	0 ^d	0,00	0,00		
	Pozitif	12 ^e	6,50	78,00	-3,069b	0,002*

Tablo 4.43. Devamı. Katılımcı öğrencilerin “duraksamadan akıcı bir şekilde icra becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının ikili karşılaştırılması.

	Eşit	0 ^f				
	Negatif	6 ^g	4,33	26,00		
Kalıcılık test – Son test	Pozitif	1 ^h	2,00	2,00	-2,050c	0,040*
	Eşit	5 ⁱ				

*p<0,05; Wilcoxon Testi Yapılmıştır.

A. Son Test < Ön Test; B. Son Test > Ön Test; C. Son Test= Ön Test

D. Kalıcılık Test < Ön Test; E. Kalıcılık > Ön Test; F. Kalıcılık Test= Ön Test

G. Kalıcılık Test< Son Test; H. Kalıcılık Test > Son Test; İ. Kalıcılık Test = Son Test

Yapılan Wilcoxon testine göre son test puanları ile ön test puanları arasındaki farkın, kalıcılık testi puanları ile ön test puanları arasındaki farkın ve kalıcılık testi puanları ile son test puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu ($p<0,05$) belirlenmiştir. Öğrencilerin son test değerlendirmesi ile tespit edilen “Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi” düzeylerinin ön teste göre arttığı (Mean Rank:6,50), kalıcılık testi değerlendirmesi ile tespit edilen “Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi” düzeylerinin ön teste göre arttığı (Mean Rank:6,50) ve kalıcılık testi değerlendirmesi ile tespit edilen “Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi” düzeylerinin son teste göre azaldığı (Mean Rank:4,33) belirlenmiştir. Bu veriler ışığında öğrencilerin son test değerlendirmesi ile tespit edilen “Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi” düzeylerinin, ön test değerlendirmesiyle tespit edilen düzeylerine göre daha yüksek olduğu ve daha sonra yapılan kalıcılık testi değerlendirmesinde bu farklılığın son test değerlendirme sonuçlarına göre “Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi” düzeyleri için azaldığı belirlenmiştir. Öğrencilerle yapılan görüşme neticesinde bu anlamlı azalmanın, eğitim sürecinden sonra geçen 2 aylık dönemde öğrencilerin yeterince eser deşifresi yapmadıklarından kaynaklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Klavyede temiz ses elde etme becerisi düzeyleri arasındaki ilişki

Tablo 4. 44. Katılımcı öğrencilerin “klavyede temiz ses elde etme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının karşılaştırılması.

Ölçüm	Test	Sıra Ort.	Ort.	S.s	X ²	p
	Ön Test	1,00	67,91	5,82		
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi	Son Test	2,38	90,00	3,69	22,615	0,001*
	Kalıcılık Testi	2,63	92,08	3,34		

*p<0,05; Friedman Testi Yapılmıştır.

Öğrencilerin deneme öncesi “Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi” açısından izlem süreleri arasındaki farklılıkların incelenmesinde Friedman testi yapılmış olup girişim öncesi öğrencilerin “Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi” düzeyleri $67,91\pm5,82$ iken son test düzeylerinin ortalaması $90,00\pm3,69$ ’a yükselmiş ve kalıcılık testinde $92,08\pm3,34$ olarak

belirlenmiş olup ölçümler arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür ($X^2:22,615$; $p=0,001<0,05$). Üç ölçüm arasındaki farkın detaylandırılması için yapılan Wilcoxon testi sonucu Tablo 4.45'te verilmiştir.

Tablo 4. 45. Katılımcı öğrencilerin “klavyede temiz ses elde etme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının ikili karşılaştırılması.

Ölçüm	Değişim	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Son test – Ön test	Negatif	0 ^a	0,00	0,00		
	Pozitif	12 ^b	6,50	78,00	-3,114b	0,002*
	Eşit	0 ^c				
Kalıcılık testi – Ön test	Negatif	0 ^d	0,00	0,00		
	Pozitif	12 ^e	6,50	78,00	-3,093b	0,002*
	Eşit	0 ^f				
Kalıcılık testi – Son test	Negatif	0 ^g	0,00	0,00		
	Pozitif	3 ^h	2,00	6,00	-1,633b	0,102
	Eşit	9 ⁱ				

* $p<0,05$; Wilcoxon Testi Yapılmıştır.

A. Son Test < Ön Test; B. Son Test > Ön Test; C. Son Test= Ön Test

D. Kalıcılık Test < Ön Test; E. Kalıcılık > Ön Test; F. Kalıcılık Test= Ön Test

G. Kalıcılık Test< Son Test; H. Kalıcılık Test > Son Test; İ. Kalıcılık Test = Son Test

Yapılan Wilcoxon testine göre son test puanları ile ön test puanları arasındaki farkın ve kalıcılık testi puanları ile ön test puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu ($p<0,05$) belirlenirken kalıcılık testi puanları ile son test puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığı ($p>0,05$) belirlenmiştir. Öğrencilerin son test değerlendirmesi ile tespit edilen “Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi” düzeylerinin ön teste göre arttığı (Mean Rank:6,50), kalıcılık testi değerlendirilmesi ile tespit edilen “Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi” düzeylerinin ön teste göre arttığı (Mean Rank:6,50) belirlenmiştir. Bu veriler ışığında öğrencilerin son test değerlendirmesi ile tespit edilen “Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi” düzeylerinin, ön test değerlendirmesiyle tespit edilen düzeylerine göre yüksek olduğu ve daha sonra yapılan kalıcılık testi değerlendirmesi ile bu farklılığın devam etmesinden kaynaklı olarak kalıcılığını koruduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tezeneyle çırpma hareketini doğru yapma becerisi düzeyleri arasındaki ilişki

Tablo 4. 46. Katılımcı öğrencilerin “tezeneyle çırpma hareketini doğru yapma becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının karşılaştırılması.

Ölçüm	Test	Sıra Ort.	Ort.	S.s	X^2	p
Tezeneyle Çırpma	Ön Test	1,00	2,92	1,08		
Hareketini Doğru Yapma	Son Test	2,54	89,17	3,59	20,140	0,001*
Becerisi	Kalıcılık Testi	2,46	88,75	3,11		

* $p<0,05$; Firedman Testi Yapılmıştır.

Öğrencilerin deneme öncesi “Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi” açısından izlem süreleri arasındaki farklılıkların incelenmesinde Friedman testi yapılmış olup girişim öncesi öğrencilerin “Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi” düzeyleri $2,92 \pm 1,08$ iken son test düzeylerinin ortalaması $89,17 \pm 3,59$ ’a yükselmiş ve kalıcılık testinde $88,75 \pm 3,11$ olarak belirlenmiş olup ölçümler arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür ($X^2:20,140$; $p=0,001<0,05$). Üç ölçüm arasındaki farkın detaylandırılması için yapılan Wilcoxon testi sonucu Tablo 4.47’de verilmiştir.

Tablo 4. 47. Katılımcı öğrencilerin “tezeneyle çırpma hareketini doğru yapma becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının ikili karşılaştırılması.

Ölçüm	Değişim	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Son test – Ön test	Negatif	0 ^a	0,00	0,00		
	Pozitif	12 ^b	6,50	78,00	-3,068b	0,002*
	Eşit	0 ^c				
Kalıcılık testi – Ön test	Negatif	0 ^d	0,00	0,00		
	Pozitif	12 ^e	6,50	78,00	-3,069b	0,002*
	Eşit	0 ^f				
Kalıcılık testi – Son test	Negatif	4 ^g	4,00	16,00		
	Pozitif	3 ^h	4,00	12,00	-,378c	0,705
	Eşit	5 ⁱ				

* $p<0,05$; Wilcoxon Testi Yapılmıştır.

A. Son Test < Ön Test; B. Son Test > Ön Test; C. Son Test= Ön Test

D. Kalıcılık Test < Ön Test; E. Kalıcılık > Ön Test; F. Kalıcılık Test= Ön Test

G. Kalıcılık Test< Son Test; H. Kalıcılık Test > Son Test; İ. Kalıcılık Test = Son Test

Yapılan Wilcoxon testine göre son test puanları ile ön test puanları arasındaki farkın ve kalıcılık testi puanları ile ön test puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu ($p<0,05$) belirlenirken kalıcılık testi puanları ile son test puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığı ($p>0,05$) belirlenmiştir. Öğrencilerin son test değerlendirmesi ile tespit edilen “Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi” düzeylerinin ön teste göre arttığı (Mean Rank:6,50), kalıcılık testi değerlendirilmesi ile tespit edilen “Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi” düzeylerinin ön teste göre arttığı (Mean Rank:6,50) belirlenmiştir. Bu veriler ışığında öğrencilerin son test değerlendirmesi ile tespit edilen “Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi” düzeylerinin, ön test değerlendirmesiyle tespit edilen düzeylerine yüksek olduğu ve daha sonra yapılan kalıcılık testi değerlendirmesi ile bu farklılığın devam etmesinden kaynaklı olarak kalıcılığını koruduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Zeybek tezene tavrı içeren tartım kümelerini ayırt etme ve seslendirme becerisi düzeyleri arasındaki ilişki

Tablo 4. 48. Katılımcı öğrencilerin “zeybek tezene tavrı içeren tartım kümelerini ayırt etme ve seslendirme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının karşılaştırılması.

Ölçüm	Test	Sıra Ort.	Ort.	S.s	X ²	p
Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi	Ön Test	1,00	6,00	4,63		
	Son Test	2,58	95,00	0,00	22,947	0,001*
	Kalıcılık Testi	2,42	94,17	1,95		

*p<0,05; Fiedman Testi Yapılmıştır.

Öğrencilerin deneme öncesi “Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi” açısından izlem süreleri arasındaki farklılıkların incelenmesinde Friedman testi yapılmış olup girişim öncesi çocukların “Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi” düzeyleri 6,00±4,63 iken son test düzeylerinin ortalaması 95,00±0,00’a yükselmiş ve kalıcılık testinde 94,17±1,95 olarak belirlenmiş olup ölçümler arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür (X²:22,947; p=0,001<0,05). Üç ölçüm arasındaki farkın detaylandırılması için yapılan Wilcoxon testi sonucu Tablo 4.49’da verilmiştir.

Tablo 4. 49. Katılımcı öğrencilerin “zeybek tezene tavrı içeren tartım kümelerini ayırt etme ve seslendirme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının ikili karşılaştırılması.

Ölçüm	Değişim	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Son test – Ön test	Negatif	0 ^a	0,00	0,00		
	Pozitif	12 ^b	6,50	78,00	-3,088b	0,002*
	Eşit	0 ^c				
Kalıcılık testi – Ön test	Negatif	0 ^d	0,00	0,00		
	Pozitif	12 ^e	6,50	78,00	-3,078b	0,002*
	Eşit	0 ^f				
Kalıcılık testi – Son test	Negatif	2 ^g	1,50	3,00		
	Pozitif	0 ^h	0,00	0,00	-1,414c	0,157
	Eşit	10 ⁱ				

*p<0,05; Wilcoxon Testi Yapılmıştır.

A. Son Test < Ön Test; B. Son Test > Ön Test; C. Son Test= Ön Test

D. Kalıcılık Test < Ön Test; E. Kalıcılık > Ön Test; F. Kalıcılık Test= Ön Test

G. Kalıcılık Test< Son Test; H. Kalıcılık Test > Son Test; İ. Kalıcılık Test = Son Test

Yapılan Wilcoxon testine göre son test puanları ile ön test puanları arasındaki farkın ve kalıcılık testi puanları ile ön test puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu (p<0,05) belirlenirken kalıcılık test puanları ile son test puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığı (p>0,05) belirlenmiştir. Öğrencilerin son test değerlendirmesi ile tespit edilen “Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi” düzeylerinin ön teste göre arttığı (Mean Rank:6,50), kalıcılık testi değerlendirilmesi ile tespit edilen “Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi” düzeylerinin ön teste göre arttığı (Mean Rank:6,50) belirlenmiştir. Bu veriler ışığında öğrencilerin son test

değerlendirmesi ile tespit edilen “Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi” düzeylerinin, ön test değerlendirmesiyle tespit edilen düzeylerine göre yüksek olduğu ve daha sonra yapılan kalıcılık testi değerlendirmesi ile bu farklılığın devam etmesinden kaynaklı olarak kalıcılığını koruduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Zeybek tezene tavrının karakteristiğine uygun icra becerisi düzeyleri arasındaki ilişki

Tablo 4. 50. Katılımcı öğrencilerin “zeybek tezene tavrının karakteristiğine uygun icra becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının karşılaştırılması.

Ölçüm	Test	Sıra Ort.	Ort.	S.s	X ²	p
Zeybek Tezene Tavrının	Ön Test	1,00	3,67	1,07		
Karakteristiğine Uygun İcra	Son Test	2,38	87,08	3,34	22,615	0,001*
Becerisi	Kalıcılık Testi	2,63	88,33	3,26		

*p<0,05; Friedman Testi Yapılmıştır.

Öğrencilerin deneme öncesi “Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Becerisi” açısından izlem süreleri arasındaki farklılıkların incelenmesinde Friedman testi yapılmış olup girişim öncesi öğrencilerin “Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Becerisi” düzeyleri $3,67 \pm 1,07$ iken son test düzeylerinin ortalaması $87,08 \pm 3,34$ ’e yükselmiş ve kalıcılık testinde $88,33 \pm 3,26$ olarak belirlenmiş olup ölçümler arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür ($X^2:22,615$; $p=0,001<0,05$). Üç ölçüm arasındaki farkın detaylandırılması için yapılan Wilcoxon testi sonucu Tablo 4.51’de verilmiştir.

Tablo 4. 51. Katılımcı öğrencilerin “zeybek tezene tavrının karakteristiğine uygun icra becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının ikili karşılaştırılması.

Ölçüm	Değişim	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Son test – Ön test	Negatif	0 ^a	0,00	0,00		
	Pozitif	12 ^b	6,50	78,00	-3,083b	0,002*
	Eşit	0 ^c				
Kalıcılık testi – Ön test	Negatif	0 ^d	0,00	0,00		
	Pozitif	12 ^e	6,50	78,00	-3,077b	0,002*
	Eşit	0 ^f				
Kalıcılık testi – Son test	Negatif	0 ^h	0,00	0,00		
	Pozitif	3 ^h	2,00	6,00	-1,732b	0,083
	Eşit	9 ⁱ				

*p<0,05; Wilcoxon Testi Yapılmıştır.

A. Son Test < Ön Test; B. Son Test > Ön Test; C. Son Test= Ön Test

D. Kalıcılık Test < Ön Test; E. Kalıcılık > Ön Test; F. Kalıcılık Test= Ön Test

G. Kalıcılık Test < Son Test; H. Kalıcılık Test > Son Test; İ. Kalıcılık Test = Son Test

Yapılan Wilcoxon testine göre son test puanları ile ön test puanları arasındaki farkın ve kalıcılık testi puanları ile ön test puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu ($p<0,05$) belirlenirken kalıcılık testi puanları ile son test puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığı

($p>0,05$) belirlenmiştir. Öğrencilerin son test değerlendirmesi ile tespit edilen “Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Becerisi” düzeylerinin ön teste göre arttığı (Mean Rank:6,50), kalıcılık testi değerlendirilmesi ile tespit edilen “Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Becerisi” düzeylerinin ön teste göre arttığı (Mean Rank:6,50) belirlenmiştir. Bu veriler ışığında öğrencilerin son test değerlendirmesi ile tespit edilen “Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Becerisi” düzeylerinin, ön test değerlendirmesiyle tespit edilen düzeylerine göre daha yüksek olduğu ve daha sonra yapılan kalıcılık testi değerlendirmesi ile bu farklılığın devam etmesinden kaynaklı olarak kalıcılığını koruduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Verilen süre içerisinde eseri deşifre etme becerisi düzeyleri arasındaki ilişki

Tablo 4. 52. Katılımcı öğrencilerin “verilen süre içerisinde eseri deşifre etme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının karşılaştırılması.

Ölçüm	Test	Sıra Ort.	Ort.	S.s	X ²	p
Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi	Ön Test	1,00	47,92	4,98		
	Son Test	2,54	93,75	2,26	21,122	0,001*
	Kalıcılık Testi	2,46	92,50	3,99		

* $p<0,05$; Friedman Testi Yapılmıştır.

Öğrencilerin deneme öncesi “Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi” açısından izlem süreleri arasındaki farklılıkların incelenmesinde Friedman testi yapılmış olup girişim öncesi çocukların “Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi” düzeyleri $47,92\pm4,98$ iken son test düzeylerinin ortalaması $93,75\pm2,26$ ’ya yükselmiş ve kalıcılık testinde $92,50\pm3,99$ olarak belirlenmiş olup ölçümler arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür ($X^2:21,122$; $p=0,001<0,05$). Üç ölçüm arasındaki farkın detaylandırılması için yapılan Wilcoxon testi sonucu Tablo 4.53’te verilmiştir.

Tablo 4. 53. Katılımcı öğrencilerin “verilen süre içerisinde eseri deşifre etme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının ikili karşılaştırılması.

Ölçüm	Değişim	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Son test – Ön test	Negatif	0 ^a	0,00	0,00		
	Pozitif	12 ^b	6,50	78,00	-3,087b	0,002*
	Eşit	0 ^c				
Kalıcılık testi – Ön test	Negatif	0 ^d	0,00	0,00		
	Pozitif	12 ^e	6,50	78,00	-3,114b	0,002*
	Eşit	0 ^f				
Kalıcılık testi – Son test	Negatif	3 ^h	3,67	11,00		
	Pozitif	2 ^h	2,00	4,00	-,966c	0,334
	Eşit	7 ⁱ				

* $p<0,05$; Wilcoxon Testi Yapılmıştır.

A. Son Test < Ön Test; B. Son Test > Ön Test; C. Son Test = Ön Test

Tablo 4.53. Devamı. Katılımcı öğrencilerin “verilen süre içerisinde eseri deşifre etme becerisi”ne ait ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarının ikili karşılaştırılması.

D. Kalıcılık Test < Ön Test; E. Kalıcılık > Ön Test; F. Kalıcılık Test= Ön Test

G. Kalıcılık Test< Son Test; H. Kalıcılık Test > Son Test; İ. Kalıcılık Test = Son Test

Yapılan Wilcoxon testine göre son test puanları ile ön test puanları arasındaki farkın ve kalıcılık testi puanları ile ön test puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu ($p<0,05$) belirlenirken kalıcılık testi puanları ile son test puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığı ($p>0,05$) belirlenmiştir. Öğrencilerin son test değerlendirmesi ile tespit edilen “Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi” düzeylerinin ön teste göre arttığı (Mean Rank:6,50), kalıcılık testi değerlendirilmesi ile tespit edilen “Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi” düzeylerinin ön teste göre arttığı (Mean Rank:6,50) belirlenmiştir. Bu veriler ışığında öğrencilerin son test değerlendirmesi ile tespit edilen “Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi” düzeylerinin, ön test değerlendirmesiyle tespit edilen düzeylerine göre daha yüksek olduğu ve daha sonra yapılan kalıcılık testi ile bu farklılık devam ettiğinden kalıcılığını koruduğu belirlenmiştir.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

5.1.1. GSL bağlama derslerinde zeybek tezene tavrı öğretiminin mevcut durumuna ilişkin sonuçlar

GSL’de bağlama derslerini yürüten ve çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin 7’si eğitim fakültesi müzik öğretmenliği ana bilim dalından, 2’si konservatuvardan, 1’i de güzel sanatlar fakültesinden mezundur. Uzunoğlu (2008), Türkiye’deki GSL çalgı derslerinde öğrencilerin ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları incelediği yüksek lisans tezinde, bu okullarda görev yapan ve çalışma grubunda yer alan 7 bağlama öğretmenin tamamının eğitim fakültesi müzik öğretmenliği ana bilim dalı mezunu olduğunu belirtmiştir. Bu durumu, müzik öğretmenliği mezunlarının çalgı eğitimi için yeterli bir eğitim almadıkları gerekçesinden hareketle olumsuz bir durum olarak nitelendirmiştir. Ancak bu çalışma kapsamında GSL’de bağlama dersini yürüten öğretmenlerle yapılan görüşmeler neticesinde böyle bir ayrımı destekleyici veriler elde edilememiştir. Öte yandan güzel sanatlar fakültesine öğretmen atamalarında, atanacak öğretmenlerin mezun olduğu lisans programının, bu atamanın yapılmasında bir koşul veya belirleyici bir kriter olmadığı noktasından hareketle Uzunoğlu’nun (2008) yaptığı değerlendirmenin geneli temsil etmediği değerlendirilmektedir.

Her ne kadar ders programlarıyla belirlenmiş olsa da görüşme yapılan öğretmenlerin; öğrencilerin hazır bulunuş düzeylerinin farklılığı, okul programlarının ve ders saatlerinin farklılığı gibi nedenlerden dolayı tezene tavırları öğretiminin sınıf düzeylerine göre dağılımlarına yönelik ortak bir uygulamada birleşemedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, Güngör’ün (2017) “yöresel mızrap tekniklerinin hangi sırada ele alınacağının öğretmen tarafından belirlenmesinin daha uygun olacağı” şeklinde ulaştığı sonuçla paralellik göstermektedir. Öte yandan yaşanan pandemiden kaynaklı olarak bu öğretim birliğinin sağlanamaması durumunun daha da derinleştiği görülmektedir.

GSL’de bağlama derslerinde öğrencilerin öğrenme ve geliştirme noktasında en zorlandıkları tezene tavrının Konya tezene tavrı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Karkın vd.’nin (2014) “Konya tavırlı halk ezgileri, icra zorluğu açısından bağlama icrası ve öğretiminde ayrı bir dikkat ve çaba gerektirmektedir” görüşüyle desteklenmektedir. Bununla

birlikte zeybek tezene tavrını da içeren Konya tezene tavrının iyi anlaşılıp geliştirilebilmesi için zeybek tezene tavrına hâkim olmak gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Zeybek tezene tavrı çalışmalarında amaçlanan temel düzeyde icra becerilerinin kazanımlarının, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi gibi değişkenlere bağlı olarak gerçekleşebildiği ancak ileri düzeyde icra becerileri kazanımlarına ulaşmanın; disiplinli çalışma, yöresel bağlama icracılarını dinleme ve o yörelere fiziken yakın olma gibi etkenlerin sağlanabilmesine bağlı olarak geliştiği sonucuna varılmıştır. Bu durum Yaymak'ın (2022) araştırma sonuçlarıyla benzerlik taşımaktadır. Öğretmenlerin, zeybek tezene tavrı icra becerilerine yönelik kazanımları değerlendirirken %50'sinin yazılı bir performans değerlendirme formu kullandığı belirlenmiştir.

Zeybek tezene tavrı icra becerilerinin gelişimi için konuya ilişkin hazırlanmış egzersiz ve etütlerin gerekli ve etkili olduğu çalışma grubuyla gerçekleşen görüşmelerden ortaya çıkmaktadır. Bu etki; çalışma grubunda yer alan öğretmenler tarafından öğrenmeyi kolaylaştırma, tezene vuruşlarında dengeyi sağlama, nota okumayı kolaylaştırma, tavrın kolay algılanabilmesine olanak sağlama şeklinde ifade edilmiştir. Benzer bir sonuç Silifke tezene tavrının seslendirilmesine yönelik olarak İnanıcı'nın (2017) ve Şen'in (2019) çalışmalarında da mevcuttur. Öte yandan Akdağ'ın (2012) çalışmasının, tezene tavrılarının öğretimine yönelik çalışmada yer alan ön alıştırmalar yönüyle değerlendirildiği takdirde bu araştırmanın sonuçlarıyla paralellik gösterdiği değerlendirilmektedir. Görüşme sorularından elde edilen veriler ve literatür taraması neticesinde tezene tavrılarının öğretimine yönelik hazırlanan kaynakların büyük bir kısmının egzersiz ve etüt temelinde ön alıştırmalar noktasında ve sayıca yetersiz kaldığı, mevcut kaynakların daha çok tezene tavrı içeren eserlerin direkt öğretimine yoğunlaşan bir öğretim yöntemini benimsediği görülmektedir. Bu bağlamda zeybek tezene tavrı öğretimine yönelik hazırlanan kaynakların nicelik ve nitelik bağlamından sınırlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tarım'ın (2008) yüksek lisans tezi çalışmasında bağlama metotları ile alakalı ulaştığı benzer sonuçlar dikkat çekicidir.

Çalışma grubundaki öğretmenlerin %70'inin, nitelik ve nicelik yönünden sınırlı olarak değerlendirilen kaynaklar arasından “Güzel Sanatlar Lisesi Çalgı Eğitimi Bağlama” kitabını kullandığı ancak tüm öğretmenlerin üzerinde uzlaştığı ortak bir kaynak bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu durumun, çalışma grubunda yer alan öğretmenler tarafından dile getirilen “kaynakların nitelik ve nicelik bakımından sınırlı olduğu” bulgusundan kaynaklanabileceği değerlendirilmektedir.

5.1.2. Öğretim modelinin öğrencilerin zeybek tezene tavrı icra becerileri üzerindeki etkisine ilişkin sonuçlar

Toplamda 7 haftayı kapsayan deney aşaması boyunca öğrencilerin zeybek tezene tavrı icra ve deşifre becerileri düzeyleri, hazırlanan ve uzmanlar tarafından puanlanan “haftalık ders değerlendirme formu” kullanılarak hafta hafta değerlendirilmiştir. Öğrencilerin birinci hafta puanları 40-45, ikinci hafta puanları 45-70, üçüncü hafta puanları 50-70, dördüncü hafta puanları 65-75, beşinci hafta puanları 70-85, altıncı hafta puanları 80-90 ve yedinci hafta puanları 85-95 aralığında tespit edilmiştir. Öğrencilerin süreç başında hazır bulunuşluk testi uygulanarak temel bağlama çalma ve nota okuma becerileri bakımından denk oldukları tespit edilmiş olup ilk hafta ve son hafta bu denklik durumunun devam ettiği görülmüştür. Ara haftalarda öğrencilerin puanları arasındaki fark 20 puana kadar çıkmış olsa da sonrasında bu fark kapanarak tekrardan denk duruma gelinmiştir. Öğrenciler arasındaki puan farklarının daha çok “akıcı icra, temiz ses elde etme ve pozisyon geçişlerini doğru yapma” becerileri düzeylerinin farklılığından kaynaklı olduğu tespit edilmiştir. Süreç içerisinde düşük puanlı öğrencilerin puanlarının yükselerek farkın kapanması, sunulan öğretim modelinin bu beceriler üzerinde olumlu etki yarattığı sonucunu doğurmuştur.

Ön test/son test/kalıcılık testi değerlendirme formunda yer alan tartım kümelerini doğru anlama ve seslendirme becerisi, tartım kümelerinde yer alan notaları doğru anlama ve seslendirme becerisi, doğru parmak numaralarını kullanma becerisi, duraksamadan akıcı bir şekilde icra becerisi, klavyede temiz ses elde etme becerisi, tezeneyile çırpma hareketini doğru yapma becerisi, zeybek tezene tavrı içeren tartım kümelerini ayırt etme ve seslendirme becerisi, zeybek tezene tavrının karakteristiğine uygun icra becerisi, verilen süre içerisinde eseri deşifre etme becerisi kriterlerinin ön test, son test ve kalıcılık testi ile tespit edilen düzeyleri arasında ilişki şu şekilde olmuştur:

1. Tartım kümelerini doğru anlama ve seslendirme becerisi: Son test ile ön test ve kalıcılık testi ile ön test arasında anlamlı bir yükseliş kaydedilmiş olup kalıcılık testi ile son test arasındaki farklılaşmanın anlamlı olmadığı görülmüştür.
2. Tartım kümelerinde yer alan notaları doğru anlama ve seslendirme becerisi: Son test ile ön test ve kalıcılık testi ile ön test arasında anlamlı bir yükseliş kaydedilmiş olup kalıcılık testi ile son test arasındaki farklılaşmanın anlamlı olmadığı görülmüştür.

3. Doğru parmak numaralarını kullanma becerisi: Son test ile ön test, kalıcılık testi ile ön test ve kalıcılık testi ile son test arasında anlamlı bir yükseliş kaydedilmiştir. Kalıcılık testiyle son test arasında tespit edilen bu anlamlı yükselişin, öğrencilerin aktif eğitim sürecinden sonraki bağlama icraları sırasında doğru parmak numarası kullanımına özen göstermesine bağlı olarak gerçekleştiği düşünülmektedir.
4. Duraksamadan akıcı bir şekilde icra becerisi: Son test ile ön test ve kalıcılık testi ile ön test arasında anlamlı bir yükseliş, kalıcılık testi ile son test arasında ise anlamlı bir düşüş kaydedilmiştir. Kalıcılık testiyle son test arasında tespit edilen bu anlamlı düşüşün, öğrencilerin aktif eğitim sürecinden sonra geçen 2 aylık dönemde yeterince eser deşifresi yapmamalarına bağlı olarak geliştiği düşünülmektedir.
5. Klavyede temiz ses elde etme becerisi: Son test ile ön test ve kalıcılık testi ile ön test arasında anlamlı bir yükseliş kaydedilmiş olup kalıcılık testi ile son test arasındaki farklılaşmanın anlamlı olmadığı görülmüştür.
6. Tezeneyle çırpma hareketini doğru yapma becerisi: Son test ile ön test ve kalıcılık testi ile ön test arasında anlamlı bir yükseliş kaydedilmiş olup kalıcılık testi ile son test arasındaki farklılaşmanın anlamlı olmadığı görülmüştür.
7. Zeybek tezene tavrı içeren tartım kümelerini ayırt etme ve seslendirme becerisi: Son test ile ön test ve kalıcılık testi ile ön test arasında anlamlı bir yükseliş kaydedilmiş olup kalıcılık testi ile son test arasındaki farklılaşmanın anlamlı olmadığı görülmüştür.
8. Zeybek tezene tavrının karakteristiğine uygun icra becerisi: Son test ile ön test ve kalıcılık testi ile ön test arasında anlamlı bir yükseliş kaydedilmiş olup kalıcılık testi ile son test arasındaki farklılaşmanın anlamlı olmadığı görülmüştür.
9. Verilen süre içerisinde eseri deşifre etme becerisi: Son test ile ön test ve kalıcılık testi ile ön test arasında anlamlı bir yükseliş kaydedilmiş olup kalıcılık testi ile son test arasındaki farklılaşmanın anlamlı olmadığı görülmüştür.

Öğrencilerin ön test, son test ve kalıcılık testi sonuçları arasında istatistiksel testler ile tespit edilen anlamlı fark neticesinde egzersiz ve etüt temelinde hazırlanan öğretim modelinin, başlangıç düzeyi zeybek tezene tavrı icra becerilerini kazandırma ve kazanılan becerilerin kalıcı olması noktasında katkı sağlayıcı ve etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

GSL bağlama derslerine yönelik MEB tarafından sunulan kitapların geliştirilme çalışmaları, alanda görev yapan ve bu kaynakları birincil kullanacak olan öğretmenleri de kapsayıcı şekilde daha geniş bir katılımı sürdürülebilir. Böylesine bir katılım, bu kaynaklardan faydalanacak kitle sayısını artırabildiği gibi bu kaynakların bir eğitim-öğretim materyali olarak niteliğini artırma noktasında da katkı sağlayabilir.

Bağlamada diğer tezene tavırlarının öğretimine yönelik yeni öğretim modelleri geliştirilebilir. Bu kapsamda hazırlanacak eğitim-öğretim materyalleri, özellikle birbiriyle ilişkili olduğu düşünülen tezene tavırlarının öğretiminde kolaydan zora bir biçimde aşamalı olarak birbiri ardına sunulabilir.

Araştırma kapsamında sunulan egzersiz ve etütlerden, başlangıç düzeyi zeybek tezene tavrı öğretiminde yararlanılabilir. Ayrıca egzersizlerin üretilme modeli, bu araştırmanın kapsamı dışında kalan diğer tezene öğretim modelleri kapsamında hazırlanacak egzersizlerde de kullanılabilir.

Tezene tavrı öğretimine yönelik hazırlanacak metotların gerek içeriği gerekse de notasyonu konu aldığı tezene tavrını ayrıntılı bir şekilde ele alması, bağlamada tezene tavrı öğretim sürecini daha verimli bir hale getirebilir. Öte yandan bu durum, her tezene tavrı için ayrı bir metot anlayışının gündeme gelmesini sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Acet, C. (2019). Dans üzerine yeni yaklaşımlar; zeybek dansı hareket semiyotikleri ile çağdaş dans koreografisi. *Eurasian Journal of Music and Dance*(15), s. 1-13. doi:<https://doi.org/10.31722/ejmd.668412>
- Açar, Y. (2022). Türk halk ezgilerinin makamsal adlandırılması üzerine. H. Arapgirlioğlu (Dü.) içinde, *Güzel sanatlar alanında teori ve araştırmalar* (s. 1-32). Serüven Yayınevi.
- Açın, C. (1987). Halk çalgılarımızda kullanılan ağaçların önemi. *III. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri* (s. 1-10). Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Açın, C. (1994). *Enstruman bilimi (organoloji)*. Yenidoğan Basımevi.
- Açın, S. Y. (2005). Bağlamada son elli yıldaki gelişmeler. H. Karababa (Dü.) içinde, *Anadolu nefesi bağlama tarihçesi yapım aşamaları-dünü-bugünü-yarını*. Yurtrenkleri Yayınevi.
- Akdağ, A. K. (2012). *Bağlamada düzenler ve tezene tavırları*. Pan Yayıncılık.
- Akdoğu, O. (1998). Zeybek kelimesinin kökeni. *İzmir Karşıyaka Belediye Konservatuvarı Dergisi*(2), s. 2-9.
- Akdoğu, O. (1999). *Kutsal hazinemiz Türk halk müziği* (Cilt 1). Selen Yayıncılık.
- Akdoğu, O. (1999). *Türk müziğinde perdeler*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Akdoğu, O. (2004). *Bir başkaldırı öyküsü zeybekler tarihi-ezgileri-dansları* (Cilt III). Sade Matbaacılık.
- Akdoğu, O. (2004). *Bir başkaldırı öyküsü zeybekler tarihi-ezgileri-dansları* (Cilt II). Sade Matbaacılık.
- Akdoğu, O. (2004). *Bir başkaldırı öyküsü zeybekler tarihi-ezgileri-dansları* (Cilt I). Sade Matbaacılık.
- Akkaş, S. (2021). *Türkiye’de cumhuriyet dönemi kültür ve müzik politikaları*. Gece Kitaplığı.

- Akkaya, A. (2014). *Anadolu halk dansları ve halk dansları üzerine genel değerlendirmeler*. Phoenix Yayınevi.
- Aksüt, S. (1988). Türk musikisi çalgı eğitiminde metot ihtiyacı. F. Yener (Dü.), *Birinci Müzik Kongresi Bildirileri* içinde (s. 415-417). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü.
- Aktı, E. (1995). İstanbul teknik üniversitesi Türk musikisi devlet konservatuvarı Türk halk müziği bilgileri ders notları.
- Algı, S. (2013). Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda geleneksel türk sanat müziği destekli bağlama öğretiminin öğrencilerin bağlama çalma becerisi ve tutumlarına etkisinin incelenmesi. *[Doktora tezi]*. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Alkan , V., Şimşek, S., & Erbil, B. A. (2019). Karma yöntem deseni: Öyküleyici alanyazın incelemesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - Journal of Qualitative Research in Education*, 7(2), s. 559-582. doi: 10.14689/issn.2148-2624.1.7c.2s.5m
- Altınay, F. (2000). Cumhuriyet döneminde Türk halk müziği alanında yapılan bilimsel çalışmalar. *[Doktora tezi]*. Ege Üniversitesi.
- Altınay, F. R. (2004). *Cumhuriyet döneminde halk müziği*. Meta Basım.
- Altuğ, N. (1998). Müzik eğitiminde metot ve yöntem. *Balıkesir 1. Türk Müziği Sempozyumu* (s. 15-20). Balıkesir: Taner Ofset.
- Andak, S. (2002). Atatürk'le müzik devrimi. A. Cengiz (Dü.), *21. yy Başında Türkiye'de Müzik Sempozyumu* içinde (s. 369-374). Ankara: Sevda-Cenap And Müzik Vakfı.
- Apaydın, A. K. (2019). Bağlamada eser yorumlama teknikleri ve bağlama eğitiminde kullanılabilirliğinin değerlendirilmesi. *[Yüksek lisans tezi]*. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Apaydın, A., & Algı, S. (2020). Bağlamada eser yorumlama tekniklerinin incelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(2), s. 1665-1683. doi:<https://doi.org/10.15869/itobiad.609722>

- Arseven, V. (2000). Türk halk müziğinin ezgisel yapısı üzerine. S. Turhan (Dü.) içinde, *Türk halk müziğinde çeşitli görüşler* (s. 15-28). T.C. Kültür Bakanlığı.
- Atasoy, M. U. (2009). Geleneksel Türk halk müziği çalgıları öğretiminde kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri. A. Koçak (Dü.), *Halk Müziğinde Çalgılar Uluslararası Sempozyumu Bildirileri* içinde (s. 81-89). İstanbul: Motif Vakfı Yayınları.
- Atılğan, H. (2000). Halk müziğimizde anonimlik ve beste meselesi. S. Turhan (Dü.) içinde, *Türk halk müziğinde çeşitli görüşler* (s. 163-173). T.C. Kültür Bakanlığı.
- Avcı, A. H. (2001). *Zeybeklik ve zeybekler bir başkaldırı geleneğinin toplumsal ve kültürel boyutları*. Verlag Anadolu.
- Avcı, A. H. (2004). *Zeybeklik ve zeybekler tarihi*. e Yayınları.
- Avcı, A. H. (2013). Zeybekliğin kökenine kısa bir bakış. M. Ekici, & G. Güneş (Dü.), *Zeybek Ateşi 2. Ulusal Efe Kurultayı Türk Tarihinde Efe ve Zeybek Kültürü Sempozyumu Bildirileri* içinde (s. 19-28). İzmir: T.C. Ödemiş Belediyesi Kültür Yayınları.
- Balkılıç, Ö. (2015). *Temiz ve soylu türküler söyleyelim*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Barış, D. A., Acay, S., Avcı, Ş., & Yılmaz, A. N. (2006). Çalgı eğitiminde fiziksel yapının önemi. *Ulusal Müzik Sempozyumu Bildirisi* (s. 529-541). Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Baydu, U. (2016). *Müzik Terimleri Sözlüğü*. Akıl Fikir Yayınları.
- Behar, C. (2019). *Aşk olmayınca meşk olmaz*. Yapı Kredi Yayınları.
- Birdoğan, N. (1988). *Notalarıyla türkülerimiz*. Özgür Yayın.
- Birgül, Y., & Nacakcı, Z. (2017). Güzel sanatlar lisesi viyola eğitiminde kullanılan repertuvara yönelik öğrenci görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(22), s. 413-427. doi:<https://doi.org/10.20875/makusobed.350559>
- Börekçi, A. (2016). Bağlamada yöresel icra teknikleri eğitime yönelik etüt, egzersiz ve ön alıştırımlar. *[Yüksek lisans tezi]*. Gazi Üniversitesi.

- Bulut, D. (2011). Güzel sanatlar ve spor liselerinde görev yapan piyano öğretmenlerinin profilleri üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(26), s. 89-102.
- Bulut, D. (2020). Müzik öğretim yöntem ve teknikleri. B. Güdek (Dü.) içinde, *Müzik öğretimi* (s. 1-28). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Büyükyıldız, H. Z. (2015). *Türk halk müziği ulusal Türk halk müziği*. Arı Sanat Yayınevi.
- Canan, S. (2015). *Değişen beynim*. Nefes Yayıncılık.
- Cebeci, S. (2010). *Bilimsel araştırma ve yazma teknikleri*. Alfa Yayınları.
- Coşkun, K. (2015). Muzaffer Sarısözen'den günümüze tartışmalar (usuller) konusunda bir inceleme. K. Pürlü (Dü.), *Ölümünün 50. Yılında Muzaffer Sarısözen Sempozyumu Bildirileri II* içinde (s. 3-22). Sivas: Esform Ofset.
- Çetin, N. (2022). Geçmişten günümüze süregelen bir geleneksel oyun: Zeybek. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 9(1), s. 87-102.
- Çilden, Ş. (2016). Çalgı eğitiminde usta-çırak yöntemi (İpekyolu özel sayı). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, s. 2208-2220.
- Çine, H. (1992). *Zeybek oyunlarımız*.
- Demir, S. (2013). *Türk halk müziğinde türler*. Usar Yayıncılık.
- Demirci, B., Parasız, G., & Gülüm , O. (2017). Çalgı eğitimcilerinin ders içi uygulamalara yönelik görüşleri (mevcut ve olması gereken durum). *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*(39), s. 31-49.
- Deniz, Ü. (2019). *Darü'l-elhan Türk halk müziği derleme faaliyetleri ve deneme defteri*. Akademisyen Kitabevi.
- Duygulu, M. (2014). *Türk halk müziği sözlüğü*. Pan Yayıncılık.
- Ekici, S. (2012). *Bağlama eğitimi yöntem ve teknikleri* . Yurtrenkleri Yayınevi.
- Emnalar, A. (1998). *Tüm yönleri ile Türk halk müziği ve nazariyatı*. Ege Üniversitesi Basımevi.

- Erkan, T. (2015). Müzik türü olarak zeybek (İzmir-Torbalı öneği). *Akademik Bakış Dergisi*(48), s. 285-297.
- Ersoy, İ. (2007). Çalgı sınıflandırmaları ve "bağlama". A. Koçak (Dü.), *Halk Müziğinde Çalgılar Uluslararası Sempozyum Bildirileri* içinde (s. 268-278). Kocaeli: Motif Vakfı Yayınları.
- Ersoy, İ. (2012). Türk müzik kültüründe çalgı ve çalgı müziği. *Ege Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı*(2), s. 91-98.
- Gazimihal, M. R. (1961). *Musiki sözlüğü*. Millî Eğitim Basımevi.
- Gazimihal, M. R. (1975). *Ülkelerde kopuz ve tezeneli sazlarımız*. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Gerekten, S. E. (2020). Bağlamada/sazda misket düzeni için egzersiz ve etütlere dayalı öğretim modeli önerisi ve öğrenci başarısına etkisi. *[Doktora tezi]*. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Ghasemi, A., & Zahediasl, S. (2020). Normality tests for statistical analysis: A guide for non-statisticians. *International Journal of Endocrinology and metabolism*, 10(2), s. 486-489. doi:10.5812/ijem.3505
- Göksu, A. (2014). Geleneksel Türk çalgı müziği üst düzey icracılarının performans gelişim süreci ile devlet konservatuvarları çalgı eğitiminde kullanılan öğretim yöntemleri üzerine karşılaştırmalı bir araştırma. *[Doktora tezi]*. Erciyes Üniversitesi.
- Güngör, N. (2017). Güzel sanatlar liseleri başlangıç düzeyi bağlama öğretimine yönelik öğretim elemanı görüşlerinin incelenmesi. *[Yüksek lisans tezi]*. Ömer Halisdemir Üniversitesi.
- Gürgen, E. (2006). Müzik eğitiminde yaratıcılığı geliştiren yöntem ve yaklaşımlar. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(12), s. 81-93.
- Haşhaş, S. (2017). *Uzun sap bağlama metodu (bozuk düzeni)*. Gece Kitaplığı.
- Haşhaş, S. (2020). *Türk halk müziğinde enstrümantal (sözsüz) türler*. Efe Akademi Yayınevi.

- Hoşsu, M. (1997). *Geleneksel Türk halk müziği nazariyatı*. Peker Ambalaj, Kağıt San. Tic. Ltd.
- İnanıcı, M. K. (2017). Bağlama eğitiminde yöresel tavırların öğretime yönelik bir model önerisi. [Doktora tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Kaptan, Z. (2018). *Türk halk müziği nazariyatı temel bilgiler*. Esform Yayınevi.
- Karademir, A. (2004). Zeybek dansları. N. Açıkgöz, & M. N. Önal (Dü.), *Zeybek Kültürü Sempozyumu* içinde (s. 461-476). Muğla: Muğla Üniversitesi Yayınları.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi kavramlar ilkerler teknikler*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karkın, A. M., Pelikoğlu, M. C., & Haşhaş, S. (2014). Bağlama enstrümanının öğretim yöntemleri kapsamında yöresel tavırların değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi*, 7(13), s. 129-148. doi:<https://doi.org/10.21602/sgsfed.69475>
- Karpuz, Ö., & Gaddar, Z. (2013). Efelik ve zeybeklikle ilgili terminoloji üzerine bir inceleme. M. Ekici, & G. Güneş (Dü.), *Zeybek Ateşi 2. Ulusal Efe Kurultayı Türk Tarihinde Efe ve Zeybek Kültürü Sempozyumu Bildirileri* içinde (s. 29-37). İzmir: T.C. Ödemiş Belediyesi Kültür Yayınları.
- Kaynar, Ü. (1996). *Türk halk kültürü ve halk müziği*. Ege Yayıncılık.
- Kınık, M. (2010). Güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümlerinde bağlama dersi başlangıç düzeyine yönelik öğretim programı önerisi. [Doktora tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Koç, A. (2001). XX. yüzyılın son dönemlerinde yaygın eğitimde kullanılan bağlama eğitim metotları ve XXI. yüzyılda bu alandaki beklentiler. G. Ay (Dü.), *Müzikte 2000 Sempozyumu* içinde (s. 216). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Koç, M. (2010). TRT müzik dairesi başkanlığının halk müziği repertuarında tespit edilen sözlü-sözsüz ezgilerdeki usul sorunları üzerine bir çalışma. [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Köyoğlu, A. (2002). *Türk halk müziğinde tezeneler*.

- Kurt, İ. (1989). *Bağlamada düzen ve pozisyon*. Pan Yayıncılık.
- Kurubaş, B. (2015). Mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda yöresel bağlama tavırlarının öğretime yönelik değerlendirmeler. *[Yüksek lisans tezi]*. Atatürk Üniversitesi .
- Kurubaş, B. (2020). Bağlama icrasında tavır ve tezene kavramlarına bir bakış. M. Arlı (Dü.) içinde, *International congress of science culture, health and sport full text book* (s. 113-119). Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Kurubaş, B. (2020). Geçmişten günümüze bağlama icracılığı ve bağlama icrasının değişim süreci. *[Doktora tezi]*. Gazi Üniversitesi.
- Mercin, L. (2009). Sanat nedir? A. O. Alakuş, & L. Mercin (Dü.) içinde, *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi* (s. 1-12). Pegem Akademi.
- Merriam, A. P. (1964). *The antropology of music*. Evaston: Northwestern Universty Press.
- Mirzaoglu, F. G. (2000). Zeybek türküleri ve dansları. *[Doktora tezi]*. Hacettepe Üniversitesi.
- Mirzaoglu, F. G. (2015). *Halk türküleri konu-icra-yapı-anlam-işlev*. Akçağ Yayınları.
- Nişanyan Sözlük. (2012, Ağustos 31). Temmuz 10, 2022 tarihinde <https://www.nisanyansozluk.com/kelime/m%C3%BCzik> adresinden alındı.
- Noyan, B. (1991). Folklorda ve yaşamda Aydın efesi. E. Yavi (Dü.) içinde, *Efeler arşiv kaynakları ve toplum bilimcilere göre kökenleri-eylemleri-törelere-dansları-giysileri* (s. 26-32). Aydın Valiliği İl Özel İdaresi Yayını.
- Oral, M. (2010). Bağlamada belli başlı yöresel tavırların icrasında bozuk düzen ile bağlama düzeni arası transpozisyonda oluşan duyum farklılıkları. *[Yüksek lisans tezi]*. Haliç Üniversitesi.
- Ögel, B. (1991). *Türk kültür tarihine giriş* (Cilt IX). Başbakanlık Basımevi.
- Önal, Ö. (2005). Bağlamada akustik elemanlara dair sezgisel saptamalar. H. Karababa (Dü.) içinde, *Anadolu nefesi bağlama tarihçesi yapım aşamaları-dünü-bugünü-yarını* (s. 94-103). Yurtrenkleri Yayınevi.
- Özbek, M. (2014). *Türk halk müziği el kitabı I terimler sözlüğü*. Kültür Merkezi Yayınları.

- Özbilgin, M. Ö. (2004). Zeybek oyunlarında doğaçlama ve kişisel tavır. N. Açıkgöz, & M. N. Önal (Dü.), *Zeybek Kültürü Sempozyumu* içinde (s. 447-456). Muğla Üniversitesi Yayınları.
- Özdek, A. (2005). Bağlamanın ilköğretim II. kademe sınıflarındaki müzik eğitiminde kullanımına yönelik bir çalışma. [*Yüksek lisans tezi*]. Selçuk Üniversitesi.
- Özdek, A. (2015). Bağlama öğretimine dönük basılı materyallerde görece notasyona ilişkin bilgi ve uyarılar. Ö. Özaltunoğlu (Dü.), *II. Uluslararası Güzel Sanatlar Bilimsel Araştırma Günleri* içinde (s. 36-54). Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.
- Özdek, A. (2016). Günümüzde bağlama eğitiminde görülen problemler ve çözüm önerileri. A. Koç (Dü.), *I. Uluslararası Nida Tüfekçi Bağlama Sempozyumu* içinde (s. 177-199). İstanbul: Acar Matbaacılık ve Yayıncılık.
- Özdemir, M. A. (2016). Bağlama eğitim/öğretim sürecinde kullanılabilecek materyallerin geliştirilmesi. A. Koç (Dü.), *I. Uluslararası Nida Tüfekçi Bağlama Sempozyumu* içinde (s. 200-207). İstanbul: Acar Matbaacılık ve Yayıncılık.
- Özen, N. (2004). Çalgı eğitiminde yararlanılan müzik eğitimi yöntemleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), s. 57-63.
- Özmenteş, S. (2005). Müzik eğitiminin boyutları ve çalgı eğitimi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Özmenteş, S., & Özmenteş, G. (2009). Çalgı çalmaya ilişkin tutum, bireysel özellikler ve performans düzeyi ilişkileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), s. 353-360.
- Öztuna, Y. (2000). *Türk musisi kavram ve terimleri ansiklopedisi*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Öztürk, O. M. (2005). Bağlama-benzeri çalgılarda gözlenen kimi ortak nitelikler ve kısa bir tarihçe. H. Karababa (Dü.) içinde, *Anadolu nefesi bağlama tarihçesi yapım aşamaları-dünü-bugünü-yarını* (s. 15-23). Yurtrenkleri Yayınevi.
- Öztürk, O. M. (2006). *Zeybek kültürü ve müziği*. Pan Yayıncılık.

- Parlak, E. (2000). *Türkiye'de el ile (şelpe) bağlama çalma geleneği ve çalış teknikleri*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Parlak, E. (2016). Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze sosyokültürel gelişmeler bağlamında yöntem ve yaklaşımlar açısından bağlama icrası ve eğitimi. A. Koç (Dü.), *1. Uluslararası Nida Tüfekçi Bağlama Sempozyumu* içinde (s. 209-236). İstanbul: Acar Matbaacılık ve Yayıncılık.
- Sak Brody, Z. (2020). Suzuki erken yaş keman eğitiminde çalışma ve ders uygulamaları (Müzik Özel Sayısı). *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 26, s. 390-395. doi:<https://doi.org/10.32547/ataunigsed.586145>
- San, İ. (2010). *Sanat eğitimi kuramları*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- San, İ. (2019). *Sanatlar, eğitim ve kültür*. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Sarisözen, M. (1962). *Türk halk musikisi usulleri*. Resimli Posta Matbaası.
- Say, A. (2012). *Müzik sözlüğü*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Seyhan, Ö. (1987). Halk müziğimizde usul sorunu. *III. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri* (s. 237-260). Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Sezgin, Ö. (2002). Müzik kurumları (müzik okulları). A. Cengiz (Dü.), *21. yy Başında Türkiye'de Müzik Sempozyumu* içinde (s. 211-216). Ankara: Sevda-Cenap And Müzik Vakfı.
- Şahin, M., & Duman, R. (2008). Cumhuriyetin yapılanma sürecinde müzik eğitimi. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 7(16), s. 259-272.
- Şen, S. (2019). Güzel sanatlar liselerinde bağlama eğitimi ve öğretiminde karşılaşılan problemler ve çözüm önerileri. *[Yüksek lisans tezi]*. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.
- Şen, Y. (1998). Türk müziği eğitiminde bağlamanın yeri ve önemi. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*(4), s. 161-167.
- Şen, Y. (2009). Ten ile tel birlikteliğinden doğan bağlama sazının tanıtımı, eğitimi ve yaşatılması. A. Koçak (Dü.), *Halk Müziğinde Çalgılar Uluslararası Sempozyumu Bildirileri* içinde (s. 616-623). Kocaeli: Motif Vakfı Yayınları.

- Şişman, A. (2006). *Sanata ve Sanat Kavramlarına Giriş*. İstanbul: Yaz Yayınları.
- Tan, N. (1982). Atatürk ve Türk halk müziği -1-. *Türk Halk Müziği ve Oyunları*, 1(1), s. 3-5.
- Tan, N. (1982). Atatürk ve Türk halk müziği -2-. *Türk Halk Müziği ve Oyunları*, 1(2), s. 53-56.
- Tarım, C. (2008). Millî eğitim bakanlığı Anadolu güzel sanatlar liselerinde bağlama eğitimi ile ilgili alıştırmalar ve etütler. *[Yüksek lisans tezi]*. Haliç Üniversitesi.
- Tarman, S. (2016). *Müzik eğitiminin temelleri*. Müzik Eğitimi Yayınları.
- Terzi, C. (2016). Bağlama icrasında tavır, üslup, yorum, ekol ve doğaçlama kavramları üzerine terminolojik ve algısal saptamalar. A. Koç (Dü.), *1. Uluslararası Nida Tüfekçi Bağlama Sempozyumu* içinde (s. 143-152). İstanbul: Acar Matbaacılık ve Yayıncılık.
- Tokel, B. (2000). *Neşet Ertaş kitabı*. Akçağ Yayınları.
- Tura, Y. (2000). Türk halk musikisindeki makam hususiyetleri ve bunların dayandığı ses sistemi. S. Turhan (Dü.) içinde, *Türk halk müziğinde çeşitli görüşler* (s. 301-307). T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Türk Dil Kurumu. *Türk Dil Kurumu sözlükleri*. Temmuz 10, 2022 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı.
- Türk, M. A. (2012). Aydın yöresine ait 9/4'lük zeybeklerde yöresel ve TRT ritim saz icralarının karşılaştırılması. *[Yüksek lisans tezi]*. Atatürk Üniversitesi.
- Türkçe Sözlük. (2011). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türkkan, B. (2008). İlköğretim görsel sanatlar dersi bağlamında görsel kültür çalışmaları. *[Doktora tezi]*. Anadolu Üniversitesi.
- Türkoğlu, Ö. (2005). Bağlama eğitiminde etüt ve egzersizlerin gerekliliği üzerine bir çalışma. *[Yüksek lisans tezi]*. Selçuk Üniversitesi.
- Uçan, A. (2018). *Müzik eğitimi temel kavramlar – ilkeler – yaklaşımlar ve Türkiye'deki durum*. Arkadaş Yayınevi.
- Uğurlu, N. (2009). *Folklor ve etnografya halk türkülerimiz*. Örgün Yayınevi.

- Ungay, M. H. (1981). *Türk musikisinde usuller ve kudüm*. Türk Musisiki Vakfı Yayınları.
- Uslu, M. (1996). Türkiye'de çalgı eğitiminin yaygınlaştırılmasında ve geliştirilmesinde çok sesli müzik eğitimi. *II. Ulusal Eğitim Sempozyumu*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi.
- Uslu, M. (1998). Çalgı eğitimi üzerine bir değerlendirme. *Orkestra Aylık Müzik Dergisi*(29).
- Uz, A. (2002). Türkiye'de çalgı eğitimciliği-piyano eğitimciliği sorunu. A. Cengiz (Dü.), 21. yy. *Başlarında Türkiye'de Müzik Sempozyumu* içinde (s. 147-161). Ankara: Sevda-Cenap And Müzik Vakfı.
- Uzunoğlu, A. (2008). Anadolu güzel sanatlar liselerindeki (AGSL) Türk müziği çalgıları dersinde öğretmen ve öğrencilerin karşılaştıkları problem ve çözüm önerileri. *[Yüksek lisans tezi]*. Haliç Üniversitesi.
- Ünal, R. (2000). Türk halk musikimizde bağlama düzenleri. S. Turhan (Dü.) içinde, *Türk halk müziğinde çeşitli görüşler* (s. 463-484). T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Yağışan, N. (2002). Farklı bir alanın profesyonel sporcuları: Müzisyenler. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), s. 183-194.
- Yaşar, S. (2015). Bağlama eğitiminde zeybek tezene tekniğinin temel öğretimine ilişkin bir çalışma. *Akademik Bakış Dergisi*(50), s. 1-19.
- Yavuz, B. G. (2010). *Yukarı Küçükmenderes Havzasında zeybekler tarihçeleri, özellikleri, türküleri ve yöremiz zeybekleri*. Efe Ofset ve Matbaacılık.
- Yaymak, U. (2022). Güzel sanatlar liselerinde 11 ve 12. sınıf öğrencilerinin bağlama eğitim öğretim programlarının incelenmesi. *[Doktora tezi]*. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Yener, S. (2002). Türkiye'de müzik eğitimi kurumlarının yapılanması. A. Cengiz (Dü.), 21. yy. *Başında Türkiye'de Müzik Sempozyumu* içinde (s. 337-344). Ankara: Sevda Cenap And Müzik Vakfı.
- Yener, S. (2016). Bağlamada eğitsel repertuvar tespiti, geliştirilmesi ve uygulamaları. A. Koç (Dü.), 1. *Uluslararası Nida Tüfekçi Bağlama Sempozyumu* içinde (s. 238-246). İstanbul: Acar Matbaacılık ve Yayıncılık.

- Yener, S., & Apaydınlı, K. (2016). Türkiye'de mesleki müzik eğitimi veren kurumların çeşitliliği ve mezunların istihdam sorunları. *The Journal of Academic Social Science Studies*(42), s. 225-249. doi:10.9761/JASSS3239
- Yiğiter, M. E. (2017). Bağlama öğretiminde bozlak icrasına yönelik bir alıştırma modeli ve uygulamadaki görünümü (Orta Anadolu Bölgesi örneği). *[Doktora tezi]*. Gazi Üniversitesi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, K. (1995). Kodaly yöntemi ile müzik eğitimi. *[Yüksek lisans tezi]*. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Yılmaz , M. G. (2009). Görsel sanatlar eğitimi. A. O. Alakuş , & L. Mercin (Dü) içinde, *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi* (s. 13-18). Ankara: Pegem Akademi.
- Yılmaz, M. (2007). *Görsel sanatlar eğitiminde uygulamalar*. Ankara: Gündüz Yayıncılık.
- Yönetken, H. B. (1963). Sarısözen'in son kitabı hakkında. *Türk Folklor Araştırmaları*(170), s. 3169-3171.
- Yönetken, H. B. (2011). Türkiye'de müzik eğitiminin önemi. A. Say içinde, *Müzik öğretimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

EKLER

EK – 1: Bağlama Eğitmenleri ile Görüşme Formu

GÖRÜŞME FORMU

Görüşmeci:

Tarih ve Saat:

Merhaba, adım Ali Kerem Apaydın. Mersin ili Mut ilçesi Şehit Ahmet Ersoy Ortaokulunda müzik öğretmeni olarak görev yapmaktayım. Bu görüşme formu, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalında doktora programı kapsamında hazırlamakta olduğum “Bağlamada Başlangıç Düzeyi Zeybek Tezene Tavrının Öğretimine Yönelik Egzersiz ve Etüt Temelli Bir Öğretim Modeli Önerisi” isimli tez çalışmasına veri toplama aracıdır. Görüşmede, güzel sanatlar liselerindeki bağlama derslerinde zeybek tezene tavrının mevcut öğretilme durumunu tespit etmek amaçlanmıştır. Bu kapsamda elde edilecek verilerin araştırmaya ve oluşturulacak yeni öğretim modeline katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. Bu amaç için güzel sanatlar liselerinde bağlama derslerini yürüten öğretim elemanları ile görüşme yapıyorum. Görüşmemiz ortalama 40 dakika olarak planlanmıştır. Sizin izninizle görüşmemiz ses veya video kayıt altına alınacak ve kayıtlar bu araştırmanın haricinde hiçbir şekilde paylaşılmayarak kişisel bilgiler gizli tutulacaktır. Araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz için teşekkür ederim.

Ali Kerem APAYDIN

DEMOGRAFİK BİLGİLER

Cinsiyet:

Yaş:

Mezun Olduğunuz Lisans Programı ve Lisans Programındaki Ana Çalgınız:

Lisansüstü Eğitim Durumunuz:

Yüksek Lisans (...)

Doktora (...)

Sanatta Yeterlilik (...)

Görev Yaptığınız Kurum:

Akademik Ünvanınız:

Mesleki Kıdem Yılıınız:

Bağlama Eğitimi Verdiğiniz Süre:

GÖRÜŞME SORULARI

1. Çalıştığınız kurumda bağlama derslerinde tezene tavrı öğretiminin sınıf düzeylerine ve dönemlere göre dağılımı nasıldır? Bu dağılım hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

2. Öğrencilerin, öğrenirken ve geliştirirken zorlandıklarını gözlemlediğiniz tezene tavrı/tavırları var mıdır? Varsa hangisi/hangileridir? Sebepleriyle alakalı düşünceleriniz nelerdir?

3. Zeybek tezene tavrı çalışmalarında öğrencinin hangi kazanımları gerçekleştirebilmesini beklersiniz? Bu kazanımların ne düzeyde gerçekleştiğini düşünüyorsunuz?

4. Zeybek tezene tavrı icra becerilerinin geliştirilmesine yönelik kazanımları değerlendirirken kullandığınız bir form var mı? Varsa formunuzda yer alan kriterler nelerdir? (Nüans, baskı, metronom, vurgu, tezene vb.)

5. Zeybek tezene tavrı icra becerilerinin gelişimi için sadece zeybek eserlerinden yararlanılması hakkında ne düşünüyorsunuz?

6. Zeybek tezene tavrı öğretiminde ve geliştirilmesinde konuya özel oluşturulmuş etüt ve egzersizlere yer verilmeli midir? Gerekçeleriyle açıklayınız?

7. Zeybek tezene tavrı çalışmalarında kullandığınız kaynak/kaynaklar var mı? Varsa bu kaynak/kaynaklar hakkında bilgi verir misiniz?

8. Zeybek tezene tavrı icra becerilerini geliştirmeye yönelik yararlandığınız etüt ve egzersizler var mı?

Cevabınız evet ise lütfen aşağıdaki sorulara cevap veriniz.

8. a) Yararlandığınız etüt ve egzersizlerin belirlediğiniz kazanımlara ulaşmada ne gibi bir etkisini gözlemlediniz?

8. b) Yararlandığınız etüt ve egzersizler sizin oluşturduğunuz materyaller mi?

Cevabınız evet ise lütfen aşağıdaki soruya cevap veriniz.

8. b1) Bu etüt ve egzersizleri hazırlarken dikkate aldığınız unsurlar nelerdir?

9. Tezene tavrı öğretimine yönelik hazırlanan eğitim ve öğretim materyallerini yeterli buluyor musunuz? Neden?

EK – 2: Katılımcı Öğrenci Tanıma ve Görüşme Formu

KATILIMCI ÖĞRENCİ TANIMA ve GÖRÜŞME FORMU

Bu form, katılımcı öğrencileri tanıma, onların bağlama ve bağlamada tezene tavırları ile olan ilişkilerini belirleme amacını taşımaktadır. Bu kapsamda açık ve kapalı uçlu 8 soru yöneltilmiştir.

Formu doldurduğunuz için teşekkür ederim.

1. Kaçınıcı sınıftasınız?
2. Haftada kaç saat bağlama dersi görüyorsunuz?
3. Kaç yıldır bağlama çalışıyorsunuz?
4. Bağlama çalmaya yönelmenizde etkili olan unsurlar nelerdir?
5. Okulunuzdaki seçmeli çalgınız nedir? Bağlama değilse sebebi nedir?
6. Bağlamada yöresel tezene tavırlarının adlarından bildiğiniz var mı? Varsa hangileridir?
7. Bağlamada icra edebildiğiniz tezene tavırları var mı? Varsa hangileridir?
8. Bağlamada benimsediğiniz bir tel düzeni var mıdır?

EK – 3: Hazır Bulunuşluk Düzeyi Değerlendirme Formu

HAZIR BULUNUŞLUK DÜZEYİ DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrenci – Hazır Bulunuşluk Düzeyi Değerlendirme Deşifre Sorusu	Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)		
Bağlamayı Doğru Tutuş Becerisi			
Tartım Kümelerini Doğru Anlama Ve Doğru Tezene Vuruşlarıyla Seslendirme Becerisi			
Bağlama Üzerindeki Perde Yerlerini Bilme Becerisi			
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi			
Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi			
Ortalama Puan			
Öğrencinin Aldığı Puanların Ortalaması			

EK – 4: Hazır Bulunuşluk Düzeyi Değerlendirme Deşifre Sorusu

HAZIR BULUNUŞLUK DÜZEYİ DEĞERLENDİRME DEŞİFRE SORUSU

The musical score is written on five staves in 4/4 time. The key signature has one sharp (F#). The melody consists of the following notes: Staff 1: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4. Staff 2: C4, D4, E4, F#4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4. Staff 3: C4, D4, E4, F#4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4. Staff 4: C4, D4, E4, F#4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4. Staff 5: C4, D4, E4, F#4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4. The score includes first and second endings. The first ending starts at measure 7 and ends at measure 10. The second ending starts at measure 9 and ends at measure 10. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

EK – 5: Haftalık Ders Değerlendirme Formu

HAFTALIK DERS DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrenci – Haftalık Ders Değerlendirme Formu	Öğrenci 1	Öğrenci 2	Öğrenci 3	Öğrenci 4
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)			
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi				
Parmak Numaralarını Doğru Kullanma Becerisi				
Sağ ve Sol El Senkronizasyon Becerisi (Tezenenin Tele Teması Esnasında Klavyedeki Elin Doğru Perdede Konumlanması)				
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi				
Pozisyon Geçişlerini Doğru Yapma Becerisi (Pozisyon değişimlerinde klavyedeki eli yeni pozisyonda net ve kararlı bir şekilde konumlandırma)				
Egzersizleri, Nota Takibi Yaparken Akıcı Bir Şekilde İcra Etme Becerisi				
Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi				
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Etme Becerisi				
Öğrencilerin Aldığı Puanların Ortalaması				

EK – 6: Ön Test/Son Test/Kalıcılık Testi Değerlendirme Formu**ÖN TEST/SON TEST/KALICILIK TESTİ DEĞERLENDİRME FORMU**

Öğrenci – Ön Test/Son Test/Kalıcılık Testi Değerlendirme Deşifre Sorusu	Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3
Puanlama	Zayıf (0-20), Ortanın Altı (21-40), Orta (41-60), İyi (61-80), Çok iyi (81-100)		
Tartım Kümelerini Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi			
Tartım Kümelerinde Yer Alan Notaları Doğru Anlama ve Seslendirme Becerisi			
Zeybek Tezene Tavrı İçeren Tartım Kümelerini Ayırt Etme ve Seslendirme Becerisi			
Doğru Parmak Numaralarını Kullanma Becerisi			
Duraksamadan Akıcı Bir Şekilde İcra Becerisi			
Klavyede Temiz Ses Elde Etme Becerisi			
Verilen Süre İçerisinde Eseri Deşifre Etme Becerisi			
Tezeneyle Çırpma Hareketini Doğru Yapma Becerisi			
Zeybek Tezene Tavrının Karakteristiğine Uygun İcra Becerisi			
Ortalama Puan			
Öğrencinin Aldığı Puanların Ortalaması			

EK – 7: Ön Test Değerlendirme Deşifre Sorusu

ÖN TEST DEĞERLENDİRME DEŞİFRE SORUSU

EK – 8: Son Test Değerlendirme Deşifre Sorusu

SON TEST DEĞERLENDİRME DEŞİFRE SORUSU

EK – 9: Kalıcılık Testi Değerlendirme Deşifre Sorusu

KALICILIK TESTİ DEĞERLENDİRME DEŞİFRE SORUSU

**BAŞLANGIÇ DÜZEYİ ZEYBEK TEZENE TAVRI
ÖĞRETİMİNE YÖNELİK EGZERSİZ VE ETÜTLER**

1 NUMARALI ZEYBEK TEZENE TARTIMI EGZERSİZLERİ

1 Numaralı Zeybek Tezene Tartım Kümesi

1N-4A-1

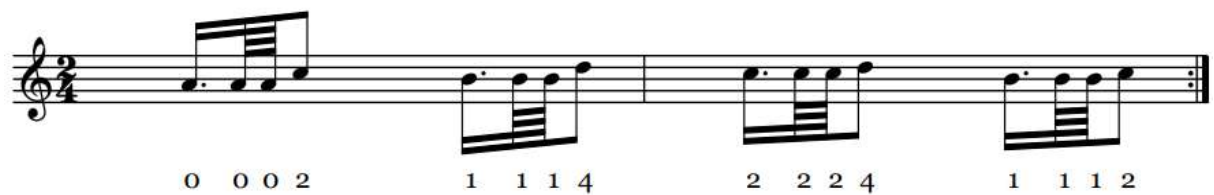
2N-4A-2

2N-4A-3

2N-4A-4

1N-6A-5

0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2

1 1 1 1 1 1 1 1 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4

3 3 3 3 3 3 3 3 1 1 1 1 1 1 1 1

2 2 2 2 2 2 2 2 1 1 1 1 1 1 1 1

2N-6A-6

0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 1 0 0 0 2 0 0 0 2

0 0 0 1 0 0 0 1 0 0 0 3 0 0 0 3 0 0 0 4 0 0 0 4

0 0 0 3 0 0 0 3 0 0 0 1 0 0 0 1

0 0 0 2 0 0 0 2 0 0 0 1 0 0 0 1

2N-6A-7

0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 2

0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 3

0 0 0 0 0 0 0 4 0 0 0 0 0 0 0 3

0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 2

1N-8A-8

0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2

1 1 1 1 1 1 1 1 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4

1 1 1 1 1 1 1 1 3 3 3 3 3 3 3 3 1 1 1 1 1 1 1 1

4 4 4 4 4 4 4 4 3 3 3 3 3 3 3 3 1 1 1 1 1 1 1 1

2 2 2 2 2 2 2 2 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

2N-8A-9

0 0 0 1 1 1 1 2 2 2 2 4 1 1 1 3 3 3 3 4 1 1 1 1

1 1 1 3 1 1 1 3 1 1 1 3 1 1 1 2

1 1 1 3 1 1 1 3 1 1 1 2 0 0 0 1

3N-8A-10

0 0 1 2 0 0 1 2 1 1 2 4 1 1 2 4 1 1 1 3 1 1 1 3

1 1 3 4 1 1 3 4 1 1 2 4 1 1 2 4 1 1 1 3 1 1 1 3

1 1 2 4 1 1 2 4 1 1 3 4 1 1 3 4

1 1 1 3 1 1 1 3 1 1 2 4 1 1 2 4

3N-8A-11

0 0 1 2 1 1 2 4 1 1 1 3 1 1 3 4 1 1 2 4 1 1 1 3

1 1 2 4 1 1 3 4 1 1 1 3 1 1 2 4

4N-8A-12

0 1 2 1 0 1 2 1 1 2 4 2 1 2 4 2 1 1 3 1 1 1 3 1

1 3 4 3 1 3 4 3 1 2 4 2 1 2 4 2 1 1 3 1 1 1 3 1

1 2 4 2 1 2 4 2 1 3 4 3 1 3 4 3

1 1 3 1 1 1 3 1 1 2 4 2 1 2 4 2

4N-8A-13

0 1 2 1 1 2 4 2 1 1 3 1 1 3 4 3 1 2 4 2 1 1 3 1

1 2 4 1 1 3 4 3 1 1 3 1 1 2 4 2

4N-8A-14

0 1 0 1 0 1 0 1 1 2 1 2 1 2 1 2 2 4 2 4 2 4 2 4

1 3 1 3 1 3 1 3 3 4 3 4 3 4 3 4 1 3 1 3 1 3 1 3

1 3 1 3 1 3 1 3 1 3 1 3 1 3 1 2 1 2 1 2 1 2

1 3 1 3 1 3 1 3 1 3 1 3 1 3 1 2 1 2 1 2 1 2

4N-8A-15

0 1 0 1 1 2 1 2 2 4 2 4 1 3 1 3 3 4 3 4 1 3 1 3

1 3 1 3 1 3 1 3 1 2 1 2 1 3 1 3 1 3 1 3 1 2 1 2

4N-8A-16

0 2 1 0 0 2 1 0 1 4 2 1 1 4 2 1 1 3 1 1 1 3 1 1

1 4 3 1 1 4 3 1 1 4 2 1 1 4 2 1 1 3 1 1 1 3 1 1

1 4 2 1 1 4 2 1 1 4 3 1 1 4 3 1

1 3 1 1 1 3 1 1 1 4 2 1 1 4 2 1

4N-8A-17

0 2 1 0 1 4 2 1 1 3 1 1 1 4 3 1 1 4 2 1 1 3 1 1

1 4 2 1 1 4 3 1 1 3 1 1 1 4 2 1

2 NUMARALI ZEYBEK TEZENE TARTIMI EGZERSİZLERİ

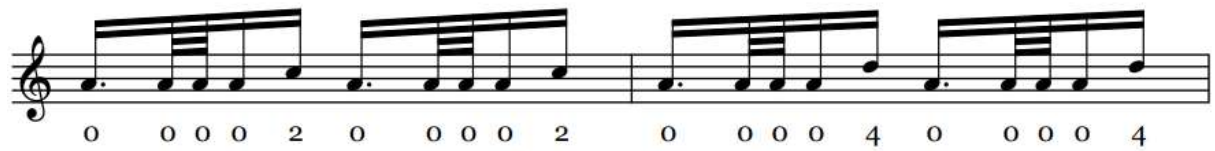
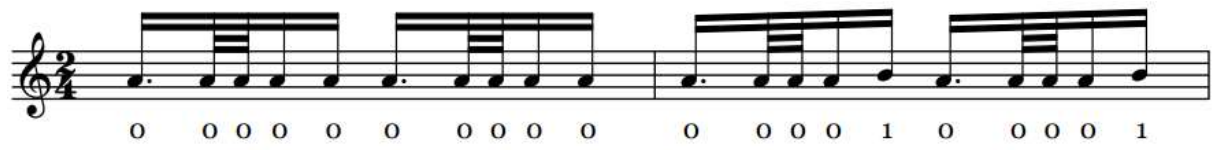
2 Numaralı zeybek tezene tartım Kümesi

1N-4A-1

2N-4A-2

2N-4A-3

0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 2 0 0 0 0 4

0 0 0 0 2 0 0 0 0 1

2N-4A-4

0 0 0 0 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 4 2 2 2 2 4

1 1 1 1 2 0 0 0 0 1

1N-6A-5

0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3

1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

2N-6A-6

0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 0 0 0 1 1

0 0 0 2 2 0 0 0 2 2 0 0 0 1 1 0 0 0 1 1

0 0 0 3 3 0 0 0 3 3 0 0 0 4 4 0 0 0 4 4

0 0 0 3 3 0 0 0 3 3 0 0 0 1 1 0 0 0 1 1

0 0 0 2 2 0 0 0 2 2 0 0 0 1 1 0 0 0 1 1

2N-6A-7

0 0 0 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 4 4 1 1 1 3 3

3 3 3 4 4 3 3 3 4 4 1 1 1 3 3 1 1 1 3 3

1 1 1 2 2 0 0 0 1 1

1N-8A-8

0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3

4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3

1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2

4 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

2N-8A-9

0 0 0 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 4 4 1 1 1 3 3

3 3 3 4 4 1 1 1 1 1 1 1 1 3 3 1 1 1 3 3

1 1 1 3 3 1 1 1 2 2 1 1 1 3 3 1 1 1 3 3 1 1 1 2 2 0 0 0 1 1

3N-8A-10

0 0 1 2 2 0 0 1 2 2 1 1 2 4 4 1 1 2 4 4

1 1 1 3 3 1 1 1 3 3 1 1 3 4 4 1 1 3 4 4

1 1 2 4 4 1 1 2 4 4 1 1 1 3 3 1 1 1 3 3

1 1 2 4 4 1 1 2 4 4 1 1 3 4 4 1 1 3 4 4

1 1 1 3 3 1 1 1 3 3 1 1 2 4 4 1 1 2 4 4

3N-8A-11

0 0 1 2 1 1 2 4 1 1 1 3 1 1 3 4

1 1 2 4 1 1 1 3 1 1 2 4 1 1 3 4

1 1 1 3 1 1 2 4

4N-8A-12

0 1 2 1 1 0 1 2 1 1 1 2 4 2 2 1 2 4 2 2

1 1 3 1 1 1 1 3 1 1 1 3 4 3 3 1 3 4 3 3 1 2 4 2 2 1 2 4 2 2

1 1 3 1 1 1 1 3 1 1 1 2 4 2 2 1 2 4 2 2 1 3 4 3 3 1 3 4 3 3

1 1 3 1 1 1 1 3 1 1 1 2 4 2 2 1 2 4 2 2

4N-8A-13

0 1 2 1 1 1 2 4 2 2 1 1 3 1 1 1 3 4 3 3

1 2 4 2 2 1 1 3 1 1 1 2 4 2 2 1 3 4 3 3

1 1 3 1 1 1 2 4 2 2

5N-8A-14

0 1 2 1 2 0 1 2 1 2 1 2 4 2 4 1 2 4 2 4

1 1 3 1 3 1 1 3 1 3 1 3 4 3 4 1 3 4 3 4 1 2 4 2 4 1 2 4 2 4

1 1 3 1 3 1 1 3 1 3 1 2 4 2 4 1 2 4 2 4 1 3 4 3 4 1 3 4 3 4

1 1 3 1 3 1 1 3 1 3 1 2 4 2 4 1 2 4 2 4

5N-8A-15

0 1 2 1 2 1 2 4 2 4 1 1 3 1 3 1 3 4 3 4

1 2 4 2 4 1 1 3 1 3 1 2 4 2 4 1 3 4 3 4

1 1 3 1 3 1 2 4 2 4

5N-8A-16

0 2 1 0 1 0 2 1 0 1 1 4 2 1 2 1 4 2 1 2

1 3 1 1 3 1 3 1 1 3 1 4 3 1 3 1 4 3 1 3 1 4 2 1 2 1 4 2 1 2

1 3 1 1 3 1 3 1 1 3 1 4 2 1 2 1 4 2 1 2 1 4 3 1 3 1 4 3 1 3

5N-8A-17

5N-8A-18

5N-8A-19

The image shows a musical score for a piece titled "5N-8A-19". It consists of two staves of music, each with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The music is written in a style that suggests it is for a stringed instrument, possibly a guitar or a violin, given the use of fingerings (0, 1, 2, 3, 4). The first staff contains four measures of music, and the second staff contains four measures. The fingerings are indicated by numbers 0, 1, 2, 3, and 4 below the notes. The first staff's fingerings are: 0 1 2 4 2, 1 2 1 3 1, 1 1 3 4 3, and 1 1 2 4 2. The second staff's fingerings are: 1 2 1 3 1, 1 1 2 4 2, 1 1 3 4 3, and 1 2 1 3 1. The music is written in a style that suggests it is for a stringed instrument, possibly a guitar or a violin, given the use of fingerings (0, 1, 2, 3, 4). The first staff contains four measures of music, and the second staff contains four measures. The fingerings are indicated by numbers 0, 1, 2, 3, and 4 below the notes.

3 NUMARALI ZEYBEK TEZENE TARTIMI EGZERSİZLERİ

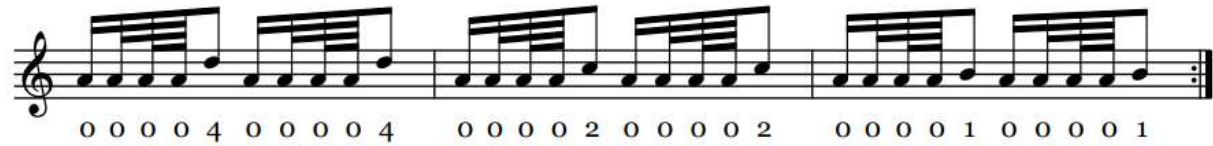
3 Numaralı zeybek tezene tartım Kümesi

1N-4A-1

2N-4A-2

2N-4A-3

2N-4A-4

0 0 0 0 1 1 1 1 2 2 2 2 4 2 2 2 2 4

1 1 1 1 2 0 0 0 0 1

1N-6A-5

0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2

1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4

3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

2N-6A-6

0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 2 0 0 0 0 1 0 0 0 0 3 0 0 0 0 4

0 0 0 0 3 0 0 0 0 1 0 0 0 0 2 0 0 0 0 1 0 0 0 0 2 0 0 0 0 1

2N-6A-7

0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 2 0 0 0 0 1 0 0 0 0 3 0 0 0 0 4

0 0 0 0 3 0 0 0 0 1 0 0 0 0 2 0 0 0 0 1

1N-8A-8

0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2

1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4

1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

2N-8A-9

0 0 0 0 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 4 1 1 1 1 3 3 3 3 3 4 1 1 1 1 1

3N-8A-10

3N-8A-11

4N-8A-12

4N-8A-13

5N-8A-14

5N-8A-15

0 1 2 1 0 1 2 4 2 1 1 1 3 1 1 1 3 4 3 1 1 2 4 2 1 1 1 3 1 1

1 2 4 2 1 1 3 4 3 1 1 1 3 1 1 1 2 4 2 1

5N-8A-16

0 1 2 1 2 0 1 2 1 2 1 2 4 2 4 1 2 4 2 4 1 1 3 1 3 1 1 3 1 3

1 3 4 3 4 1 3 4 3 4 1 2 4 2 4 1 2 4 2 4 1 1 3 1 3 1 1 3 1 3

1 2 4 2 4 1 2 4 2 4 1 3 4 3 4 1 3 4 3 4

1 1 3 1 3 1 1 3 1 3 1 2 4 2 4 1 2 4 2 4

5N-8A-17

0 1 2 1 2 1 2 4 2 4 1 1 3 1 3 1 3 4 3 4 1 2 4 2 4 1 1 3 1 3

1 2 4 2 4 1 3 4 3 4 1 1 3 1 3 1 2 4 2 4

5N-8A-18

0 2 1 2 1 0 2 1 2 1 1 4 2 4 2 1 4 2 4 2 1 3 1 3 1 1 3 1 3 1

1 4 3 4 3 1 4 3 4 3 1 4 2 4 2 1 4 2 4 2 1 3 1 3 1 1 3 1 3 1

1 4 2 4 2 1 4 2 4 2 1 4 3 4 3 1 4 3 4 3

1 3 1 3 1 1 3 1 3 1 1 4 2 4 2 1 4 2 4 2

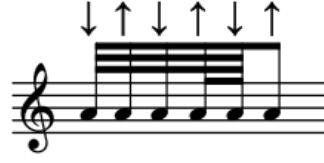
5N-8A-19

0 2 1 2 1 1 4 2 4 2 1 3 1 3 1 1 4 3 4 3 1 4 2 4 2 1 3 1 3 1

1 4 2 4 2 1 4 3 4 3 1 3 1 3 1 1 4 2 4 2

4 NUMARALI ZEYBEK TEZENE TARTIMI EGZERSİZLERİ

4 Numaralı zeybek tezene tartım Kümesi

1N-8A-1

0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 1 1 1 1 1 1

3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 1 1 1 1 1 1 3 3 3 3 3 3

1 1 1 1 1 1 4 4 4 4 4 4 3 3 3 3 3 3 1 1 1 1 1 1

2 2 2 2 2 2 1 1 1 1 1 1

2N-8A-2

0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 4 1 1 1 1 1 3

3 3 3 3 3 4 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 3 1 1 1 1 1 3

1 1 1 1 1 2 1 1 1 1 1 3 1 1 1 1 1 3 1 1 1 1 1 2

3N-8A-3

0 0 0 1 1 2 1 1 1 2 2 4 1 1 1 1 1 3 1 1 1 3 3 4

1 1 1 2 2 4 1 1 1 1 1 3 1 1 1 2 2 4 1 1 1 3 3 4

1 1 1 1 1 3 1 1 1 2 2 4

4N-8A-4

0 0 0 1 2 1 1 1 1 2 4 2 1 1 1 1 3 1 1 1 1 3 4 3

1 1 1 2 4 2 1 1 1 1 3 1 1 1 1 2 4 2 1 1 1 3 4 3

1 1 1 1 3 1 1 1 1 2 4 2

5N-8A-5

0 0 1 2 1 0 1 1 2 4 2 1 1 1 1 3 1 1 1 1 3 4 3 1

1 1 2 4 2 1 1 1 1 3 1 1 1 1 2 4 2 1 1 1 3 4 3 1

6N-8A-6

6N-8A-7

6N-8A-8

1 1 3 1 3 1 1 1 3 1 3 1 1 3 4 3 4 3 1 3 4 3 4 3

1 2 4 2 4 2 1 2 4 2 4 2 1 1 3 1 3 1 1 1 3 1 3 1

1 2 4 2 4 2 1 2 4 2 4 2 1 3 4 3 4 3 1 3 4 3 4 3

1 1 3 1 3 1 1 1 3 1 3 1 1 2 4 2 4 2 1 2 4 2 4 2

0 1 2 1 2 1 1 2 4 2 4 2 1 1 3 1 3 1 1 3 4 3 4 3

1 2 4 2 4 2 1 1 3 1 3 1 1 2 4 2 4 2 1 3 4 3 4 3

1 1 3 1 3 1 1 2 4 2 4 2

6N-8A-9

5 NUMARALI ZEYBEK TEZENE TARTIMI EGZERSİZLERİ

5 Numaralı zeybek tezene tartım Kümesi

1N-8A-1

2N-8A-2

0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 4 4 1 1 1 1 3 3

3 3 3 3 4 4 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 3 3 1 1 1 1 3 3

1 1 1 1 2 2 1 1 1 1 3 3 1 1 1 1 3 3 1 1 1 1 2 2

3N-8A-3

0 0 1 1 2 2 1 1 2 2 4 4 1 1 1 1 3 3 1 1 3 3 4 4

1 1 2 2 4 4 1 1 1 1 3 3 1 1 2 2 4 4 1 1 3 3 4 4

1 1 1 1 3 3 1 1 2 2 4 4

4N-8A-4

0 1 2 2 4 4 1 2 1 1 3 3 1 1 3 3 4 4 1 1 2 2 4 4

1 2 1 1 3 3 1 1 2 2 4 4 1 1 3 3 4 4 1 2 1 1 3 3

5N-8A-5

6N-8A-6

6N-8A-7

6N-8A-8

0 1 2 4 2 4 0 1 2 4 2 4 1 2 1 3 1 3 1 2 1 3 1 3

1 1 3 4 3 4 1 1 3 4 3 4 1 1 2 4 2 4 1 1 2 4 2 4

1 2 1 3 1 3 1 2 1 3 1 3 1 1 2 4 2 4 1 1 2 4 2 4

1 1 3 4 3 4 1 1 3 4 3 4 1 2 1 3 1 3 1 2 1 3 1 3

6N-8A-9

0 1 2 4 2 4 1 2 1 3 1 3 1 1 3 4 3 4 1 1 2 4 2 4

1 2 1 3 1 3 1 1 2 4 2 4 1 1 3 4 3 4 1 2 1 3 1 3

6 NUMARALI ZEYBEK TEZENE TARTIMI EGZERSİZLERİ

6 Numaralı zeybek tezene tartım Kümesi

1N-8A-1

0 0 0 0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 1 1 1 1 1 1 1 1

3 3 3 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4 1 1 1 1 1 1 1 1 3 3 3 3 3 3 3 3

1 1 1 1 1 1 1 1 4 4 4 4 4 4 4 4 3 3 3 3 3 3 3 3 1 1 1 1 1 1 1 1

2 2 2 2 2 2 2 2 1 1 1 1 1 1 1 1

2N-8A-2

0 0 0 0 0 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 4 4 1 1 1 1 1 3 3 3 3 3 3 3 3

3 3 3 3 3 4 4 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 3 3 3 1 1 1 1 1 3 3 3 3 3 3 3 3

1 1 1 1 1 2 2 1 1 1 1 1 3 3 1 1 1 1 1 3 3 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2

3N-8A-3

0 0 0 1 1 2 2 1 1 1 2 2 4 4 1 1 1 1 1 3 3 1 1 1 3 3 4 4

1 1 1 2 2 4 4 1 1 1 1 1 3 3 1 1 1 2 2 4 4 1 1 1 3 3 4 4

1 1 1 1 1 3 3 1 1 1 2 2 4 4

4N-8A-4

0 0 0 1 2 1 1 1 1 1 2 4 2 2 1 1 1 1 3 1 1 1 1 1 3 4 3 3

1 1 1 2 4 2 2 1 1 1 1 3 1 1 1 1 1 2 4 2 2 1 1 1 3 4 3 3

1 1 1 1 3 1 1 1 1 1 2 4 2 2

5N-8A-5

0 0 1 2 1 0 0 1 1 2 4 2 1 1 1 1 1 3 1 1 1 1 1 3 4 3 1 1

1 1 2 4 2 1 1 1 1 1 3 1 1 1 1 1 2 4 2 1 1 1 1 3 4 3 1 1

1 1 1 3 1 1 1 1 1 2 4 2 1 1

6N-8A-6

7N-8A-7

7N-8A-8

7N-8A-9

7N-8A-10

ETÜTLER

1 Numaralı Zeybek Tezene Tartımı Etüdü

0 1 1 2 0 2 1 2 2 4 1 4 4 1 1 1 3 1 3 1 3 3 4 1 4 4

1 2 2 4 1 4 1 1 1 3 1 3 3 1 2 2 4 1 4 1 3 3 4 1 4 4

1 1 1 3 1 3 1 2 2 4 1 4 4

2 Numaralı zeybek tezene tartımı Etüdü

0 1 1 2 1 0 2 1 2 2 4 2 1 4 4 1 1 1 3 1 1 3 1 3 3 4 3 1 4 4

1 2 2 4 2 1 4 1 1 1 3 1 1 3 3 1 2 2 4 2 1 4 1 3 3 4 3 1 4 4

1 1 1 3 1 1 3 1 2 2 4 2 1 4 4

3 Numaralı zeybek tezene tartımı Etüdü

0 1 1 1 2 0 2 1 2 2 2 4 1 4 4 1 1 1 1 3 1 3 1 3 3 3 4 1 4 4

4 Numaralı zeybek tezene tartımı Etüdü

5 Numaralı zeybek tezene tartımı Etüdü

1 1 1 1 3 3 1 3 1 3 3 3 4 4 1 4 4

1 2 2 2 4 4 1 4 1 1 1 1 3 3 1 3 3

1 2 2 2 4 4 1 4 1 3 3 3 4 4 1 4 4

1 1 1 1 3 3 1 3 1 2 2 2 4 4 1 4 4

6 Numaralı zeybek tezene tartımı Etüdü

0 0 0 1 1 2 2 0 2 1 1 1 2 2 4 4 1 4 4

1 1 1 1 1 3 3 1 3 1 1 1 3 3 4 4 1 4 4

1 1 1 2 2 4 4 1 4 1 1 1 1 1 3 3 1 3 3

1 1 1 2 2 4 4 1 4 1 1 1 3 3 4 4 1 4 4

1 1 1 1 1 3 3 1 3 1 1 1 2 2 4 4 1 4 4

EK – 11: Etik Kurul Kararları

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
BAŞKANLIĞI
ETİK KURUL KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi/Sayısı ve Karar No	Tarih :14/01/2022 Toplantı Sayısı:01 Karar No :2022/04
Araştırmanın Başlığı	Bağlamada Başlangıç Düzeyi Zeybek Tezene Tavrının Öğretimine Yönelik Egzersiz Ve Etüt Temelli Bir Öğretim Modeli Önerisi
Sorumlu Araştırmacı	Doç. Dr. Soner ALGI
Yardımcı Araştırmacılar	Lisansüstü Öğrenci Ali Kerem APAYDIN
Etik Kurul Kararı	8405 sayılı başvurunuz değerlendirilmiş olup, araştırmanız Etik Kurul tarafından uygun görülmüştür.

ASLI GİBİDİR

14/01/2022

Doç. Dr. Ahmet KURNAZ
Etik Kurul Başkanı

EK – 12: Araştırma Uygulama İzni

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü

Sayı : E-62045208-605.01-56644973
Konu : Araştırma Uygulama İzni

05.09.2022

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

- İlgi : a) Necmettin Erbakan Üniversitesi Rektörlüğü (Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının) 29.08.2022 tarihli ve E-48178250-300-233407 sayılı yazısı.
b) 21.01.2020 tarihli ve 81576613-10.06.02-E.1563890 (2020/2) sayılı Genelge.
c) 05.09.2022 tarihli ve E-62045208-20-56610024 Makam Onayı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Doktora Programı Öğrencisi Ali Kerem APAYDIN'ın Doç. Dr. Soner ALGI danışmanlığında hazırlamakta olduğu "Bağlamada Başlangıç Düzeyi Zeybek Tezene Tavrının Öğretimine Yönelik Egzersiz ve Etüt Temelli Bir Öğretim Modeli Önerisi" konulu çalışmasına veri sağlamak amacıyla Genel Müdürlüğümüze bağlı başvuruda bildirilen okullarımızda anket çalışması yapma izin talebine ilişkin Genel Müdürlüğümüz görüşü istenilen ilgi (a) yazı ve ekleri ilgi (b) Genelge çerçevesinde incelenmiştir.

Araştırmanın uygulama izni ilgi (c) Makam Onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Nazan ŞENER
Bakan a.
Mesleki ve Teknik Eğitim
Genel Müdürü

Ek:

- 1- Araştırma Önerisi
- 2- Makam Onayı

DAĞITIM:

Necmettin Erbakan Üniversitesi (Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)
Hatay Valiliğine (İl Milli Eğitim Müdürlüğü)
Mersin Valiliğine (İl Milli Eğitim Müdürlüğü)
Gaziantep Valiliğine (İl Milli Eğitim Müdürlüğü)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Atatürk Biv.06648 Kızılay/ANKARA

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (312) 413 13 96
E-Posta: aysim.secen@meh.gov.tr
Kep Adresi : meh@hs01.kep.tr

Bilgi için: Aysim SEÇEN
Unvan : Öğretmen
İnternet Adresi: www.meb.gov.tr
Faks:3124188406

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 3148-e997-33e2-a4f4-2960 kodu ile teyit edilebilir.

EK – 13: Araştırma Uygulama İzni Makam Oluru

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü

Sayı : E-62045208-20-56610024
Konu : Araştırma Uygulama İzni

05.09.2022

GENEL MÜDÜRLÜK MAKAMINA

İlgi :a)Necmettin Erbakan Üniversitesi Rektörlüğünün 29.08.2022 tarihli ve E-48178250-300-233407 sayılı yazısı.
b) 21.01.2020 tarihli ve 81576613-10.06.02-E.1563890 (2020/2) sayılı Genelge.

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Doktora Programı Öğrencisi Ali Kerem APAYDIN'ın Doç. Dr. Soner ALGI danışmanlığında hazırlamakta olduğu "Bağlamada Başlangıç Düzeyi Zeybek Tezene Tavrının Öğretimine Yönelik Egzersiz ve Etüt Temelli Bir Öğretim Modeli Önerisi" konulu araştırmasına veri sağlamak amacıyla anket çalışması yapma izin talebine ilişkin Genel Müdürlüğümüz görüşü istenilen ilgi (a) yazı ve eki araştırma ve anket soruları ilgi (b) Genelge çerçevesinde incelenmiştir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde; söz konusu araştırmanın onaylı örneği Genel Müdürlüğümüzde muhafaza edilen veri toplama araçlarının Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Millî Eğitim Temel Kanunu ile Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçlarına uygun olarak, ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek, eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde ve gönüllülük esas olmak koşuluyla sağlık tedbirleri de dikkate alınarak Genel Müdürlüğümüze bağlı başvuruda bildirilen okullarımızda uygulanması hususunu olurlarınıza arz ederim.

Mahmut Birol GEZER
Daire Başkanı

Ek:
1. Tutanak
2. Araştırma

OLUR
Nazan ŞENER
Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürü

Adres : Atatürk Blv.06648 Kızılay/ANKARA

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (312) 413 13 96

E-Posta: aysim.secen@meb.gov.tr

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Aysim SEÇEN

Unvan : Öğretmen

İnternet Adresi: www.meb.gov.tr

Faks:3124188406

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden ac4f-d128-308e-a179-b17b koda ile teyit edilebilir.

EK – 14: Veli Onam Formu

Veli Onam Formu

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, “Bağlamada Başlangıç Düzeyi Zeybek Tezene Tavrının Öğretimine Yönelik Egzersiz ve Etki Temelli Bir Öğretim Modeli Önerisi” adıyla, 12/09/2022 - 23/12/2022 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Zeybek tezene tavrı öğretiminde yeni bir öğretim materyali oluşturmak

Araştırma Uygulaması: ☐ Anket ☐ Görüşme
☐ Gözlem ☐ Diğer

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı’nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmamama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Öğrenci Adı SOYADI
İletişim Bilgileri : Öğrenci Cep Telefonu Öğrenci e-posta

Velisi bulunduğum sınıfı numaralı öğrencisi’in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum.
(Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).

...../...../.....

Veli Adı-Soyadı:

İmza:

Telefon Numarası :

EK – 15: Katılımcı Onam Formu

Katılımcı Onam Formu

Sayın Katılımcımız;

Katılacağınız bu çalışma, “Bağlamada Başlangıç Düzeyi Zeybek Tezene Tavrının Öğretimine Yönelik Egzersiz ve Etüt Temelli Bir Öğretim Modeli Önerisi” adıyla, Öğrenci Adı SOYADI tarafından 12/09/2022 - 23/12/2022 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Zeybek tezene tavrı öğretiminde yeni bir öğretim materyali oluşturmak

Araştırmanın Nedeni: ☐ Bilimsel araştırma ☒ Tez çalışması

Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler): Mersin Nevit Kodallı Güzel Sanatlar Lisesi, Hatay Bedii Sabuncu Güzel Sanatlar Lisesi, Gaziantep Ticaret Odası Güzel Sanatlar Lisesi

Araştırma Uygulaması: ☐ Anket ☐ Görüşme
☐ Gözlem ☐ Diğer

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul/kurum yönetiminin izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çalışmada sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece araştırmada kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Uygulamalar, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakabilirsiniz.

Katılımı onaylamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı :

İletişim Bilgileri :

Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

...../...../.....

Katılımcı Adı-Soyadı :

İmza:

Telefon Numarası :